

—

Світ Гаррі Поттера й персонажі належать Дж. К. Ролінг.
Комерційне використання заборонене.

HPMOR — «Harry Potter and the Methods of Rationality», Eliezer Yudkowsky, 2010-2015
«Гаррі Поттер і Методи Раціональності», Елізер Юдковські, 2010-2015.
Перекладено з англійської, 2017-2021

Ліцензія (переклад): CC BY-NC-SA 4.0
Ліцензія (обкладинки): CC BY-ND 4.0

Куратор проекту: *Кирило Яценко aka hedrok,*
Переклад: *Кирило Яценко aka hedrok, Ельвіра Ізмаїлова aka Lewissa,
Ольга Белова, Володимир Охрим aka ikakok, Дмитро Ка-
бакчєй*
Обкладинка, оформлення серії: *Катерина Сас aka WhiteDevice*
Редакція: *Аліна Несторак*
Корекція: *Дмитро Редчук aka brownian*
Також допомагали: *Олена Ширінговська, Єгор Поляков, Олександр Малярчук
aka Labinnas, Павло Фаткін aka VorHuK, Jhellico, Микола
Гнідь, вшук та інші.*

Другий роман серії «ГПіМР».

— Переклад станом на коміт.

Долучайтеся до нас у мережі, будь ласка!

 [gpimr.ukr](https://github.com/gpimr.ukr)

 [gpimr](https://www.facebook.com/gpimr)

Елізер Югковскі

ГАРРІ ПОТТЕР І МЕТОДИ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

КНИГА 2

*Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес
та Ігри Професора*

Розділ 22. Науковий метод

Щось десь колись пішло не так...

ПЕТУНІЯ ЕВАНС одружилася з Майклом Верресом, професором біохімії в Оксфорді.

ГАРРІ ДЖЕЙМС ПОТТЕР-ЕВАНС-ВЕРРЕС виріс у домі, напхому напханому книжками. Одного разу він укусив вчительку математики, яка не знала, що таке логаритм. Він читав «Геделя, Ешера, Баха», і «Ухвалення рішень в умовах невизначеності: евристику й упередження», і перший том «Фейнманових лекцій із фізики». Попри побоювання всіх його знайомих він не хоче ставати наступним темним лордом — для цього він занадто добре вихований. Він хоче відкрити закони магії і стати богом.

ГЕРМІОНА ГРЕЙНДЖЕР випереджає його з усіх предметів, крім польотів на мітлах.

ДРАКО МЕЛФОЙ є просто втіленням всіх очікувань щодо одинадцятирічного хлопчика, чий люблячий тато — Дарт Вейдер.

ПРОФЕСОР КВІРЕЛ нарешті здійснив мрію всього свого життя й викладає захист від темних мистецтв, або, як сам він називає свій предмет, бойову магію. Його учням страшенно цікаво, у яку халепу втрапить професор захисту цього разу.

ДАМБЛДОР чи то несповна розуму, чи то веде значно складнішу гру, яка, крім всього іншого, вимагає спалення курчати.

ЗАСТУПНИЦІ ДИРЕКТОРА МІНЕРВИ МАКГОНЕГЕЛ потрібно десь заховатися й добряче прокричатися.

У гостросюжетній стрічці:

ГАРРІ ПОТТЕР І МЕТОДИ РАЦІОНАЛЬНОСТІ

Ви навіть не уявляєте, до чого це все прямує.

Від автора.

Погляди персонажів цієї історії не обов'язково збігаються з поглядами автора. Думки теплого!Гаррі часто є непоганим взірцем для наслідування, особливо коли він підкріплює окремі принципи науковими дослідженнями. Проте не всі Гарріні думки чи дії можна вважати вдалими, інакше не було б історії. Щодо менш теплих персонажів, то вони також подеколи пропонують читачеві цінну науку, втім, її неоднозначне тлумачення може якось вилізти боком.

Якщо ви ще не відвідали **HPMOR КРАПКА СОМ**, не забудьте якось це зробити; інакше вас омине весь фанарт, інструкція з вивчення всього, що знає Гаррі, і ще багато чого.

Якщо цей фанфік вас не просто розважає, а ще й чогось навчає, то, будь ласка, розгляньте можливість його публікації у своєму блозі чи у твітері тощо. Цей твір корисний лише тоді, коли його читають.

А тепер до наступної за розкладом порції...

Ключ до стратегії полягає не в тому, щоб обрати якийсь шлях до Дж. К. Ролінг, а в тому, щоб усі шляхи вели до
Дж. К. Ролінг.

Маленька навчальна кімната неподалік від спалень Рей-

венклову, одне з багатьох закинутих приміщень у Гогвортсі. Підлога із сірого каменю, темна стеля з мореного дерева й стіни з червоної цегли, на кожній із яких сяє скляна куля. Овальний стіл у вигляді широкої плити з чорного мармуру, що її підтримують не колони, а товсті чорні мармурові ніжки; він виявився дуже легким (і за вагою, і за масою), тож проблем із його підійманням і пересуванням, коли це було потрібно, не виникло. Два зручні крісла, що, на перший погляд, немов намертво примерзли до підлоги в найнезручніших місцях, однак, як з'ясувалося згодом, стрімголов підбігають до людини, щойно та робить рух, наче збирається сідати.

А ще кімнатою літали кажани.

Саме тут, як зазначать колись історики майбутнього (якщо весь цей проект взагалі дійде пугтя), двоє юних першокласників із Гогвортсу заклали підвалини наукового дослідження магії.

Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес, теоретик.

І Герміона Джін Грейнджер, експериментаторка й піддослідна.

На заняттях Гаррі справлявся вже краще, принаймні якщо вважав їх цікавими. Читав більше книжок, до того ж не тільки призначених для одинадцятирічних. Щодня він приділяв одну зі своїх додаткових годин вправам із трансфігурації, а ще одну — елементарній блокології. Варті його уваги предмети він сприймав серйозно: не лише виконував домашні завдання, а й витрачав власний вільний час, щоб вивчати більше, ніж вимагалось, щоб читати іншу літературу, крім обов'язкових підручників; прагнув опанувати тему, а не просто завчити напам'ять відповіді на питання з контрольної, прагнув бути найкращим. Поза Рейвенкловом таке ставлення траплялося нечасто. А тепер навіть серед рейвенкловців його єдиними суперниками лишилися Падма Патіл (чиї батьки походили з неангломовної культури,

тож виховували її в повазі до праці), Ентоні Гольдштейн (що належав до крихітної етнічної групи, яка подарувала світові 25 відсотків нобелівських лавреатів) і, звісно, Герміона Грейнджер, що, немов той титан над пігмеями, височіла ген-ген над головами всіх інших.

Успішна реалізація задуманого експерименту потребувала, щоб піддослідний самостійно вивчив шістнадцять нових заклять — без допомоги чи підказок. Це означало, що піддослідною мала бути Герміона. Крапка.

Тут варто зауважити, що кажани, які літали кімнатою, *не світилися*. Гаррі насилу приймав висновки, що впливали з цього.

— *Угелі-бугелі!* — вкотре виголосила Герміона.

І знову на кінчику Герміониної палички раптово й без жодного переходу виник кажан. Однієї секунди — порожнечка. Наступної — кажан. Здавалося, наче його крила вже рухалися тієї миті, коли він з'являвся. Однак він досі *не світився*.

— Можна вже зупинитися? — попрохала Герміона.

— А ти впевнена, — насилу прохрипів Гаррі, — що тобі не вдасться їх засвітити, якщо ще трохи попрактикуєшся?

Цими словами він скоїв страшний гріх — порушив протокол експерименту, що його сам заздалегідь записав. До такого кроку його підштовхнули поточні результати — вони йому не подобалися; а це вже було *смертним* гріхом і каралося засланням до наукового пекла. Проте наразі це, здається, однаково не мало значення.

— Що ти змінив цього разу? — дещо втомлено спитала Герміона.

— Довжину звуків «у», «е» та «і». Має бути співвідношення 3:2:2, а не 3:1:1.

— *Угелі-бугелі!* — повторила Герміона.

Матеріалізований кажан мав лише одне крило. Він жалюгідно закрутився додолу, заляскотівши колами по сірому

камені.

— То щó там насправді? — поцікавилася Герміона.

— 3:2:1.

— *Угелі-бугелі!*

Цього разу кажан взагалі не мав крил і гепнувся на підлогу, наче мертва миша.

— 3:1:2.

І — узрїть! — матеріалізувався здоровий кажан, що стрімко злетів до самої стелі, випромінюючи яскраве зелене світло.

Герміона задоволено кивнула:

— Так, і щó далі?

Повисла довга мовчанка.

— *Серйозно?* «Угелі-бугелі» справді треба вимовляти з довжиною звуків «у», «е» та «і» у співвідношенні 3:1:2, інакше кажан не світитиметься? *Чому? Чому? Заради всього святого, чому?*

— А чому ні?

— *A-A-A-A-A-A-A-A-A!*

Gen. Gen. Gen.

Гаррі якийсь час розмірковував був про природу магії, відтак розробив серію дослідів, заснованих на припущенні: майже всі переконання чарівників щодо магії хибні.

Адже ж не може такого бути, що для левітації предметів справді треба казати «Вінґардіум Левіоза» в один-єдиний спосіб, ну бо ж подумайте лишень — «Вінґардіум Левіоза»? І це всесвіт перевірятиме, чи правильно прозвучало «Вінґардіум Левіоза», а якщо ні, то відмовиться підіймати перо вгору?

Ні-ні. Вочевидь, ні, якщо серйозно про це замислитися. Хтось (цілком можливо, що й дошкільня, але певно що якийсь англломовний користувач магії, який гадав, що у фра-

зі «Вінгардіум Левіоза» є щось летюче й повітряне) вимовив ці слова, вперше наклавши закляття. А тоді запевнив усіх інших, буцімто це обов'язково.

Проте (розсудив був Гаррі) все не має бути саме так — це не закладено у всесвіті, це закладено в *людині*.

Серед науковців ширилася одна стара оповідка, така собі повчальна казочка — історія про Блондло й N-промені.

Невдовзі після відкриття рентгенівського випромінювання провідний французький фізик Проспер Рене Блондло, який першим виміряв швидкість радіохвиль і показав, що вони поширюються зі швидкістю світла, оголосив про відкриття нового дивовижного феномена — N-променів. Вони нібито злегка засвічували екран; помітити це було складно, проте можливо, якщо дуже уважно придивлятися. N-промені мали всілякі цікаві властивості: заломлювалися в алюмінії, а за допомогою алюмінієвої призми фокусувалися на нитці, обробленій сульфідом кадмію, після чого та починала злегка світитися в темряві...

Невдовзі вже десятки інших науковців підтвердили результати Блондло, особливо у Франції. Проте знайшлися й інші — в Англії та Німеччині, — які висловили сумніви в тому, що їм вдалося роздивитися те слабке світіння. На що Блондло відповів, що ті, мабуть, неправильно налаштувують своє обладнання.

І ось одного дня Блондло організував демонстрацію N-променів. Світло вимкнули, Блондло виконував потрібні маніпуляції, а асистент реєстрував посвітління й потемніння. Цілком звичайна демонстрація, що призвела до очікуваних результатів. Навіть попри те, що американський науковець Роберт Вуд тихцем поцупив алюмінієву призму з осердя Блондлового механізму.

Так настав кінець N-променів.

Реальність, як сказав одного разу Філіп К. Дік, — це те, що

не зникає навіть тоді, коли ви перестаєте в це вірити.

Сьогодні помилка Блондло цілком очевидна. Не варто було повідомляти асистентові, що він робить, навпаки: Блондло мав упевнитися, що асистент *не знає*, що й коли досліджується, і тільки тоді просити його описати яскравість екрана. Отак просто.

Тепер це називається сліпим експериментом, а сучасні науковці сприймають його за належне. Ставлячи психологічний дослід, щоб перевірити, чи не гніваються люди більше, якщо бити їх червоними палицями, аніж якщо зеленими, ви не оцінюєте їхню «розгніваність» самостійно. Натомість фотографуєте піддослідних після того, як вгатили по них палицею, і передаєте світлини експертній групі, а та вже оцінює рівень розгніваності кожної людини за десятибальною шкалою — зрозуміло, не знаючи, палицею якого кольору її було вдарено. Навіть більше, взагалі немає особливої причини розповідати оцінникам мету дослідження. А тим паче не варто казати піддослідним, мовляв, вам *здається*, що від удару червоної палиці ті мають злитися більше. Просто заманюєте їх до лабораторії, пропонуючи двадцять фунтів, переїдете палицею випадково вибраного кольору й фотографуєте. До речі, два останні пункти краще доручити асистентові, попередньо впевнившись, що той перебуває в блаженному невіданні щодо гіпотези: щоб не прибирав очікувального вигляду, не гатив комусь сильніше, ніж треба, й не підгадував найкращої миті для світлини.

Блондло зруйнував свою репутацію однією помилкою. На першому курсі бакалаврату під час вивчення планування експериментів така помилка завершилася б незадовільною оцінкою й, можливо, глузливими смішками з боку асистента викладача... 1991 року.

Але це трапилося було трішки раніше — 1904 року, тож минуло десь кілька місяців, перш ніж Роберт Вуд сформулю-

вав очевидну альтернативну гіпотезу, розібрався з методами її випробування й залучив до цього багатьох інших науковців.

Понад два сторіччя після виникнення науки. Така пізня доба в історії науки, а це досі не було очевидним.

Тож не дивно, що в крихітному чаклунському світі, де про науку, видається, взагалі мало що відомо, ніхто так ніколи й не зробив був першої найпростішої та найлогічнішої спроби, до якої б вдався будь-який сучасний дослідник.

Успішне накладання заклять вимагало неухильного дотримання всіх заплутаних інструкцій, що ними повнилися книжки. Тож Гаррі припустив був, що процес виконання цих інструкцій і постійного звіряння з ними, мабуть, не зовсім беззмистовний, адже *змушує зосередитися на заклятті*. Звеліть комусь просто змахнути паличкою і загадати бажання — навряд чи це виявиться так само ефективно. А якщо повірити, що закляття має спрацювати в певний спосіб, якщо завчити саме цей спосіб, нелегко переконати себе, що може бути *інакше...*

Звісно, це якщо вчинити просто, але неправильно, себто спробувати *власноруч* протестувати альтернативні форми закляття.

А що як *не знати* первинного вигляду закляття?

А що як дати Герміоні список невідомих їй заклять із книжки дурних розіграшів із гогвортської бібліотеки, описавши деякі з них згідно з оригіналом, а інші — з одним зміненим жестом, зміненим словом? А що як не змінювати інструкцій, але сказати їй, нібито закляття для створення червоного черв'яка має створити блакитного черв'яка?

Ну, в такому разі, як ото виявилось...

Гаррі насилу вірив у здобуті результати...

Якщо сказати Герміоні, що «Угелі-бугелі» має вимовлятися з довжиною складів у співвідношенні 3:1:1 (замість пра-

вильного 3:1:2), то кажан таки з'явиться, однак не світитиметься.

Не те щоб віра не мала значення. Не те щоб важили тільки слова й рухи паличкою.

Якщо дати Герміоні цілковито неправильну інформацію про дію закляття, воно не спрацьовувало.

Якщо взагалі не поінформувати її про дію закляття, воно не спрацьовувало.

Якщо вона матиме лише загальне чи тільки частково неправильне розуміння дії закляття, то воно спрацьовувало згідно з описом у книжці, а не очікуваннями Герміоні.

Наразі Гаррі буквально бився головою об стіну. Легенько. Він не хотів пошкодити свої дорогоцінні мізки. Але якщо він не дасть витоку своїй фрустрації, то може спонтанно загорітися.

Ген. Ген. Ген.

Видавалося, всесвіт справді хоче, щоб вимовлялося саме «Вінгардіум Левіоза» й саме у вказаний спосіб. І чхати йому на твою думку щодо правильности вимови, як і на твою думку щодо гравітації.

«НУ ЧОМУ-У-У-У-У-У-У-У-У-У-У-У-У?».

А найгірше в усьому цьому — самовдоволений вираз на Герміоніному втішеному обличчі.

Вона не збиралася була просто сидіти й слухняно виконувати Гарріні вказівки без зайвих питань.

Тож Гаррі пояснив був їй, що вони перевірятимуть.

Гаррі пояснив був, нащо вони це перевірятимуть.

Гаррі пояснив був, чому, імовірно, жоден чарівник до них цього не спробував.

Гаррі пояснив був, що він доволі впевнений у своїх прогнозах.

Бо, як заявив був Гаррі, *просто неможливо*, щоб всесвіт

жадав почути саме «Вінґардіум Левіоза».

Герміона зауважила, що її книжки стверджують інше. Герміона поцікавилася, чи справді Гаррі, маючи за плечима одинадцять років життя й ледве чи з місяць гогвортської освіти, вважає себе розумнішим за всіх інших чарівників у світі, які з ним не погоджуються.

На що той відповів (дослівно): «Звісно».

А зараз він витріщався на червону цеглу, обмірковуючи, наскільки сильно йому доведеться гепнутися об неї довбешкою, щоб дістати струс мозку, який завадить формуванню довгострокової пам'яті й знищить спогади про цей інцидент. Герміона не сміялася, однак Гаррі спиною відчував, як та аж випромінює намір засміятися позаду; наче моторошне усвідомлення, що тебе переслідує серійний убивця, тільки ще жахливіше.

— Кажі вже, — дозволив Гаррі.

— Я не збиралася, — пролунав лагідний голосок Герміони Грейнджер. — Це було б нечемно.

— Просто покінчимо з цим.

— Ну добре! Отже, ти прочитав був *довжелезну* лекцію про те, як це важко — братися до основ науки, як нам може знадобитися *тридцять п'ять років*, щоб розв'язати одне завдання. А потім очікував, що ми здійснимо найбільше відкриття за всю історію магії вже протягом першої години спільної праці. Не просто сподівався — очікував. Ти дурненький.

— Дякую. А зараз...

— Я прочитала всі книжки, які ти мені дав, однак досі не знаю, що це таке. Надмірна самовпевненість? Омана планування? Суперпуперілюзорна зверхність? Доведеться назвати на твою честь. Омана Гаррі.

— Та годі!

— Втім, це миленько. Так по-хлопчачому.

— *Згинь.*

— Оу-у, ти такий романтичний.

Геп. Геп. Геп.

— То щó тепер? — спитала Герміона.

Гаррі сперся головою об стіну. Лоб уже починав боліти в місцях його зіткнення з цеглою.

— Нічого. Я маю почати все заново й розробити інші дослідди.

Протягом останнього місяця Гаррі заздалегідь склав ретельний дослідницький план, якого мало вистачити до грудня. Це була б чудова серія експериментів, от тільки найперше ж випробування спростувало основне припущення.

Гаррі повірити не міг, що він був настільки тупим.

— Ні, не так, — виправився Гаррі. — Мені треба розробити *один* новий дослід. Я дам знати, коли все підготую, ми його поставимо, а тоді я розроблю наступний. Щó скажеш на це?

— Що скидається на те, ніби *хтось* змарнував *силу-силенну* зусиль.

Геп. Ой. Трохи сильніше, ніж планувалося.

— Отож, — Герміона відкинулася в кріслі, а на її обличчі знову заграла самовдоволена посмішка. — Щó ми дізналися сьогодні?

— Я дізнався, — процідив Гаррі крізь стиснуті зуби, — що, коли йдеться про найбазовіше дослідження справді заплутаної проблеми, у якій ти анічогісінько не тямшиш, мої книжки з наукової методології — це купа лайна...

— Стежте за мовою, містере Поттер! Дехто з нас — невинні юні дівчатка!

— Добре. Та якби мої книжки не були купою лайок — а під лайкою я маю на увазі собаку, а не щось погане, — вони дали б мені важливу пораду: коли ти тільки берешся до заплутаної проблеми й маєш спростовну гіпотезу, то

спершу випробуй її. З'ясує, як її можна просто й легко перевірити, і відразу це зроби. Не переймайся розробленням серії ретельно продуманих експериментів, що підвищать вагомість грантової заявки в очах наукового фонду. Просто якомога швидше перевір свої ідеї на хибність, перш ніж почати вкладати в них багато зусиль. Щоб скажеш на таку мораль сьогоднішньої казки?

— Гм-м-м... нічого так, — відповіла Герміона. — Проте я сподівалася чогось на кшталт: «Герміоніні книжки чогось та варті. Їх написали велемудрі чарівники, яким відомо про магію куди більше, ніж мені. Я маю зважати на те, що пишеться в Герміоніних книжках». Можна додати це до моралі?

Гаррі засильно зціпив щелепи, щоб ті могли пропустити якісь слова, тож натомість просто кивнув.

— Чудово! — вигукнула Герміона. — Мені сподобався цей експеримент. Ми багато чого дізналися, а витратили всього-на-всього годину мого часу.

— А-А!

У підземеллях Слизерину.

Закинутий клас освітлювало моторошне зелене світіння. Цього разу його джерелом слугувала тимчасово заклята кришталева куля, однак залишалось воно все таким же моторошним і зеленим, хоч і яскравішим. Запилюжені столи відкидали химерні тіні.

Дві хлопчачі постаті в плащах із каптурами (але без масок) мовчки зайшли й сіли за стіл одна навпроти одної. Так почалася друга зустріч Баєсівської таємної спілки.

Драко Мелфой не певен був, чи чекав він на цю мить із

нетерпінням. Гаррі Поттер, судячи з виразу його обличчя, не мав жодного сумніву щодо належного настрою. Він мав такий вигляд, наче ладен був когось убити.

— Герміона Грейнджер, — промовив Гаррі Поттер, щойно Драко розтулив рота. — *Не нитай.*

«Невже ще одне побачення?» — подумав Драко. Та ні, це ж повне безглуздя.

— Гаррі, мені шкода, та я однаково маю спитати. Ти справді замовив для цієї бруднокровки дорогезний моковий кашпучок на день народження?

— Так, замовив. І ти, безсумнівно, уже зрозумів чому.

Драко застромив руки під каптур і розпачливо вчепився у своє волосся. Він не розумів чому, однак тепер не міг у цьому зізнатися. До того ж слизеринці знали, що він упадає за Гаррі Поттером: на уроці захисту це стало цілком очевидним.

— Гаррі, людям відомо про нашу дружбу. Звісно, про таємну спілку вони не знають нічого, проте знають, що ми друзі, і коли ти починаєш таке витворяти, то це погано позначається на *мені*.

— Кожного в Слизерині, — обличчя Гаррі Поттера посуворішало, — чиєму розумінню недосяжна концепція чемного ставлення до людей, які тобі насправді не подобаються, слід подрібнити й згодувати ручним зміям.

— У Слизерині таких людей багато, — вкрай серйозно заперечив Драко. — Більшість із них дурні, та в їхніх очах теж треба мати добрий вигляд.

Гаррі Поттер *мусив* збагнути це, якщо він хотів бодай чогось досягти в житті.

— А яке *тобі* діло до думок інших? Невже ти справді збираєшся все життя розжовувати свої вчинки найтушішим слизеринським недоумкам, невже дозволиш їм судити *тебе*? Вибач, Драко, але я не зводитиму своїх хитрощів до

рівня, доступного найтупішим слизеринцям, лишень тому, що вони можуть погано про тебе подумати. Навіть твоя дружба того не варта. Це б позбавило життя будь-якого задоволення. Хочеш сказати, *тобі* ніколи не спадало на думку, що декому в Слизерині не вистачає мізків навіть для дихання й що нащадкові Мелфоїв не гідно потурати таким?

Щиро кажучи, не спадало. Ніколи. Потурання телепням дуже скидалося на дихання — не потребувало розумових команд.

— Гаррі, — нарешті промовив Драко, — це нерозумно — просто робити що заманеться, не переймаючись тим, який це має вигляд. Сам Темний Лорд цим переймався! Його боялися й ненавиділи, і він точно знав, який саме страх і яку саме ненависть він хотів зумовити. Усім варто перейматися думкою інших.

— Мабуть, — постать у каптурі стенула плечима. — Нагадай мені якось розповісти про експеримент Аша, тебе він може зацікавити. Наразі лише зазначу, що перейматися думкою інших людей *інстинктивно*, а не через холоднокривний розрахунок, небезпечно. Пам'ятаєш, як старші слизеринці впродовж п'ятнадцяти хвилин били й збиткувалися з мене, а після цього я встав і люб'язно їм пробачив? Як і мав вчинити добрий і чесотливий Хлопчик-Що-Вижив. Проте мій холоднокривний розрахунок, Драко, підказує, що мені *ні до чого* найтупіші слизеринські недоумки, оскільки я не маю *ручної змії*. А отже, я не маю причин перейматися їхньою думкою щодо методів моєї дуелі з Герміоною Грейнджер.

— Вона лише бруднокровка, — Драко не зривався на крик і не стискав кулаків від розпачу. — Якщо вона тобі не подобається, зіштовхни її зі сходів.

— Рейвенкловці знатимуть...

— То нехай Пенсі Паркінсон зіштовхне її зі сходів! Нею

навіть маніпулювати не треба: покажи їй серпик, і вона бігом побіжить!

— Я знатиму! Герміона перемогла мене в змаганні з читання, вона здобуває кращі оцінки, я маю подолати її силою свого розуму, інакше це не рахується!

— Вона лише бруднокровка! Чому ти її аж так поважаєш?

— Вона могутня сила в Рейвенклові! Чому тобі не начхати, що думає якийсь недоумкуватий слабак зі Слизерину?

— Це називається політикою! Якщо ти не дотримуєшся її правил, то не здобуваєш влади!

— Ходити поверхню Місяця — це влада! Бути видатним чарівником — це влада! Існує така влада, що не вимагає покласти решту життя на потурання кретиною!

Вони обидва зупинилися й майже синхронно глибоко задишали, щоб заспокоїтися.

— Вибач, — озвався Гаррі Поттер за кілька секунд, обтираючи спітніле чоло. — Вибач, Драко. Ти маєш багато політичної влади, природно, що ти намагаєшся її зберегти. Ти мусиш зважати на реакцію Слизерину. Це важлива гра, і мені не слід було зневажливо про неї відгукуватися. Але ти не можеш просити мене знизити планку моєї гри в Рейвенклові, щоб ти не втратив обличчя через зв'язки зі мною. Скажи слизеринцям, що наступаєш собі на горло, видаючи себе за мого друга.

Саме в цьому Драко вже переконував слизеринців. Він досі не був певен, що це неправда.

— Хай там як, — мовив Драко. — Стосовно твого доброго імені. Боюся, маю погані новини. Ріта Скітер чула деякі історії та взялася розпитувати про тебе.

— Хто? — здійняв брови Гаррі Поттер.

— Репортерка зі «Щоденного віщуну», — пояснив Драко, намагаючись не виказати свого хвилювання. «Щоденний

віщун» був одним з основних батькових інструментів, він орудував ним так, наче вправний чарівник паличкою. — Це одна з тих газет, до яких люди по-справжньому дослухаються. Ріта Скітер пише про знаменитостей і, з її власних слів, кінчиком пера проколює їхні занадто роздуті репутації. Якщо вона не накопає на тебе ніяких пліток, то просто їх вигидає.

— *Зрозуміло*, — протягнув Гаррі Поттер. Його підсвічене зеленувате обличчя набуло під каптуром задумливого виразу.

Драко завагався, перш ніж знову заговорити. Наразі батько вже напевно мав дізнатися від когось, що він упадає за Гаррі Поттером, і помітити, що від Драко не надходило про це жодної звістки. Батько мав зрозуміти, що Драко не сподівався насправду зберегти це в таємниці, а подавав чіткий сигнал: він вправляється у власній грі, проте залишається на батьковому боці, адже якби він переметнувся до ворожого табору, то надсилав би хибні доповіді.

З цього випливало, що батько, імовірно, передбачив його наступні слова.

Грати з батьком по-справжньому було якось тривожно, навіть залишаючись на одному боці з ним. Драко не тямився від радісного хвилювання, та водночас розумів: наприкінці виявиться, що батько зіграв був краще. Будь-який інший фінал годі було й уявити.

— Гаррі, — нарешті зважився Драко. — Це не пропозиція. Не порада. Це просто факт. Мій батько міг би майже напевно придушити цю статтю. За певну ціну.

Драко замовчав, що саме таких слів батько від нього й очікував би. Гаррі Поттер сам здогадається. Або ні.

Натомість Гаррі Поттер тріпнув головою, блиснувши по-смішкою з-під каптура:

— Я не збираюся придушувати ані Ріту Скітер, ані її стат-

тю.

— Ти ж не хочеш сказати, що тобі байдуже, що́ про тебе пишуть у газетах! — Драко навіть не намагався приховати невіру в голосі.

— Мені байдуже більше, ніж ти можеш собі уявити, — відповів Гаррі Поттер. — Проте я маю власні методи боротьби з такими, як Скітер. Мені не потрібна Луціусова допомога.

Схвильованість промайнула Драковим обличчям, перш ніж він устиг цьому завадити. Хай що Гаррі Поттер утне далі, батько цього не очікуватиме. Драко дуже непокоїло, до чого це може призвести.

А ще він усвідомив, що його волосся спітніло під каптуром. Раніше Драко ніколи такого не носив, тож не подумав задалегідь, що на плащі смертежерів було, мабуть, накладено охолоджувальні чари.

Гаррі Поттер знову змахнув піт із чола. Скривившись, він витяг паличку, спрямував її вгору й глибоко вдихнув:

— *Фріґідейро!*

За мить повіяло прохолодою.

— *Фріґідейро! Фріґідейро! Фріґідейро! Фріґідейро! Фріґідейро!*

Гаррі Поттер опустив паличку й сховав її назад у мантію. Його рука дещо тремтіла.

У класі відчутно посвіжішало. Драко і сам міг би це збити, та все ж непогано.

— Отже, — почав Драко. — Наука. Ти збирався розповісти мені про кров.

— Ми збиралися *дізнатися* про кров, — виправив Гаррі Поттер. — За допомогою експериментів.

— Нехай, — погодився Драко. — Яких експериментів?

Гаррі Поттер зловісно всміхнувся під каптуром:

— Це ти мені скажи.

Драко чув колись про так званий метод Сократа, який полягав у навчанні за допомогою питань (названо на честь стародавнього філософа, занадто метикуватого, як на справжнього магла, а це значило, що він був замаскованим чистокровним чарівником). Один із його репетиторів часто послуговувався цим методом. Дратувало, проте давало свої плоди.

А ще існував метод Поттера, і це було якесь божевілья.

Заради справедливости Драко мусив визнати, що спершу Гаррі Поттер спробував метод Сократа, однак безрезультатно. Він спитав був, як Драко міг би спростувати гіпотезу чистоти крові, згідно з якою внаслідок схрещування з чарівниками маглівського роду й сквибами нинішнім чарівникам більше не вдаються круті речі, що їх творили вісім сторіч тому.

Драко відповів, що не розуміє, як Гаррі Поттер може тут сидіти й цілком серйозно стверджувати, що це не пастка.

Гаррі Поттер заперечив був (усе ще цілком серйозно), що якщо це й пастка, то настільки жалюгідна у своїй очевидності, що це його слід було б подрібнити й згодувати ручним зміям. Однак це не пастка, а просто науковці мають таке правило: намагатися спростувати власні теорії, адже якщо докласти всіх зусиль і зазнати поразки, то це означатиме перемогу.

Драко спробував вказати на приголомшливу дурість почутого, припустивши, що в такому разі в дуелі можна перемогти, вистреливши у власну ногу «Авада Кедаврою» і не влучивши.

Гаррі Поттер *кинув*.

Драко потрусив головою.

Гаррі Поттер розповів був Драко, мовляв, науковці спо-

стерігають, як ідеї б'ються між собою, і дивляться, котра з них переможе. Однак «битва без противника неможлива», саме тому для перемоги гіпотези чистоти крові Драко мусив знайти їй опонентів. Це вже було трохи зрозуміліше, хоча з вуст Гаррі Поттера й пролунало якомсь образливо. Наприклад, у світі, влаштованому за принципом чистоти крові, небо має бути синє, а в разі істинності якоїсь іншої теорії — зелене. Однак самого неба ніхто ще не бачив, тож для перемоги поборників чистоти крові потрібно вийти назовні й глянути вгору; а коли це трапиться шість разів поспіль, люди помітять тенденцію.

Тоді Гаррі Поттер почав стверджувати, що всі опоненти, яких вигадав Драко, заслабкі, а гіпотеза чистоти крові не здобуде очок за перемогу над ними, бо битва недостатньо вражала. Це Драко теж зрозумів. «Сила чарівників зменшилася, тому що ельфи-домовики крадуть їхню магію», — його самого це не вражало.

(Хоча Гаррі Поттер зауважив був, що це припущення принаймні можна перевірити. Вони могли б дослідити, чи сильнішали ельфи-домовики протягом сторіч, навіть зробити графіки зростання сили ельфів-домовиків і зменшення сили чарівників, і якщо вони збігатимуться, то це вказуватиме на перших. Все це прозвучало таким серйозним тоном, що Драко на якусь мить захотілося поставити Добі кілька незручних питань під сироваткою правди, аж доки мара не спала.)

І, нарешті промовив був Гаррі Поттер, Драко не може здобути перемогу обманом, оскільки науковці не дурні й відразу розпізнають будь-яке шахрайство. Потрібна *справжня битва* між двома різними теоріями, обидві з яких можуть виявитися правдивими; потрібне таке випробування, що його здатна витримати лише правдива теорія; щось, що показуватиме різні результати залежно від того, яка саме гіпотеза

є істинною. А досвідчені науковці мають спостерігати й на власні очі впевнитися, що битва відбулася з дотриманням усіх умов. Гаррі Поттер заявив, що сам він просто хоче знати, як *насправді працює кров*, а для цього він має побачити *справжню перемогу* ідеї чистоти крові, і Драко не надурить його підставними теоріями.

Хоча Драко й бачив у цьому сенс, він однаково не спромігся був вигадати жодної, за Гаррі Поттером, «правдоподібною альтернативи» твердженню, що чарівники втрачають могутність через змішування їхньої крові з брудом. Це було занадто очевидно.

Саме тоді Гаррі Поттер дещо зневірено виголосив, що він навіть не уявляв, наскільки погано Драко вміє аналізувати інші погляди. Звісно ж, існували смертежери, що прикидалися противниками чистоти крові й мусили придумувати куди раціональніші аргументи проти своїх товаришів, ніж запропоновані Драко. Якби той, вдаючи із себе члена Дамблдорової фракції, видав щось на кшталт гіпотези про ельфів-домовиків, його б розкрили за мить.

Драко вимушено погодився.

Звідси й постав метод Поттера.

— Благаю, докторе Мелфой, — заскімлив Гаррі Поттер, — чому ви не приймаєте моєї статті?

«Просто вдай, що вдаєш із себе науковця», — тричі повторив був Гаррі Поттер, перш ніж Драко зрозумів. Тієї миті він також збагнув, що мізки Гаррі Поттера влаштовано якось ґрунтовно *не так*. Хай хто спробує застосувати до нього виманологію, назад із його голови цей нещасний не вибереться.

Відтак Гаррі Поттер суттєво розтлумачив усі деталі, а саме: Драко мав уявити себе доктором Мелфоем — смертежером на посаді редактора наукового часопису, який хоче відмовитися публікувати статтю свого ворога, доктора Поттера,

«Про спадковість магічних здібностей». Мовляв, якщо Драко не діятиме як справжній науковець, його викриють як смертежера й стратять; до того ж за кожним кроком доктора Мелфоя буцімто пильнують його власні суперники, тож він має вдавати, ніби відхиляє статтю доктора Поттера з нейтральних наукових причин, інакше втратить свою редакторську посаду.

Яке незбагненне диво, що Сортувальний Капелюх не белькоче схибленої нісенітниці в лікарні Святого Мунго.

Драко ще ніколи не просили вдати щось настільки складне, тож він просто мусив прийняти цей виклик.

Наразі, як висловився Гаррі Поттер, вони звалили до своїх ролей.

— На жаль, докторе Поттер, статтю написано чорнилом неправильного кольору, — заявив Драко. — Наступний!

Обличчя доктора Поттера скривилося в неперевершено зображеному розпачі, і Драко, не стримавшись, відчув спалах радості доктора Мелфоя, хоча смертежер лише прикидався доктором Мелфоем.

Це було весело. Він міг розважатися так весь день.

Доктор Поттер підвівся зі стільця, насилу випростався й поплентався геть. Він перетворився на Гаррі Поттера, що показав Драко великого пальця, а тоді знову на доктора Поттера, що вже підходив, напружено посміхаючись.

Доктор Поттер сів і подав докторові Мелфою пергамент, на якому було написано:

Про спадковість магічних здібностей
Доктор Г. Дж. Поттер-Еванс-Веррес, Інститут достатньо
просунутої науки
Мої спостереження:
чарівники сьогодення не можуть робити такі
приголомшливі речі,

що їх виробляли чарівники 800 років тому.

Мої висновки:

чаклунський рід занепадає внаслідок змішування своєї крові з кров'ю чарівників маглівського роду й сквибів.

— Докторе Мелфой, — очі доктора Поттера світилися надією, — чи не зацікавить «Часопис невідтворюваних результатів» можливість опублікувати мою статтю «Про спадковість магічних здібностей»?

Драко з усмішкою роздивлявся пергамент, перебираючи подумки потенційні відмови. Якби він був професором, то відхилив би есе як занадто коротке, тож...

— Стаття занадто довга, докторе Поттер, — відрізав доктор Мелфой.

На мить в очах доктора Поттера застигла щира невіра.

— А-а... — протягнув він. — А якщо я не розділятиму спостережень і висновків на два окремі абзаци, а натомість просто вставлю: «Відповідно»...

— Тоді вона стане закоротка. Наступний!

Доктор Поттер поплентався геть.

— Ну гаразд, — промовив Гаррі Поттер, — тобі вже занадто добре вдається. Ще два тренування, а втретє вже по-справжньому, без перерви між спробами. Я просто почну, а ти цього разу відхилиш статтю на основі її змісту. Пам'ятай, наукові суперники пильнують!

Наступна стаття доктора Поттера була ідеальною, чистісіньким дивом у своїй галузі. Та оскільки часопис доктора Мелфоя наразі мав напруженні стосунки з літерою «Е», її довелося відкинути. Доктор Поттер запропонував переписати статтю без слів, що містять «Е», проте доктор Мелфой пояснив, що йдеться радше про проблему з усіма голосними.

Наступна за нею стаття не годилася, тому що був вівторок. Насправді була субота, на що доктор Поттер спробував

вказати, проте почув у відповідь: «Наступний!».

(Драко починав розуміти, чому Снейп використав свій важіль впливу на Дамблдора, лишень щоб здобути посаду, на якій він міг шпигати учнів.)

А тоді...

Доктор Поттер наближався зі зверхньою посмішкою на обличчі.

— Це моя найновіша наукова праця «Про спадковість магічних здібностей», — впевнено виголосив доктор Поттер і змахнув пергаментом. — Я вирішив дозволити вашому часопису її опублікувати й підготував статтю, бездоганно дотримавшись усіх ваших вимог, тож друкувати ви можете якнайшвидше.

Смертежер заприсягнувся, що, завершивши своє завдання, він вистежить і вб'є доктора Поттера. Доктор Мелфой втримав ввічливу посмішку, адже його суперники пильнували...

(Мовчанка затягнулася, доктор Поттер нетерпляче в нього втупився.)

— Дозвольте глянути, — попросив він.

Доктор Мелфой взяв пергамент і якнайуважніше його роздивився. Смертежер почав нервувати через те, що він не справжній науковець, а Драко намагався пригадати, як розмовляє Гаррі Поттер.

— Ви, е-е, маєте дослідити інші ймовірні пояснення ваших, е-е, спостережень, окрім цього...

— Справді? — перервав його доктор Поттер. — Які, наприклад? Ельфи-домовики крадуть нашу магію? З моїх даних впливає лиш один можливий висновок, докторе Мелфой. Не існує інших імовірних гіпотез.

Драко гарячково намагався уявити, що б він сказав, якби видавав себе за члена Дамблдорівної фракції, що вони називали причиною занепаду чаклунського роду — раніше йому

ніколи не спадало на думку поцікавитися цим...

— Якщо ви не можете інакше пояснити мої дані, вам доведеться надрукувати мою статтю, *докторе Мелфой*.

Глумлива посмішка доктора Поттера довершила справу.

— Хіба? — огризнувся доктор Мелфой. — А як ви знаєте, що це сама магія не згасає?

Час завмер.

Вони обмінялися нажаханими поглядами.

Гаррі Поттер виплюнув щось, що в маглів, мабуть, вважалося вкрай непристойною лайкою.

— *Я про це не подумав!* — вигукнув він. — А мав би. Магія зникає. *Чорт, чорт, чорт!*

Тривога в його голосі була заразлива. Не думаючи, Драко потягнувся до мантиї і вчепився у свою чарівну паличку. Він гадав був, що шляхетному роду Мелфоїв нічого не загрожує, адже якщо родичатися лише з тими, хто міг простежити свій родовід на чотири покоління назад, то їм не мало нічого загрозувати. Йому ніколи не спадало на думку, що кінець магії може виявитися невідворотним.

— Гаррі, що́ нам робити? — Драковий голос повищав від паніки. — *Що́ нам робити?*

— *Дай подумати!*

Наступної миті Гаррі вже схопив із найближчого стола те саме перо й сувій пергаменту, що виконували роль його уявної статті, і почав щось шкрябати.

— Ми з цим розберемося, — напружено запевнив Гаррі. — Якщо магія покидає світ, ми з'ясуємо, як швидко це відбувається й скільки часу залишилося, щоб діяти, а тоді з'ясуємо, чому магія згасає, а тоді якось дамо цьому раду. Драко, чаклунські сили занепадали рівномірно й поступово чи траплялися якись раптові падіння?

— Я... Я не знаю...

— Ти розповідав, що ніхто не міг зрівнятися з чотирма засновниками Гогвортсу. Значить, це триває вже щонайменше вісім сторіч, так? Ти раптом не чув, може, п'ять сторіч тому раптом виникли якісь проблеми?

— Мені завжди казали, — Драко гарячково намагався думати, — що не було нікого кращого за Мерліна, а після нього — нікого кращого за засновників Гогвортсу.

— Добре, — Гаррі далі щось шкрябав. — Бо три сторіччя тому магли почали сумніватися в магії: я гадав, тут може бути якийсь зв'язок. А приблизно півтора сторіччя тому вони винайшли такі технології, що припиняють працювати в присутності магії. Подумалося, чи не діє це також у зворотному напрямі.

Драко зірвався зі стільця — такий злющид, що ледве міг говорити:

— Це *магли*...

— *Трясця!* — заревів Гаррі. — Ти хіба себе не чуєш? Це триває щонайменше вісім сторіч, а магли тоді ще нічого цікавого не робили! Ми маємо докопатися до справжньої причини! Магли *могли* якось посприяти цьому, та якщо *ні*, а ти скинеш на них усю провину, то ми не дізнаємося, що коїться насправді! І тоді одного дня ти прокинешся й побачиш, що твоя паличка стала всього лиш якоюсь дерев'яною!

Драко перехопило дух. У своїх промовах батько часто виголошував: «І палички зламуються в наших руках», однак він ніколи раніше не роздумував над значенням цих слів, адже його не могло таке спіткати. А зараз усе здавалося таким реальним. «Всього лиш якась дерев'янка». Драко чітко уявив, як він дістає паличку й накладає закляття — і нічого не відбувається...

Це може спіткати будь-кого.

Не буде більше чарівників, не буде більше магії, ніколи. Лише купка маглів зі своїми байками про колишню велич

їхніх предків. Деякі з цих магів називатимуться Мелфоями — ось і все, що залишиться від шляхетного імені.

Вперше в житті Драко збагнув, навіщо існували смертежери.

Він завжди сприймав був за належне, що смертежер — це те, чим стаєш, коли дорослішаєш. Тепер Драко *розумів*, він знав, чому батько й батькові друзі заприсяглися були віддати свої життя, але відвернути це жахіття — іноді не можна просто сумирно стояти осторонь і спостерігати. Та що як це трапиться в будь-якому разі, що як усі жертви, усі втрачені через Дамблдора друзі, втрачені *родичі* — що як усе це було *намарно*...

— Магія не може згасати, — його голос обірвався. — Це було б *несправедливо*.

Гаррі припинив строчити й підвів до нього розгніване обличчя:

— Хіба батько ніколи не казав тобі, що життя несправедливе?

Казав. Щоразу, коли Драко вживав це слово.

— Але ж, але ж... Це занадто жахливо, щоб у це повірити...

— Драко, дозволь мені поділитися дечим, що я називаю літанією Альфреда Тарського. Слова змінюються залежно від ситуації, у нашому разі вона звучатиме так: «Якщо магія покидає світ, я хочу вірити, що магія покидає світ. Якщо магія не покидає світ, я хочу вірити, що магія не покидає світ. Нехай не прив'яжуся я до віри, якої я не хочу». Якщо ми живемо у світі, у якому згасає магія, *саме в це нам потрібно вірити*. Варто знати, що на нас чекає: так ми зможемо це зупинити чи принаймні підготуватися до найгіршого й робити все можливе, доки ще є час. Невіра загрози не відверне. Тож *єдине*, що нас має цікавити: чи *справді* магія згасає. І якщо ми живемо саме в такому світі, саме в це ми й хочемо вірити. Лі-

танія Гендліна: «Що є правда — то вже правда. Визнання не зробить її гіршою». Зрозумів? Пізніше ти маєш завчити це напам'ять і повторювати про себе, коли захочеться повірити в щось, що не є правдою. Я навіть хочу, щоб ти промовив це просто зараз. «Що є правда — то вже правда. Визнання не зробить її гіршою». Кажі.

— Що є правда — то вже правда, — повторив Драко тремким голосом. — Визнання не зробить її гіршою.

— Якщо магія згасає, я хочу вірити, що магія згасає. Якщо магія не згасає, я хочу вірити, що магія не згасає. Кажі.

Драко повторив, а в шлунку йому клубочилися змії.

— Добре. Пам'ятай, можливо, це *не* відбувається, тож тобі не доведеться в це вірити. Спершу варто дізнатися, що саме діється, у якому світі ми живемо, — Гаррі вернувся до роботи.

Він ще трохи пошкрябав, відтак показав пергамент Драко. Той схилився над столом, і Гаррі підніс зелене світло ближче.

Спостереження

Чаклунська громада не така могутня, як за часів заснування Гогвортсу.

Гіпотези

1. Сама магія згасає.
2. Чарівники схрещуються з маглами й сквибами.
3. Губиться знання про застосування могутніх заклять.
4. Чарівники в дитинстві їдять шкідливу їжу чи слабшають через це щось, крім крові.
5. Маглівські технології перешкоджають магії. (Вже 800 років тому?)
6. Сильніші чарівники мають менше дітей. (Драко = єдина дитина? Перевірити, чи три могутні чарівники — Квірел / Дамблдор / Темний Лорд — мали дітей.)

Досліди

— Добре, — Гарріне дихання дещо вирівнялося. — Отже, перед нами заплутана проблема, а ми гадки не маємо, що коїться. Розумно було б розробити декілька найпростіших випробувань, що їх можна перевірити відразу. Потрібне щось швидке, що розрізнить гіпотези. Спостереження, які відрізнятимуться хоча б для одної з гіпотез супроти інших.

Драко приголомшено втупився в список. Зненацька він усвідомив, що знав страшенно багато чистокровних, які були єдиними дітьми. Він сам, Вінсент, Грегори, та майже всі. Двоє наймогутніших чарівників, про яких усі говорять, Дамблдор і Темний Лорд, обидва не мали дітей, як Гаррі й підозрював...

— Буде дуже важко розрізнити другий і шостий пункти, в обох ідеться про кров, проте варто спробувати простежити зв'язок між занепадом чаклунства й кількістю дітей у різних чарівників, а також порівняти здібності чарівників маглівського роду й чистокровних... — Гарріні пальці відстукували нервовий ритм по стільниці. — Краще звалити їх до купи й назвати поки що гіпотезою крові. Четверте припущення доволі мало ймовірне, оскільки тоді всі помітили б раптовий спад, коли чарівники перейшли на нову їжу, — важко уявити, що могло поступово змінюватись упродовж восьми сторіч. П'ята гіпотеза мало ймовірна з тієї самої причини: жодного стрімкого падіння, та й маглі нічого такого ще не робили вісімсот років тому. Четвертий варіант схожий на другий, а п'ятий — на перший. Відповідно, здебільшого ми маємо зосередитися на диференціації першого, другого й третього пунктів, — Гаррі розвернув пергамент назад до себе, обвів ці три цифри колом, відтак повернув назад. — Магія згасає, кров слабшає, знання губиться. Яке випробування дасть різні результати залежно від того, що з цього істинне? Який факт вказуватиме на те, що щось із цього хибне?

— Я не знаю! — випалив Драко. — Чому ти питаєш мене?

Ти ж науковець!

— Драко, — заблагав Гаррі у відчаї, — мені відомо тільки те, що й маглівським науковцям! Ти виріс у чаклунському світі, не я! Ти знаєш більше магії, ніж я, і ти знаєш більше про магію, ніж я, і ти перший подумав був про таку можливість взагалі, тож починай думати як науковець і розв'яжи цю проблему!

Драко ковтнув слину й втупився в папірець.

Магія згасає... чарівники схрещуються з маглами... знання губиться...

— На щό схожий світ, у якому згасає магія? — спитав Гаррі Поттер. — Ти знаєш більше про магію, ти маєш висловлювати здогади, не я! Уяви, що розповідаєш про це казку. Щό відбувається в казці?

Драко уявив.

— Закляття, які раніше працювали, припиняють працювати.

«Чарівники прокидаються, а їхні палички стали всього лиш якимись дерев'янками...».

— На щό схожий світ, у якому чаклунська кров слабшає?

— Люди не можуть робити те, що робили їхні предки.

— На щό схожий світ, у якому губиться знання?

— Люди не знають, як накладати закляття... — Драко затнувся, здивований власною думкою. — Це ж і є випробування, чи не так?

Гаррі рішуче кивнув:

— Перше.

Він записав його в розділі «Досліди»:

А. Чи існують закляття, які ми знаємо, але не можемо накладати (1 чи 2), або ж втрачені й уже невідомі закляття (3)?

— Це допоможе відрізнити першу й другу гіпотези від

третьої, — пояснив Гаррі. — Зараз треба знайти спосіб провести межу між першою і другою. Магія згасає чи кров слабшає, як побачити різницю?

— Які чари вивчали колись першокласники в Гогвортсі? — припустив Драко. — Якщо їм вдавалося накладати могутніші закляття, значить, кров була сильніша...

— Чи сама магія була сильніша, — захитав головою Гаррі. — Потрібно з'ясувати, як побачити *різницю*, — він підвівся з крісла й нервово закрокував кімнатою. — Ні, стривай, це все ще може спрацювати. Припустімо, різні закляття використовують різну кількість магічної енергії. Тоді, якщо слабшає магія навколо, спершу відірнуть могутні закляття, однак залишаться незмінними ті, що їх вивчають у першому класі... — Гаррі пришвидшив ходу. — Не надто вдале випробування, це радше про втрату могутніх чарів, аніж про занепад чаклунства загалом, адже чиясь кров може бути заслабкою для могутніх заклять, але достатньо сильною для легких... Драко, ти не знаєш, могутні чарівники з однієї епохи — наприклад, лише в цьому сторіччі, — чи дітьми вони також були могутнішими? Наприклад, якби Темний Лорд в одинадцять років застосував охолоджувальні чари, він би заморозив цілу кімнату?

— Не пам'ятаю нічого такого про Темного Лорда, — Драко набурмосився, намагаючись пригадати, — але Дамблдор начебто утнув щось неймовірне на іспиті з трансфігурації в п'ятому класі... Гадаю, інші могутні чарівники теж добре показували себе в Гогвортсі...

— Можливо, вони просто багато навчалися, — насупився Гаррі, усе ще стрімко рухаючись. — Слабке свідчення на користь першої гіпотези супроти другої... Стривай-но, — він закликав на місці. — Є інший спосіб їх розрізнити. Спершу треба дещо пояснити, тут залучено знання науковців про кров і спадковість, однак зрештою все зводиться до одного просто-

го питання. І якщо ми *скомбінуємо* наші випробування й вони дадуть однаковий результат, тоді ми з великою імовірністю здобудемо відповідь.

Гаррі майже побіг до стола, схопив пергамент і написав:

Б. Чи стародавні першокласники накладали закляття, рівні за типом і силою з нинішніми? (Слабке свідчення на користь 1 проти 2, проте кров також могла втрачати здатність тільки до могутнього чаклунства.)

В. Додаткове випробування для розрізнення 1 і 2 із використанням наукового знання про кров, поясню пізніше.

— Добренько, — сказав Гаррі. — Можемо принаймні спробувати визначити різницю між трьома основними гіпотезами, тож берімося до цього відразу; завжди встигнемо скласти *більше* дослідів після того, як поставимо вже наявні. Може видатися трошки дивним, якщо Драко Мелфой і Гаррі Поттер ходитимуть разом і про щось розпитуватимуть, тож пропоную таке. Ти обійдеш Гогвортс, відшукаєш старі портрети й спитаєш у них про закляття, що їх вони вивчали в першому класі. Це лише портрети, тож вони не побачать нічого дивного в тому, що Драко Мелфой таким цікавиться. Я розпитаю новіші портрети й живих людей про закляття, які ми знаємо, але не можемо накладати. Ніхто не здивується тому, що Гаррі Поттер ставить химерні питання. До того ж мені доведеться ґрунтовно дослідити загублені закляття, тому я б хотів, щоб ти збирав дані для мого наукового питання. Воно дуже просте, розпитай портрети, це має дати відповідь. Може, запишеш це все, готовий?

Драко вернувся за стіл. Він намацав у торбі з книгами пергамент і перо, виклав це приладдя та звів на Гаррі сповнений рішучості погляд:

— Давай.

— Знайди портрети, які були знайомі з якимось подружжям сквибів, — не кривися, це важливо. Просто розпитай

новіші портрети грифіндорців, чи щось таке. Знайди портрети, які достатньо добре знали подружжя сквибів, щоб назвати імена їхніх дітей. Запиши ім'я кожної дитини й ким вона була: чарівником, сквибом чи маґлом. Якщо вони не пам'ятають, була дитина сквибом чи маґлом, пиши просто «не чарівник». Занотуй цю інформацію для кожної дитини цього подружжя, нікого не виключай. Якщо портрет знає імена лише дітей-чарівників, а не всіх дітей, не записуй про таке подружжя нічого. Вкрай важливо здобути інформацію лише від тих, хто знає всіх дітей сквибського подружжя достатньо добре, щоб пам'ятати їхні імена. Спробуй набрати щонайменше сорок імен, якщо вдасться, а якщо буде час — то що більше, то краще. Усе зрозуміло?

— Повтори ще раз, — попросив Драко, закінчивши писати.

Гаррі повторив.

— Зрозуміло. — підтвердив Драко. — Але нащо...

— Йдеться про одну з таємниць крові, яку науковці вже розкрили. Я поясню, коли повернешся з результатами. Розділімось і зустріньмось тут за годину, тобто о 18:22. Готовий?

Драко рішуче кивнув. Події розгорталися стрімко, та його вже давно навчили були діяти швидко.

— Тоді вперед! — закликав Гаррі Поттер.

Він зірвав із себе плащ із каптуром і запхав його до кашпучка. Навіть не дочекавшись, щоб кашпучок дожував, Гаррі розвернувся на місці й швидко покрокував до виходу, ледь не перечепившись із поспіху через стіл.

Коли Драко нарешті стягнув плащ і поклав його в торбу з книжками, Гаррі Поттера вже не було.

Він майже вибіг за двері.

Розділ 23. Віра у віру

Усі хочуть камінь, щоб обмотати струну навколо Дж. К.
Ролінг.

— А Дженет була сквибкою, — завершив портрет низенької молоді жінки в капелюсі із золотою облямівкою.

Драко записав. Наразі він набрав лише двадцять вісім імен, але вже настав час повертатися до Гаррі.

Довелося просити інші портрети допомогти з перекладом: англійська добряче змінилася. Втім, закляття для першого року, описані найстарішими з них, страшенно скидалися на ті, яких навчали сьогодні. Драко впізнав десь половину, а решта не здавалася анітрохи могутнішою.

Хворобливе передчуття зростало з кожною відповіддю, аж доки він, не маючи більше сил його терпіти, не пішов натомість ставити іншим портретам дивне питання Гаррі Поттера про подружжя сквибів. Перші п'ятеро не знали жодного такого; зрештою Драко попрохав був їх поцікавитися у своїх знайомих, а ті щоб розпитали їхніх знайомих, і лише тоді йому вдалося знайти людей, готових визнати свою дружбу зі сквибами.

(Першокласник зі Слизерину пояснив, що працює над важливим проектом разом із рейвенкловцем, який запевнив, що їм потрібна ця інформація, і втік, не пояснивши навіщо. Чим здобув чимало співчутливих поглядів.)

Драко повільно плентався коридорами Гогвортсу. Він мав би бігти, проте не міг зібрати сил. На нього напосіли думки: що він не хоче нічого про це знати, не хоче бути

причетним, бути відповідальним, краще залишити це на Гаррі Поттера — хай він усе владнає, якщо магія згасає...

Проте Драко знав, що це неправильно.

Прохолода слизеринських підземель, сірість кам'яних стін — зазвичай йому подобалася ця атмосфера, проте зараз вона занадто нагадувала про згасання.

Повернувши дверну ручку, він побачив Гаррі Поттера, що вже чатував на нього всередині у своєму плащі з каптуром.

— Стародавні закляття для першого класу. Що ти з'ясував? — спитав він.

— Не сильніші за нинішні.

— Трясця, — Гаррі Поттер із силою гепнув по столу. — Зрозуміло. Мій власний досвід завершився невдачею. Є така річ, як Інтердикт Мерліна, — Драко лягнув себе по лобі, зрозумівши, — що не дозволяє нікому опановувати могутні закляття з книжок. Навіть якщо знайти й прочитати нотатки якогось видатного чарівника, вони здаватимуться нісенітницею: знання має переходити тільки від живого розуму до живого розуму. Я не виявив жодного сильного закляття, до якого ми маємо інструкції, але не можемо більше накладати. Та й хто стане завдавати собі клопоту й усно передавати закляття, що їх неможливо навчитися зі старих книжок, якщо ті однаково припинили працювати? Вдалося зібрати дані про подружжя сквибів?

Драко почав передавати пергамент, але Гаррі Поттер підняв руку:

— Закон науки. Спершу я розповідаю теорію і прогноз, а потім ти показуєш дані: так ти знатимеш, що я не припасовую теорії до твоїх даних, знатимеш, що вона справді передбачила результати *заздалегідь*. Це однаково потрібно тобі роз'яснити, тому ліпше зробити це *перед тим*, як ти покажеш мені дані. Таке правило. Тож надягай плащ і сідай.

Гаррі Поттер сів за стіл, усіяний клаптиками паперу. Драко дістав зі своєї сумки плащ, надягнув його й сів навпроти, здивовано їх роздивляючись. Вони розміщувалися двома рядками, у кожному з яких було приблизно по двадцять аркушів.

— Таємницею крови, — серйозно почав Гаррі Поттер, — є дещо під назвою дезоксирибонуклеїнова кислота. Цього не вимовляють, коли поблизу є ненауковець. Дезоксирибонуклеїнова кислота — це рецепт, що вчить твоє тіло рости: дві ноги, дві руки, низький чи високий, карі очі чи зелені. Вона цілком матеріальна, її можна побачити крізь мікроскоп — це як телескоп, тільки для розглядання дуже маленьких, а не далеких речей. І цей рецепт завжди містить по дві копії всього — на випадок, якщо одна з них зламається. Уяви собі два довгі рядки аркушів, що розміщуються завжди по двоє в будь-якому місці в рядку. Коли ти вирішиш завести дітей, твоє тіло випадково вибере один аркуш із кожної пари, так само вчинить тіло матері — і дитина дістане по два аркуші для кожного місця в рядку. Дві копії всього: одна від матері, одна від батька; твої діти візьмуть від тебе один випадковий аркуш для кожної пари.

Доки Гаррі говорив, його пальці бігали між клаптиками паперу. Він вказував на один аркуш у парі, коли казав «від матері», потім на другий, коли казав «від батька». Розповідючи про випадковий вибір, Гаррі діставав із мантиї кнат і підкидав, відтак дивився на монету й вказував на верхній клаптик паперу. Усе без затримок у промові.

— Далі. Коли йдеться про щось на кшталт зросту — низького чи високого, — у рецепті є *багацько* місць, що роблять невеличкий внесок. Якщо високий тато одружиться з низькою мамою, дитина матиме якісь аркуші з написом «високий», а якісь — із написом «низький»; така дитина зазвичай вдасться середнього зросту. Але не завжди. Якщо пощастить, їй

може дістатися багато «високих» аркушів і мало «низьких», і тоді вона виросте доволі високою. Може бути високий батько з п'ятьма «високими» аркушами й висока матір із п'ятьма «високими» аркушами — а дитина отримає всі десять і переросте їх обидвох. Розумієш? Кров — це не бездоганна рідина, вона не змішується бездоганно. Дезоксирибонуклеїнова кислота складається з багатьох маленьких шматочків, це наче наповнити склянку камінцями, а не водою. Ось чому дитина не завжди є чимось середнім між її батьками.

Драко слухав, роззявивши рота. Як, заради Мерліна, мали це все з'ясувати? Їм вдалося *побачити* цей рецепт?

— Далі, — сказав Гаррі Поттер. — Припустімо, що, як і зі зростом, у рецепті існує купа невеличких місць із написом «магія» або «не-магія». Маєш вдосталь «магічних» аркушів — ти чарівник, *багато* — могутній чарівник, замало — магл, щось посередині — сквиб. Відповідно, нащадки двох сквибів переважно також будуть сквибами, але іноді може пощастити: дитина збере більшість татових і маминих «магічних» аркушів, яких вистачить, щоб стати чарівником, хоч і не дуже сильним, імовірно. Якщо спершу існувало багато могутніх чарівників, які одружувалися одне з одним, то вони б залишилися могутніми. Та якщо почати одружуватися з ледь магічними чарівниками маглівського роду чи сквибами... розумієш? Бездоганного змішування не буде, склянку наповнено радше камінцями, а не водою, адже це просто той спосіб, у який працює кров. Подеколи ще траплятимуться могутні чарівники, коли їм пощастить отримати багато «магічних» папірців. Проте вони не будуть такими сильними, як найвеличніші чарівники давнини.

Драко повільно кивнув. Він ніколи не чув такого пояснення раніше. Було щось дивовижно прекрасне в тому, наскільки точно воно все описувало.

— Але, — не зупинявся Гаррі. — Це лише одна з гіпотез.

Припустімо, натомість існує *єдине* місце в рецепті, що робить людину чарівником. Тільки одне місце, де аркуш має напис «магія» або «не-магія». І існують дві копії всього — завжди. Отже, є лише три можливості: обидві копії мають напис «магія»; одна має напис «магія», а друга — «не-магія»; обидві копії мають напис «не-магія». Чарівники, сквиби й магли. Дві копії — і ти можеш виконувати закляття, одна — можеш користуватися зіллями й магічними приладами, жодної — буде складно навіть роздивитися магію. Чарівники маглівського роду насправді народжуються не в маглів, а у двох сквибів: кожен із їхніх батьків має одну магічну копію, проте виріс у маглівському світі. А зараз уяви, що відьма одружується зі сквибом. Усі їхні діти обов'язково отримають від матері один «магічний» аркуш — неважливо, котрий із них вибереться випадково, вони обидва «магічні». Проте, як і з підкинутою монетою, половина дітей візьме від тата «немагічний» аркуш, а половина — «магічний». У подружжя відьми та сквиба не народиться багато слабких дітей-чарівників. Половина з них буде чарівниками й відьмами, приблизно настільки ж могутніми, що і їхня мати, а половина — сквибами. Бо якщо існує лише одне місце в рецепті, що робить тебе чарівником, то магія не схожа на склянку з перемішаними камінцями. Тоді це єдиний магічний камінчик — чародійський камінь.

Гаррі розклав три пари папірців у два ряди. На одній парі він написав «магія» і «магія», на іншій — «магія» лише на одному аркуші, а третю залишив порожньою.

— У такому разі, — мовив Гаррі, — ти або маєш два камені, або ні. Ти або чарівник, або ні. Могутніми чарівниками стають ті, хто старанніше навчається й більше вправляється. І якщо чарівники слабшають з *покоління в покоління* — не через втрату заклять, а через нездатність більше їх застосовувати... Можливо, причина в неправильній їжі чи чомусь

такому. Та якщо ситуація поступово погіршується впродовж восьми сторіч, то це може означати, що сама магія покидає наш світ.

Він розклав інші дві пари папірців у два ряди й дістав перо. Невдовзі в кожній парі був один порожній папірець і один із написом «магія».

— І ось ми підходимо до мого передбачення, — виголосив Гаррі. — Щоб трапляється, коли одружуються два сквиби. Монетка підкидається двічі. Може випасти аверс і аверс, аверс і реверс, реверс і аверс або реверс і реверс. Отже, у чверті випадків маємо два реверси, ще у чверті — два аверси, а в половині — реверс і аверс. Те ж саме відбувається з парою двох сквибів. Чверть їхніх дітей отримає «магію» / «магію» і буде чарівниками. Чверть — «не-магію» / «не-магію» — магли. А половина народиться сквибами. Це дуже стара й дуже класична закономірність, відкрита й понині шанованим Грегором Менделем, і вона стала першим натяком на те, як насправді працює рецепт. Будь-хто бодай трохи обізнаний із наукою крові миттю розпізнає цю закономірність. Результат не завжди точний, як і з монеткою, яку підкинули сорок разів по двічі: не обов'язково випаде саме десять пар аверсів. Але сім чи тринадцять чарівників із сорока дітей — це вже переконливе свідчення. Ось дослід, який я попросив був тебе поставити. А тепер подивімося на твої дані.

Драко не встиг і оком змигнути, як Гаррі Поттер уже вихопив у нього пергамент.

Йому пересохло в горлі.

Двадцять вісім дітей.

Точно він не пам'ятав, проте не сумнівався, що приблизно чверть із них була чарівниками.

— Шість чарівників із двадцяти восьми дітей, — підрахував за мить Гаррі Поттер. — Ну, що маємо, те маємо. І вісім сторіч тому першокласники навчалися заклият, не могутні-

ших за нинішні. Твій і мій досліди вказують на одне й те саме.

У кабінеті запала довга тиша.

— Що тепер? — прошепотів Драко, який ще ніколи в житті не відчував такого жаху.

— Це ще не остаточно. Мій дослід не вдався, пам'ятаєш? Мені потрібно, щоб ти розробив інше випробування, Драко.

— Я, я... — Драковий голос обірвався. — Я не можу, Гаррі, це для мене занадто.

— Так, ти можеш, — люто втупився в нього Гаррі, — адже мусиш. Я про це вже думав, коли з'ясував про Інтердикт Мерліна. Драко, чи є можливість споглядати силу магії безпосередньо? У якийсь спосіб, не пов'язаний ніяк із кров'ю чарівників чи закляттями?

Драко анічогісінько не спадало на думку.

— Будь-що, що впливає на магію, впливає і на чарівників, — роздумував уголос Гаррі. — Проте ми не можемо відрізнити, у чому причина: у чарівниках чи в магії. На що це, окрім чарівників, впливає магія?

— На магичні створіння, звісно, — майже автоматично відповів Драко.

— Драко, — повільно всміхнувся Гаррі Поттер, — це *геніально*.

«Одне з тих тупих питань, що його ставлять лише виховані маглами».

Дракове хворобливе передчуття посилювалося ще більше, коли він усвідомив, що це значить — якщо магичні створіння й *справді* слабшають. Вони знатимуть напевно, що магія згає, і якась його частина вже була цілковито переконана, що саме це вони й з'ясують. Драко не хотів цього чути, не хотів знати...

Гаррі Поттер уже подолав пів шляху до дверей:

— Ну ж бо! Тут неподалік є портрети, просто попросимо їх знайти когось старого й одразу про все дізнаємося! Ми в плащах, якщо хтось нас побачить, то просто втечемо! Ходімо!

Відповідь не забарилася.

Попри достатню ширину полотна троє людей ледве вмістилися на одному портреті. Там був загорнутий у чорну тканину чоловік середнього віку з дванадцятого сторіччя; він розмовляв із сумовитою молодою жінкою з чотирнадцятого сторіччя, чие настовбурчене волосся наче статична електрика зарядила; та розмовляла зі статечним премудрим старцем із сімнадцятого сторіччя із золотою краваткою-метеликом; а вже його вони могли зрозуміти.

Вони розпитували про дементорів.

Вони розпитували про феніксів.

Вони розпитували про драконів, тролів та ельфів-домовиків.

Гаррі насуплено зазначив був, що істоти, які потребували найбільше магії, могли просто повністю вимерти, і запитав про наймогутніших відомих їм магічних створінь.

У переліку не виявилось нікого незнайомого, крім якихось темних істот, що називалися мозкодерами; перекладач запевнив, що їх цілковито винищив був Гарольд Ші. Та й ті не здавалися дуже страшними, поряд із дементорами й близько не стояли.

Скидалося на те, що сьогодні магічні істоти були не менш могутніми, ніж колись.

Його хворобливе передчуття дещо відступило — зараз Драко був просто спантеличеним.

— Гаррі, — заговорив Драко посеред промови старця, що перелічував усі одинадцять властивостей беголдерових очей, — що це значить?

Той підняв палець, і старець завершив перелік.

Гаррі подякував усім портретам за допомогу. Драко теж більш-менш автоматично подякував, тільки гречніше, і вони повернулися до класу.

Гаррі дістав пергамент із гіпотезами й почав шкрябати.

Спостереження

Чаклунська громада не така могутня, як за часів заснування Гогвортсу.

Гіпотези

1. Сама магія згасає.
2. Чарівники схрещуються з маглами й сквибами.
3. Губиться знання про застосування могутніх заклять.
4. Чарівники в дитинстві їдять шкідливу їжу чи слабшають через це щось, крім крові.
5. Маглівські технології перешкоджають магії. (Вже 800 років тому?)
6. Сильніші чарівники мають менше дітей. (Драко = єдина дитина? Перевірити, чи три могутні чарівники — Квірел / Дамблдор / Темний Лорд — мали дітей.)

Досліди

А. Чи існують закляття, які ми знаємо, але не можемо накладати (1 чи 2), або ж втрачені й уже невідомі закляття (3)? Результат: неостаточний через Інтердикт Мерліна. Не виявлено заклять, що втратили силу, проте можлива проста причина: їх не передали.

Б. Чи стародавні першокласники накладали закляття, рівні за типом і силою з нинішніми? (Слабке свідчення на користь 1 проти 2, проте кров також могла втрачати здатність тільки до могутнього чаклунства.) Результат: рі-

вень залять для першого класу не змінився з часом.

В. Додаткове випробування для розрізнення 1 і 2 із використанням наукового знання про кров, поясню пізніше. Результат: існує лише одне місце в рецепті, що робить із тебе чарівника; ти або маєш два «магічні» аркуші, або ні.

Г. Чи втрачають магічні істоти свою силу? Відрізняє 1 від 2 чи 3. Результат: сучасні магічні істоти видаються такими ж сильними, як і колись.

— «А» провалився, — підсумував Гаррі Поттер, — «Б» слабо свідчить на користь першої гіпотези проти другої. «В» спростовує другу гіпотезу, «Г» — першу. Четверта мало ймовірна, що також підтверджується «Б». П'ята мало ймовірна, що підтверджується «Г». Шосту спростовано разом із другою. Залишається третя гіпотеза. Через Інтердикт Мерліна чи ні, але я справді не знайшов жодного закляття, яке неможливо накласти. Отже, скидається на те, що все зводиться до одного: губляться знання.

І пастка спрацювала.

Щойно паніка вщухла, щойно Драко зрозумів, що магія не згасає, йому вистачило п'ять секунд на усвідомлення. Він відсахнувся від стола й підвівся так рвучко, що стілець заскреготав по підлозі й упав:

— Отже, це все був просто дурний жарт.

Гаррі Поттер якусь хвилю уважно його роздивлявся, не встаючи з місця.

— Це було чесне випробування, Драко, — тихо заговорив він. — Якби воно завершилося інакше, я прийняв би це. Із таким я хитрувати не стану. Ніколи. Я не дивився на твої дані, перш ніж зробити передбачення, і відразу сказав тобі, коли Інтердикт Мерліна зруйнував перший дослід...

— О, — у Драковому голосі уже починала лунати злість, — то ти не знав, до чого це все призведе?

— Я не знав нічого, чого не знав ти, — все ще тихо промо-

вив Гаррі. — Визнаю, я підозрював. Герміона Грейнджер надто могутня: вона мала б бути ледь магичною, але це не так. Як учениці маглівського роду можуть найкраще в Гогвортсі вдаватися закляття? До того ж її реферати оцінюють найліпше. Щоб одна дівчина виявилася найсильнішою і в магії, і в навчанні — це забагато збігів, хіба що причина насправді спільна. Існування Герміони Грейнджер підказало мені, що чарівником тебе робить тільки якась одна річ, щось, що ти або маєш, або ні, а сила залежить від знань і практики. А ще тут немає окремих класів для чистокровних і маглородців, нічого такого. Занадто багато речей у цьому світі було б влаштовано інакше, якби ти мав рацію, Драко. А втім, я не бачив нічого, чого ти не міг бачити. Я не ставив потай від тебе жодного досліду. Я не шахраював, Драко. Я хотів, щоб ми дізналися відповідь разом. І мені ніколи не спадало на думку, що магія може зникати з нашого світу, доки ти цього не припустив. Мене це теж злякало.

— Байдуже, — Драко докладав усіх зусиль, щоб говорити спокійно й не зриватися на крик. — Ти стверджуєш, що не збираєшся тікати й патякати про все це комусь іще.

— Спершу я пораджуся з тобою, — запевнив Гаррі. Він благально розвів руки: — Драко, я намагаюся бути якомога тактовнішим, проте *виявилося, що світ просто інший*.

— Гаразд. Між нами все скінчено. Я просто піду й забуду про все, що тут сталося.

Драко крутнувся на місці. У горлі йому запекло від зради, і саме тоді він збагнув, що йому справді подобався був Гаррі Поттер. Та ця думка не сповільнила його ані на мить, доки він крокував до дверей.

— Драко... — почувся голос Гаррі Поттера, цього разу гучніший і схвильований. — Ти *не можеш* забути. Хіба ти не розумієш? Це була твоя жертва.

Драко заклякнув із занесеною ногою й обернувся:

— *Що ти верзеш?*

Проте пекучий холод уже пронизав його спину. Він усвідомив усе навіть до того, як Гаррі Поттер відкрив рота.

— Щоб стати науковцем. Ти засумнівався у своїх поглядах, і не просто в чомусь незначному, а в найважливішій для тебе вірі. Ти поставив досліди, зібрав дані й виявив, що ця віра хибна. Ти бачив результати й зрозумів, що вони означають, — голос Гаррі Поттера почав тремтіти. — Пам'ятай, Драко: *істинними* переконаннями так пожертвувати не можна, адже досліди підтвердять їх, а не спростують. Щоб стати науковцем, ти жертвував своєю *хибною* вірою в те, що кров чарівників слабшає через змішування.

— *Це неправда!* Нічим я не жертвував. Я досі в це вірю! — Драковий голос гучнішав, холод у ньому тільки посилювався.

Гаррі Поттер похитав головою і майже зашепотів:

— Драко... Мені шкода, проте ти *не віриш* у це, уже ні, — Я доведу, — він заговорив гучніше. — Уяви, як хтось стверджує, буцімто має вдома живого дракона. Ти просиш на нього подивитися, а тобі відповідають, що це невидимий дракон. Гаразд, у такому разі ти хочеш послухати, як той рухається. Тоді тебе запевняють, що це нечутний дракон. Ти пропонуєш кинути борошно в повітря, щоб побачити його силует. Та от лихо: дракон невразливий до борошна, воно просто пролетить крізь нього. Таку людину видає те, що їй *наперед* відомо, який саме результат дослідів потрібно буде пояснити. Вона *знає*: усе вказуватиме на те, що дракона не існує, тому готує виправдання *заздалегідь*. Нехай хтось і *стверджує*, що має дракона, можливо, навіть *вірить*, що вірить, наче має дракона, — це називається вірою у віру, — та насправді не вірить. Помилятися у своїх переконаннях цілком можливо. Більшість людей так ніколи й не усвідомлює, що вірити в щось і бути переконаним, що в щось варто

вірити, — це різні речі.

Він підвівся з-за стола й зробив декілька кроків до Драко:

— Драко, ти більше не віриш у чистоту крові, я продемонструю це. Припустімо, ти маєш рацію. Як ти тоді поясниш існування Герміони Грейнджер? У ньому ж немає жодного сенсу. Можливо, вона сирота-чарівниця, і її виховали маґли, як і мене? Я можу попросити Грейнджер показати світлини її батьків, щоб подивитися, чи є між ними схожість. Як гадаєш, вони відрізнятимуться? Чи варто нам поставити цей дослід?

— Її б підкинули родичам, — заперечив Драко тремким голосом. — Вони однаково можуть бути схожими.

— От бачиш. Ти вже знаєш, який результат випробування тобі потрібно виправдати. Якби ти досі вірив у чистоту крові, то сказав би, мовляв, звісно, перевірмо, закладаюся, що вона не схожа на батьків, — вона надто могутня, щоб справді походити з маґлівського роду...

— Її б підкинули родичам!

— Науковці здатні точно визначити, чи є хтось батьком дитини. Грейнджер, мабуть, погодиться на таке, якщо я достатньо їй заплачу. *Вона* навряд чи злякається результатів. Як ти гадаєш, що ми в такому разі дізнаємося? Тільки скажи — і ми поставимо цей дослід. Проте ти вже знаєш, чим він завершиться. Ти завжди знатимеш. Тобі ніколи не вдасться забути. Ти можеш *хотіти* вірити в чистоту крові, однак завжди *очікуватимеш* саме на той перебіг подій, що справдиться за єдиної умови: коли існує тільки одна річ, що робить тебе чарівником. Цим ти пожертвував, щоб стати науковцем.

Драко уривчасто дихав:

— Ти хоч розумієш, *що ти накоїв?* — Драко кинувся вперед і схопив Гаррі за комір мантії. Він зірвався на крик, що лунав нестерпно гучно посеред замкнутого тихого класу: —

Ти хоч розумієш, що ти накоїв?

— Ти мав віру, — Гаррін голос дрижав. — Твоя віра була хибна. Я допоміг тобі це побачити. Що є правда — то вже правда. Визнання не зробить її гіршою...

Драко стиснув правицю в кулак, опустив руку й, не зустрівши опору, заїхав нею по щелепі Гаррі Поттера так сильно, що той впав спершу на стіл, а потім на підлогу.

— *Idiot!* — закричав Драко. — *Idiot! Idiot!*

— Драко, — прошепотів Гаррі з підлоги. — Драко, вибач, я думав, що до цього не дійде ще багато місяців; я не очікував, що науковець у тобі прокинеться так швидко, гадав, я встигну підготувати тебе, встигну навчити вправ, що допоможуть легше визнавати свої помилки...

— А як щодо батька? — лютував Драко. — *Його* ти також збирався готувати чи просто чхати хотів, що трапиться потім?

— Ти не можеш розказати *йому!* — стривожено вигукнув Гаррі. — Він не науковець! Ти обіцяв, Драко!

На мить думка про батькове незнання принесла полегкість. Яка змінилася виром шаленого гніву.

— Отже, ти планував, що я брехатиму йому, казатиму, що досі вірю, — затинаючись промовив Драко. — Я завжди мусятиму брехати йому, а коли виросту, то вже не стану смертежером, навіть не зможу пояснити йому причини.

— Якщо твій батько справді любить тебе, — прошепотів із підлоги Гаррі, — то це не зміниться, навіть якщо ти не станеш смертежером, а скидається на те, що твій батько *справді* любить тебе, Драко...

— Твій названий батько — науковець, — Драко різав словами немов ножами. — Якби *ти* облишив плани стати науковцем, він би однаково тебе любив. Проте ви більше не були б *такими близькими*.

Гаррі здригнувся. Хлопець відкрив рота, немов збирався

перепросити, і закрив. Здавалося, що він роздумав це робити — або дуже розумне рішення, або йому дуже пощастило, адже інакше Драко міг би спробувати його вбити.

— Ти мав мене попередити, — майже кричав Драко. — *Ти мав мене попередити!*

— Я... Я попереджав... Щоразу, розповідаючи тобі про могутність, я згадував, що є ціна. Що ти муситимеш визнавати свої помилки. Що цей шлях стане для тебе найбільш болісним. Що це жертва, яку треба принести, щоб стати науковцем. Я казав, що якщо дослід стверджує одне, а родина й друзі — інше...

— *І ти називаєш це попередженням?* — закричав Драко. — *Ти називаєш це попередженням? Коли йдеться про невідворотний жертвний ритуал?*

— Я... Я... — хлопець на підлозі ковтнув слину. — Гадаю, я не зовсім чітко це пояснював. Однак те, що здатна знищити правда, має бути знищено.

Побити його було недостатньо.

— Ти помиляєшся щодо дечого, — загрозово виголосив Драко. — Грейнджер не найсильніша учениця в Гогвортсі. Вона всього лиш має найліпші оцінки. І зараз ти дізнаєшся, у чому різниця.

На Гарріному обличчі промайнув шок, він спробував швидко зіпнутися на ноги... І не встиг.

— *Експеліармус!*

Його паличка пролетіла крізь увесь клас.

— *Гом джаббар!*

Смолистий згусток влучив у Гарріну лівицю.

— Це катувальне закляття, — пояснив Драко. — Щоб видобувати з людей інформацію. Я просто залишу його на тобі й підду, замкнувши за собою двері. Можливо, я налаштую замикальне закляття так, щоб воно розвіялося за декілька годин.

А можливо, воно діятиме, доки ти тут не сконаєш. Приємного тобі вечора.

Драко плавно відступав, не зводячи з Гаррі палички. Він опустив руку й підібрав свою сумку для книжок, непохитно на нього цілячись.

— Мелфої вищі від закону про неповнолітнє чаклунство, чи не так? — на Гарріному обличчі вже проступав біль. — Це аж ніяк не тому, що твоя кров сильніша, а тому, що ти вже вправлявся. Спершу ти був настільки ж слабким, як і всі ми. Чи хибне моє передбачення?

Дракові пальці побіліли, проте рука із затиснутою паличкою не здригнулася.

— Просто для роздумів, — процідив Гаррі крізь зуби, — якби ти вважав, що я помиляюся, я вислухав би. Я нізащо не катуватиму тебе, коли ти мені доведеш, що я помиляюся. А таке трапиться. Колись. Науковець у тобі вже прокинувся, і навіть якщо ти ніколи не навчишся використовувати свою силу, ти завжди, — він хапнув повітря, — шукатимеш... як... перевірити... свої... погляди...

Драко відступав уже не так плавно й трохи швидше. Дійшовши до дверей і переступивши поріг класу, йому довелося докласти зусиль, щоб і далі націлювати паличку на Гаррі.

Він знову зачинив двері.

Наклав наймогутніші відомі йому замикальні чари.

Дочекався першого Гарріного крику й наклав «Квієтус».

І пішов геть.

— *А-а-а-а-а-а!* Фініте Інкантатем! *А-а-а-а-а-а!*

Гарріну лівицю неначе занурили в казанок із киплячою

олією і там і залишили. Він вклав усе в той «Фініте Інканта-тем», але намарно.

Деякі прокльони потребували специфічних контрзаклять. А може, Драко просто був настільки сильнішим.

— *A-a-a-a-a-a-a!*

Рука починала боліти по-справжньому, а це заважало мислити творчо.

Ще кілька скриків, і Гаррі зрозумів, що варто зробити.

Капшучок, на жаль, розміщувався не з того боку, і йому довелося звиватися, щоб дотягнутися до нього. Особливих незручностей завдавало смикання, з яким заклята рука рефлексивно намагалася позбутися джерела болю. Коли він нарешті сьгнув капшучка, долоня знову відкинула паличку.

— Апте-*a-a-a*-чка! Аптечка!

Тьмяного зеленого світіння не вистачало, щоб розгледіти щось на підлозі.

Гаррі не міг стояти. Не міг повзти. Він перекотився підлогою до місця, де, як гадав, впала його паличка, проте не знайшов її там. Допмагаючи собі однією рукою, він якось спромігся підвестися достатньо, щоб помітити паличку, перекотився туди, схопив її й перекотився назад до відкритої аптечки. Було також багато криків і навіть трохи блювотиння.

«Лумос» він наклав тільки з восьмої спроби.

Виявилось, що в наборі цілителя не було передбачено можливості відкрити його однією рукою — бо всі чарівники недоумки, ось чому. Гаррі мусив вдатися до зубів, тож минуло чимало часу, перш ніж йому вдалося обгорнути лівицю німілотканиною.

Коли нарешті всі відчуття в руці вщухли, Гаррі нерухомо полежав на підлозі й трохи поплакав, дозволивши мозкові відпочити від будь-яких думок.

«Ну, — тихо запитався його розум, очунявши достатньо, щоб формувати слова. — Чи було воно того варте?».

Гаррі повільно потягнувся справною рукою до стола.

Звівся на ноги.

Глибоко вдихнув.

Видихнув.

Усміхнувся.

Усмішкою це було складно назвати, та все ж.

«Дякую, професоре Квірел. Без вас я не зміг би програти».

Він ще не привів Драко до спокути, аж ніяк. Хай у щό той вірив зараз, до нутра кісток він досі залишався дитиною смертежера. Хлопцем, що виріс із переконанням, буцімто «згвалтування» — це щось круте, що роблять старші діти. Але для початку геть непогано.

Чи спланував був він усе? Цього Гаррі стверджувати не міг. Усе якось вигадувалося саме собою. *План* не передбачав, що це відбудеться раніше ніж у грудні чи десь так: спершу Гаррі мав навчити Драко вправ, що не дають заперечувати наявні докази.

Але він побачив був у Драковому погляді страх, збагнув, що той уже серйозно розглядає альтернативні гіпотези, і вхопився за цю нагоду. Один спалах справжньої цікавості наближав до спокути через раціональність так само, як справжнє кохання у фільмах.

Якщо озирнутися назад, то Гаррі давав собі години на здійснення найважливішого відкриття в історії магії, а на прорив нерозвинених ментальних бар'єрів одинадцятирічного хлопця — місяці. Що могло свідчити про якийсь серйозний когнітивний дефект у його навичках оцінювання часу, потрібного для виконання завдань.

Чи потрапить Гаррі до наукового пекла за те, що він накоїв? Хтозна. Він примудрився був зосередити Дракову увагу на

ймовірному згасанні магії і подбав, щоб саме Драко виконав ту частину досліду, яка спершу буцімто на це вказувала. Він почав із пояснення основ генетики, а відтак — і тільки після цього — підштовхнув Драко до думки про магічних створінь (хоча сам Гаррі згадав був про древні артефакти на кшталт Сортувального Капелюха, що досі працювали, хоч і ніхто ніні не міг їх відтворити). З другого боку, Гаррі справді не перебільшував жодного доказу, не спотворював результатів. Коли Інтердикт Мерліна зруйнував випробування, він одразу прямо сказав про це Драко.

Що ж відбулося *опісля*...

А втім, насправді він *не брехав* йому. Драко повірив у це, *а тому воно стане правдою*.

Завершилося це, треба визнати, не надто весело.

Гаррі повернувся й поплентався до виходу. Настав час перевірити Дракове замикальне закляття.

Перший крок — просто повернути дверну ручку. Драко міг блефувати.

Драко не блефував.

— *Фініте Інкантатем*, — хрипко промовив Гаррі й відразу відчув, що закляття не подіяло.

Ще одна спроба. Цього разу успішна — принаймні так здалося спершу; проте ручка і не ворухнулася. Нічого дивного.

Час для важкої артилерії. Гаррі глибоко вдихнув. Це закляття було найсильнішим з опанованих ним наразі.

— *Алогомора!* — Гаррі аж хитнуло трохи, але двері не відчинилися.

Це його ошелешило. Він, звісно, не планував був навіть наблизитися до забороненого коридору Дамблдора. Проте закляття, що відчиняє магічні замки, здавалося корисним, тож Гаррі його вивчив. Дамблдор зібрався заманювати в цей заборонений коридор людей настільки дурних, що їм навіть

клепки не вистачить помітити, як жалюгідно охороняється це місце, якщо Драко Мелфой здатен на краще?

Гаррі знову почав проймаєти страх. Щонайбільше тридцять хвилин — саме стільки, як попереджала інструкція в аптечці, можна безпечно користуватися німілотканиною. Потім вона автоматично відпаде й протягом наступних двадцяти чотирьох годин буде непридатною. Годинник показував 18:51. Німілотканину він наклав п'ять хвилин тому.

Гаррі відступив на крок і оглянув двері — суцільну панель із темного дуба, що переривалася лише мідяною ручкою.

Він не знав жодного вибухового, різального чи нищівного закляття, а трансфігурація на вибухівку порушила б заборону про перетворення на те, що може згоріти. Кислота — це рідина, тож матиме випари...

Та хіба це перешкода для того, хто *мислить творчо*.

Гаррі доторкнувся паличкою до однієї з мідяних завіс. Він зосередився на бавовні як не пов'язаній із матеріалом абстракції, а також безпосередньо на матеріалі, відокремленому від структури, що набувала форми завіси, і з'єднав ці дві концепції, замінюючи форму речовиною. Додаткова година для щоденного вправлення з трансфігурації протягом останнього місяця далася взнаки, і тепер Гаррі міг перетворити об'єкт об'ємом п'ять кубічних сантиметрів менш ніж за хвилину.

За дві хвилини завіси анікрапельки не змінилися.

Хай яка людина розробила Дракове замикальне закляття, вона це також передбачила. Або двері були частиною замку Гогвортс, а отже, незмінними.

Швидкий огляд стін виявив, що їх зроблено із суцільного каменю. Як і підлогу. Як і стелю. Трансфігурувати окрему частину чогось цілого було неможливо; Гаррі довелося б транс-

фігурувати всю стіну, а на це знадобляться години, а то й дні безперервних зусиль — якщо він узагалі на це здатен і якщо стіна не є частиною решти цілого замку...

Його часоворот не відкриється до двадцять першої години. Опісля він зможе повернутися до вісімнадцятої — перш ніж двері зачиняться.

Як довго протримається катувальне закляття?

Гаррі ковтнув слину. Сльози знову підступали йому до очей.

Його неповторно творчий розум запропонував винахідливе рішення: відрізати руку пилкою з набору інструментів, що зберігався в капшучку. Це, звісно, болітиме, але не настільки, як катувальне закляття, адже нервів уже не буде; до того ж у аптечці були джгути.

Відразливо дурна ідея, про яку Гаррі шкодуватиме решту життя. Але він не знав, чи витримає ще дві години тортур.

Він хотів *вийти* з класу, він хотів вийти з класу *негайно*, він не хотів чекати тут і кричати дві години, доки зможе скористатися часоворотом, йому треба *вибратися* й знайти когось, хто зможе зняти катувальне закляття з його руки...

«Думай! — закричав Гаррі на свій мозок. — Думай! Думай!».

Слизеринські спальні стояли переважно порожні. Усі вечеряли. Драко чомусь не відчував голоду.

Він зачинив двері до своєї особистої кімнати, замкнув її, наклав замикальні чари, квіетнув її, сів на ліжко й заплакав.

Це було нечесно.

Це було нечесно.

Драко вперше по-справжньому програв. Батько попереджав був, що перша справжня поразка буде вкрай неприємною, але він втратив *так багато*, це нечесно, нечесно, що він втратив усе першого ж разу, коли програв.

Деся у підземеллях хлопець, що по-справжньому йому подобався, кричав від болю. Драко ніколи раніше не завдавав болю тим, хто йому подобався. Карати людей, що заслуговували на це, мало бути весело, проте зараз він почувався жахливо. Батько про таке не згадував, і Драко стало цікаво: це тяжка наука, що її кожен має засвоїти, коли підросне, чи це просто він слабак.

Йому хотілося, щоб це кричала Пенсі. Тоді він почувався б краще.

А найгірше те, що він знав: шкодити Гаррі Поттеру могло виявитися помилкою.

Хто тепер у нього залишився? Дамблдор? Після того, що він накоїв? Драко радше згорів би живцем.

Драко доведеться повернутися до Гаррі Поттера, адже йти йому більше нікуди. І якщо той скаже, що обійдеться й без нього, то Драко стане нічим, просто жалюгідним хлопчиськом, що ніколи не буде смертежером, ніколи не приєднається до Дамблдора, ніколи не вивчить науки.

Пастку було бездоганно розставлено й бездоганно виконано. Батько неодноразово попереджав був, що пожертви в темних ритуалах невідворотні. Але він не знав, що ці кляті маглі винайшли ритуали, які не потребували паличок, ритуали, у які можуть заманити хитрощами, а ти все зробиш і навіть нічого не помітиш. І це лише одна з тих жахливих наукових таємниць, що їх приніс із собою Гаррі Поттер.

Драко заплакав ще сильніше.

Він не хотів цього, він *не хотів цього*, але вороття не було. Він уже став науковцем.

Драко знав, що йому слід повернутися, звільнити Гаррі

Поттера й перепросити. Це було б розумно. Натомість він і далі схлипував у ліжку.

Він уже завдав болю Гаррі Поттерові. Можливо, іншої такої нагоди йому більше не випаде, і Драко зберігатиме ці спогади все своє життя.

Хай покричить.

Гаррі впустив рештки пилки на підлогу. Мідяні завіси виявилися невразливими — на них не лишилося ані подряпини. Гаррі взяли підозри, що навіть якби він у відчаї трансфігурував кислоту чи вибухівку, то дверям нічого б не сталося. З позитивного — ця спроба знищила пилку.

Годинник показував 19:02, тобто залишилося менш ніж п'ятнадцять хвилин. Гаррі намагався пригадати, чи є в капшучку якісь інші гострі предмети, що їх варто знищити, і на очі йому знову навернулися сльози. Якби ж тільки часоворот відкрився, він зміг би вернутися й запобігти...

І тоді Гаррі зрозумів, який же він дурень.

Це не вперше його зачинили в кімнаті.

Професорка Макґонегел уже пояснювала, як у такому разі йому слід вчинити... А ще наказувала не вдаватися до часоворота.

Чи зрозуміє вона, що цей випадок і справді був винятком, що вимагає особливих заходів? Чи просто відбере часоворот?

Гаррі зібрав у капшучок усі свої речі, усі докази. «Брудониксом» позбувся блювотиння з підлоги, хоча з потом, що ним просякнула його мантия, це не допомогло. Перекинуті столи облишив — недостатньо важливо, щоб морочитися з ними однією рукою.

Покінчивши з цим, Гаррі поглянув на свій годинник.
19:04.

Він почав чекати. Минали секунди, що здавалися роками.

О 19:07 двері відчинилися.

Облямоване пухнастою бородою обличчя професора Флитвіка видавалося вкрай занепокоєним.

— З тобою все гаразд, Гаррі? — пролунав писклявий голос вихователя Рейвенклову. — Я отримав записку, що тебе тут зачинили...

Розділ 24. Мак'явельська гіпотеза інтелекту

Дж. К. Ролінг скручується й атакує, непомічена; Орка кружляє, важко зігнувшись.

Дія 3

Драко чекав у невеличкій ніші з вікнами, що він знайшов був поруч із Великою залою. Його нудило.

Розплата буде, ще й чимала. Щойно Драко прокинувся, він зрозумів, що не наважиться зайти до Великої зали на сніданок, бо може побачити там Гаррі Поттера, а що трапиться далі — він і гадки не мав.

Почулися кроки.

— Ось тут, — пролунав голос Вінсента. — Слухай, бос сьогодні не в настрої, тож краще дивися за собою.

Драко живцем здере з цього недоумка шкуру й відішле його облуплену тушу назад, затребувавши натомість якогось розумнішого слугу, наприклад, дохлого щура.

Кроки однієї людини віддалилися, а іншої наблизилися. Дракова нудота посилилася.

У полі зору з'явився Гаррі Поттер. Його обличчя не виражало нічого, проте мантія із синьою облямівкою сиділа на ньому якось криво, ніби він надягнув її неправильно...

— *Твоя рука*, — бездумно бовкнув Драко.

Гаррі підняв лівицю, щоб і собі подивитися.

Кисть безвільно телпалася, немов щось мертве.

— Мадам Помфрі пообіцяла, що це не назавжди, — тихо мовив Гаррі, — і рука майже повністю відновиться до початку завтрашніх занять.

На мить від таких новин йому полегшало. А потім...

— Ти пішов до мадам Помфрі, — прошепотів Драко, збагнувши.

— Звісно, — відповів Гаррі Поттер, ніби стверджуючи щось очевидне. — У мене ж рука не працювала.

Повільно наростало усвідомлення, яким повним дурнем він був — набагато гіршим за тих старших слизеринців, що з них він кепкував. Драко просто сприймав був за належне, що ніхто не побіжить скаржитися старшим, якщо постраждає від Мелфоевих рук. Що ніхто не захоче привертати до себе пильну увагу Луціуса Мелфоя, ніколи.

Проте Гаррі Поттер — це вам не маленький заляканий гафелпафець, що старався триматися подалі від гри. Він уже грав у неї, уже привернув батькову увагу.

— Що це сказала мадам Помфрі? — запитав Драко, поки його душа шугонула десь у п'яти.

— Професор Флитвік сказав, що в мою руку поцілили темним катувальним прокльоном, що це вкрай серйозна справа, а моя відмова назвати винного цілковито неприйнятна.

Запала довга тиша.

— А потім? — Драковий голос тремтів.

— Я щиро перепросив, — ледь усміхнувся Гаррі Поттер, — через що професор Флитвік *вкрай* спохмурнів. Тоді я пояснив, що все це й справді дуже серйозна, таємна, *делікатна* справа і я вже проінформував директора про цей проект.

— Ні! — скрикнув Драко. — Флитвік не проковтне цього просто так! Він запитає Дамблдора!

— Саме так, — відповів Гаррі Поттер. — Мене негайно привели до кабінету директора.

Драко весь тремтів. Якщо Дамблдор поставить Гаррі Поттера перед Чарверсудом — добровільно чи ні — і змусить

Хлопчика-Що-Вижив свідчити під сироваткою правди, що Драко катував був його... Надто багато людей любить Гаррі Поттера, батько може програти це голосування...

Батько міг би переконати Дамблдора не робити цього, проте не *задарма*. Зовсім не *задарма*. Тепер гра має правила, більше не можна погрожувати кому завгодно. Але Драко потрапив до Дамблдорових рук із власної волі. І Драко дуже цінний заручник.

Хоча тепер смертежера з нього не буде, тож не такий він уже й цінний, як гадає батько. Ця думка різала його серце не згірш від різальних чарів.

— І щό далі? — прошепотів Драко.

— Дамблдор миттю визначив, що це ти. Він знав, що ми товаришуємо.

Гірше й не придумаєш. Якби Дамблдор не здогадався був, то, можливо, не ризикнув би вдатися до виманології, аби з'ясувати... Але якщо Дамблдор *знав*, хто це зробив...

— І? — вичавив із себе Драко.

— Ми трохи побалакали.

— І?

— І я пояснив йому, — вишкірився Гаррі Поттер, — що йому ж краще нічого не робити.

Дракові мізки врізались у цегляну стіну й розлетілися дрібними шматочками. Він просто витріщався на Гаррі Поттера, дурнувато роззявивши рота.

Аж так довго довелося згадувати.

Гаррі знав загадковий секрет Дамблдора — Снейпів важіль впливу.

Тепер Драко ясно собі це уявляв. Суворий Дамблдор, приховуючи жагу, пояснює, яке це страшенно серйозне питання. І Гаррі, що ввічливо наказує йому тримати язика за зубами заради його ж блага.

Батько попереджав був про таких людей — здатних зруйнувати твоє життя й однаково викликати симпатію, що не давала як слід їх ненавидіти.

— А тоді, — промовив Гаррі, — директор запевнив професора Флитвіка, що це й справді таємна й делікатна справа, про яку його заздалегідь проінформували, і, на його думку, її негайне розв'язання не допомогло б ані мені, ані будь-кому іншому. Професор Флитвік почав говорити щось про те, що хитрі директоріві плани вже перетнули всякі межі, тоді я перебив його й пояснив, що це була моя *власна* ідея, а не щось, до чого мене примусив директор, тоді професор Флитвік крутнувся на місці й взявся відчитувати *мене*, тоді директор перервав *його* й заявив, що Хлопчик-Що-Вижив приречений втрапляти в дивні й небезпечні пригоди, тож буде безпечніше, якщо я робитиму це навмисно, а не чекатиму, доки вони стануться випадково, тоді професор Флитвік звів свої малесенькі ручки догори й тонесенько заверещав на нас обох, що йому начхати, яку кашу ми тут заварили, але доки я в Рейвенклові, такого більше не повториться, інакше він мене звідти викине до Грифіндору, де всій цій *дамблдорцині* й місце...

Гаррі дуже заважав Драко ненавидіти його.

— Хай там як, я б хотів залишитися в Рейвенклові, тож пообіцяв професорові Флитвіку, що нічого подібного більше не трапиться, а як трапиться, то я просто назву йому винного.

Гаррін погляд мав би бути холодним. Але не був. У його голосі мала б лунати смертельна погроза. Але не лунала.

І Драко спало на думку начебто очевидне питання, що відразу звело нанівець його настрої.

— Чому... ти не видав мене?

Гаррі підійшов до вікна, де крізь нішу проникало сонячне проміння, і поглянув назовні, на зелені землі Гогвортсу.

Світло осяювало його, його мантію, його обличчя.

— Чому не видав? — повторив Гаррі й затнувся. — Напевно, просто не міг злитися на тебе. Я знав, що завдав тобі болю першим. Навіть не можу стверджувати, що ми квити, адже те, як я вчинив із тобою, набагато гірше за те, як ти — зі мною.

Драко ніби налетів на ще одну цегляну стіну. Гаррі цілком міг би вимовити все це давньогрецькою, зрозуміліше б не стало.

Його розум понишпорив у пошуках відповідних моделей поведінки й повернувся ні з чим. Це твердження було зізнанням, що не узгоджувалося з Гаррініми інтересами. Навіть якщо він намагався зробити Драко своїм відданим слугою, то не мав би казати таке тепер, коли здобув над ним владу. Для цього йому слід було б наголошувати на своїй доброті, а не на тому, якої шкоди він завдав був Драко.

— А втім, — Гаррі майже зашепотів, — будь ласка, не роби такого більше. Це було боляче, і я не впевнений, що зможу пробачити таке вдруге. Навіть не впевнений, що зможу захотіти пробачити.

Драко просто не міг второпати. Гаррі що, намагався з ним *дружити*? Він же не настільки тупий, щоб вірити, ніби це досі можливо після Дракового вчинку.

Можна бути комусь другом і союзником, чого Драко й намагався був досягти з Гаррі, або знищити комусь життя й не залишити жодного вибору. Але і те, і те водночас — неможливо. Проте збагнути, щό ще Гаррі міг мати на меті, ніяк не вдавалося.

Тоді йому сяйнула дивна думка — дещо, про що Гаррі торочив був учора без упину: «Перевір це».

«Науковець у тобі вже прокинувся, і навіть якщо ти ніколи не навчишся використовувати свою силу, ти завжди... шукатимеш... як... перевірити... свої... погляди...». Ці зловісні Гарріні слова, що переривалися судомними ковтками пові-

тря, все лунали в Драковій голові.

Якщо Гаррі *прикидався* другом, який каювся через те, що випадково завдав комусь болю...

— Ти все це *спланував!* — Драко навіть спромігся на звинувачувальний тон. — Ти вчинив так не через злість, ти *хотів* цього!

«Дурень, — скаже Гаррі Поттер, — звісно, я це спланував, і тепер ти мій».

Гаррі звернув обличчя до Драко й насилу вичавив із себе:

— Вчора все відхилилося від плану. Я *планував* навчити тебе, чому завжди краще знати правду, а вже потім ми мали спробувати разом відкрити правду про кров і прийняти її, хай якою б вона виявилася. Вчора я... поквапився.

— Завжди краще знати правду, — холодно повторив за ним Драко. — Наче ти зробив мені *послугу*.

Гаррі кивнув, чим зовсім зірвав йому дах:

— А якщо Луціусові, як і мені вчора, спаде на думку, що проблема криється в малій кількості дітей у сильніших чарівників? Він може почати платити найсильнішим із них, щоб ті заводили більше дітей. Власне, якби теорія чистоти крові була істинною, то саме це Луціус і *мав би* робити: розв'язувати проблему зі свого боку, де він у змозі негайно щось змінити. Драко, зараз ти єдиний Луціусовий друг, здатний втримати його від марнотратства, адже ти єдиний, хто знає *справжню* причину й може передбачити справжні наслідки.

Йому подумалося, що Гаррі Поттер зростав у настільки химерному місці, що тепер нагадував радше якесь магічне створіння, а не чарівника. Драко просто не міг вгадати, що Гаррі скаже чи втне далі.

— Чому? — запитав Драко. Додати болю від зради до свого голосу було зовсім нескладно. — Чому ти вчинив так зі мною? Яким був твій план?

— Ну, ти Луціусовий спадкоємець, а Дамблдор гадає

— вір чи ні, — що я належу йому. Ми можемо вирости й продовжити їхню битву. А можемо діяти інакше.

— Ти хочеш, — повільно перетравлював це Драко, — зіштовхнути їх у смертельній битві, відтак захопити владу, коли вони обидва виснажаться.

Невимовний страх стиснув йому груди. Він *мусить* спробувати зупинити це, за будь-яку ціну...

Але Гаррі захитав головою:

— О небо, *ні!*

— Ні?..

— Ти б на таке не погодився, і я теж. Це *наш* світ, ми не хочемо його нищити. Але уяви, скажімо, що Луціус вважатиме, ніби таємна спілка — це твій інструмент і ти на його боці, а Дамблдор вважатиме, що таємна спілка — це мій інструмент і я на його боці. На думку Луціуса, ти перетягнув мене й Дамблдор вірить, ніби таємна спілка моя, а на думку Дамблдора, я перетягнув тебе й Луціус вірить, ніби таємна спілка твоя. Відповідно, вони обидва допомагатимуть нам, але лише так, щоб інший не помітив.

Драко не мусив прикидатися, що йому відняло мову.

Якось тато взяв його на п'єсу «Трагедія Лайта» — про надзвичайно розумного слизеринця Лайта, що вирішив очистити світ від зла за допомогою древнього персня, здатного вбити будь-кого, чие обличчя й ім'я знав його власник. Йому протистояв інший надзвичайно розумний слизеринець — злодій Лолайт, що завжди носив маскування, приховуючи своє справжнє обличчя. Драко захоплено скрикував і плескав у всіх правильних місцях. П'єса завершилася сумно, що страшенно його розчарувало; батько лагідно на це зазначив, що слово «трагедія» в назві не дарма.

Потім він запитав, чи зрозумів Драко, чому вони пішли були на цю п'єсу.

Щоб навчити його бути хитрим, як Лайт і Лолайт, коли

він виросте. Так припустив був Драко.

Батько заявив, що Драко не міг помилятися сильніше, і звернув його увагу: хоча Лолайт дуже хитро приховував обличчя, не існувало жодної причини відкривати Лайтові своє ім'я. Відтак взявся розносити майже кожен частину п'єси, а Дракові очі все ширшали й ширшали. Насамкінець батько сказав, що такі сюжети завжди нереалістичні, адже якби письменник знав, що насправді робитиме хтось настільки розумний, як Лайт, то сам би спробував захопити світ замість писати про це п'єси.

Тоді батько розповів йому про правило трійки: жоден план, що потребує дотримання більш як трьох різних умов, ніколи не спрацює в реальному житті. І пояснив, що оскільки лише дурень вдасться до найскладнішого можливого плану, то справжньою межею є дві умови.

Зараз Драко просто не міг дібрати слів, щоб описати невимовно колосальну непридатність цього грандіозного задуму. Втім, саме такої помилки можна припуститися, якщо не мати наставників, вважати себе дуже розумним і навчатися плетіння інтриг із п'єс.

— Отже, — озвався Гаррі, — як тобі мій план?

— Винахідливий... — протягнув Драко. Запевняння в геніальності й захопливі охання зумовили б підозри. — Гаррі, можна питання?

— Звісно.

— Чому ти купив Грейнджер дорогий капшучок?

— Щоб показати, що не тримаю зла, — миттєво відповів Гаррі. — Хоча я також очікую, що протягом наступних кількох місяців їй буде незручно відмовляти, коли я звертатимуся до неї з невеличкими проханнями.

Саме тоді Драко зрозумів, що Гаррі справді намагався бути його другом.

Він зробив проти Грейнджер хитрий хід, навіть, можли-

во, геніальний. Влаштуй усе так, щоб ворог тебе не підозрював і почувався по-дружньому тобі зобов'язаним, і зможеш добитися від нього потрібних дій, *просто попросивши*. Для Драко цей шлях був закритий — його опонент ставився б до нього надто недовірливо. Але не для Хлопчика-Що-Вижив. Тому першим кроком його плану було подарувати ворогові щось дороге. Драко й не подумав би про таке, проте це могло спрацювати...

Для Гарріних ворогів його плани спершу могли здаватися туманними, навіть дурними. Однак варто було збагнути плин його думок, як у них з'являвся сенс. І ставало зрозуміло, що він намагається завдати тобі шкоди.

А те, як Гаррі поведився з Драко зараз, сенсу не мало.

Адже бути Гарріним *другом* означало, що той намагатиметься дружити в чужий, незбагнений маглівський спосіб, навіть якщо це могло знищити все твоє життя.

Тиша затягнулася.

— Я знаю, що страшенно знехтував нашою дружбою, — нарешті порушив мовчанку Гаррі. — Але зрозумій мене, будь ласка: я просто хотів, щоб ми знайшли правду разом. Чи зможеш ти таке пробачити?

Роздоріжжя, на якому перетнулися два шляхи. Тільки з одного з них він зможе звернути пізніше, якщо передумає...

— Гадаю, я розумію, що ти намагався зробити, — збрехав Драко. — Тож так.

Гарріні очі засяяли, голос пом'якшав:

— Я дуже радий чути це, Драко.

Двоє учнів стояли в ніші: Гаррі досі під самотнім сонячним променем, а Драко — в тіні.

Драко з жахом і відчаєм усвідомив: хай яка страшна доля чигала на Гарріних друзів, той мав тепер стільки можливостей йому погрожувати, що ворогувати з ним було навіть *гірше*.

Напевно.

Мабуть.

Ну, його ворогом він завжди встигне стати...

Він приречений.

— Отже, — сказав Драко. — Що далі?

— Навчаємося знову наступної суботи?

— Сподіваюся, наступне заняття не буде схожим на попереднє...

— Не хвилюйся, не буде. Ще декілька таких субот, і ти станеш кращим за мене, — засміявся Гаррі.

Драко не поділяв його веселощів.

— О, і доки ми тут, — Гаррі сором'язливо всміхнувся. — Знаю, що зараз невдалий час, та, власне, я хотів порадитися стосовно дечого.

— Давай, — відповів Драко, досі роздумуючи над попередньою фразою.

Гаррін погляд напружився:

— Я витратив на цей капшучок майже все золото, що зумів поцупити зі свого сховища в «Грінготсі»...

Що.

— ...і ключ у Макгонегел чи, можливо, вже в Дамблдора, а я саме зібрався запустити план, що потребуватиме деяких коштів. Хотів запитати, чи знаєш ти якийсь метод дістатися свого...

— Я позичу тобі гроші, — цілковито рефлекторно злетіло з Дракових губ.

Гаррі здавався здивованим, проте приємно здивованим:

— Драко, ти не мусиш...

— Скільки?

Гаррі назвав суму, і Драко не зовсім вдалося приховати свій шок. Це були майже всі кишенькові гроші, виділені йому батьком на рік. У нього залишиться лише кілька галео-

нів...

Драко подумки дав собі копняка. Варто лиш написати батькові, пояснивши, що грошей немає, бо йому вдалося *позичити їх Гаррі Поттерові*, і той надішле особливу записку з привітанням золотими чорнилами, гігантською шоколадною жабою, якої вистачить на два тижні, і вдесятеро більше галеонів на випадок, якщо Гаррі Поттерові знадобиться ще.

— Це забагато, чи не так, — промовив Гаррі. — Вибач, я дарма попросив...

— Перепрошую. Я — *Мелфой*, знаєш. Просто здивувався, що ти захотів так багато.

— Не хвилюйся, — весело відказав Гаррі Поттер. — Це ніяк не загрожує інтересам твоєї родини, просто один мій злий задум.

— Тоді без проблем, — кивнув Драко. — Хочеш забрати гроші прямо зараз?

— Звісно.

Коли вони покинули нішу й вирушили в напрямку підземель, Драко не стримав цікавості:

— Якщо не секрет, для якого плану це потрібно?

— Ріта Скітер.

Драко подумав на себе дуже погані слова, проте відмовлятися було запізно.

Дорогою до підземель Драко почав збирати думки докупити.

Ненавидіти Гаррі Поттера не вдавалося. Той справді намагався дружити — просто він божевільний.

Однак це не причина відмовитися від помсти чи бодай відкласти її.

Драко роздивився навколо, перевіривши, чи є хтось поблизу. Їхні голоси, звісно, лунатимуть розмито, проте додаткова обережність ніколи не завадить.

— Отже, — почав він. — Я тут подумав. Коли ми приведемо новаків до таємної спілки, вони мають вважати нас рівними. Інакше вистачить лише одного з них, щоб вибовкати план батькові. Ти вже це продумав, так?

— Звісно.

— Чи будемо ми рівними?

— Боюся, що ні, — відчувалося, що Гаррі намагався пом'якшити відповідь і звучати не так зверхньо, однак не дуже успішно. — Вибач, Драко, проте ти ще навіть не знаєш, що означає слово «Баесівська» у Баесівській таємній спілці. Ти муситимеш навчатися місяцями, перш ніж ми зможемо прийняти когось іще, і це лише для того, щоб тобі вдалося *гідно вдати*, начебто ми рівні.

— Бо я знаю замало науки, — Драко старанно втримував свій голос безвиразним.

Гаррі похитав головою:

— Проблема не в твоєму незнанні окремих наукових фактів на кшталт дезоксирибонуклеїнової кислоти. Це не стало б на заваді нашій рівності. Проблема в тому, що ти не опанував методів раціональності — глибших таємних знань про те, як усі ці відкриття було здійснено. Я *спробую* навчити тебе, але освоїти їх значно складніше. Подумай, чого ми досягнули вчора. Так, ти зробив свій внесок. Проте керував процесом тільки я. Ти відповів на деякі питання. Я ставив їх усі. Ти допомагав штовхати. Напрямок тримав лише я. А без методів раціональності, Драко, неможливо скерувати таємну спілку в потрібному напрямі.

— Ясно, — дещо розчаровано протягнув Драко.

Гаррін голос ще більше пом'якшав:

— Я старатимуся поважати твою обізнаність у людській всячині, Драко. Проте й ти маєш поважати мою обізнаність, і немає просто жодного шансу, що тобі вдасться дорівнятися до мене в питаннях керування таємною спілкою. Минув лише *один день*, відколи ти став науковцем, ти знаєш *один секрет* про дезоксирибонуклеїнову кислоту й не опанував *жодного* методу раціональності.

— Розумію.

І Драко не збрехав.

«Людська всячина». Захопити владу в таємній спілці, напевно, не буде навіть складно. А потім він уб'є Гаррі Поттера про всяк випадок...

Зринули спогади: як жахливо він почувався вчора, знаючи, що Гаррі десь кричить.

Драко подумав ще декілька поганих слів.

Гаразд. Він не вбиватиме Гаррі. Його виховали маглі, він же не винен, що здурів. Натомість Гаррі житиме далі, просто щоб Драко міг заявити йому, що це все для його ж власного блага, що насправді він має бути вдячним...

Із раптовою насолодою Драко усвідомив: це й справді було для його блага. Гаррі помре, якщо спробує здійснити свій план — водити Дамблдора й батька як kota за ниткою.

Так навіть краще.

Драко зруйнує всі його мрії — так само, як із ним вчинив був Гаррі.

Драко скаже йому, що це заради його ж блага, і це буде цілковитою правдою.

Драко здобуде владу над таємною спілкою й силами науки, щоб очистити чаклунський світ, і тоді батько пишатиметься ним не менше, ніж якби він став смертежером.

Злі плани Гаррі Поттера буде зруйновано, а сили добра

візьмуть гору.

Бездоганна помста.

Хіба що...

«Просто вдай, що вдаєш із себе науковця», — порадив був йому Гаррі.

Драко не вистачало слів, щоб описати, що саме не так із Гарріною головою (адже він ніколи не чув про такий термін, як глибина рекурсії), однак міг здогадатися, які схеми з цього впливали.

Хіба що саме цього Гаррі й добивається: викликає в нього такі думки як частину якогось навіть *грандіознішого* задуму, у якому Драко втрапить *прямо в пастку*, якщо спробує зруйнувати поточний план. Гаррі може навіть *знати*, що цей план нездійсненний, і покладати на нього *єдину* мету — спонукати Драко зірвати його...

Ні. Як близько до безумства. Мусить існувати межа. Навіть сам Темний Лорд не будував *настільки* хитромудрих замислів. Це неможливо в справжньому житті — лише в батькових казочках на ніч, у яких дурні гаргуйлі своїми діями завжди сприяли героєві замість перешкоджати йому.

А поруч із Драко йшов Гаррі — з усмішкою на обличчі й думками про еволюційне походження людського розуму.

Колись, перш ніж люди більш-менш зрозуміли, як працює еволюція, вони висловлювали всілякі дикі припущення на кшталт «людський розум еволюціонував, щоб ми могли винаходити кращі знаряддя праці».

Нісенітниця, адже варто було лише комусь одному з племені винайти знаряддя, як воно ставало доступним решті; знання переходило б до інших племен і слугувало їхнім на-

щадкам ще сотні років. Чудово з погляду наукового прогресу, проте не еволюції: винахідник не здобував серйозної переваги пристосованості — не лишав після себе набагато більше дітей, ніж усі інші. Лише переваги у відносній пристосованості могли збільшити відносну поширеність гена в популяції й вивести якусь рідкісну мутацію до тієї межі, за якою вона ставала універсальною і з'являлася в усіх. А геніальні винаходи не були поширеними настільки, щоб забезпечити постійний тиск добору, необхідний для просування мутації. Якщо людей з їхніми пістолетами, танками та ядерною зброєю порівняти з шимпанзе, то це напштовхувало на очевидний здогад: інтелект виник для створення технологій. Очевидний, проте неправильний.

Перш ніж люди більш-менш зрозуміли, як працює еволюція, вони висловлювали всілякі дикі припущення на кшталт «клімат змінився, племена мусили мігрувати, тож люди розумнішали, щоб розв'язувати нові проблеми, які поставали перед ними».

Але ж мозок людських істот учетверо перевищував за розмірами мозок шимпанзе. Люди витрачали на його живлення двадцятку частину всього свого метаболізму й були сміховинно розумнішими за всі інші види. Таке не траплялося через те, що довкілля трохи підвищувало складність своїх проблем; у такому разі організми трохи розумнішали б, щоб розв'язувати їх. А мозок гігантського невідповідного розміру свідчив про якийсь *безконтрольний* еволюційний процес, щось, що вимагало більшого й більшого тиску, без упину.

І вчені сьогодення мали доволі гарний здогад, що це був за безконтрольний еволюційний процес.

Гаррі якось прочитав був відому книжку «Політика шимпанзе». Вона описувала, як дорослий шимпанзе Люїт протистояв старому альфі Єроєнові, заручившись підтримкою мо-

лодого шимпанзе Ніккі. Той не втручався напряму в бої між Люїтом і Єроеном, але заважав приборчникам останнього приходити йому на допомогу: відвертав їхню увагу щоразу, як відбувалися сутички між Люїтом і Єроеном. З часом Люїт переміг і став новим альфою, а Ніккі — другим за впливом.

Втім, зовсім скоро Ніккі утворив союз із переможеним Єроеном, скинув Люїта й став *новим новим* альфою.

Це вражало: як мільйони років гуманоїди намагалися перехитрити *одне одного* — невинні еволюційні перегони озброєнь, що стимулювали нарощування ментальних можливостей.

Бо, ну знаєте, людина б точно передбачила, що так і станеться.

А поруч із Гаррі йшов Драко, приховуючи усмішку й обмірковуючи свою помсту.

Колись, нехай і минуть роки, проте колись Гаррі Поттер дізнається, що означає недооцінювати Мелфойів.

Науковець у ньому прокинувся за один день. Гаррі стверджував був, що цього не мало трапитися протягом місяців.

Але, звісно ж, Мелфой стане могутнішим науковцем, ніж будь-хто інший.

Отже, Драко опанує всі методи раціональності Гаррі Поттера, а коли настане слухна мить...

Розділ 25. Не пропонуйте рішення відразу

Щоб знайти нове життя й Дж. К. Ролінг!

Від автора. Оскільки зазвичай ця книга описує реальні наукові дані, то додаю попередження: у розділах 22 — 25 Гаррі не розглядає безліч можливостей. Зокрема (і найважливіше) існування багатьох магічних генів, що, однак, розміщуються всі на одній хромосомі (чого не трапилося б природним шляхом, але залишається ймовірність стороннього втручання). У такому разі успадкування здійснювалося б за схемою Менделя, втім, магічна хромосома могла б деградувати внаслідок кросинговеру, обмінюючись ділянками зі своїм немагічним гомологом. (Гаррі читав про Менделя й хромосоми в наукових історичних книжках, проте недостатньо вивчав власне генетику, щоб знати про кросинговер. Ей, йому ж лише одинадцять.) Та попри те, що сучасний науковий журнал зміг би прискіпатися ще до купи речей, усі наведені Гаррі сильні свідчення й справді є сильними свідченнями — інші варіанти мало ймовірні.

Дія 2

(Яскраве сонячне проміння лилося крізь зачаровану стелю Великої зали, освітлювало учнів, що сиділи ніби просто неба, мерехтіло в їхніх тарілках і келихах. Свіжі після нічного сну, ті вдихали аромати сніданку й готувалися втілювати

хай що там вони собі запланували на неділю.)

Отже. Існує лише одна річ, що робить тебе чарівником.

Якщо подумати, то це не сильно дивувало. Основне завдання ДНК — повідомляти рибосомам, як об'єднувати амінокислоти в протеїни. Традиційна фізика, що доволі точно описувала цей процес, стверджувала: хай скільки амінокислот з'єднати в один ланцюг, магії з них ніколи й ніяк не здобудеш.

А втім, усе вказувало на спадковість магії, її пов'язаність із ДНК.

Напевно, не тому, що ДНК об'єднувала немагічні амінокислоти в магічні протеїни. Найімовірніше, сама собою стрижнева послідовність ДНК взагалі не наділяла людину магією.

Магія зароджувалася деінде.

(За рейвенкловським столом, витріщаючись кудись у далечінь, сидів хлопець. Правицею він несвідомо зачерпував ложкою якусь неважливу їжу, що стояла прямо перед ним. Мабуть, якщо замінити її землею, він цього й не помітив би.)

І з якоїсь причини Джерело Магії звертало увагу на окремий ДНК-маркер в індивідуумів, що більше нічим не відрізнялися від решти звичайних людей, нащадків мавп.

(Власне, кудись у далечінь там витріщалося чимало хлопців і дівчат. Зрештою, це був рейвенкловський стіл.)

Інші логічні роздуми також приводили до цього висновку. Складні механізми у видах, що розмножуються статевим шляхом, завжди загальні для всіх їхніх представників. Якщо ген Б залежить від гена А, то ген А сам собою мусить бути корисним і самостійно поширитися майже на весь генофонд, перш ніж користь від гена Б почне проявлятися досить часто, щоб надати перевагу в пристосованості. Щойно Б охопить весь вид, можна здобути залежну від нього варіацію А*, відтак В, що залежатиме від А* і Б, відтак Б*, що залежа-

тиме від В — і так доки весь механізм не розвалиться, якщо вилучити з нього бодай один елемент. Однак усе це відбувається *послідовно* — еволюція ніколи не забігає наперед, вона ніколи не сприятиме поширенню Б заздалегідь, сподіваючись, що А стане загальним для всіх пізніше. Еволюція — це простий історичний факт: хай які організми залишать після себе найбільше дітей, саме їхні гени частіше зустрічатимуться в наступному поколінні. А це значить, що кожна частинка складного механізму має стати майже всеохопною, перш ніж розвинуться інші складові, щоб залежати від її присутності.

Тому *складні взаємозалежні* механізми — могутні й мудровані протейінові машини, ці рушії життя — завжди загальні у видах, що розмножуються статевим шляхом. Окрім незначної жменьки варіацій за межами цієї взаємозалежної системи, що якоїсь миті пройшли природний добір, коли повільно закладалися основи для подальшого ускладнення. Саме тому всім людським істотам властива однакова будова мозку, однакові емоції, однакові вирази обличчя, пов'язані з цими емоціями. Ці адаптації складні, а отже, мусять бути загальними.

Якби магія була такою — великою складною адаптацією з купою потрібних генів, — то дитина від чарівника й магла отримала б лише половину деталей, а половина машини працює не дуже. А чарівників маглівського роду взагалі не існувало б — жодного. Навіть якби всі потрібні деталі потрапили до маглівського генофонду, вони ніколи б не склалися разом в одному індивідумі в чарівника.

Не існувало якоїсь генетично ізольованої спільноти людей, що еволюційно розвинули у своїх мізках хитросплетені магічні секції. Такі складні генетичні механізми в разі схрещування чарівників із маглами ніколи не відновилися б знову в маглородцях.

Отже, хай у який спосіб гени робили тебе чарівником, схем складних механізмів у них не містилося.

Це ще одна причина, чому Гаррі припустив був схему Менделя. Якщо магічні гени прості, то навіщо існувати більш ніж одному?

Однак сама магія не здавалася такою простою. Замикальне закляття не давало відчиняти двері й трансфігурувати завіси, ще й чинило опір закляттям «*Finite Inchantem*» і «*Алогомора*». Надто багато речей зводилося до одного; це можна було назвати орієнтацією на мету — цілеспрямованістю, якщо простіше.

Існувало лише дві відомі причини цілеспрямованої складності. Природний добір, що створював речі на кшталт метеликів. І розумне проектування, що створювало речі на кшталт автомобілів.

Не схоже було, наче магія — це щось самовідтворювальне. Цілеспрямовано складні закляття не скидалися на метеликів (які були складними для того, щоб виготовляти копії себе), а мали на меті слугувати користувачеві — як автомобіль.

Отже, якийсь розумний розробник створив колись Джерело Магії і звелів йому звертати увагу на окремий ДНК-маркер.

Що наштовхувало на наступну очевидну думку: тут якось причетна «Атлантида».

Гаррі вже розпитував про неї Герміону — ще в потягу до Гогвортсу, після того як почув був це слово від Драко. Наскільки їй було відомо, знань про Атлантиду, крім самої назви, не лишилося.

Це могло бути лише легендою. Проте цілком можливо, щоб магічна цивілізація — особливо якщо вона існувала до Інтердикту Мерліна — якось примудрилася себе підірвати.

Думки плинули далі: Атлантида була ізольованою циві-

лізацією, що якось створила Джерело Магії й звеліла йому слугувати лише людям із генетичним атлантидним маркером — кров'ю атлантів.

З цього випливало, що слова й рухи палички не настільки складні, щоб за їхньою допомогою чарівники просто творили магію з нічого. На відміну від трьох мільярдів базових пар людської ДНК, достатньо складних, щоб побудувати людське тіло з нічого; на відміну від комп'ютерних програм, що опрацьовували тисячі байтів даних.

Це значило, що слова й рухи палички були лише пусковими приладами, важелями, що вмикали якусь приховану й значно складнішу машину. Кнопками — не схемами.

А як і комп'ютерна програма не скомпілюється, якщо припуститися єдиного одруку, так і Джерело Магії не зреагує, якщо не вимовити закляття бездоганно.

Логіка була невблаганною.

І вказувала на єдиний можливий висновок.

Тисячі років тому древні пращури чарівників звеліли Джерелу Магії левітувати речі, тільки якщо хтось скаже... «Вінгардіум Левіоза».

Гаррі важко схилився над столом і втомлено підпер чоло правицею.

На світанку штучного інтелекту, коли все тільки-но починалося й ніхто ще не усвідомлював усієї складності цього питання, трапилася показова історія: професор доручив одному зі своїх випускників розв'язати проблему комп'ютерного зору.

Гаррі починав розуміти, як мав почуватися той випускник.

Це могло затягнутися.

Чому закляття «Алогомора» потребувало більших зусиль, якщо це було просто натискання кнопки?

Який дурень вбудував заляття «Авада Кедавра», що спрацює лише від ненависти?

Чому безмовна трансфігурація вимагала повного ментального розділення концепції форми й концепції матеріалу?

Гаррі може не впоратися з цим завданням до випуску з Гогвортсу. Може все ще працювати над ним, коли йому виповниться тридцять років. Герміона мала рацію; раніше Гаррі не усвідомлював цього насправді, просто виголошував натхненну промову про наполегливість і відданість меті.

Він може взагалі ніколи не розв'язати цього завдання — таку можливість його розум розглянув зовсім швидко й відразу відігнав, вирішивши, що це вже занадто.

Крім того, якщо протягом перших кількох десятиліть з'ясувати секрет безсмертя, то все буде гаразд.

Який метод використав був Темний Лорд? Якщо подумати, то факт, що Темному Лордові якось вдалося пережити смерть свого тіла, був майже *нескінченно* важливішим за його спроби поневолення чаклунської Британії...

— Перепрошую, — пролунав з-за його спини очікуваний голос, проте вкрай неочікуваним тоном. — Коли вам буде зручно, містер Мелфой гречно просить вас про зустріч.

Гаррі не похлинувся пластівцями. Натомість він обернувся й окинув поглядом містера Креба:

— Це я перепрошую. Ти мав на увазі: «Бос має до тебе розмову»?

Здавалося, що містера Креба це не потішило:

— Містер Мелфой звелів розмовляти належно.

— Нічого не чую. Ти не розмовляєш належно.

Гаррі повернувся до дрібних синіх кристалічних пластівців і неспішно з'їв ще одну ложку.

— Бос має до тебе розмову, — загрозово почулося з-за

спини. — Краще рухайся, поки цілий.

Ось. *Тепер* усе йшло за планом.

Дія 1

— Причина? — обличчя старого чарівника не виказувало люті. Хлопець перед ним — жертва, не варто лякати його ще більше. — *Ніщо* не може виправдати...

— Я вчинив із ним ще гірше.

Старий чарівник залякнув від жаху:

— Гаррі, *що ти накоїв?*

— Я обманом змусив Драко повірити, ніби я обманом змусив його взяти участь у ритуалі, під час якого він пожертвував своєю вірою в чистоту крові. А це означає, що він не зможе стати смертежером, коли виросте. Він втратив усе, директоре.

Запанувала довга мовчанка. Порувували її тільки хи-мерні штуркентції, що тихо пихкали й свистіли. Та з плином часу ці звуки ставали непомітними й зливалися з тишею.

— Отакої, — промовив старий чарівник. — Я ж бо як дурень очікував, що ти намагатимешся привести спадкоємця Мелфоїв до спокути, скажімо, *показавши йому справжню дружбу й доброту*.

— *Ха!* Ага, ніби щось таке спрацювало б.

Старий чарівник зітхнув. Це вже занадто.

— Гаррі. Тобі хоча б спадало на думку, що є щось *недоречне* в тому, щоб приводити когось до спокути за допомогою брехні й обману?

— Прямо я не брехав, а оскільки тут ідеться про Драко Мелфоя, то, гадаю, *доречно* — це саме те слово, — хлопець аж

світвся самовдоволеністю.

Старий чарівник похитав головою у відчаї:

— І це наш герой. Ми приречені.

Дія 5

Здавалося, що вимощений грубим каменем довгий вузький тунель, освітлений лише паличкою в руках дитини, тягнувся кілометрами.

Із дуже простої причини: він тягнувся кілометрами.

Була третя ранку. Фред із Джорджем скрадалися таємним переходом, що вів від статуї одноокої відьми в Гогвортсі до підвалу «Медових руць» — цукерні в Гогсміді.

— Як вона? — тихо запитав Фред.

(Не те щоб хтось слухав, просто розмовляти нормальним голосом, скрадаючись таємним переходом, було якось дивно.)

— Досі барахлить, — відповів Джордж.

— Обидва чи...

— Миготіння знову виправилося. Друге — як завжди.

Карта була надзвичайно могутнім артефактом, здатним за іменем відстежувати кожну розумну істоту в межах школи в реальному часі. Майже напевно її створили тоді ж, коли постав Гогвортс. А помилки, що почали з'являтися, не віщували нічого доброго. Якщо вона зламалася, то, найімовірніше, полагодити її не зможе ніхто, крім Дамблдора.

А віддавати Карту Дамблдорові близнюки Візлі не збиралися. Цим вони завдали б жахливої образи мародерам — чотирьом невідомим, яким вдалося вкрасти частину охоронної системи Гогвортсу (що, мабуть, була творінням самого Са-

лазара Слизерина) і перетворити її на інструмент для учнівських витівок.

Хтось вважав би це неповагою.

Хтось вважав би це злочином.

Близнюки Візлі свято вірили, що якби про це дізнався Годрик Грифіндор, то він схвалив би.

Брати йшли далі й далі, переважно мовчки. Близнюки Візлі розмовляли один із одним, коли продумували нові витівки чи коли хтось із них знав щось невідоме другому. Інакше сенсу в розмовах було небагато. Якщо вони володіли однаковою інформацією, то здебільшого мали однакові думки й ухвалювали однакові рішення.

(У давнину існувала традиція, згідно з якою одного з магичних близнюків вбивали відразу після народження.)

Зрештою Фред і Джордж вилізли до запорошеного підвалу, захаращеного бочками й полицями з дивними інгредієнтами.

Вони взялися чекати. Вчинити якось інакше було б неввічливо.

Невдовзі худий чоловік у чорній піжамі, позіхаючи, спустився сходами, що вели до підвалу.

— Здоров, хлопці, — привітався Амброзій Флум. — Не чекав на вас сьогодні. Невже запаси скінчилися?

Фред і Джордж вирішили, що розмовлятиме Фред.

— Не зовсім, містере Флум, — сказав той. — Ми сподівалися, що ви нам допоможете з дечим... цікавішим.

— Ну, хлопці, — гнівно виголосив Флум. — Сподіваюся, ви не розбудили мене лише для того, щоб я вкотре нагадав: я не продам товарів, через які вам світять справжні неприємності. Принаймні доки вам не виповниться шістнадцять...

Джордж мовчки дістав щось із мантиї і передав це Флумові.

— Ви це бачили? — запитав Фред.

Флум подивився на вчорашній випуск «Щоденного віщуна» й насуپлено кивнув. Заголовок «НАСТУПНИЙ ТЕМНИЙ ЛОРД?» супроводжувався зображенням хлопчика; камері якогось учня вдалося спіймати його обличчя з невластиво холодним і нещадним виразом.

— Навіть від Мелфоя я такого не чекав, — гаркнув Флум. — Цькувати хлопця, ще й одинадцятирічного! Розмолоти й пустити на шоколад, от що з цим чоловіком треба зробити!

Фред і Джордж одночасно кліпнули. За Рітою Скітер стоїть *Мелфой*? Гаррі Поттер про це не попереджав... а це мусило означати, що той сам не знав. Він ніколи не став би вплутувати їх, якби знав...

Фред і Джордж перезирнулися. Ну, Гаррі не обов'язково знати, доки вони не покінчать із завданням.

— Містере Флум, — тихо промовив Фред, — Хлопчику-Що-Вижив потрібна ваша допомога.

Флум поглянув на них.

Зітхнув.

— Гаразд. Чого ви хочете?

Дія 6

Полюючи на смачну здобич, Ріта Скітер не надто зважала на метушливих комахок, що заповнили решту всесвіту. Тому вона ледь не зіткнулася з лисуватим юнаком, коли той заступив їй дорогу.

— Міс Скітер, — цей голос лунав занадто жорстоко й холодно для такого молодого обличчя. — Яка приємна зустріч.

— Геть із дороги, гультіпако! — накинулася на нього Ріта,

спробувавши його обійти.

Чоловік так бездоганно повторив її рухи, що здавалося, ніби жоден із них взагалі не ворухнувся — просто вулиця трохи посунулася, доки вони стояли на місці.

Ріта примружилася:

— Та ким ти себе уявив?

— Як необачно, — сухо відповів той. — Було б мудро запам'ятати обличчя смертежера під прикриттям, що навчає Гаррі Поттера, як стати наступним темним лордом. Зрештою, — лиха посмішка, — навряд чи ви б захотіли випадково зустрітися з такою людиною на вулиці, особливо після того, як облили її брудом у газеті.

Ріті знадобився деякий час, щоб скласти його слова до купи. І це Квірін Квірел? Якийсь надто молодий і надто старий водночас. Якщо не зважати на жорстокий і зверхній вираз, то на лице йому можна було дати років тридцять п'ять — сорок. І в нього вже випадає волосся? Він що, не може оплатити цілителя?

А байдуже. Жучок має час і місце, де потрібно бути. Вона щойно отримала анонімне повідомлення, що мадам Боунз зацікавилася одним зі своїх молодших помічників. Якби Ріта зуміла це довести, то на неї чекав би солодкий бонус — у списку жертв мадам Боунз посідала одне з чільних місць. Інформатор стверджував був, що Боунз і молодий помічник обідатимуть в одній особливій і дуже популярній для певних речей кімнаті «У Мері». У захищеній від усіх шпигунських приладів кімнаті, як з'ясувалося, однак не від гарненького синенького жучка, що міг умонтиватися на стіні...

— Геть із дороги! — гаркнула Ріта й спробувала відштовхнути Квірела. Їхні руки ледь торкнулися, коли він ухилився, і Ріта похитнулася, зустрівши своїм кулаком саме лише повітря.

Квірел закотив лівий рукав мантиї, демонструючи їй ру-

ку:

— Дивіться. Чорної мітки немає. Я б хотів, щоб ваша газета опублікувала спростування.

Ріта не стримала здивованого сміху. Та ж очевидно, що ніякий він не смертежер. Інакше газета ніколи не опублікувала б статті.

— І не мрій, гультіпако. Котися звідси.

Квірел якусь мить витріщався на неї.

Відтак посміхнувся.

— Міс Скітер. Я сподівався знайти якісь переконливі аргументи. Втім, я вже бачу, що не зможу відмовити собі в задоволенні просто розчавити вас.

— Не ти один. А зараз геть із дороги, гультіпако, а то я покличу аврорів і тебе заарештують за перешкоджання журналістській діяльності.

Квірел легко вклонився їй і пройшов повз.

— Прощавай, Ріто Скітер, — пролунало позаду.

Рушивши вперед, Ріта ледве почула, як чоловік щось наспівував, віддаляючись.

Ніби це могло її налякати.

Дія 4

— Вибачте, але я не з вами, — промовив Лі Джордан. — Мені комфортніше на рівні гігантського павука.

Хлопчик-Що-Вижив сказав був, що має важливе завдання для Ордену Хаосу, щось вагоме й таємне, суттєвіше й складніше за їхні звичайні витівки.

Після чого виголосив натхненну, проте дещо туманну промову. Про те, яких вершин могли б досягнути Фред,

Джордж і Лі з їхнім приголомшливим потенціалом, варто тільки навчитися бути *дивнішими*. Наповнювати життя людей *цілковитим безглуздям*, а не просто несподівано звалювати їм на голови щось на кшталт відер із водою, прилаштованими над дверима. (Фред і Джордж зацікавлено переглянулися — такого вони ще не робили.) Гаррі Поттер нагадав їм про витівку з Невілом (із каяттям зазначивши, що Сортувальний Капелюх присоромив був його за неї), яка змусила хлопця *сумніватися, чи при своєму він розумі*. Той мав почуватися так, ніби раптом потрапив до альтернативного всесвіту. Саме так усі почувалися були, побачивши, як просить вибачення Снейп. Саме в цьому полягала *справжня сила витівок*.

«Ви зі мною?» — прокричав був Гаррі Поттер.

— Ні, — заперечив Лі Джордан.

— Ми з тобою, — запевнив Фред чи Джордж, адже не було жодного сумніву, що Годрик Грифіндор погодився б.

Лі Джордан сумно посміхнувся, підвівся й пішов із безлюдного коридору, зачарованого «Квіетусом», де тривала зустріч чотирьох членів Ордену Хаосу, що всілися в змовницькому колі.

Три члени Ордену Хаосу перейшли до справи.

(Сумувати не варто. Фред і Джордж все ще співпрацюватимуть із Лі над витівками рівня гігантського павука. Вони почали називати це Орденем Хаосу лише для того, щоб завербувати Гаррі Поттера. Коли Рон розповів був їм, який той дивний і злий, близнюки вирішили врятувати Гаррі, показавши йому справжню дружбу й доброту. На щастя, це більше не здавалося потрібним. Хоча вони не зовсім були в цьому впевнені...)

— Отже, — розпочав один із близнюків, — до чого це все?

— Ріта Скітер, — пояснив Гаррі. — Знаєте таку?

Фред і Джордж похмуро кивнули.

— Вона розпитує про мене.

Кепські новини.

— Спробуйте здогадатися, чого я від вас хочу?

Фред і Джордж дещо спантеличено перезирнулися:

— Підкинути їй деякі з наших цікавеньких цукерок?

— Ні. Ні, ні, *ні!* Це ідеї рівня гігантського павука! Ну ж бо, що б зробили *ви*, якби почувли, що Ріта Скітер копає бруд на вас?

Рішення стало очевидним.

На обличчях Фреда й Джорджа повільно розповзлися усмішки:

— Розпустили б чутки самі.

— *Саме так*, — Гаррі широко всміхнувся. — Та потрібні не просто які-небудь чутки. Я хочу навчити людей ніколи не вірити газетним пліткам про Гаррі Поттера — так само, як магли не вірять газетним пліткам про Елвіса. Спершу я гадав розпустити стільки чуток, щоб Ріта Скітер не знала, чому вірити, але тоді вона просто вхопиться за найбільш правдоподібні й мерзенні. Отже. Я хочу, щоб ви створили про мене липову історію і якимось змусили Ріту Скітер повірити в неї. Але так, щоб потім усі дізналися, що це липа. Ми хочемо обдурити Ріту Скітер і її редакторів, але *потім* мають з'явитися докази брехні. Звісно, з огляду на всі ці вимоги історія має бути якомога *сміховиннішою*, та однаково побачити світ. Ви розумієте, чого я від вас хочу?

— Не зовсім... — повільно протягнув Фред чи Джордж. — Ти хочеш, щоб ми *вигадали* історію?

— Щоб ви *усе це* взяли на себе. Вибачте, наразі я дещо заклопотаний, до того ж хотів би мати змогу чесно сказати, що й гадки не мав, що таке станеться. Здивуйте мене.

На мить обличчя Фреда й Джорджа розтягнулися в дуже злих посмішках.

І знову посерйознішали:

— Але ж ми й справді не знаємо, як щось таке втнути...

— То дізнайтеся. Я вірю у вас. Не на всі сто, але якщо це вам не до снаги, то так і скажіть: я попрошу когось іншого чи зроблю все сам. Якщо маєте справді вдалу ідею — і сміховинну історію, і як переконати Ріту Скітер із редакторами надрукувати її, — повний вперед. Але не треба нічого посереднього. Якщо не вдається вигадати щось *потрясне*, просто скажіть про це.

Фред і Джордж занепокоєно переглянулися.

— Нічого не спадає на думку, — зізнався Джордж.

— Мені теж, — підхопив Фред. — Вибач.

Гаррі витріщився на них.

Відтак почав пояснювати, як треба міркувати.

Як відомо, на це треба більше, ніж дві секунди, стверджував Гаррі.

Ніколи не оголошуйте нічого неможливим, перш ніж дістанете годинник і як слід про це подумаете, доки хвилинна стрілка не відлічить п'ять хвилин. Не фігуральних, а справжніх п'ять хвилин, згідно з годинником.

Ба більше (наполегливо переконував Гаррі, сильно стукаючи рукою по підлозі), починати з негайного пошуку рішень *не варто*.

Гаррі узявся пояснювати дослід, що його поставив деякий Норман Маер — хтось, кого називали організаційним психологом. Він звернувся із задачею до двох окремих груп людей, що спеціалізувалися на розв'язуванні проблем.

Як розповів Гаррі, задача була про трьох працівників, що виконували різну роботу. Новачок хотів просто робити щось найлегше, а досвідчений працівник — регулярно змінювати діяльність, щоб не нудьгувати. Експерт із ефективності рекомендував доручити новачкові найлегше завдання, а

досвідченому — найскладніше, що мало збільшити продуктивність на 20%.

Одній групі з розв'язання проблем дали інструкцію: «Не пропонуйте рішення, доки не обговорите ситуацію якомога докладніше, не висловлюючи припущень щодо ймовірного виходу з неї».

Друга група не дістала жодної вказівки. І ті люди зреагували цілком природно: поставши перед проблемою, почали негайно пропонувати рішення. Вони прив'язалися до своїх висновків і почали їх захищати, сперечатися щодо відносної важливості свободи супроти ефективності тощо.

Перша група (котра мала інструкцію спершу *обговорити* проблему, а *потім* розв'язувати її) з набагато більшою ймовірністю доходила рішення: дати новачкові найлегше завдання й регулярно перерозподіляти решту роботи між іншими двома працівниками. Згідно з даними експерта, це мало поліпшити продуктивність на 19%.

Починати з пошуку рішень — це робити все цілковито навпаки. Як починати обід із десерту, тільки погано.

(Гаррі також процитував якогось Робіна Довза, мовляв, що складніша проблема, то ймовірніше, що люди намагатимуться розв'язати її негайно.)

Тож Гаррі збирався доручити це завдання Фредові з Джорджем, а ті розглянуть його з усіх боків і розпочнуть мозковий штурм будь-яких бодай трохи придатних ідей. І доки не покінчать із цим, то не намагатимуться дійти справжнього рішення, хіба що вигадують щось грандіозне в процесі — у такому разі ідею варто записати, щоб повернутися до неї опісля. І він не хоче чути від них нічого на кшталт «нам не вдалося ні до чого додуматися» принаймні тиждень. Дехто *десятиліттями* намагається до чогось додуматися.

— Є питання? — уточнив Гаррі.

Фред і Джордж витріщилися один на одного.

— У мене немає.

— У мене теж.

Гаррі слабо кахикнув:

— Ви не поцікавилися своїм бюджетом.

«Бюджетом?» — подумали вони.

— Я міг би просто назвати суму. Проте, гадаю, *це* надихне вас більше.

Гарріні руки сховалися під мантією і дістали звідти...

Фред і Джордж ледь не впали, хоч і так уже сиділи.

— Не витрачайте, просто щоб витратити, — настановив Гаррі. Навпроти них на кам'яній підлозі мерехтіла просто сміховинна купа грошей. — Лише якщо цього потребувати-ме грандіозність — у такому разі не стримуйтеся. Якщо щось залишиться, просто повернете потім, я вам довіряю. О, і десять відсотків із цього вапші, незалежно від того, скільки піде на...

— Ми не можемо! — верескнув один із близнюків. — Ми не беремо грошей за таке!

(Близнюки ніколи не заробляли на чомусь незаконному. Амброзій Флум цього не знав, та всю його продукцію вони продавали без жодної націнки. Фред і Джордж хотіли мати змогу засвідчити — якщо треба, то й під сироваткою правди, — що вони не спекулянти, а просто надають суспільні послуги.)

Гаррі похмуро на них поглянув:

— Але ж я прошу вас як слід попрацювати. Дорослому за щось таке заплатили б, і це однаково вважалося б дружньою послугою. Для такої справи людей просто так не наймають.

Фред і Джордж похитали головами.

— Гаразд, — здався Гаррі. — Я просто куплю вам на Різдво дорогі подарунки, і тільки спробуйте від них відмовитися — я їх спалю. Так ви навіть не знатимете, яку суму я на них

витрачу, крім, очевидно, того факту, що більшу, ніж якби ви просто взяли гроші. І подарунки я куплю в *будь-якому разі*, тож пам'ятайте про це, перш ніж казати, що не можете вигадати нічого грандіозного.

Гаррі з усмішкою підвівся й рушив було геть, доки Фред і Джордж сиділи, пороззявлявши роти від подиву. Зробивши кілька кроків, він обернувся.

— О, і останнє. Хай що ви задумаєте, не вплутуйте професора Квірела. Він не полюбляє публічності. Знаю, що набагато легше змусити людей вірити в дивні речі про професора захисту, ніж про будь-кого іншого, і вибачте, що так заважаю вам, але, будь ласка, не вплутуйте сюди професора Квірела.

Гаррі розвернувся й зробив ще кілька кроків...

Озирнувся востаннє й м'яко промовив:

— Дякую.

І пішов.

Запала довга мовчанка.

— Отже, — озвався один.

— Отже, — відгукнувся другий.

— Професор захисту не полюбляє публічності, чи не так?

— Гаррі не надто добре нас знає, чи не так?

— Ні, не знає.

— Ми не витрачатимемо на це його гроші, звісно.

— Звісно, ні. Це було б неправильно. Візьмемося до професора захисту окремо.

— Влаштуємо, щоб якісь грифіндорці написали Скітер і повідомили...

— ...що якимось на уроці захисту в нього закотився рукав, і вони побачили Чорну мітку...

— ...і що він напевно навчає Гаррі Поттера усіляких жахів...

— ...і що навіть у Гогвортсі ніхто не пригадає гіршого професора захисту, що йому не просто *не вдається* нас навчати, а що він усе робить неправильно, взагалі не так, як має бути...

— ...наприклад, стверджує, що смертельне прокляття спрацьовує лише від любови, через що стає доволі непридатним.

— Це мені подобається.

— Дякую.

— Готовий закластися, що професорові захисту це теж сподобалося б.

— Він має почуття гумору. Він би не називав нас так, як називає, якби не мав почуття гумору.

— Але чи справді Гарріне завдання нам по зубах?

— Гаррі радив обговорити питання, перш ніж шукати відповідь, тож почнімо з цього.

Близнюки Візлі вирішили, що Джордж буде всім захоплюватися, а Фред — критикувати.

— Тут нічого не тримається купи, — сказав Фред. — Він хоче чогось настільки абсурдного, щоб усі висміювали Скітер і не йняли їй віри, але й щоб Скітер на це клюнула. І те, і те водночас зробити неможливо.

— Доведеться сфабрикувати для Скітер якісь переконливі докази, — висловив думку Джордж.

— Це було рішення? — запитав Фред.

Вони обміркували це.

— Можливо, — відповів Джордж, — але не думаю, що нам треба аж так прискіпуватися, правда?

Близнюки безпорадно знизали плечима.

— Тоді липові докази мають бути достатньо якісними, щоб переконати Скітер, — зауважив Фред. — Нам вдасться таке самотужки?

— Не конче самотужки, — Джордж вказав на купу грошей. — Можемо найняти допомогу.

Обличчя близнюків охопила задума.

— Це може швидко з'їсти Гаррін бюджет, — зазначив Фред. — Це купа грошей для нас, але не для когось на кшталт Флума.

— Можливо, люди даватимуть знижку, якщо знатимуть, що це для Гаррі, — припустив Джордж. — Та найважливіше: хай що ми зробимо, це мусить бути *неможливим*.

— «Неможливим»? — Фред моргнув. — Що́ ти маєш на увазі?

— Настільки неможливим, що ми не вскочимо в халепу, бо ніхто не повірить, що ми на таке здатні. Настільки неможливим, що навіть Гаррі почне сумніватися. Це має бути нереальним, має змусити людей сумніватися, чи при своєму вони розумі, має бути... *кращим за Гаррі*.

Фред широко розплющив очі від подиву. Таке між ними іноді траплялося, хоч і нечасто.

— Але чому?

— То були витівки. То *все* були витівки. Пиріг був витівкою. Нагадайко був витівкою. Кіт Кевіна Ентвісла був витівкою. *Снейп* був витівкою. *Ми* найкращі витівники в Гогвортсі, ми що, складемо лапки й здамося без бою?

— Він Хлопчик-Що-Вижив, — нагадав Фред.

— А ми близнюки Візлі! Він кинув нам виклик. Він заявив, що ми можемо зробити щось так, як він. Але готовий закластися: він упевнений, що ми ніколи не зробимо щось так само добре, як він.

— Його правда, — Фред дещо нервував. Близнюки Візлі *подеколи* не погоджувалися, навіть коли володіли однаковою інформацією, проте це завжди здавалося чимось неприродним, ніби принаймні один із них чинив якоесь неправильно. — Ми ж говоримо про *Гаррі Поттера*. Він

здатен на неможливе. Ми — ні.

— А ось і здатні, — заперечив Джордж. — І маємо стати *ще* неможливішими за нього.

— Але... — вихопилося у Фреда.

— Так вчинив би Годрик Грифіндор, — виголосив Джордж.

Це поставило крапку в суперечці, і близнюки повернулися до... хай що було для них нормою.

— Гаразд, тоді...

— ...подумаймо про це.

Розділ 26. Помітити спантеличення

Яка фуб мог. Граг пабавап зінк ватум газорк. Чамбл спаз
Дж. К. Ролінг.

Професор Квірел приймав щочетверга з 11:40 до 11:55. Усіх учнів усіх років навчання. Просто постукати у двері коштувало один бал Квірела, а якщо причина візиту, на думку професора, лише марнувала його час, то можна було втратити ще п'ятдесят.

Гаррі постукав.

Павза. За мить почувся злий голос:

— Гадаю, можете вже й зайти, містере Поттер.

Гаррі не встиг доторкнутися до ручки, як двері розчахнулися, пронизливо грюкнувши об стіну так, ніби щось зламалося чи в деревині, чи в камінні, чи і там, і там.

Професор Квірел, відкинувшись на стільці, читав підозріло стародавню на вигляд книжку зі срібними рунами на корінці, обгорнуту темно-синьою шкірою. Він не відірвав очей від сторінок:

— Я не в доброму гуморі, містере Поттер. А коли я не в доброму гуморі, я не та людина, поруч із якою приємно перебувати. Заради вашого ж блага, швидко залагоджуйте своє питання й ідіть геть.

Із кімнати віяло холодом. Немов там була лампа з нещільним абажуром, тільки замість світла крізь нього сочилася темрява.

Це заскочило Гаррі зненацька. «Не в доброму гуморі» — на точний опис ситуації це аж ніяк не тягнуло. Щоб могло так

вивести професора Квірела з рівноваги?..

Ну, друзів не годиться кидати наодинці з їхнім поганим настроєм. Гаррі обережно зайшов до кімнати.

— Чи можу я чимось допомогти...

— Ні, — відрізав професор Квірел, досі не зводячи очей із книжки.

— Маю на увазі, якщо ви мали справу з ідіотами й хочете поговорити з кимось розумним...

Запала на диво довга тиша.

Професор Квірел із ляскотом згорнув книжку, що тихо зашипіла й зникла. Він підвів погляд, і Гаррі здригнувся.

— Гадаю, *мені* інтелектуальна розмова буде наразі приємною, — зазначив професор Квірел тим самим злим голосом, яким запросив Гаррі ввійти. — Для вас вона навряд чи виявиться такою ж, я попередив.

Гаррі глибоко вдихнув:

— Обіцяю, що не ображуся, якщо ви нагаркаєте на мене. Що сталося?

Холод у кімнаті посилювався.

— Шестикласник-ґрифіндорець кинув прокляттям в одного з моїх найбільш перспективних шестикласників зі Слизерину.

Гаррі ковтнув слину:

— Яким саме... прокляттям?

Професор Квірел більше не стримував своєї люті:

— Та кого цікавлять такі дурниці, містере Поттер? Наш друг — шестикласник-ґрифіндорець — не подумав, що це важливо!

— Ви *серйозно*? — бовкнув Гаррі, перш ніж устиг припнути свого язика.

— Ні, я сьогодні в жахливому настрої просто так. *Так, я серйозно, дурню!* Він не знав. Він *справді не знав*. Я не вірив,

доки аврори не підтвердили це під сироваткою правди. Він у шостому класі Гогвортсу й застосовує високорівневе темне прокляття, не знаючи, що воно робить.

— Ви ж не маєте на увазі, — уточнив Гаррі, — що він помилився щодо його дії, переплутав з описом іншого закляття...

— Він знав лише, що прокляття призначено для ворогів. Він знав, що це все, що він знав.

І цього вистачило, щоб закляття спрацювало.

— Я не розумію, як щось із таким крихітним мозком тримається на двох ногах.

— А й справді, містере Поттер.

Запала мовчанка. Професор Квірел схилився вперед, підібрав срібну чорнильницю зі стола й повертів її в руках, роздивляючись, ніби розмірковував, як би то закатувати її до смерті.

— Шестикласник-слизеринець серйозно постраждав? — запитав Гаррі.

— Так.

— Шестикласника-грифіндорця виховували магли?

— Так.

— Дамблдор відмовляється його виключати, адже бідолаха не знав?

Стиснені на чорнильниці руки професора Квірела аж побіліли:

— Ви до чогось ведете, містере Поттер, чи просто стверджуєте очевидне?

— Професоре Квірел, — авторитетно заявив Гаррі, — усім учням у Гогвортсі, що росли з маглами, потрібна лекція з безпеки. Їм варто розказати про настільки сміховинно очевидні речі, що жодному з вихованих чарівниками вони ніколи не спадуть на думку. Не застосовувати заклять, не знаючи їхньої дії, не варити високорівневих зіллів без нагляду в туа-

леті, причини існування законів для обмеження неповнолітнього чаклунства — самі основи.

— Навіщо? — поцікавився професор Квірел. — Нехай дурні мруть, перш ніж встигнуть розмножитися.

— Якщо ви не проти втратити кількох шестикласників-слизеринців разом із ними.

Чорнильниця спалахнула в руках професора Квірела. Жакливо повільне й огидне червоно-помаранчеве полум'я шматувало метал, пожираючи його клаптик за клаптиком. Срібло плавалося й згорталося, марно намагаючись утекти. Чорнильниця наче кричала із пронизливим металевим скреготом.

— Гадаю, ви маєте рацію, — професор Квірел покірно усміхнувся. — Я розроблю лекцію, щоб переконатися, що учні маглівського роду, занадто тупі для цього життя, не прихоплять із собою когось цінного, покидаючи нас.

Чорнильниця все кричала й палала в руках професора Квірела, стікаючи дрібними металевими слізьми, що все ще охоплені вогнем крапотіли на стіл.

— Ви не тікаєте, — зауважив професор Квірел.

Гаррі розкрив рота.

— Якщо ви збираєтеся сказати, що не боїтеся мене, — застеріг професор Квірел, — *не варто*.

— Ви найстрашніша людина з усіх, кого я знаю, — відповів Гаррі, — і однією з головних причин цього є ваш контроль. Я просто не можу уявити, щоб ви комусь зашкодили, не ухваливши свідомого рішення це зробити.

Полум'я згасло в руках професора Квірела. Він обережно вернув знищену чорнильницю на стіл.

— Ви мовите такі приємні речі, містере Поттер. Брали уроки лестоців? Чи не в містера Мелфоя?

Гаррі зберіг нейтральний вираз обличчя, надто пізно —

на секунду — збагнувши, що цим самим підписав своє зізнання. Професор Квірел зважав не на вираз, а на стан розуму, що робив його ймовірним.

— Зрозуміло. Корисно мати такого друга, як містер Мелфой, він багато чого може вас навчити. Та сподіваюся, що ви не припустилися помилки, довіривши йому забагато таємниць.

— Він не знає нічого такого, що загрожувало б мені, якби стало відомим, — запевнив Гаррі.

— От і добре, — професор Квірел легенько всміхнувся. — То з чим ви сюди завітали?

— Гадаю, я завершив із підготовчими вправами з блокології і готовий до занять з інструктором.

Професор Квірел кивнув.

— Я супроводжу вас до «Грінготсу» цієї неділі, — він спинився на хвильку й усміхнено глянув на Гаррі. — Можемо навіть трохи прогулятися, якщо забажаєте. Мені щойно спало на думку дещо приємне.

Гаррі кивнув, усміхаючись у відповідь.

Вийшовши з кабінету, він почув, як професор Квірел щось мугикає.

Гаррі зрадів, що зміг підбадьорити його.

Тієї неділі в коридорах шепотілося безліч людей, принаймні коли повз них проходив Гаррі.

І багато хто тицяв пальцями.

І лунало чимало дівочого хихотіння.

Це почалося за сніданком, коли хтось поцікавився був, чи чув він новини. Гаррі, обірвавши питання, хутко відповів,

що якщо ці новини написала Ріта Скітер, то він волів би їх не *почути*, а самостійно прочитати статтю.

Виявилося, що в Гогвортсі не так багато учнів передплачувало «Щоденного віщуна». Ще не викуплені у власників примірники передавалися згідно з якоюсь складною чергою, і ніхто не міг сказати напевно, у кого наразі була газета...

Тому Гаррі наклав «Квіетус» і взявся їсти, довіривши сусідам за столом позбуватися багатьох, багатьох допитливих носів. Він щосили намагався не зважати на регіт, вітальні усмішки, співчутливі й недовірливі обличчя, нажахані погляди й впущені з рук тарілки, коли новим учням, що спустилися на сніданок, повідомляли новини.

Гаррі аж згоряв від цікавості, але ж не годиться промінювати перше враження від особистого ознайомлення з шедевром на чийсь недолугий переказ.

Протягом наступних кількох годин він виконував домашнє завдання, безпечно сховавшись у валізі й попрохавши спершу сусідів по кімнаті покликати його, якщо хтось таки роздобуде саму газету.

О десятій ранку Гаррі все ще перебував у невіданні, покидаючи Гогвортс у диліжансі разом із професором Квірелом. Той, впавши в зомбі-режим, сидів попереду праворуч, а Гаррі — позаду ліворуч, забившись так далеко в протилежний кут, наскільки це було можливо. Та лиховісне передчуття однаково не полишало його ні на мить, доки диліжанс торохкотів невеличкою стежкою крізь незаборонений ліс. Це заважало зосередитися на книжці, тим паче що та була складна, а Гаррі зненацька захотілося почитати натомість щось із дитячої наукової фантастики.

— Ми поза дією захисних чарів, містере Поттер, — пролунав голос професора Квірела спереду. — Час виходити, — він обережно зійшов із диліжанса й збадьорився, ступивши ногами на землю.

Гаррі зістрибнув. Він саме подумав, як вони туди добиратимуться, аж раптом професор Квірел гукнув: «Лови!» — і кинув бронзовий кнат, що його Гаррі бездумно піймав.

Гігантський невідчутний гак вчепився йому в живіт і сильно смикнув. Він не відчув жодного пришвидшення, а за мить уже стояв посеред алеї Діагон.

(«Перепрошую, що?» — запитав його мозок.)

(«Ми щойно телепортувалися», — пояснив Гаррі.)

(«Наші пращури з таким не стикалися», — поскаржився мозок і дезорієнтував його.)

Гаррі похитнувся, пристосовуючись до брукованої вулиці після поїздки ґрунтовою лісовою стежкою. Він випрямився, хоч у голові досі трохи паморочилося. Поки мозок намагався розставити все на свої місця, йому здавалося, що метушливі відьми й чарівники трохи погойдувалися, а галас від крамарів — постійно переміщувався.

Ще мить, і позаду Гаррі щось ляснуло. Озирнувшись, він побачив професора Квірела, що стояв за кілька кроків від нього.

— Ви не проти... — почав було Гаррі.

— Боюся мені... — тієї ж миті сказав професор Квірел.

Гаррі зупинився. Професор Квірел — ні.

— ...треба відійти й дещо організувати, містере Поттер. Як мені докладно роз'яснили, я відповідальний за цілковито все, що з вами трапиться, тому я залишу вас із...

— Газетою, — перебив його Гаррі.

— Перепрошую?

— Чи будь-де, де можна купити примірник «Щоденного віщуна». Залиште мене там, і буде мені щастя.

Незабаром Гаррі опинився в книгарні, вислухавши дорогою кілька тихих і туманних погроз. Крамареві дісталися менш двозначні погрози — з огляду на те, як він зіщулився й

бігав очима від Гаррі до вхідних дверей.

Якщо книгарня згорить, то Гаррі мусить стояти посеред полум'я і чекати на професора Квірела.

А тим часом...

Гаррі швидко огледівся.

Це була доволі невелика й поганенька книгарня. На найближчому з чотирьох стелажів Гаррі побачив лише тонкі й абияк скріплені видання зі зловісними назвами на кшталт «Албанська різанина в п'ятнадцятому сторіччі».

Та спершу найважливіше. Він підійшов до прилавка.

— Перепрошую, — звернувся Гаррі до крамаря. — Один «Щоденний віщун», будь ласка.

— П'ять серпиків, — відповів той. — Вибач, хлопче, залишилося лише три примірники.

П'ять серпиків упало на прилавок. Гаррі відчував, що міг би сторгуватися й дешевше, проте наразі йому було байдуже.

Очі крамаря розширилися, видається, він уперше по-справжньому подивився на Гаррі.

— *Ти!*

— *Я!*

— Це правда? Ти *справді*...

— Замокніть! Вибачте, я чекав *цілий день*, щоб прочитати оригінальну статтю, а не почути чийсь переказ, тож, будь ласка, просто *передайте газету*, гаразд?

Крамар трохи повитріщався на Гаррі, відтак без жодного слова дістав з-під прилавка складений примірник «Щоденного віщуну» й передав його Гаррі.

Заголовок сповіщав:

ГАРРІ ПОТТЕР

ТАЄМНО ЗАРУЧЕНИЙ

ІЗ ДЖІНЕВРОЮ ВІЗЛИ

Гаррі втупився в газету. Обережно й шанобливо взяв її з

прилавка, ніби це була оригінальна картина Ешера, розгорнув і почав читати...

...про докази, що переконали Ріту Скітер.

...і про інші цікаві подробиці.

...і ще додаткові докази.

Фред і Джордж узгодили ж це спершу із сестрою, правда? Авжеж, узгодили. Стаття супроводжувалася ілюстрацією: Джіневра Візлі, що самотньо зітхає над (як Гаррі розгледів, ретельно придивившись) його власною світлиною. Це ж треба було інсценувати.

Але яким дивом?..

Гаррі сидів на дешевому розкладному стільці й перечитував газету вчетверте, коли професор Квірел, тихенько відчинивши двері, повернувся до крамниці.

— Перепрошую за... щó, заради Мерліна, ви читаете?

— Скидається на те, — із трепетом у голосі пояснив Гаррі, — що деякого містера Артура Візлі закляв був «Імперіусом» смертежер, якого вбив мій батько. Це створило борг родові Поттерів, і мій батько вимагав сплатити його рукою нещодавно народженої Джіневри Візлі. Люди справді тут таке роблять?

— Не могла ж міс Скітер так по-дурному повірити...

Професор Квірел зненацька затнувся.

Газета в руках Гаррі була повністю розгорнута. Він тримав її вертикально, доки читав, тому професор Квірел зі свого місця міг бачити текст під заголовком.

Його приголомшене обличчя було витвором мистецтва, не гіршим від самої статті.

— Не хвилюйтеся, — бадьоро сказав Гаррі, — це все липа.

Десь у книгарні зойкнув крамар і з гучним шумом перекинувся стос книжок.

— Містере Поттер... — повільно промовив професор Кві-

рел, — ви впевнені в цьому?

— Доволі впевнений. Ходімо?

Професор Квірел неухважливо кивнув. Гаррі згорнув газету й вийшов слідом за ним.

До Гарріних вух чомусь не долинав жоден вуличний шум.

Вони йшли мовчки тридцять секунд, доки професор Квірел не заговорив:

— Міс Скітер перевірила оригінальні записи закритої сесії Чарверсуду.

— Так.

— *Оригінальні записи Чарверсуду.*

— Так.

— *Мені було б складно таке повернути.*

— Справді? Бо, якщо мої підозри правильні, це зробив учень Гоґвортсу.

— Це поза межами можливого, — сухо кинув професор Квірел. — Містере Поттер... Мені прикро це казати, але ця юна леді очікує на шлюб із вами.

— Малоймовірно. Як казав Дуглас Адамс, неможливе часто має в собі таку цілісність, якої бракує просто малоймовірному.

— Розумію, — повільно вимовив професор Квірел. — Однак... ні, містере Поттер. Нехай це й неможливо, але підроблення записів Чарверсуду я ще здатен уявити. Та аж ніяк не факт, що верховний керівник «Грінготсу» засвідчив своєю печаткою фальшиву угоду про заручини — а міс Скітер особисто її перевірила.

— Авжеж, — відповів Гаррі, — доволі очікувано, що стільки грошей не могло перейти з рук у руки без верховного керівника «Грінготсу». Скидається на те, що містер Візлі був у боргах і вимагав доплатити десять тисяч ґалеонів...

— Десять тисяч галеонів за *Візлі*? Та за такі гроші можна купити доньку шляхетного роду!

— Перепрошую, але я таки мушу запитати. Люди справді тут таке роблять?

— Зрідка, — професор Квірел насупив брови. — А після того як нас покинув Темний Лорд, підозрюю, що й взагалі припинили. Припускаю, газета стверджує, що ваш батько просто заплатив?

— Він не мав вибору, якщо хотів виконати умови пророцтва.

— *Віддайте мені це*, — звелів професор Квірел.

Газета вистрибнула з Гарріних рук так швидко, що аж порізала йому палець. Він автоматично поклав його до рота й почав смоктати, вкрай здивовано обернувшись, щоб обури-тися професором Квірелом...

Той стовбичив посеред вулиці. Його очі бігали туди-сюди газетою, що її тримала перед ним невидима сила.

Гаррі захоплено роззявив рота. Газета розгорнулася, демонструючи другу й третю сторінки, а зовсім незабаром — четверту й п'яту. Схоже, що цей чоловік більше не намагався прикидатися простим смертним.

Сплинуло неприємно мало часу, коли газета знову охайно склалася. Професор Квірел взяв її з повітря й пожбури-в, а Гаррі рефлекторно впіймав. Він відновив ходу, і Гаррі автоматично поплентався за ним.

— Ні, — заявив професор Квірел, — мені теж це пророцтво не здається правильним.

Гаррі кивнув, досі приголомшений.

— Кентаврів могли закласти «Імперіусом», — похмуро припустив професор Квірел, — *це* ще можна зрозуміти. Що магія здатна створити, те магія здатна й зіпсувати, і це не зовсім немислимо, щоб велика печатка «Грінготсу» потрапила не в ті руки. Невимовників міг зіграти хтось

за допомогою багатозільної настоянки. Як і баварську провидицю. І якщо докласти *достатньо* зусиль, то підробити записи Чарверсуду можливо. Ви знаєте хоч щось про те, як це було зроблено?

— Не маю жодної правдоподібної гіпотези. Знаю тільки, що загальний бюджет не перевищував сорока галеонів.

Професор Квірел різко зупинився й, крутнувшись на місці, обернувся до Гаррі. Його обличчя виражало цілковиту недовіру.

— За сорок галеонів ви наймете компетентного зламувача захисних чарів, що допоможе увійти до будинку, який ви бажаєте пограбувати! Сорок *тисяч* галеонів, *можливо*, вистачить, щоб заплатити команді найвидатніших професійних злочинців у світі за підроблення записів Чарверсуду!

Гаррі безпорадно знизав плечима:

— Матиму на увазі наступного разу, коли захочу зекономити тридцять дев'ять тисяч дев'ятсот шістдесят галеонів, просто вибравши правильного виконавця.

— Я нечасто таке говорю, — виголосив професор Квірел. — Я вражений.

— Я теж, — підтакнув Гаррі.

— І хто ж цей дивовижний учень Гогвортсу?

— Боюся, я не можу сказати.

На деяке Гарріне здивування, професор Квірел більше нічого не розпитував.

Вони йшли в напрямку «Грінґотсу», розмірковуючи. Обидва обов'язково розглядали завдання принаймні п'ять хвилин, перш ніж визнати свою поразку.

— Мені здається, — нарешті порушив мовчанку Гаррі, — що ми дивимося на ситуацію не з того боку. Я якось чув історію, як учні прийшли в кабінет фізики, а вчителька показала їм велику металеву пластину поруч із вогнем і попросила

обстежити її. Учні виявили, що ближча до полум'я сторона була холодною, а дальша — теплою. Вона звеліла їм записати свої здогади, чому так відбувається. І багато хто припустив, мовляв, що це через теплопровідність металу, інші — що через рух повітря. Однак ніхто не висловив думку: «Це здається просто неможливим». А справжня відповідь полягала в тому, що вчителька перевернула пластину ще перед приходом учнів.

— Цікаво. Звучить схоже. Тут буде якась мораль?

— Що сила раціоналіста полягає в здатності більше пантеличитися через оману, ніж через дійсність. Якщо ви однаково добре пояснюєте будь-який результат, то ви не знаєте нічого. Учні думали, що словами на кшталт «теплопровідність» можна пояснити геть усе, навіть чому металева пластина холодніша біля вогню. Тобто вони не помітили свого спантеличення, а це означало, що обман їх дивував не більше, ніж правда. Коли ви говорите про заклятих «Імперіусом» кентаврів, мені однаково здається, що щось тут не так. Я помічаю, що все ще спантеличений, навіть почувши це пояснення.

— Гм, — озвався професор Квірел.

Вони йшли далі.

— Припускаю, — промовив Гаррі, — що замінювати людей їхніми копіями з альтернативних всесвітів неможливо? Ну, ніби це не наша власна Ріта Скітер, яку тимчасово відправили деінде?

— Якби таке було можливим, — доволі сухо відповів професор Квірел, — хіба б я був досі тут?

Вони майже наблизилися до величезного білого фасаду «Грінготсу», коли професор Квірел промовив:

— А-а. Аякже. Тепер зрозуміло. Дайте вгадаю, близнюки Візлі?

— Що? — Гаррін голос аж повищав на октаву. — Як?

— Боюся, я не можу сказати.

— Це нечесно.

— А я вважаю, що це надзвичайно чесно, — зазначив професор Квірел.

Вони пройшли крізь бронзові двері.

Майже опівдні професор Квірел і Гаррі сиділи за протилежними кінцями довгого й широкого стола в розкішно вмебльованій приватній кімнаті. Уздовж стін там розмістилися закладені подушками диванчики й стільці, повсюди висіли м'які гардини.

Вони збиралися пообідати в закладі «У Мері», одному з найкращих, як описав був його професор Квірел, ресторанів алеї Діагон. Особливо для «деяких цілей», додав він, по-змовницьки стиснув голос.

Ресторан виявився найприємнішим з усіх, у яких бував Гаррі, і він почувався страшенно незручно, що професор Квірел пригощає його обідом.

Перша частина їхньої місії — пошуки інструктора з блокології — завершилася успішно. Професор Квірел, ехидно посміхнувшись, попросив був Гріпхука порекомендувати найкращого з йому відомих — і не зважати на витрати, адже платить Дамблдор. Гоблін посміхнувся у відповідь. Можливо, і Гаррі не стримав посмішки.

А ось друга частина завершилася повною невдачею.

Гаррі не дозволялося брати гроші зі свого сховища без присутності директора Дамблдора чи іншого представника школи, а професорові Квірелу ключа не надали. Гарріні магілівські батьки такими повноваженнями не володіли, адже були маглами — тобто прав мали приблизно стільки ж, скіль-

ки діти чи кошенята: милі створіння, яких не можна прилюдно катувати, інакше заарештують, а втім, вони *не люди*. Деякі неохочі винятки було зроблено для батьків маглородців, які в обмеженому сенсі людьми визнавалися, проте названі мама й тато Гаррі до цієї юридичної категорії не належали.

Скидалося на те, що чаклунський світ розглядав його фактично як сироту. А це значило, що до випуску з Гогвортсу він перебував під опікою директора чи його представників зі шкільної системи. Гаррі міг дихати без дозволу Дамблдора, але лише доки той окремо цього не заборонить.

Гаррі поцікавився був, чи може він просто пояснити Гріпхукові, як диверсифікувати свої вклади, щоб ті не лежали просто купами золота в його сховищі.

Гріпхук безвиразно втупився в нього й запитав, що таке «диверсифікувати».

Скидалося на те, що банки нічого не інвестували. Банки зберігали ваші золоті монети в безпечних сховищах за річну платню.

У чаклунському світі не існувало поняття ринку. Чи акціонерного товариства. Чи корпорації. Лише родинні підприємства, що фінансувалися з коштів у особистих сховищах.

Позичали гроші багатії — не банки. Хоча «Грінготс» міг засвідчити угоду (за платню) і сприяти дотриманню її умов (за куди більшу платню).

Добрі багатії позичали гроші друзям і не квапили з поверненням боргу. Погані вимагали відсоток.

Вторинного ринку позик не існувало.

Злі багатії вимагали принаймні 20 відсотків на рік.

Гаррі підвівся, відвернувся й поклав голову на стіну. Відтак поцікавився, чи потрібен дозвіл директора, щоб створити власний банк.

На цьому професор Квірел його обірвав — їм, мовляв,

уже час обідати — і хутко потягнув розгніваного Гаррі крізь бронзові двері до алеї Діагон і приємного ресторану «У Мері», де на них чекала заброньована кімната. Власниця здавалася приголомшеною, побачивши професора Квірела в товаристві Гаррі Поттера, проте провела їх до кімнати без зайвого слова.

Професор Квірел нарочито проголосив, що оплатить рахунок, явно насолоджуючись виразом на Гарріному обличчі.

— Ні, — сказав він офіціантці, — меню нам не потрібне. Я буду сьогоднішню фірмову страву з пляшкою к'янті, а містер Поттер — діріколевий суп на перше, таріль кульок рупу на друге й мелясовий пудинг на десерт.

Офіціантка, вбрана хоч і в стриману й офіційну, однак куди коротшу за звичайну мантию, з повагою вклонилася й вийшла, зачинивши за собою двері.

Професор Квірел махнув рукою в напрямку дверей, і клямка засунулася.

— Зверніть увагу на клямку зсередини. Це місце, містере Поттер, відоме як «Кімната Мері». Її захищено від усіх магічних методів підглядання — і я маю на увазі всіх. Сам Дамблдор не в змозі дізнатися, що тут відбувається. «Кімнату Мері» використовують два типи людей. Перші підтримують недозволених стосунки. А другі мають цікаве життя.

— Он як.

Професор Квірел кивнув.

Гаррі вичікувально розтулив рота:

— Яке ж це, мабуть, марнотратство — просто сидіти тут, обідати й не робити нічого особливого.

Професор Квірел широко всміхнувся й дістав паличку, вказавши нею на двері:

— Звісно, люди, що ведуть цікаве життя, вживають ретельніших застережних заходів, ніж ті, що крутять романи. Я щойно нас запечатав. Ніщо тепер не проникне в кімнату

чи з неї, наприклад, крізь щілину під дверима. І...

Він вимовив щонайменше чотири різні закляття. Гаррі не впізнав жодного.

— Взагалі, навіть цього недостатньо, — зазначив професор Квірел. — Якби ми робили щось по-справжньому важливе, то обов'язково мали б застосувати ще двадцять три перевірки. Якби, скажімо, Ріта Скітер знала чи здогадалася про наш візит сюди, теоретично вона могла б зачайтися десь тут під істинним Плащем невидимости. Чи в якійсь крихітній анімагічній формі, якби мала таку. Існують способи перевірити навіть такі рідкісні можливості, проте вдаватися до них усіх — це такий клопіт. А втім, я вагаюся, чи все ж не виконати їх, просто щоб не подавати вам поганого прикладу?

Він почав постукувати пальцем по щоці, ніби замислився.

— Усе гаразд, — запевнив Гаррі, — я зрозумів і запам'ятав.

Хоч і дещо розчарувався, що вони не робитимуть нічого по-справжньому важливого.

— Дуже добре, — професор Квірел сперся на спинку крісла й широко всміхнувся. — Ви як слід сьогодні попрацювали, містере Поттер. Впевнений, що основна ідея належала вам, навіть якщо виконання ви доручили комусь іншому. Не думаю, що ми колись ще почуємо про Ріту Скітер. Луціус Мелфой не зрадіє її невдачі. Якщо їй вистачить клепки, то вона втече з країни, щойно збагне, що її обдурили.

Гаррі стало зле:

— За Рітою Скітер стояв Луціус?..

— О, а ви не знали? — запитав професор Квірел.

Гаррі не роздумував був, що трапиться з Рітою Скітер опісля.

Узагалі.

Аніскілечки.

Але ж її звільнять з роботи, ну звісно. У неї цілком можуть бути діти в Гогвортсі, а тепер усе стало гірше, набагато гірше...

— Луціус її вб'є? — ледь чутно промовив Гаррі. Десь у його голові на нього волав Сортувальний Капелюх.

Професор Квірел сухо посміхнувся:

— Якщо вам раніше не доводилося мати справи з журналістами, повірте мені на слово: світ трохи яскравішає щоразу, як хтось із них помирає.

Гаррі конвульсивно підхопився зі свого стільця. Він мав знайти Ріту Скітер і попередити її, доки ще не пізно...

— *Сядьте*, — різко звелів професор Квірел. — *Ні*, Луціус її не вб'є. Втім, він уміє *добряче* псувати життя своїм недостатньо старанним служкам. Міс Скітер втече й почне життя спочатку під новим ім'ям. Сядьте, містере Поттер. Наразі ви нічого не можете вдіяти й мусите дечого навчитися.

Гаррі повільно сів. Розчароване й роздратоване обличчя професора Квірела зупинило його успішніше, ніж слова.

— Подеколи, — різко зауважив професор Квірел, — я непокоюся, чи не змарновано на вас ваші геніальні слизеринські мізки. Повторюйте за мною. Ріта Скітер була мерзенною, огидною жінкою.

— Ріта Скітер була мерзенною, огидною жінкою, — послушався Гаррі. Йому було незручно таке казати, проте інших можливих дій не існувало — жодної.

— Ріта Скітер намагалася знищити мою репутацію, проте я втілював геніальний план і першим знищив її репутацію.

— Ріта Скітер кинула мені виклик. Вона програла, а я виграв.

— Ріта Скітер була перешкодою для моїх майбутніх планів. І я не мав вибору, крім як розібратися з нею, якщо хотів

втілити свої плани.

— Ріта Скітер була моїм ворогом.

— Неможливо досягти чогось у житті, якщо не мати можливості перемагати ворогів.

— Я сьогодні переміг одного зі своїх ворогів.

— Я гарний хлопчик.

— Я заслуговую на особливу винагороду.

— А-а, — протягнув професор Квірел, що великодушно по-сміхався протягом останніх кількох фраз, — бачу, мені вдалося привернути вашу увагу.

А й правда. Гаррі хоч і почувався, ніби йому щось нав'язали — ні, не просто почувався, думку йому таки нав'язали, — він не міг заперечити, що після цих слів і усмішки професора Квірела йому полегшало на душі.

Професор Квірел повільно й нарочито значуще засунув руку в мантію і дістав... книжку.

Гаррі ще не бачив жодної книжки, схожої на цю: краї та кути видавалися неправильними, через що в мозку спливало словосполучення «грубо обтесаний», ніби її видобули з якоїсь книжкової шахти.

— Що це? — видихнув Гаррі.

— Щоденник.

— Чий?

— Однієї відомої людини, — професор Квірел широко всміхався.

— Добренько...

Професор Квірел посерйознішав:

— Містере Поттер, щоб стати могутнім чарівником, необхідно мати бездоганну пам'ять. Щось прочитане двадцять років тому в старому манускрипті чи ексцентричний перстень на пальці людини, з якою ви зустрічалися лиш раз, часто можуть виявитися ключем до загадки. Я розповідаю

це, щоб пояснити, як мені вдалося пригадати цю річ і прикріплений до неї ярлик уже після того, як значно пізніше я зустрів вас. Розумієте, містере Поттер, протягом свого життя я проглянув чимало приватних колекцій особистостей, що, гадаю, не зовсім заслуговували на свою власність...

— Ви її *вкрали*? — недовіжливо уточнив Гаррі.

— Саме так. Власне, зовсім нещодавно. На мою думку, ви оціните цю річ значно краще, ніж паскудний чоловічок, який зберігав її, лише щоб вихвалитися її раритетністю перед своїми не менш паскудними друзями.

Гаррі просто роззявив рота.

— Та якщо ви не схвалюєте моїх дій, містере Поттер, то, гадаю, ви не зобов'язані приймати цей особливий подарунок. Хоча, звісно, я не завдаватиму собі клопотів, щоб викрадати її назад. То як воно буде?

Професор Квірел перекидував книжку з руки в руку, через що Гаррі мимоволі стривожено потягнувся до неї.

— О, не переймайтеся деяким неакуратним користуванням, — заспокоїв його професор Квірел. — Цей щоденник можна кинути у вогнище — він і тоді залишиться неушкодженим. Хай там як, я чекаю на ваше рішення.

Професор Квірел, посміхаючись, мимохідь підкинув книжку в повітря й знову впіймав її.

«Ні», — заперечили грифіндорець і гафелпафець.

«Так, — наполог рейвенкловець. — Яку частину слова “книжка” ви двоє не зрозуміли?».

«Частину про крадіжку», — нагадав гафелпафець.

«Та облич, — відмахнувся рейвенкловець, — ти ж не пропонуєш відмовитися й решту життя роздумувати, що ж це було».

«Здається, що з утилітарного погляду підсумковий результат позитивний, — втрутився слизеринець. — Спри-

ймайте це як економічну транзакцію, що призводить до вигоди від торгівлі, тільки без торгівлі. Крім того, *ми* нічого не крали й ніхто не виграє, якщо професор Квірел залишить книжку собі».

«Він намагається перетягти тебе на Темну сторону!» — заверещав грифіндорець, а гафелпафець впевнено кивнув.

«Не будь наївним маленьким хлопчиком, — сказав слизеринець, — він намагається навчити тебе бути слизеринцем».

«Ага, — підхопив рейвенкловець. — Хай хто володів цією книжкою, це напевно був смертежер чи ще хтось такий. Вона належить нам».

Гаррі роззявив рота й так і застиг із виразом внутрішньої боротьби на обличчі.

Професор Квірел видавався щиро собою задоволеним. Збалансовуючи рукою книжку, яку розмістив кутиком на одному пальці, він втримував її вертикально й мугикав якусь просту мелодію.

Пролунав стук у двері.

Книжка зникла під мантією професора Квірела. Підвівшись зі стільця, він рушив до дверей, як раптом похитнувся й вдарився об стіну.

— Усе гаразд, — запевнив професор Квірел набагато слабшим голосом, ніж зазвичай. — Сядьте, містере Поттер, мені просто голова запаморочилася. Сядьте.

Гаррі стиснув край стільця, не знаючи, що слід зробити, що можна зробити. Він не міг навіть наблизитися до професора Квірела, хіба що мав настрої боротися з цим лиховісним передчуттям.

Професор Квірел випростався й, дещо важко дихаючи, відчинив двері.

Ввійшла офіціантка з тацею їжі. Доки вона роздавала тарілки, професор Квірел повільно вернувся за стіл. Та, коли офіціантка вклонилася й пішла, він уже сидів рівно й знову

всміхався.

А втім, цей короткий епізод — хай-там-що-це-було — переконав Гаррі. Він не смів відмовитися, не після стількох труднощів, яких зазнав був професор Квірел.

— Добре, — погодився Гаррі.

Професор Квірел застережливо підняв палець, потім знову дістав паличку, замкнув двері й повторив три закляття з тих, що звучали раніше. Він дістав книжку з мантиї і кинув Гаррі, а той ледь не впустив її у свій суп.

Гаррі зиркнув на нього з безпомічним обуренням. Так не годиться чинити з книжками, зачарованими чи ні.

Він розгорнув книжку з властивою йому інстинктивною обережністю. Надто товсті аркуші на дотик не нагадували ані маглівський папір, ані чаклунський пергамент. А сторінки були...

...чисті?

— Я маю дивитися на...

— Ближче до початку, — порадив професор Квірел.

Гаррі (знову з природженою обережністю, якої він не міг позбутися) перегорнув багато сторінок назад.

Украй нерозбірливі нотатки явно робилися від руки, проте Гаррі здалося, що слова можуть бути латинськими.

— Що це? — запитав він.

— Це записи про магічні досліді маглородця, що так і не потрапив до Гогвортсу. Він знехтував листом і ставив власні невеличкі випробування, однак без палички ніколи з ними далеко не просунувся. Гадаю, що ім'я на ярлику матиме для вас більше значення, ніж для мене. Це, Гаррі Поттере, щоденник Роджера Бékона.

Гаррі ледь не знепритомнів.

На стіні біля того місця, об яке вдарився професор Квірел, виблискували розчавлені рештки гарного синього жука.

Розділ 27. Емпатія

Дж. К. Ролінг на 87% впевнена, що ви згорите синім полум'ям.

Роджер Бекон жив у тринадцятому сторіччі, він вважається одним із засновників наукового методу. Дати науковцеві щоденник його дослідів — це ніби дати письменникові ручку, але не Шекспіра, а когось, хто допоміг винайти писемність.

Нечасто випадає нагода побачити, як Гаррі Поттер благає.

— Бу-у-удь ла-а-а-аска-а-а, — скиглив він.

Фред і Джордж знову усміхнено похитали головами.

Обличчя Гаррі Поттера аж перекошилося:

— Але ж я *розповів*, як мені вдалося витівка з котом Кевіна Ентвісла і як я щезнув Герміонин напій, а про Сортувальний Капелюх, нагадайка чи професора Снейпа я *не можу* розказати...

Фред і Джордж, знизавши плечима, повернулися до виходу:

— Якщо колись розгадаєш, обов'язково дай нам знати.

— Ви злі! Обидва ви злі!

Близнюки Візлі щільно зачинили за собою порожній клас і старанно протягом деякого часу посміхалися — ра-

птом Гаррі Поттер міг бачити крізь двері. Однак щойно вони звернули за ріг, то ураз спохмурніли.

— Не думаю, що здогади Гаррі...

— ...наштовхнули на якісь ідеї? — одночасно запитали Фред і Джордж, і їхні плечі поникли.

Флум відмовився був їм допомогти — це останнє, що вони пам'ятали про цю справу, хоч і не могли пригадати, з чим саме до нього зверталися...

Та вони, мабуть, шукали далі й знайшли *когось*, хто допоміг їм зробити *щось* незаконне, інакше вони б не погодилися на стирання пам'яті.

Як їм взагалі вдалося впоратися з усім цим лише за сорок галеонів?

Спершу вони хвилювалися, що сфабрикували занадто надійні докази й Гаррі таки доведеться одружитися з Джіні... однак виявилось, що про це також подбали. Записи Чарверсуду було ще раз змінено й повернуто до первинного стану, зі сховища в «Грінготсі», що охоронявся драконом, зник липовий контракт про заручини — і таке інше. Це доволі лякало. Більшість людей тепер вважала, що з якогось дива «Щоденний віщун» просто вигадав усю цю історію, а наступного дня ще й «Базікало» заподадливо підкинув хмизу, розмістивши на першій сторінці заголовок «ГАРРІ ПОТТЕР ТАЄМНО ЗАРУЧЕНИЙ ІЗ ЛУНОЮ ЛАВГУД».

Фред і Джордж відчайдушно сподівалися: хай кого вони найняли, ця особа все розкаже їм після того, як сплине термін позовної давности. Та наразі це було жахливо. Організувати найвеличнішу витівку у своїй історії — можливо, що найвеличнішу в історії витівок загалом — і *не пам'ятати* як. Божевілля якесь, їм же вдалося вигадати спосіб першого разу, чому ж вони не могли додуматися до нього тепер, знаючи все, що відбулося?

Втішало тільки те, що принаймні Гаррі не знав про їхнє

незнання.

Навіть мама попри очевидний зв'язок із Візлі нічого в них не розпитувала. Неважливо, що тут намудрували, жоден учень Гогвортсу і близько на таке не спромігся б... Крім, можливо, *одного*, якому, згідно з деякими чутками, варто було лише клацнути пальцями. Гаррі допитали були під сироваткою правди — як він їм розповів — і в присутності Дамблдора, що загрозово зиркав на аврорів. Ті поставили саме стільки питань, щоб дізнатися, що він не робив цього самотійно і не причетний ні до чийого зникнення, відтак ушилися з Гогвортсу.

Фред і Джордж навіть не знали, чи ображатися їм, що аврори допитували Гаррі Поттера через *їхню* витівку, однак вираз обличчя *Гаррі*, якого гризли, ймовірно, ті ж думки, був того вартий.

Не дивно, що Ріта Скітер і редактор «Щоденного віщуна» зникли й уже, мабуть, зачалися в іншій країні. Близнюкам хотілося б вільно поділитися з родиною. Тато привітав би їх, гадали вони, тільки спершу мама б завершила їх убивати, а Джіні — палити рештки.

Але все гаразд, колись вони зможуть розповісти татові, а тим часом...

Тим часом Дамблдор, оминаючи їх у коридорі, чхнув, і з його кишені випадково випав невеличкий пакунок із двома неймовірно якісними однаковими моноклями для зламування захисних чарів. Близнюки Візлі випробували знахідку в «забороненому» коридорі на четвертому поверсі, швидко гайнувши до магічного дзеркала й назад. Чітко всі сигнальні сітки вони не роздивилися, але з моноклями побачили куди більше, ніж першого разу.

Звісно, вони будуть дуже обережними, щоб їх ніколи не впіймали з цими моноклями, інакше опиняться в кабінеті директора, де їм читатимуть сувору лекцію і, можливо, по-

грожуватимуть виключенням.

Як добре, що не всі відсортовані до Грифіндору виростають професоркою Макґонегел.

Гаррі сидів за столом у нічим не прикметній білій кімнаті без вікон навпроти невиразного чоловіка в повністю чорній офіційній мантії.

Кімнату було захищено від стеження: чарівник виконав рівно двадцять сім заклять, перш ніж вимовити бодай «добрий день, містере Поттер». Видавалося на диво доречним, що цей чоловік у чорному намірявся прочитати Гарріні думки.

— Підготуйтеся, — звелів він безбарвним голосом.

Згідно з Гарріним посібником із блокології, виманологи здобували доступ до людського мозку лише через певні поверхні. Якщо не вдавалося їх захистити, то виманологи проходили крізь них і досягали будь-яких частин розуму, що їх вони самі могли осягнути.

А їх зазвичай було небагато. Скидалося на те, що люди дуже мало розуміли свій розум — тільки на найбільш поверховому рівні. Гаррі замислився був, чи глибокі знання когнітивістики допоможуть йому стати неймовірно могутнім виманологом, проте численні спроби зрештою переконали його не очікувати надто багато від таких ідей. Тим паче, що жоден когнітивіст не розумів людей достатньо, щоб самому створити одну.

Опанування протилежного — блокології — вимагало спершу уявити себе кимось іншим, удати це якомога ретельніше, цілковито занурившись в альтернативну особистість. Робити це доведеться не завжди, а лише на початках, щоб

знайти свої поверхні. І якщо приділити достатньо уваги, то вдавалося відчувати, як виманолог намагається увійти в розум. Основне завдання — подбати, щоб виманолог завжди доторкався вигаданої особистості, а не справжньої.

Досягнувши в цьому успіху, можна вдавати когось дуже простого — камінь, наприклад, — і призвичаїтися втримувати маску на місці всіх своїх поверхонь. Це був звичайний бар'єр блокології. Навчитися прикидатися каменем було складно, однак пізніше ставало легше. До того ж відкриті поверхні розуму були набагато мілкіші за внутрішній зміст, тому з практикою підтримувати бар'єр ставало фоновою звичкою.

Досконалі ж блокологи вміли суттєво випереджати будь-які спроби промацати їхні мізки й блискавично реагувати на запити виманологів, тож ті, пройшовши крізь поверхні, бачили нерозрізнений від удаваної особистості розум.

У такий спосіб можна було ввести в оману навіть найкращих виманологів. Якщо досконалий блоколог удавав, що опускає свої бар'єри, то не існувало жодного методу дізнатися, чи правда це. Що ще гірше — ви не могли знати напевне, чи перед вами досконалий блоколог. Вони зустрічалися нечасто, проте сам факт їхнього існування означав, що повністю довіряти виманології не варто.

Ось таке сумне підтвердження того, наскільки мало людські істоти розуміли одна одну, наскільки поверхово будь-який чарівник міг зануритися в глибини мозку: можна обдурити найкращих телепатів, видавши себе за когось іншого.

А втім, саме прикидаючись людським істотам вдається одна одну зрозуміти. Ніхто не прогнозує поведінки людей, моделюючи кожен окремих із сотень трильйонів синапсів їхнього мозку. Попросіть найкращих соціальних маніпуляторів на світі збудувати штучний інтелект із нуля, і ті лише здивовано на вас поглянуть. Щоб передбачити дії когось іншого, потрібно звеліти *своєму* мозкові діяти так само, потрі-

бно стати на чиесь місце. Щоб уявити ймовірні вчинки розлюченої людини, ви активуєте механізм люті власного мозку — і результат цього процесу буде вашим прогнозом. Яким саме є цей нейронний механізм люті всередині? Хтозна. Найкращі соціальні маніпулятори на світі, як і найкращі виманологи, можуть і гадки не мати, що таке нейрони.

Усе, що виманолог міг зрозуміти, блоколог міг вдати. В обох випадках спрацьовував один і той самий маневр, забезпечений, імовірно, однаковим нейронним механізмом — єдиним набором контрольних схем, який переналаштовував власний мозок, щоб вдати модель чийогось іншого.

Отже, у змаганні між телепатичним наступом і телепатичним захистом впевнену перемогу здобував захист. Інакше весь чаклунський світ — навіть, можливо, уся Земля — був би зовсім іншим місцем...

Гаррі глибоко вдихнув і зосередився. На його обличчі вигравала легка усмішка.

Ну нарешті. Хоч у чомусь відділ загадкових сил не обділив Гаррі.

Пропрацювавши майже місяць, Гаррі — радше з примхи, а не обґрунтованого передчуття — вирішив був зануритися в холодну злість і спробувати ще раз виконати вправи з блокології. На той момент він уже майже облишив усі надії, та цей підхід однаково видавався вартим зусиль...

Гаррі впорався з усіма найскладнішими вправами з посібника протягом двох годин і наступного дня сповістив професора Квірела, що він готовий.

Виявилося, що його темній стороні напрочуд добре вдавалося прикидатися іншими людьми.

Гаррі згадав, як вперше занурився у свою темну сторону, використавши цей спогад як спусковий гачок...

Северус зробив павзу. Видавалося, він був доволі задоволеним собою. «І це буде... п'ять очок? Ні, хай навіть десять очок

із Рейвенклоу за нахабство».

Гарріна усмішка похолоднішала, він оглянув чоловіка в чорній мантиї, який вважав, що прочитає його розум. І перетворився на когось зовсім іншого, когось, хто здавався доречним у цій ситуації.

...Він сидів за столом у нічим не прикметній білій кімнаті навпроти невиразного чоловіка в повністю чорній офіційній мантиї.

Кімбол Кінісан оглянув загорнутого в чорну мантию чоловіка, який вважав, що прочитає розум лінзмена другого ступеня з Галактичного патруля.

Сказати, що Кімбол Кінісан був впевненим у результаті, було б применшенням. Його тренував наставник Аризії, наймогутніший розум цього й будь-якого іншого всесвіту, а простий чарівник навпроти побачить тільки те, що сірий лінзмен зволить йому показати...

Розум хлопчика, що його він зараз удавав, невинного дитяти, якого звали Гаррі Поттер.

— Я готовий, — знервовано промовив Кімбол Кінісан, точнісінько так, як це зробив би одинадцятирічний хлопчик.

— *Легіліменс.*

Павза.

Загорнутий у чорну мантию чарівник моргнув, ніби побачив щось настільки приголомшливе, що навіть його очі розширилися.

— Хлопчик-Що-Вижив має загадкову темну сторону? — запитав він уже не таким безбарвним голосом.

Гарріні щоки повільно почервоніли.

— Ну, — обличчя чоловіка знову стало цілковито незворушним. — Перепрошую. Містере Поттер, знати свої переваги — це добре, однак це не те саме, що шалено їх переоцінювати. Можливо, вам справді до снаги опанувати блокологію

в одинадцять років, і це вражає. Я гадав був, що містер Дамблдор знову вдає божевільного. Ваш талант до дисоціації настільки сильний, що я здивувався, не знайшовши жодної іншої ознаки жорстокого поводження. Із часом ви зможете стати досконалим блокологом, проте є суттєва різниця між цим і очікуванням встановити успішний бар'єр з першого ж разу. Це просто сміховинно. Чи відчували ви щось, поки я читав ваші думки?

Гаррі похитав головою, тепер уже сильно почервонівши.

— Тоді наступного разу приділіть більше уваги. Мета — не створити ідеальне зображення на першому ж занятті. Мета — вивчити свої поверхні. Підготуйтеся.

Гаррі спробував знову прикинутися Кімболом Кінісаном, спробував приділити більше уваги, проте думки його спуталися, а в пам'яті зненацька почали зринати речі, про які краще б не згадувати.

Ох, оце він зганьбиться.

Гаррі стиснув зуби. Принаймні інструктора забуття-тнуть після заняття.

— *Легіліменс.*

Павза...

...Він сидів за столом у нічим не прикметній білій кімнаті без вікон навпроти невиразного чоловіка в повністю чорній офіційній мантії.

Це була їхня четверта зустріч, вечір неділі. Заплативши вдосталь грошей, можна організовувати заняття коли заманеться й не зважати на концепцію вихідних.

— Добрий день, містере Поттер, — привітався телепат безбарвним голосом, виконавши повний набір захисних

заклять.

— Добрий день, містере Бестер, — втомлено відповів Гаррі. — Чому б нам відразу не покінчити з початковим шоком?

— Вам вдалося мене здивувати? — запитав чоловік із легким зацікавленням. — Ну гаразд, — він спрямував паличку на Гаррі, втупившись йому в очі. — *Легіліменс*.

За якусь мить загорнутий у чорну мантію чарівник відскочив, немов уражений електричним струмом.

— Темний Лорд *живий*? — вичавив він. Його погляд ошаленів: — *Дамблдор стає невидимим і пробирається до дівчачих спалень?*

Гаррі зітхнув і поглянув на годинник. Минуло приблизно три секунди...

— Отже, — чоловікові не зовсім вдалося відновити свою беземоційність. — Ви щиро вірите, що відкриєте таємні закони магії і станете всемогутнім.

— Саме так, — спокійно підтвердив Гаррі, не відриваючи погляду від годинника. — *Я настільки самовпевнений*.

— Цікаво. Здається, Сортувальний Капелюх вважає, що ви станете наступним темним лордом.

— А ви знаєте, як тяжко я працюю, щоб *не стати* ним, і бачили, що ми вже мали довгу дискусію про те, чи бажаєте ви навчати мене блокології, і зрештою вирішили робити це, тож чи не могли б ми вже покінчити з усім цим?

— Гаразд, — промовив чоловік рівно шість секунд потому, саме так, як і минулого разу. — Підготуйтеся, — він спинився на хвилику й замріяно сказав, — хоч я хотів би запам'ятати цей фокус із золотом і сріблом.

Гаррі зауважив, що його добряче тривожить, наскільки відтворюваний плин думок демонстрували люди, якщо повернути їх до тих самих умов і впливати на них тими ж самими стимулами. Це розвіювало ілюзії, що їх вправний редуccionіст і не мав би мати.

Гаррі був у поганому гуморі, коли наступного ранку в понеділок прогупав із класу гербалогії. Поруч із ним, аж киплячи від обурення, ішла Герміона.

Інші діти залишилися всередині: занадто повільно збирали речі й захоплено торохкотіли про перемогу Рейвенклову в цьогорічному другому матчі з квідичу.

Виявилось, що вчора після обіду одна дівчина протягом тридцяти хвилин сновигала на мітлі й упіймала якогось величезного комара. Були й інші факти стосовно цього матчу, проте несуттєві.

Гаррі пропустив був цю захопливу спортивну подію, тому що мав заняття з блокології, а ще власне життя. Потім він уникав будь-яких розмов у вежі Рейвенклову (ну хіба закляття «Квієтус» і магичні валізи не чудові), а снідати пересів за грифіндорський стіл.

Однак уникнути гербалогії Гаррі не міг, а рейвенкловці розмовляли про це перед, після й *під час уроку*, аж доки він не відірвав був погляду від дитинчати фуркота, якому саме змінював підгузок, і гучно не оголосив, що дехто тут намагається дізнатися щось про *рослини*, а сничі на деревах не ростуть, тож чи не могли б усі, *будь ласочка*, заткнутися про квідич. Усі присутні ошелешено на нього витріщилися, крім Герміони, що мала такий вигляд, ніби хотіла заплодувати, і професорки Спраут, що нагородила його очком для Рейвенклову.

Очком для Рейвенклову.

Одним очком.

Сім ідіотів на своїх ідіотських мітлах грали у свою ідіотську гру й заробили *сто дев'яносто очок* для Рейвенклову.

Виявилось, що квідичні очки *додавалися безпосередньо*

до загальних очок гуртожитків. Інакше кажучи, упійманий золотий комар дорівнював 150 очкам гуртожитків.

Гаррі навіть уявити не міг, що йому доведеться зробити, щоб здобути сто п'ятдесят очок гуртожитку. Крім як, ну знаєте, врятувати сто п'ятдесят гафелпафців, чи вигадати п'ятнадцять ідей, не гірших за захисні оболонки для машини часу, чи винайти тисячу п'ятсот творчих способів когось убити, чи бути Герміоною Грейнджер *цілий рік*.

— Треба їх повбивати, — запропонував Гаррі Герміоні, що йшла поруч в оточенні такої ж ображеної атмосфери.

— Кого? Квідичну команду?

— Я мав на увазі всіх у будь-який спосіб і будь-де на Землі причетних до квідичу, проте так, почати можна з рейвенкловської команди.

Герміона несхвально підігнала губи:

— Гаррі, ти ж *знаєш*, що вбивати людей погано?

— Так.

— Добре, просто уточнюю. Можемо почати з ловчині. Я прочитала кілька детективів Агати Крісті — є ідеї, як заманити її на потяг?

— Двоє учнів планують убивство, — прошелестів сухий голос. — Який жах.

З-за найближчого рогу широкими кроками вийшов чоловік у злегка забрудненій мантиї, його масне волосся неохайно спадало на плечі. Він ніби випромінював смертельну небезпеку, наганяючи на думки про неправильно змішані зілля, випадкові падіння й людей, що помирили в ліжках із, як постановили б аврори, природних причин.

Гаррі бездумно затулив собою Герміону. Він почув, як та в нього за спиною набрала повітря, а за мить промайнула повз, стала перед ним і вигукнула:

— Тікай, Гаррі! Хлопці не мають бути в небезпеці.

Северус Снейп безрадісно посміхнувся:

— Дотепно. Я потребую хвилинки твого часу, Поттере, якщо ти можеш відірватися від загравання з міс Грейнджер.

Герміона раптом розхвилювалася. Вона обернулася до Гаррі й розкрила рота, затнувшись у розпачі.

— О, та не хвилюйтеся, міс Грейнджер, — шовково протягнув Северус. — Обіцяю повернути вашого кавалера неушкодженим, — його посмішка здиміла. — Тепер ми з Поттером підемо й порозмовляємо особисто, наодинці. Сподіваюся, ви розумієте, що вас не запрошено, та про всяк випадок: вважайте це наказом професора Гогвортсу. Певен, що така гарна маленька дівчинка, як ви, не порушить його.

Северус розвернувся й рушив назад за ріг:

— Поттере, ти йдеш?

— Ем, — Гаррі звернувся до Герміони. — А можна я просто піду, а ти вигадасш, що я мав сказати, щоб ти не хвилювалася й не ображалася?

— Ні, — Герміонин голос тремтів.

Десь за рогом засміявся Северус.

— Вибач, — тихо промовив Гаррі, схиливши голову. — Правда.

І пішов за майстром-зіллеваром.

— Отже, — почав Гаррі. Лунали тільки кроки двох пар ніг, довгих і коротших, що ступали випадковим кам'яним коридором. Майстер-зіллевар пересувався швидко, проте не настільки, щоб Гаррі відставав, і, наскільки той міг застосувати концепцію напрямків до Гогвортсу, рухалися вони подалі від велелюдних місць. — До чого це все?

— Гадаю, ви не в змозі пояснити, чому ви вдвох планували вбивство Чо Чанг? — сухо поцікавився Северус.

— Гадаю, — сухо відрізав Гаррі, — це *ви* як офіційний представник шкільної системи Гогвортсу не в змозі пояснити, чому впіймати золотого комара вважається академічним досягненням, вартим ста п'ятдесяти очок гуртожитку?

— Ти ба, — на обличчі Северуса промайнула усмішка, — а я вважав вас проникливішим. Ви справді не здатні зрозуміти своїх однокласників, Поттере, чи вони вам настільки не до вподоби, що й не намагалися? Якби квідичний рахунок не додавався до кубку гуртожитків, то система очок взагалі нікого не цікавила б. Це перетворилося б на просто дивакувате змагання між учнями на кшталт вас і міс Грейнджер.

На диво вдала відповідь, що вразила Гаррі й змусила його мозок повністю прокинутися.

Озираючись назад, не було нічого дивного в тому, що Северус розумів своїх учнів, по-справжньому добре їх розумів. Зрештою, він читав їхні думки.

I...

Посібник стверджував, що успішні виманологи зустрічаються вкрай рідко, рідше за досконалих блокологів, адже мало кому вистачало ментальної дисципліни.

«Ментальної дисципліни?».

Гаррі зібрав був низку історій про чоловіка, що постійно лютував на заняттях і зривався на маленьких дітях. Однак цей самий чоловік, почувши від Гаррі, що Темний Лорд досі живий, зреагував миттєво й бездоганно — як хтось, хто анічогісінько не підозрював. Цей чоловік блукав Гогвортсом із виглядом убивці, випромінюючи небезпеку... чого жоден справжній вбивця не робитиме, справжні вбивці мають скидатися на безпомічних службовців, аж доки когось не вб'ють. Він був вихователем гордовитого й шляхетного гуртожитку Слизерин і носив заплямовану зіллями й

інгредієнтами мантію, яку можна було б за дві хвилини почистити закляттям.

Гаррі помітив, що він спантеличений. І його оцінка небезпечности вихователя Слизерину злетіла до небес.

З огляду на все Дамблдор вважав, що Северус належить йому, і ніщо цьому не суперечило. Для учнів майстер-зіллевар залишався «страхотливим, проте не знущався з них», як і було обіцяно. Тому спершу Гаррі припустив, що це стосується внутрішніх справ братерства. Якщо Северус планував був зашкодити йому, то, звісно, не звернувся б до Гаррі перед Герміоною, очевидноцею, коли міг просто зачекати, доки той опиниться на самоті.

Гаррі тихо закусив губу.

— Я колись знав хлопця, що щиро обожнював квідич, — промовив Северус Снейп. — Він був повним дурбецалом. Як ми й очікували б — ви і я.

— До чого це все? — повільно повторив Гаррі.

— Терпіння, Поттере.

Северус повернув голову й ковзнув своєю скрадливою ходою крізь просвіт у коридорній стіні до меншого й вужчого проходу, що вів кудись геть. Гаррі рушив за ним, гадаючи, чи не розумніше просто втекти.

Повернувши ще раз, вони зупинилися біля глухого кута — просто порожньої стіни. Якби Гогвортс було збудовано, а не створено — чи викликано, чи народжено абощо, — то архітекторові довелося б вислухати від Гаррі кілька теплих слів про марнування ресурсів на коридори, що нікуди не ведуть.

— *Квіетус*, — сказав Северус, а також кілька інших речей.

Гаррі сперся на стіну, склав руки на грудях і спостерігав за його обличчям.

— Дивитися мені в очі, Поттере? Ваші заняття з блокології навряд чи просунулися досить далеко, щоб ви могли заблокувати виманологію. Проте, можливо, якраз достатньо,

щоб помітити спробу. Оскільки я не знаю напевно, то не ризикуватиму, — чоловік ледь посміхнувся. — Гадаю, те ж саме можна сказати й про Дамблдора. Ось чому *тепер* ми трохи порозмовляємо.

Гарріні очі мимоволі розширилися.

— Почнімо з того, — Северусові очі блищали, — що я хотів би взяти з вас слово *нікому* не розповідати про цю бесіду. Для решти школи — ми обговорювали ваше домашнє завдання із зіллеваріння. Неважливо, повірять вони в це чи ні. Для Дамблдора й Макгонеґел — я зловживаю довірою Драко Мелфоя, повідомляти більше жоден із нас не вважає правильним.

Гаррін мозок спробував обчислити всі можливі наслідки й підтексти цього, та йому забракло оперативки.

— Ну? — запитав майстер-зіллевар.

— Гаразд, — повільно погодився Гаррі. Складно уявити, як розмова, про яку не можна нікому розповідати, може сковувати більше, ніж її *відсутність*, адже в такому разі переповісти зміст однаково не вдасться. — Обіцяю.

— Якось у кабінеті директора ви заявили, — Северус пильно його розглядав, — що не терпітимете знущань чи кривд. Тож тепер мені цікаво, Поттере, наскільки ви схожі на свого батька?

— Якщо йдеться не про Майкла Веррес-Еванса, то відповідь така: я дуже мало знаю про Джеймса Поттера.

Северус кивнув, ніби сам собі:

— Є один слизеринець-п'ятикласник. Цього хлопця звать Лесат Лестранж, його цькують грифіндорці. А мої засоби впливу на такі ситуації... обмежені. Ви можете йому допомогти, мабуть. Якщо забажаєте. Я не прошу про послугу й нічого не буду вам винен. Це просто нагода, і ви вільні чинити з нею як заманеться.

Гаррі витріщився на Северуса, поринувши в роздуми.

— Думаєте, чи не пастка це? — Северус ледь помітно всмі-

хнувся. — Не пастка. Це *випробування*. Вважайте це цікавістю з мого боку. Проте проблеми Лесата справжні, як і мої власні складнощі з втручанням.

У цьому полягала проблема, коли інші люди знали тебе як славного хлопця. Навіть знаючи, що вони знають, ігнорувати приманку не вдавалося.

А якщо його батько теж захищав учнів від хуліганів... неважливо, чи знав Гаррі, чому Северус йому розповів. На душі йому потепліло тільки від цієї думки, він запишався й просто піти геть уже не міг.

— Гарзд. Розкажіть мені про Лесата. Чому його ображають?

— Гадаєте, — усмішка зникла з лица Северуса, — є причини, Поттере?

— Може, і ні, — тихо зауважив Гаррі. — Але мені спало на думку, що він міг зіштовхнути зі сходів якусь незначну бруднокровку.

— Лесат Лестранж, — холодно виголосив Северус, — син Белатрисы Блек, найбільш фанатичної та лихої слуги Темного Лорда, визнаний позашлюбний син Рабастана Лестранжа. Невдовзі після смерти Темного Лорда Белатрису, Рабастана і його брата Родольфуса ввіймали за катуванням Аліси й Френка Лонгботомів. Усі троє довічно в Азкабані. Лонгботоми збожеволіли від тривалого впливу «Круціатусу» й донині перебувають у відділі для невиліковних хворих лікарні Святого Мунґо. Чи вагома це причина для знуцань, Поттере?

— Зовсім ні, — все ще тихо відповів Гаррі. — А сам Лесат не зробив нічого поганого, наскільки вам відомо?

Легка усмішка повернулася на Северусове обличчя:

— Лесат не святіший за інших. Але він не штовхав бруднокровок зі сходів, принаймні я про це ніколи не чув.

— І не бачили в його розумі, — уточнив Гаррі.

Від Северуса повіяло холодом:

— Я не порушував його ментального особистого простору, Поттере. Натомість із грифіндорцями я не стримувався. Він просто зручна мішень для їхніх невеличких розваг.

Холодна хвиля гніву прокотилася Гарріною спиною, і йому довелося нагадати собі, що Северус може й не бути надійним джерелом інформації.

— І ви вважаєте, що втручання Гаррі Поттера, Хлопчика-Що-Вижив, може виявитися ефективним.

— Саме так.

І Северус Снейп розповів, де й коли грифіндорці планували свою наступну невеличку забавку.

Посередині третього поверху Гогвортсу з півдня на північ простягається головний коридор. Приблизно в центрі від нього відгалужується короткий коридор, що за кільканадцять кроків повертає під прямим кутом, складаючись у формі літери «Г», і ще за кільканадцять кроків завершується широким яскравим вікном, з якого відкривається вид на оповиті мрякою східні землі Гогвортсу. Якщо стояти коло вікна, то не чути нічого, що відбувається в головному коридорі, а до головного коридору не долинає ані звуку від вікна. Якщо вам здається це дивним, то ви замало пробули в Гогвортсі.

Четверо хлопців у мантиях із червоними облямівками сміються, а хлопець у мантиї із зеленою облямівкою кричить і несамовито чіпляється руками за край відчиненого вікна, доки четвірка вдає, ніби намагається виштовхнути його. Це, звісно, лише жарт, та й падіння з такої висоти чарівника не вб'є. Просто невинна розвага. Якщо вам здається це

дивним...

— *Що ви робите?* — пролунав голос шостого хлопця.

Четвірка в облямованих червоним мантиях здивовано розвернулася, а хлопець у мантиї із зеленою облямівкою відсахнувся якнайдалі від вікна й впав на підлогу, вмиваючись слізьми.

— О, — сказав найгарніший з хлопців із полегшенням, — це ти. Гей, Лессі, знаєш, хто це?

Не почувши жодної відповіді від хлопця на підлозі, що намагався стримувати схлипування, він заніс ногу для копняка...

— Припини! — закричав шостий хлопець.

Хлопець у мантиї з червоною облямівкою похитнувся, так і не завершивши удару:

— Ем, а *ти* знаєш, хто це?

Шостий хлопець дивно дихав:

— Лесат Лестранж, — відповів він, важко хапаючи повітря, — і *він* нічого не зробив моїм батькам. Йому було п'ять років.

Невіл Лонгботом витріщався на чотирьох величезних п'ятикласників-хуліганів, що стояли прямо перед ним, і цосили намагався не затреміти.

Йому слід було просто відмовити Гаррі Поттерові.

— Чому *ти* захищаєш його? — здивувався красунчик. У його голосі з'явилися перші агресивні нотки: — Він *слизеринець*. І *Лестранж*.

— Він хлопець, що втратив батьків, — промовив Невіл Лонгботом. — І я знаю, як це.

Він гадки не мав, звідки взялися ці слова. Звучало аж надто круто, щось таке міг би сказати Гаррі Поттер.

Утім, він і далі тремтів.

— Та хто ти взагалі такий? — красунчик уже закипав.

«Я Невіл, спадкоємець шляхетного й найдавнішого роду Лонгботомів...».

Та вимовити цього він не міг.

— Гадаю, він зрадник, — озвався хтось із решти грифіндорців.

Невілові раптом стало зле. Він так і знав, так і знав. Гаррі Поттер помилився. Хулігани не зупиняться лише тому, що Невіл Лонгботом накаже їм зупинитися.

Красунчик наблизився на крок, інші троє рушили за ним.

— То он воно що, — Невіл і сам здивувався, наскільки рівно лунав його голос. — Лесат Лестранж чи Невіл Лонгботом — вам начхати.

Лесат Лестранж скрикнув зі свого місця на підлозі.

— Зло — це зло, — гаркнув той, що вже встрягав раніше. — І якщо зло є серед твоїх друзів — ти теж зло.

Четвірка зробила ще крок.

Лесат хитаючись підвівся на ноги. Із посірілим обличчям він мовчки зробив декілька кроків уперед і сперся на стіну. Його очі не відривалися від рогу коридору — виходу.

— Друзів, — повторив Невіл. Його голос дещо повищав: — Так, я маю друзів. Один із них — Хлопчик-Що-Вижив.

Двоє грифіндорців збентежилися. Красунчик і оком не змигнув.

— Гаррі Поттера тут немає, — загрозово зауважив він, — а якби був, йому б не сподобалося, що Лонгботом захищає Лестранжа.

Грифіндорці підійшли ще на крок. Лесат за їхніми спина-

ми скрадався вздовж стіни, вичікуючи нагоди.

Невіл ковтнув слину, підняв правицю й приклав великий палець до вказівного.

Заплющив очі, бо Гаррі Поттер змусив його пообіцяти не підглядати.

Якщо це не спрацює, він більше ніколи нікому не повірить.

Хоч як це дивно в таких обставинах, та його голос не тремтів.

— Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес. Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес. Гаррі Джеймсе Поттер-Еванс-Веррес. За борг, що ти винен мені, і владою твого справжнього імені я викликаю тебе, я відкриваю тобі шлях, я велю тобі — постань переді мною.

Невіл клацнув пальцями.

І розплющив очі.

Лесат Лестранж витріщався на нього.

Четверо грифіндорців витріщалися на нього.

Красунчик загігикав, чим вивів решту із заціпеніння:

— Гаррі Поттер що, мав вийти з-за рогу чи як? Оу-у. Схоже, що когось тут підставили.

Він загрозливо наблизився до Невіла ще на крок.

Троє прибічників подріботіли за ним.

— Кгем, — кахикнув Гаррі Поттер з-за їхніх спин, спираючись на стіну біля вікна в глухому куті коридору, куди аж ніяк не прошмигнути непоміченим.

Якщо спостерігати за людьми, що кричать, завжди так приємно, то Невіл майже міг зрозуміти, як стають хуліганями.

Гаррі Поттер покрокував уперед і зупинився між Лесатом Лестранжем та іншими. Він холодно оглянув хлопців у облямованих червоним мантиях, зупинивши погляд на

красунчику-ватажку:

— Містере Карле Слоупер, ситуація, як на мене, цілком зрозуміла. Якщо Лесат Лестранж колись і скоїв бодай якась зло, а не просто народився не в тих батьків, то *вам* цей факт не є відомим. Якщо ж це не так, містере Слоупер, раджу негайно мене проінформувати.

Невіл побачив страх і шанобливість на обличчях інших хлопців. Він і сам це відчував. Гаррі *стверджував був*, що він просто втне фокус, але як йому це вдалося?

— Але ж він *Лестранж*, — повторив ватажок.

— Він хлопець, що *втратив батьків*, — голос Гаррі Поттера ще більше похолоднішав.

Цього разу всі три інші грифіндорці здригнулися.

— Отже, — провадив далі Гаррі Поттер. — Ви переконалися, що Невіл не хоче, щоб невинного хлопця мучили від імені Лонгботомів. Це на вас не вплинуло. Якщо я запевню, що Хлопчик-Що-Вижив також вважає, що ви чините неправильно, що ваші сьогоднішні дії — це жахлива помилка, чи змінить це щось?

Ватажок підійшов на крок до Гаррі. Решта не рушила за ним.

— Карле, — звернувся хтось із них, ковтнувши слину, — нам краще піти.

— Подейкують, що ти станеш наступним темним лордом, — ватажок втупився в Гаррі.

Той посміхнувся:

— А ще подейкують, що я таємно заручений із Джіневрою Візлі й існує пророцтво, що ми завоюємо Францію, — посмішка зникла. — Оскільки ви рішуче налаштовані на силове розв'язання проблеми, містере Карле Слоупер, дозвольте прояснити. *Облиште Лесата в спокої*. Я знатиму, якщо ви цього не зробите.

— Отже, Лессі тобі нажалівся, — холодно кинув ватажок.

— Звісно, — сухо відповів Гаррі Поттер, — а також розповів, що ти робив сьогодні після уроку чарів у відлюдному місці, подалі від сторонніх очей, з однією гафелпафкою з білою стрічкою у волоссі...

Ватажок здивовано роззявив рота.

— I-i-i-i-i, — запищав котрийсь із грифіндорців, розвернувся на місці й вибіг із поля зору. Тупотіння швидко віддалилося й затихло.

І їх лишилося шестеро.

— А-а, — протягнув Гаррі Поттер, — нас покинув трохи розумніший парубок. Іншим раджу повчитися в Бертрама Кірка, доки у вас не виникли, скажімо, проблеми.

— Ти погрожуєш на нас настукати? — запитав красунчик-грифіндорець. Він намагався звучати грізно, але голос його тремтів: — Зі стукачами трапляються погані речі.

Інші два грифіндорці почали повільно відступати.

— Ой, та що ти таке кажеш, — засміявся Гаррі Поттер. — Ти *справді* намагаєшся мене залякати? *Мене?* От чесно, невже ти вважаєш себе страшнішим за Перегринна Дерика, Северуса Снейпа чи, до речі, Відомо-Кого?

На цім слові здригнувся навіть ватажок.

Гаррі Поттер підняв руку, наготувавши пальці, і всі три грифіндорці відстрибнули.

— Ні! — скрикнув один із них.

— Бачите, — сказав Гаррі Поттер, — зараз я клацну пальцями, і ви станете частиною страх якої кумедної історії, що її переповідатимуть з нервовим сміхом сьогодні за вечерею. Але річ у тім, що люди, яким я довіряю, постійно відмовляють мене від такого. Професорка Макґонгел стверджує, що я завжди шукаю легкий шлях, а професор Квірел — що мені треба навчитися програвати. Пам'ятаєте, як я дозволив сли-

зеринцям мене побити? Можемо повторити. Можете деякий час мене цькувати, я можу це дозволити. Та от пригадуєте ту частину, коли я попросив багатьох, багатьох своїх шкільних друзів нічого з цим не робити? Цього разу ми її пропустимо. Давайте. Цькуйте мене.

Гаррі Поттер зробив крок уперед, широко розвівши руки в запрошувальному жесті.

Грифіндорці зламалися й побігли. Невілові довелося швидко відступити вбік, щоб його не збили з ніг.

Усі мовчали. Тупотіння віддалилося, а тиша й далі тривала.

І їх лишилося троє.

Гаррі Поттер глибоко вдихнув, потім видихнув:

— Фух. Як ти там, Невіле?

— Усе гаразд, — пискнув Невіл. — *Це* було справді круто.

На обличчі Гаррі Поттера заграла усмішка:

— Ти *теж* був доволі крутим, знаєш.

Невіл знав, що цими словами Гаррі Поттер намагався лише підбадьорити його, та на душі йому однаково потепліло.

Гаррі обернувся до Лесата Лестранжа...

— Усе гаразд, Лестранже? — запитав Невіл, перш ніж Гаррі встиг розкрити рота.

Не очікував він колись у своєму житті вимовити таку фразу.

Лесат Лестранж повільно повернувся й втупився в Невіла. Він більше не плакав, та залишки сліз блищали на його напруженому обличчі.

— Гадаєш, ти знаєш, як це? — запитав Лесат високим голосом, зриваючись на крик. — *Гадаєш, ти знаєш?* Мої батьки в *Азкабані*, і я намагаюся не думати про це, але вони завжди нагадують мені, їм здається, що це *чудово*, що моя мати там у холоді й темряві з дементорами, які висмоктують з неї жит-

тя. Я хотів би бути як Гаррі Поттер — його батьки принаймні не страждають, а мої страждають постійно, щодня й щосекунди. Я хотів би бути як ти — ти можеш хоча б іноді бачити своїх батьків, ти хоча б знаєш, що вони тебе любили. Якщо мати колись мене й любила, то дементори вже з'їли й цю думку...

Невіл широко розплющив очі від здивування. Такого він не очікував.

Лесат обернувся до Гаррі Поттера, у чиїх очах світився жах. Він кинувся перед ним на підлогу, припав головою до землі й прошепотів:

— Допоможіть мені, володарю.

Запанувала жахлива тиша. Невіл не міг вигадати жодного доречного слова, як і Гаррі, з огляду на його відверто приголомшене обличчя.

— Кажуть, що ви можете все. Благаю, благаю, мій володарю, витягніть моїх батьків з Азкабану — я назавжди стану вам вірним слугою, мое життя буде вашим, як і моя смерть, тільки благаю...

— Лесате, — Гаррін голос звучав надламано, — Лесате, я не можу, я правда не можу такого зробити, це все лише дурні витівки.

— *Неправда!* — у відчаї вигукнув Лесат. — Я сам бачив, історії правдиві, ви *можете!*

Гаррі ковтнув слину:

— Лесате, я все це влаштував разом із Невілом, ми все спланували заздалегідь — спитай його!

Так і було, хоч Гаррі й не пояснив, як він утнув хоч щось із цього...

Лесат, не встаючи з підлоги, звернув до них своє мертво-тно бліде обличчя. Він майже заверещав, у Невіла аж вуха заболіли:

— *Бруднокровчий син! Ти міг би її витягти, але не станеш! Я впав на коліна й благав, а ти однаково не допоможеш! Я дарма й сподівався — ти Хлопчик-Що-Вижив, ти вважаєш, що там їй і місце!*

— Я не можу! — у Гарріному голосі лунало не менше відчаю, ніж у Лесатовому. — Річ не в тому, чого я хочу. Я не маю влади!

Лесат підвівся на ноги, плюнув Гаррі під ноги, обернувся й пішов геть. Звернувши за ріг, він пришвидшився. Коли його кроки майже затихли, Невілові здалося, що він почув схлипування.

І їх лишилося двоє.

Невіл подивився на Гаррі.

Гаррі подивився на Невіла.

— Ова, — тихо сказав той. — Щось він не здавався дуже вдячним, що ми його врятували.

— Він гадав, що я можу йому допомогти, — хрипко пояснив Гаррі. — Вперше протягом багатьох років у нього з'явилася надія.

Невіл ковтнув слину:

— Вибач, — зрештою промовив він.

— Що? — неабияк спантеличився Гаррі.

— Я не подякував, коли ти допоміг мені...

— Все, що ти мені тоді наговорив, було щирою правдою — до останнього слова, — відповів Хлопчик-Що-Вижив.

— Ні, — заперечив Невіл, — не було.

Вони водночас згідливо обмінялися короткими й сумними усмішками.

— Я знаю, що все це було не по-справжньому, — порушив мовчанку Невіл. — Я б нічого такого не зробив, якби не ти, але дякую, що дозволив мені прикидатися.

— Та годі вже, — Гаррі відвернувся від Невіла й витріщив-

ся у вікно на гнітючі хмари.

Невілові подумалося дещо геть сміховинне:

— Ти ж не почуваєшся винним через те, що не можеш витягти Лесатових батьків із Азкабану?

— Ні, — запевнив Гаррі.

Минуло кілька секунд.

— Так, — виправився він.

— Дурень, — сказав Невіл.

— Знаю.

— Невже тобі аж так потрібно виконувати буквально *будь-яке й будь-чиє* прохання?

Хлопчик-Що-Вижив знову поглянув на Невіла:

— Виконувати? Ні. Почуватися винним через бездіяльність? Так.

Невілові було складно дібрати слова:

— Після смерти Темного Лорда Белатриса Блек стала буквально найлихішою людиною в усьому світі, і це ще до того, як потрапила в Азкабан. Вона закатувала моїх тата й маму до божевілля, бо хотіла дізнатися, що трапилося з Темним Лордом...

— Я знаю, — тихо обірвав його Гаррі. — Я розумію, але...

— Ні! *Не розумієш!* Вона мала для цього *причину*, адже обоє моїх батьків були аврорами! Це й поряд не стояло з найгіршими її вчинками! — Невіловий голос тремтів.

— А втім, — Хлопчик-Що-Вижив втупився в щось далеке-далеке, недоступне Невілові. — Можливо, існує неймовірно розумне рішення, що всіх порятує, і будуть усі жити довго й щасливо; якби я був досить розумним, то вже вигадав би його...

— У тебе проблеми. Ти гадаєш, що маєш бути тим, ким тебе вважає Лесат Лестранж.

— Так, це доволі точно описує ситуацію. Щоразу, як чую

слізну молитву, на яку не можу відповісти, я почуваюся винним, що я не Бог.

Невіл не зовсім це зрозумів, проте...

— Звучить недобре.

— Я усвідомлюю, що маю проблему, — зітхнув Гаррі, — і знаю, що з нею робити, гаразд? Я працюю над цим.

Гаррі дивився, як Невіл пішов.

Звісно, Гаррі не розповів, що саме треба зробити.

Якнайшвидше стати Богом, очевидно.

Невілові кроки віддалялися й невдовзі затихли.

І він лишився один.

— Кгем, — пролунав голос Северуса Снейпа прямо за ним.

Гаррі легенько скрикнув, за що відразу ж себе зненавидів, і повільно обернувся.

Високий чоловік із масним волоссям у заплямованій мантії спирався на стіну саме так, як це робив нещодавно Гаррі.

— Чудовий плащ-невидимка, Поттере, — протягнув майстер-зіллевар. — Це багато що пояснює.

От лайно.

— І, мабуть, я забагато часу провів у компанії Дамблдора, проте не можу не поцікавитися: чи не *той це самий* Плащ невидимости?

Гаррі миттєво перетворився на когось, хто ніколи не чув про Плащ невидимости й був саме настільки розумним, наскільки, на Гарріну думку, його вважав Северус.

— О, можливо, — відповів він. — Якщо це так, впевнений,

ви знаєте, що з цього випливає?

— Ви й гадки не маєте, про що я, чи не так, Поттере? — зарозуміло сказав Северус. — Доволі незграбна спроба щось вивідати.

(Професор Квірел зазначив був під час їхнього обіду, що в разі обговорення небезпечної теми Гаррі варто краще приховувати стан свідомости, а не просто зберігати безвиразне обличчя, і пояснив про обман першого рівня, другого рівня тощо. Отже, якщо Северус *справді* сприймав Гаррі за гравця першого рівня, що робило самого Северуса гравцем другого рівня, то Гаррін хід третього рівня досягав успіху; або ж Северус був гравцем четвертого рівня й хотів, щоб Гаррі *вважав*, що його обман вдався. Гаррі усміхнено запитав був, на якому рівні грає професор Квірел, на що той, теж усміхнувшись, відповів: «На один рівень вище за вас».)

— Значить, ви спостерігали весь цей час, — зауважив Гаррі. — Розілюзнення, здається, так це називається.

Снейп ледь усміхнувся:

— З мого боку було б дурістю бодай трохи наражати вас на небезпеку.

— А ще ви хотіли побачити результати випробування на власні очі. Отже, чи схожий я на свого батька?

Чоловік якось дивно посумнішав, і цей вираз здавався чужорідним на його обличчі:

— Я б радше сказав, що ви схожі...

Северус затнувся й витріщився на Гаррі.

— Лестранж назвав вас бруднокровчим сином, — повільно промовив він. — Схоже, вам це не дуже дошкулило.

Гаррі насупив брови:

— Не за цих обставин, ні.

— Ви щойно йому допомогли, — його очі не відривалися від Гаррі. — А він кинув це вам у лице. Звісно, таке просто так

не вибачають?

— Він щойно вибрався з болісної ситуації. Та й бути врятованим першокласниками — навряд чи це потішило його самолюбство.

— Гадаю, пробачити йому було доволі легко, — голос Северуса звучав незвично, — бо Лестранж нічого для вас не значить. Просто якийсь дивакуватий слизеринець. Можливо, якби ви дружили з ним, то такі слова розгнівали б вас куди більше.

— Якби ми були друзями, це стало б ще однією причиною пробачити йому.

Запала довга мовчанка. Хоч Гаррі й не міг цього пояснити, він відчував, як повітря наповнила страшенна напруга, ніби вода все здіймалася, здіймалася й здіймалася.

Северус усміхнувся. Раптом він знову здавався розслабленим, а вся напруга зникла.

— Ви дуже легко пробачаєте, — Северус усе ще всміхався. — Гадаю, цього вас навчив ваш названий батько, Майкл Веррес-Еванс.

— Радше його колекція наукової фантастики й фентезі. Взагалі, ця колекція ніби мій п'ятий батько. Я прожив життя всіх персонажів з усіх своїх книжок, і вся їхня велична мудрість витає в моїй голові. Гадаю, десь там був хтось схожий на Лесата, хоча не можу сказати, хто саме. Нескладно було поставити себе на його місце. І це мої книжки навчили мене, що треба робити в таких ситуаціях. Хороші хлопці пробачають.

Северус трохи посміявся:

— Боюся, я не дуже знаюся на тому, що роблять хороші люди.

Гаррі подивився на нього. Власне, це було доволі сумно.

— Можу позичити вам кілька творів із хорошими людьми, якщо хочете.

— Я хочу попросити вашої поради стосовно дечого, — недбало змінив тему Северус. — Я знаю іншого слизеринця-п'ятикласника, його теж цькували грифіндорці. Він упадав за вродливою дівчиною маглівського роду, і якимось чином з нього знущалися, вона саме опинилася неподалік і спробувала його врятувати. Він обізвав її бруднокровкою, і це поклато кінець їхнім стосункам. Він просив вибачення, багато разів, проте вона ніколи йому не пробачила. Чи маєте ви якісь здогади: що він міг би сказати чи зробити, щоб здобути прощення, яке ви дали Лестранжу?

— Ем, з огляду тільки на цю інформацію я не впевнений, що він був головною причиною. Я б порадив йому не зустрічатися з кимось настільки нездатним пробачати. Припустімо, вони б одружилися, уявляєте, що творилося б у їхньому домі?

Ненадовго запала тиша.

— О, але вона *вміла* пробачати, — здивувався Северус. — Ба більше, опісля вона стала зустрічатися з тим самим хуліганом. Скажіть, чому вона пробачила кривдникові, але не скривдженому?

— Ну, — знизав плечима Гаррі, — ризикну припустити, тому що кривдник зробив дуже боляче *комусь іншому*, а скривджений хлопець — трохи боляче, але *їй*, і вона відчувала, що це якимось набагато складніше пробачити. Чи будьмо відвертими: був хуліган гарним? Чи, коли вже на те пішло, багатим?

Ще одна павза.

— Так і так, — відповів Северус.

— Ось вам і причина. Я, звісно, ще не підліток, проте з книжок знаю про певний тип дівчат, що обуряться через єдине слово від простого чи бідного юнака, а втім, якимось завжди знайдуть у собі сили пробачити багатієві чи красунчикові всі його вибрики. Інакше кажучи, вона була поверховою. Пе-

редайте цьому хлопцеві, що вона його не варта, нехай забуде про неї й живе далі, а наступного разу звертає увагу на дівчину з багатим внутрішнім світом, а не просто гарненьку.

Северус мовчки втупився в Гаррі. Очі його блищали, усмішка зів'яла, а обличчя хоч і посмикувалося, однак так і не ворухнулося.

— Ем, — Гаррі вже починав дещо нервуватися, — я, звісно, не маю жодного власного досвіду в цьому, але гадаю, що так сказав би мудрий радник із моїх книжок.

Далі мовчанка й далі виблискують очі.

Напевно, саме час змінити тему.

— Отже, — промовив Гаррі, — чи склав я ваше випробування, хай у чому воно полягало?

— Гадаю, між нами більше не буде розмов, Поттере, і з вашого боку було б надзвичайно мудро ніколи не згадувати цієї.

Гаррі кліпнув:

— Чи не могли б ви пояснити, що я зробив неправильно?

— Ви образили мене. І я більше не довіряю вашій кмітливості.

Захоплений зненацька Гаррі витріщився на Северуса.

— Однак наміри ви мали якнайкращі, тож і я дам вам щирі поради у відповідь, — голос Северуса Снейпа лунав бездоганно рівно. Ніби струна, що попри величезний тягар, прикріплений посередині, зберігає майже бездоганно горизонтальний натяг завдяки мільйонам тон напруги, прикладених до обох кінців. — Сьогодні ви ледь не померли, Поттере. У майбутньому ніколи не діліться з кимось своєю мудрістю, якщо не знатимете цілковито точно, про що саме кожен із вас розмовляє.

Нарешті в Гарріних мізках усе склалося до купи.

— Це ви були...

Гаррі закрив рота, щойно до нього дійшло про «ледь не померли». На дві секунди запізно.

— Так, — підтвердив Северус, — був.

І жажлива напруга знову заповонила кімнату, ніби вони опинилися під водою на дні океану.

Гаррі не міг дихати.

«Програй. Негайно».

— Я не знав, — зашепотів він. — Виба...

— Ні, — одним-єдиним словом обірвав його Северус.

Гаррі завмер посеред тиші й подумки несамовито перебирав варіанти. Северус стояв між ним і вікном — прикро, адже падіння з такої висоти чарівника не вб'є.

— Ваші книжки зрадили вас, Поттере, — голос Северуса досі звучав так, ніби витримував мільйони тонн напруги. — Вони не розповіли того єдиного, що вам треба знати. З історій не можна дізнатися, як це — втратити близьку людину. Такого ніяк не зрозуміти, окрім як відчути самому.

— Мій батько, — прошепотів Гаррі. Це був найліпший здогад — єдиний, здатний його врятувати. — Мій батько намагався захистити вас від хуліганів.

Примарна посмішка розтягнула Северусове обличчя, і він рушив до Гаррі.

І пройшов повз.

— Прощавайте, Поттере, — Северус не озирнувся. — Віднині нам нічого сказати один одному.

А біля рогу чоловік зупинився і, не обертаючись, заговорив востаннє:

— Ваш батько був тим самим хуліганом, і аж до сьогодні я не міг збагнути, що в ньому бачила ваша мати.

Він пішов.

Гаррі обернувся й підійшов до вікна, поклавши тремкі руки на підвіконня.

«Ніколи не давай нікому мудрих порад, хіба що цілковито точно знаєш, про щó ви обоє розмовляєте. Затямив».

Він трохи повитріщався на хмари й мжичку. Вікно виходило на східні землі, був полудень, тож якщо сонце й виднілося з-за хмар, то Гаррі однаково не міг його бачити.

Руки вже не тремтіли, проте груди йому стисло, ніби їх обхопили металеві лещата.

Отже, його батько був хуліганом.

А мати — поверховою.

Може, вони подорослішали пізніше. Добрі люди, як-от професорка Макгонегел, були про них високої думки. Цілком можливо, що *не лише* через їхнє героїчне мучеництво.

Звісно, така собі розрада, коли тобі одинадцять, ось-ось станеш підлітком і цікавишся, яким підлітком можеш стати.

Як жахливо.

Як сумно.

Яке в Гаррі жалюгідне життя.

Дізнатися, що його генетичні батьки не були бездоганними, ну як же так, і тепер йому конче треба посумувати й побути через це глибоко нещасним.

Напевно, варто пожалітися Лесатові Лестранжу.

Гаррі читав був про дементорів. Їх оточували холод, темрява й страх, вони висмоктували всі щасливі думки, а коли таких більше не лишалося, у пам'яті зринали найгірші спогади.

Він міг уявити себе на місці Лесата: знати, що твої батьки в Азкабані довічно, у місці, з якого ніхто ніколи не втікав.

А Лесат уявляв себе на місці своєї матері — у холоді, темряві, посеред страху, наодинці зі своїми найгіршими спогадами, навіть уві сні, щодня й щосекунди.

На мить Гаррі уявив, що це його власні мама й тато в Азкабані, що це їхнє життя висмоктують дементори, всотують

їхні щасливі спогади та їхню любов до нього. Лише на мить — перш ніж його уява спалила запобіжник і розпочала аварійне вимкнення, звелівши йому більше ніколи такого не думати.

Чи правильно чинити так із будь-ким, навіть із другою найлихішою людиною у світі?

«Ні, — відповіла мудрість Гарріних книжок, — якщо існує якийсь інший спосіб, який завгодно, то ні».

І хіба що чаклунська судова система була не менш бездоганною за чаклунські в'язниці — а це звучало вкрай мало-ймовірно, зважаючи на обставини, — то десь у Азкабані скніла зовсім невинна людина, мабуть, навіть не одна.

Гаррі до горла підступив клубок, в очах забриніли сльози, йому захотілося телепортувати всіх в'язнів Азкабану в якесь безпечне місце й викликати вогонь із небес, щоб випалити це жахіття дощенту. Але він не міг, бо не був Богом.

І Гаррі згадав, як професор Квірел сказав під сяйвом зірок: «Іноді, коли цей зіпсутий світ здається мені особливо мерзеним, я запитую себе: може, десь удалині існує якесь місце суто для мене... Однак зірки дуже, дуже далеко... Цікаво, які сни я б побачив, заснувши так надовго...».

Саме зараз цей зіпсутий світ здавався особливо мерзеним.

І Гаррі ніяк не міг зрозуміти слів професора Квірела, вони могли б належати прибульцям чи штучному інтелекту — чомусь настільки чужорідному, що його мозок відмовлявся працювати у відповідному режимі.

Не можна покидати рідної планети, доки на ній існувало таке місце, як Азкабан.

Потрібно лишитися й боротися.

Розділ 28. Редукціонізм

Якщо яка-небудь Ролінг може трапитися, вона
обов'язково трапиться.

Це має бути *очевидним*, проте *повторюся*: погляди, які висловлює Северус Снейп, не обов'язково збігаються з поглядами автора.

— Гаразд, — Гаррі ковтнув слину. — Гаразд, Герміоно, годі, можеш зупинитися.

Перед нею лежала біла цукрова таблетка. Вона досі зовсім не змінила ані форми, ані кольору, хоча Гаррі ще не бачив Герміону настільки сконцентрованою: очі щосили заплющені, лоб вкрився краплинами поту, тремтлива рука стискає паличку...

— Герміоно, зупинися! Це не спрацює, Герміоно, думаю, ми не можемо створювати те, чого ще не існує!

Герміона повільно розслабила пальці, зімкнені на паличці.

— Я гадала, що відчула це, — ледь чутно прошепотіла вона. — Гадала, що відчула, як воно починає трансфігуруватися. Лише на мить.

Клубок застряг у Гаррі в горлі:

— Ти, напевно, лише уявила це. Надто сподівалася.

— Мабуть, — погодилася Герміона. Здавалося, що вона от-

от розплачеться.

Гаррі неквапливо взяв механічний олівець, дотягнувся до аркуша з викресленими пунктами й намалював лінію поверх рядка «ЛІКИ ПРОТИ ХВОРОБИ АЛЬЦГЕЙМЕРА».

Випити трансфігуровану таблетку ніхто не зміг би. Проте трансфігурація (принаймні та, яку вони могли виконувати) не надіяла цільові об'єкти магією — не перетворювала звичайні мітли на летючі. Тож якби Герміоні й вдалося створити пігулку, то тільки *немагічну*, що діяла б згідно зі звичайними матеріальними принципами. Вони могли б таємно виробити такі таблетки для маглівської наукової лабораторії, щоб там їх вивчили й спробувати відтворити, перш ніж трансфігурація мине... Решті світу не обов'язково знати, що тут якимось причетна магія, — просто черговий науковий пролив...

І таке не спало б на думку чарівникові. Прості послідовності атомів не заслуговували їхньої особливої поваги, вони не думали про незачакловані *матеріальні* предмети як про речі сили. Немагічне для них дорівнювало нецікавому.

Якось Гаррі надзвичайно таємно (навіть із Герміоною не поділився) спробував був трансфігурувати нанотехнологію в стилі Еріка Дрекслера. (Він намагався виробити настільний нанозавод, а не, звісно, крихітні самовідтворювані асемблери, Гаррі ж не божевільний.) Так він досягнув би всемогутності, зробивши всього один крок, якби це спрацювало.

— Це все на сьогодні, так? — запитала Герміона.

Вона важко впала в крісло, відкинувши голову на спинку. На обличчі проступала втома, що було вкрай незвично для Герміони. Їй подобалося вдавати, що енергія б'є з неї через край, принаймні коли Гаррі був поруч.

— Ще один дослід, — обережно промовив Гаррі, — але невеличкий, до того ж справді може спрацювати. Я залишив насамкінець, бо сподівався завершити чимось оптимісти-

чним. Це, на відміну від фазерів, справжня штука. Її вже створили в лабораторії, на відміну від ліків проти Альцгеймера. І це просто речовина, на відміну від втрачених книжок, чиї копії ти намагалася трансфігурувати. Я підготував тобі схему молекулярної структури. Ми просто хочемо зробити її довшою, ніж вдавалося досі, усі трубки треба розмістити паралельно, а кінцеві точки — вбудувати в діамант.

Гаррі дістав аркуш міліметрового паперу.

Герміона сперлася на спинку, взяла його й почала насуплено вивчати:

— Це *все* атоми вуглецю? І, Гаррі, як воно називається? Я не зможу нічого трансфігурувати, якщо не знатиму назви.

Гаррі скривився. Він досі не міг до цього звикнути: назва не мала б важити, якщо розуміти суть.

— Це вуглецеві нанотрубки, або волокнистий вуглець. Різновид фулеренів, відкритий лише цього року. Він приблизно в сто разів міцніший за сталь і вшестеро легший.

Герміона підвела здивований погляд із міліметрівки:

— Воно *справжнє*?

— Так, просто його складно виготовляти в маглівський спосіб. Маючи вдосталь цієї штуки, ми могли б збудувати з неї космічний ліфт аж до геосинхронної орбіти чи й вище, а в плані дельта- v це вже пів шляху до будь-якого місця в Сонячній системі. Крім того, ми могли б запускати супутники із сонячними електростанціями як конфеті.

Герміона знову насупилася:

— А воно *безпечне*?

— Не можу уявити, чому ні. Вуглецева нанотрубка — це ж просто графітовий аркуш, згорнутий у циліндричну трубку, а графіт, — це, по суті, те саме, що використовується в олівцях...

— Я знаю, що таке графіт, Гаррі, — обірвала його Герміона. Вона несамохіть відкинула волосся, наморщила лоба й втупилася в аркуш.

Гаррі дістав із кишені мантиї білу нитку, прив'язану з обох кінців до двох невеличких сірих пластикових кілець. Місця, де нитка з'єднувалася з кожним кільцем, він закрапав був суперклеєм, щоб зробити це все монолітним об'єктом, який можна трансфігурувати як одне ціле. Якщо Гаррі не помилявся, ціаноакрилат діяв на основі ковалентних зв'язків, і кращого «суцільного тіла» у світі, що, зрештою, складається з крихтих окремих атомів, годі було й шукати.

— Як будеш готова, — сказав він, — спробуй трансфігурувати це на низку паралельних нанотрубок, вбудованих у два діамантові кільця.

— Гарзд... — повільно відповіла Герміона. — Гаррі, мені здається, що я щойно щось пропустила.

Той безпорадно знизав плечима. «Мабуть, ти просто втомилася». Утім, говорити це вголос він не збирався.

Герміона доторкнулася паличкою до одного з пластикових кілець і деякий час пильно в нього вдивлялася.

На столі виблискували два невеличкі діамантові кільця, з'єднані довгою чорною ниткою.

— Змінилося, — промовила Герміона. Складалося враження, наче вона намагалася додати ентузіазму до голосу, та вже не мала на це сил. — Що тепер?

Гаррі дещо пригнічувала відсутність захвату в його партнерки-дослідниці, проте він доклав усіх зусиль, щоб не виказати цього. Можливо, це спрацює у зворотному напрямі й підбадьорить її.

— Тепер перевіримо, яку вагу воно витримає.

Неподалік стояла перекладина, яку Гаррі ще раніше встановив для досліду з діамантовими стрижнями. Трансфігурувати на об'єкти із суцільного діаманта було легко, проте

залишалися вони такими недовго. Попередній дослід перевіряв, чи вдасться, трансфігурувавши довший діамантовий стрижень на коротший, підняти підвішену важку гирю, коли той стискатиметься, тобто чи можна трансфігурувати проти тиску — як виявилось, можна.

Гаррі обережно почепив одне блискуче діамантове кільце на великий металевий гак на верхівці конструкції, відтак прикріпив до нижнього кільця масивну металеву підвіску, на яку почав навішувати гири.

(Трансфігурувати цей апарат Гаррі попросив був близнюків Візлі. Ті недовіриливо зиркнули на нього — ніби не могли збагнути, для якої витівки це бодай теоретично може знадобитися, — проте без питань виконали його прохання. Вони запевнили, що трансфігурація протримається три години, отже, Гаррі й Герміона мали ще вдосталь часу.)

— Сто кілограмів, — приблизно за хвилину виголосив Гаррі. — Не думаю, що така ж тонка сталева нитка витримала б цю вагу. Могло б бути куди більше, проте це всі гири, які я підготував.

І знову тиша.

Гаррі випростався, підійшов до стола, сів на стілець і урочисто поставив галочку навпроти «Вуглецеві нанотрубки»:

— Ось. *Це* спрацювало.

— Але ж від цього насправді *немає користі*, Гаррі, чи не так? — озвалася Герміона, не піднімаючи голови з рук. — Тобто, навіть якщо дати науковцям дослідити наші нанотрубки, вони не дізнаються, як виробити багато таких.

— Вони можуть дізнатися *щось*. Герміоно, тільки поглянь: ця крихітна ниточка витримує всю цю вагу. Ми щойно створили дещо, що не до снаги жодній маглівській лабораторії...

— Але до снаги будь-якій відьмі, — у її голосі чулося виснаження. — Гаррі, я не думаю, що нам щось вдасться.

— Ти про наші стосунки? Чудово! Розійдімося.

Це вичавило з неї легку усмішку:

— Я про наші дослідження.

— Ох, Герміоно, як *ти могла?*

— Ти милий, коли злишся. Але, Гаррі, це божевілля: мені дванадцять, тобі одинадцять, *нерозумно* очікувати, що ми здійснимо якесь відкриття, про яке ніхто до нас ще не подумав.

— Ти справді хочеш сказати, що нам варто кинути розгадувати таємниці магії після *менш ніж місяця* спроб? — Гаррі намагався звучати виклично.

Якщо чесно, він сам частково відчував таку ж втому, що й Герміона. Жодна з добрих ідей ніколи не спрацьовувала. Він мав лише одне варте згадки відкриття — схему Менделя, — однак не міг розповісти про нього Герміоні, не порушивши своєї обіцянки Драко.

— Ні, — заперечила Герміона з напрочуд серйозним і дорослим виглядом. — Я хочу сказати, що зараз нам краще *вивчати* всю магію, уже відому чарівникам, щоб ставити такі досліди після випуску з Гогвортсу.

— Ем... Герміоно, мені жах як не хочеться таке казати, проте уяви, що ми вирішили відкласти досліди на потім, а після випуску насамперед спробували б трансфігурувати ліки проти хвороби Альцгеймера — і це *спрацювало* б. Ми почувалися б... не думаю, що слово *по-дурному* точно передало б наші емоції. А що як котрась із наших ідей спрацює?

— Це *нечесно*, Гаррі! — вигукнула Герміона. Її голос тремтів, майже зриваючись на плач. — Ти не можеш покладати таку відповідальність на когось! Не наша *робота* досліджувати такі речі, ми *дити!*

На мить Гаррі охопила цікавість: якби Герміоні повідомили, що їй треба боротися з невмирущим Темним Лордом, чи перетворилася б вона на одного з тих плаксивих героїв,

що нескінченно себе жаліють. Гаррі терпіти не міг читати про них у книжках.

— Хай там як, — її голос звучав нерівно, — я не хочу більше цього робити. Я не вірю, що діти можуть здійснити щось, чого не можуть дорослі, таке буває лише в казках.

У класі запанувала тиша.

Герміона видавалася трохи переляканою, а Гаррі знав, що його обличчя набуває все холоднішого виразу.

Напевно, це б не так ранило, якби Гаррі й сам про це вже не думав: хоча тридцять може бути запізно для революційного наукового відкриття, а двадцять — саме час, хоча існували люди, що захищали докторську в сімнадцять, і чотирнадцятирічні спадкоємці, що ставали великими королями чи генералами, однак ніхто не потрапляв у книжки з історії в одинадцять років.

— Гаразд, — промовив Гаррі. — Вигадати, як зробити щось, чого не можуть дорослі. Це твій виклик?

— Я не це мала на увазі, — налякано прошепотіла Герміона.

Гаррі ледве відірвав від неї погляд.

— Я не злюся на тебе, — пояснив він холодно попри всі свої зусилля. — Я злюся... не знаю, на все. Але я не хочу програвати, Герміоно. Програвати — це не завжди правильно. Я вгадаю, як зробити щось, чого не може зробити дорослий чарівник, і тоді повернуся до тебе. Як тобі?

І знову тиша.

— Гаразд, — відповіла Герміона дещо ламким голосом. Вона виштовхнула себе з крісла, підійшла до дверей класу, у якому вони працювали, і потягнулася до ручки: — Ми ж досі друзі, чи не так? І якщо ти нічого не вигадаєш...

Вона затнулася.

— Тоді ми навчатимемося разом, — у Гарріному голосі

пролунало ще більше криги.

— Ем, тоді наразі бувай, — Герміона швидко вийшла з класу й зачинила за собою двері.

Подеколи Гаррі ненавидів свою темну сторону, навіть коли був у ній.

Та його частина, що подумки погоджувалася з Герміоною, — мовляв, ні, якщо дорослі чогось не можуть, то й дітям це *не вдасться*, — казала все те, що Герміона побоялася. Щось на кшталт: «Оце так виклик ти щойно собі вигадав», і: «Ну й посміховисько ти із себе зробиш цього разу», а ще: «Хоча б знатимеш, що зазнав поразки».

А та його частина, що вкрай не любила програвати, дуже холодно відповіла: «Чудово, тоді замовкни й дивися».

Уже майже настав час обідати, але Гаррі було начхати. Він навіть не дістав батончика з кашпучка. Його шлунок міг витримати невеличкий голод.

Чарівники жили у своєму крихітному світі, вони не думали як науковці, не знали науки, не сумнівалися в поглядах, з якими вирости, не захищали своїх машин часу закляттями, вони грали у квідич, уся чаклунська Британія була меншою за невеличке маґлівське місто, у найліпшій чаклунській школі освіта завершувалася в сімнадцять років, *нерозумно* було не кинути виклику в одинадцять, *нерозумно* було вважати, ніби чарівники знали, що вони роблять, і вже зірвали всі легкодоступні плоди досліджень, що їх легко побачить полімат.

Крок перший: скласти список усіх магічних обмежень, які *вдасться* пригадати, усе, що вважається неможливим.

Крок другий: позначити обмеження, що мали *найменше*

сенсу з погляду науки.

Крок третій: впорядкувати обмеження за зростанням імовірності того, що необізнаний із наукою чарівник сумніватиметься в них.

Крок четвертий: вигадати, як їх здолати.

Герміону все ще трохи трусило, коли вона сіла поруч із Менді за рейвенкловським столом. Її обід складався з двох фруктів (скибки помідорів і очищені мандарини), трьох овочів (морква, морква й ще раз морква), одного шматка м'яса (смажені ніжки дріколя, шкідливу шкірку вона обережно прибере) й одного маленького шматочка шоколадного торта — винагороди за поїдання решти страв.

Все закінчилося не так уже й погано, як тоді на зіллеварінні; Герміоні досі подеколи снилися жахи про той урок. Але цього разу вона стала причиною подій і, як їй здавалося, мішенню. Лише на мить, перш ніж жахлива крижана темрява відвела погляд і запевнила, що злиться не на неї, адже не хотіла її лякати.

Її досі непокоїло відчуття, наче вона щось пропустила була, щось дуже важливе.

Але ж вони не порушили жодного правила трансфігурації... чи не так? Не створювали рідини, газу, не виконували наказів професора захисту...

Таблетка! Її можна з'їсти!

...Ну, ні, ніхто просто так не стане їсти таблетку, що просто собі десь лежить, та й, власне, їм же *не вдалося* її змінити, в іншому разі вони могли б просто застосувати до неї «Фініте Інкантатем», проте однаково треба буде попередити Гаррі ніколи не згадувати цього в присутності професорки Макго-

негел — раптом їм заборонять вивчати трансфігурацію...

Герміона починала почуватися по-справжньому погано. Вона відштовхнула від себе тарілку — не могла їсти в такому стані.

Вона заплющила очі й взялася подумки повторювати правила трансфігурації.

«Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на рідину чи газ».

«Я ніколи не трансфігуруватиму нічого на те, що схоже на їжу чи будь-що інше, що потрапляє всередину людського тіла».

Ні, їм справді не варто було намагатися трансфігурувати таблетку, принаймні вони мали це розуміти. Вона так захопилася Гарріною геніальною ідеєю, що просто не подумала...

Герміоні дедалі гіршало. Просто на межі її свідомости блукало якесь відчуття, образ, що ось-ось розкриється, дівчина, що ось-ось стане старою каргою, ваза, що ось-ось перетвориться на два обличчя...

І вона далі пригадувала правила трансфігурації.

Стиснуті на паличці пальці побіліли, і Гаррі облишив спроби трансфігурувати повітря перед собою на скріпку. Перетворювати скріпку на газ, звісно, було б небезпечно, проте Гаррі не міг уявити, яку шкоду приховувала в собі зворотна трансфігурація. Вона просто вважалася неможливою. Але чому? Повітря — це ж не менш реальна речовина, ніж будь-що інше...

Що ж, можливо, це обмеження мало сенс. Повітря хаотичне, усі молекули в ньому постійно змінюють позицію одна відносно іншої. Мабуть, неможливо надати нової форми речовині, якщо та не лишається незмінною досить довго, щоб

захопити її, хоча атоми в твердих тілах також перебували в постійному русі...

Що довше Гаррі нічого не вдавалося, то холодніше він почувався, то чіткішим усе ставало.

Гаразд. Наступний пункт списку.

Трансфігурувати об'єкти можна лише повністю. Неможливо трансфігурувати *половину* сірника на голку, тільки *весь предмет*. Коли Драко зачинив був Гаррі в класі, саме це завадило йому перетворити тонкий циліндричний фрагмент стіни на губку й виштовхнути достатньо великий шматок каменю, щоб пролізти в отвір. Натомість він мав би надати нової форми всій стіні, а може, що й цілій секції Гогвортсу, просто щоб змінити цей маленький фрагмент.

І це було *сміховинно*.

Речі складаються з атомів. Купи крихітних цяточок. *Не існувало суміжності, не існувало твердості* — лише електромагнітні сили, що тримали ці крихітні цяточки разом...

Менді Брокелгерст завмерла з наполовину піднесеною до рота виделкою.

— Гей, — сказала вона Су Лі, що сиділа навпроти тепер порожнього місця поруч із нею, — що це з Герміоною?

Гаррі хотів убити гумку.

Він намагався перетворити окрему частину рожевого прямокутника на сталь, не змінюючи решти гумки, однак та відмовлялася співпрацювати.

Це мусило бути концептуальним обмеженням, а не справжнім. *Мусило.*

Речі складаються з атомів, а кожен атом — це крихітна окрема річ. Вони тримаються купи за допомогою квантового туману спільних електронів — ковалентних зв'язків, іноді за допомогою магнетизму на невеличких відстанях — іонних зв'язків, або сил Ван дер Ваальса.

Якщо вже на те пішло, то протони й нейтрони всередині ядра були крихітними окремими речами. Кварки всередині протонів і нейтронів були крихітними окремими речами! Просто в дійсності *не існувало* нічого, зовнішній світ не узгоджувався з химерними людськими уявленнями про тверді об'єкти. Були лише крихітні цяточки.

А вільна трансфігурація починається з розуму, чи не так? Ніяких слів, ніяких жестів. Лише щира концепція форми, цілковито відокремлена від речовини й накладена на речовину, уявлену осібно від форми. Це, паличка й те, що робить тебе чарівником, хай чим воно є.

Чарівники не могли трансформувати частини речей, тільки те, що їхній розум сприймав як одне ціле, бо вони *не розуміли до нутра кісток*, що глибоко всередині все це просто атоми.

Гаррі щосили зосередився на цьому знанні, на *істинному факті*: гумка була лише набором атомів, усе було лише набором атомів, і атоми невеличкої частини, яку він намагався трансфігурувати, утворювали настільки ж прийнятний набір атомів, як і будь-який інший, про який він міг подумати.

Змінити тільки частину гумки однаково не вдавалося, трансфігурація не відбувалася.

Це. Було. Сміховинно.

Стиснуті пальці знову побіліли на паличці. Його вже нудило від результатів дослідів, що не мали сенсу.

Можливо, якась частина його розуму досі оперувала термінами об'єктів, що перешкоджало трансфігурації. Він думав був про набір атомів, з яких складалася гумка. Про набір, що був невеличкою частиною.

Час підняти ставки.

Гаррі сильніше притиснув паличку до невеличкої секції гумки, намагаючись побачити крізь ілюзію, яку ненауковці вважали дійсністю, крізь світ столів і стільців, повітря, гумок і людей.

Коли ви гуляєте парком, тривимірний світ навколо існує лише всередині вашого власного мозку як сукупність нейронних сигналів. Відчуття яскравого блакитного неба утворюється не десь високо над головою, воно зароджується в зоровій корі, а зорова кора розміщується в задній частині мозку. Усі відчуття цього яскравого світу насправді відбуваються в тій тихій кістяній печері, що називається черепом, — місці, де ми живемо й звідки ніколи-ніколи не виходимо. Якщо ви по-справжньому хочете привітатися з кимось, із *власне особистістю*, то варто легенько постукати по черепу й запитатися: «Як там справи?». Бо саме там люди існують насправді, саме там вони живуть. І зображення парку, яким ви йдете, — це лише візуалізація всередині мозку, опрацьовані ним сигнали, надіслані від очей і сітківки.

Це не було брехнею, як вважали буддисти. За мороком мая не приховувалося нічого страшенно містичного чи несподіваного — за ілюзією парку був просто *справжній парк*, однак вона однаково була *ілюзією*.

Гаррі не сидів у класі.

Не дивився на гумку.

Гаррі був усередині Гарріного черепа.

Він бачив опрацьоване зображення, розкодоване мозком із сигналів, надісланих сітківкою.

Справжня гумка була деінде — десь не на зображенні.

І справжня гумка не збігалася з її зображенням у Гарріному мозку. Її ідея як *цілісного об'єкта* існувала лише всередині його власного мозку — у тім'яній корі, що опрацюувала його відчуття форми й простору. Справжня гумка була набором атомів, що трималися купи за допомогою електромагнітних сил і спільних ковалентних електронів, доки неподаток молекули повітря стикалися одна з одною і з молекулами гумки.

Справжня гумка була далеко, а Гаррі всередині свого черепа ніколи не міг по-справжньому її торкнутися, лише уявляти щось про неї. Але паличка містила в собі силу, вона могла змінювати речі зовні, у *дійсності*, і лише його власні упередження обмежували її. Десь поза мороком мая *суть* концепції «моя паличка» торкалася набору атомів, які його розум називав «частиною гумки», і якщо паличка могла змінити набір атомів, який Гаррі вважав «усією гумкою», то не існувало жодної причини, чому б вона не могла змінити й цей набір...

Трансфігурація досі не відбувалася.

Гаррі стиснув зуби й знову підняв ставки.

Концепція гумки як єдиного об'єкта, якою оперував Гаррін розум, була *явно безглуздою*.

Мапа не збігалася й *не могла* збігатися з територією.

Людські істоти моделювали світ, організовуючи його на різних рівнях: вони мали *окремі думки* про те, як працювали країни, як працювали люди, як працювали органи, як працювали клітини, як працювали молекули, як працювали кварки.

Коли Гаррін мозок розмірковував про гумки, він згадував такі правила керування ними, як «гумки позбуваються написаного олівцем». Лише якщо його мозку знадобиться передбачити, що станеться на нижчому хімічному рівні, лише тоді він почне розмірковувати — як про окремий факт — про

молекули гумки.

Але все це відбувалося в його розумі.

Гаррін розум мав окремі *погляди* стосовно правил керування гумками, проте не існувало *окремого закону фізики*, що керував би ними.

Гаррін розум моделював дійсність, організовуючи її на кількох рівнях із різними поглядами на кожному з них. Але все це лише *мапа*, а справжня територія інакша, сама дійсність мала *єдиний* рівень організації — кварки, цей уніфікований процес низького рівня, що підкорявся простим математичним правилам.

Чи принаймні Гаррі в це вірив, перш ніж дізнався про магію, але гумка магічною не була.

Та й навіть якби була, ідея, ніби єдина цілісна гумка існує насправді, неможлива. Такі речі *не могли* бути базовими елементами дійсності — вони завеликі й закладні, щоб бути атомами, вони мусили складатися з різних частин. *Фундаментально складні* речі існувати не можуть. Підсвідома віра Гарріного мозку в гумку як цілий об'єкт існувала у вигляді окремої концепції в його багаторівневій *моделі* світу, а не окремого елемента однорівневої дійсності.

...Трансфігурація *досі не відбувалася*.

Гаррі важко дихав. Невдала трансфігурація втомлювала не менше за успішну, але нехай його шляк трафить, якщо він зараз здасться.

Гаразд, до дідька цю маячню дев'ятнадцятого сторіччя.

Дійсність — це не атоми, не низка маленьких більярдних куль, що сновигають навколо. Це чергова брехня. Уявлення про атоми як крихітні цяточки — це лише чергова зручна галюцинація, за яку люди чіплялися, бо не хотіли стикатися з нелюдською, чужою формою, на якій засновано дійсність. Якщо він хоче силу, то має забути про свою людяність і змусити свої думки відповідати істинній математиці квантової

механіки.

Не існувало часток, були лише хмари амплітуд у багатовимірному конфігураційному просторі, а об'єкт, який його мозок так старанно уявляв гумкою, був лише велетенським *множником хвильової функції*, що також можна *розкласти на множники*. Окремо він не існує, як і не існує окремо цілісного множника «3», захованого в числі «6». Якщо його паличка могла *змінювати множники хвильової функції*, що *приблизно можна розкласти на множники*, то вона напевно здатна змінити й трохи *менший множник*, який Гаррін мозок зображав частиною матеріалу гумки...

Герміона неслася коридорами. Вона голосно тупотіла кам'яною підлогою, важко й часто дихала, адреналін досі вирував у її крові.

Її зображення дівчини, що стає старою каргою, ваза, що перетворюється на два обличчя.

Що вони робили?

Що вони робили?

Герміона дісталася класу. Пальці спершу зіслизнули з ручки — надто спітнілі, — вона міцніше за неї вхопилася, і двері відчинилися...

Їй вистачило одного погляду, щоб побачити, як Гаррі втупився в невеличкий рожевий прямокутник на столі навпроти себе... а за кілька кроків від нього крихітна чорна ниточка — майже невидима з такої відстані — підтримує всю цю вагу...

— Гаррі, геть із класу!

На Гарріному обличчі проступило щире здивування. Він рвучко підхопився, ледь не впавши, і вилетів крізь двері, за-

тримавшись лише на мить, щоб схопити зі стола маленький рожевий прямокутник. Вона відступила вбік, вказавши паличкою на нитку:

— *Фініте Інкантатем!*

Герміона хряснула дверима, саме коли зсередини долинуло гучне гепання ста кілограмів металу.

Вона задихалася, хапаючи ротом повітря. Вона пробігла була весь шлях без жодної зупинки, вона промокла від поту, ноги й стегна горіли, наче охоплені полум'ям, вона не змогла б відповісти на Гарріні питання навіть за всі галеони світу.

Герміона кліпнула й зрозуміла, що падає. Гаррі впіймав її і дбайливо притримав, допомігши сісти на підлогу.

— ...почуваєшся... — вдалося їй прошепотіти.

— *Що?* — здивувався Гаррі. Таким блідим вона його ще ніколи не бачила.

— ...ти... добре... почуваеться...

Гаррі вирячився на неї, налякавшись ще більше, коли збагнув питання:

— Я, я не думаю, що відчуваю якісь симптоми...

Герміона ненадовго заплющила очі й прошепотіла:

— Добре. Треба... подихати.

На це знадобився деякий час. Гаррі досі був переляканий. Це теж добре — можливо, навчить його чогось.

Герміона опустила руку в подарований Гаррі капшучок:

— Вода, — пошепки витиснула вона зі своєї пересохлої горлянки, взяла пляшку й почала пити величезними ковтками.

Знадобився ще деякий час, перш ніж вона змогла розмовляти.

— Ми порушили правила, Гаррі, — хрипко пояснила вона. — Ми порушили правила.

— Я... — Гаррі ковтнув слину. — Я досі не розумію, як. Я ду-

мав, проте...

— Я спитала, чи трансфігурація безпечна, і ти відповів мені!

Запала тиша.

— І все? — сказав Гаррі.

Вона була ладна розкритися.

— Гаррі, невже ти не розумієш? Цей матеріал складається з крихітних волокон. Що як вони розплуталися б, хтозна-що могло піти не так, *ми не спитали професорки Макгонгел!* Невже ти не бачиш, що ми робили? Ми експериментували з трансфігурацією. Ми *експериментували з трансфігурацією.*

Знову запала тиша.

— Так... — повільно відповів Гаррі. — Мабуть, це одна з тих речей, про які ніхто не попереджає, бо це надто очевидно. Не перевіряйте свої геніальні нові трансфігураційні ідеї самостійно в закинутому класі, не порадившись із кимось із професорів.

— Гаррі, ти міг нас убити! — Герміона знала, що це нечесно, вона теж помилилася, однак досі на нього злилася; він завжди був таким впевненим і бездумно затягнув її із собою. — Ми могли зіпсувати бездоганний рекорд професорки Макгонгел!

— Так. Краще не розповідаймо їй про це, гаразд?

— Ми маємо зупинитися. Ми маємо зупинити це, інакше постраждаємо. Ми замалі, Гаррі, ми не здатні на це, ще ні.

Гаррі легенько посміхнувся:

— Ем, тут ти трохи помиляєшся.

І протягнув їй маленький рожевий прямокутник — гумку з яскравою металевою плямою.

Герміона спантеличено на неї витріщилася.

— Квантової механіки виявилось недостатньо. Мені до-

велоса зануритися аж у безчасову фізику, перш ніж вдалося. Мав збагнути, що паличка створює *міст* між окремими дійсностями — минулою та майбутньою, — а не *змінює* щось із часом. Але мені вдалося, Герміоно, я побачив крізь ілюзію об'єктів і готовий закластися, що жоден інший чарівник у світі цього не зміг би. Навіть якщо хтось із маглородців і знає про безчасові формулювання квантової механіки, то вважає їх просто чудернацьким тлумаченням якоїсь дивної і далекої квантової штуки, вони не розуміють, що це *дійсність*, не приймають, що відомий їм світ — лише галюцинація. Я трансфігурував *частину* гумки, не змінюючи *решти об'єкта*.

Герміона знову підняла паличку й спрямувала її на гумку. На Гарріному лиці промайнула злість, але він навіть не ворухнувся, щоб зупинити її.

— *Фініте Інкантатем*, — промовила Герміона. — Проконсультуйся з професоркою Макґонегел перед тим, як спробуєш знову.

Гаррі кивнув, хоча обличчя залишилося напруженим.

— І нам однаково треба зупинитися.

— Чому? Хіба ти не розумієш, що це означає, Герміоно? Чарівники *не знають* усього! Їх замало, а тих, кому бодай щось відомо про науку, навіть менше, вони ще не зірвали всіх легкодоступних плодів досліджень...

— Це небезпечно. А якщо нам до снаги відкрити щось нове, то це ще небезпечніше! Ми замалі! Ми вже припустилися великої помилки сьогодні, наступного разу ми можемо просто померти!

Герміона здригнулася. Гаррі відвернувся від неї і почав повільно-повільно дихати.

— Будь ласка, не намагайся робити це самостійно, Гаррі, — тремливим голосом попрохала Герміона. — Будь ласка.

«Будь ласка, не змушуй мене вирішувати, чи доповідати

про це професорові Флитвіку».

Запала довга мовчанка.

— Отже, ти хочеш, щоб ми навчалися, — уточнив Гаррі, намагаючись приховати злість у голосі (як зауважила вона).

— Просто навчалися.

Герміона не була впевнена, чи варто щось казати, проте:

— Так само, як ти вивчав, ем, безчасову фізику, правильно?

Гаррі поглянув на неї.

— Ця штука, — вона обережно провадила далі, — тобі ж вдалося не через *наші* досліді, правда? Тобі вдалося, бо ти прочитав багато книжок.

Гаррі роззявив рота, відтак закрив його, видаючись роздратованим:

— Гаразд. Як щодо такого. Ми навчаємося, а якщо я вигдаю щось справді варте зусиль, то спробуємо після того, як я спитаю в професорки.

— Згода, — Герміона не впала від полегшення лише тому, що вже сиділа.

— Пообідаємо? — несміливо запропонував Гаррі.

Герміона кивнула. Так. Обід — це звучало добре. Цього разу по-справжньому. Вона обережно почала підводитися з кам'яної підлоги, кривлячись, коли її тіло заволоало на неї...

Гаррі вказав на неї паличкою:

— *Вінгардіум Левіоза.*

Герміона кліпнула, відчувши, як величезна вага зникла з її ніг, залишивши по собі щось стерпне.

Гарріні губи розтягнулися в усмішці:

— Можна підняти щось, не левітуючи повністю. Пам'ятаеш цей дослід?

Герміона безпорадно всміхнулася у відповідь, хоча мала б досі злитися.

Вона рушила назад до Великої зали. Ноги здавалися на диво легкими, доки Гаррі старанно спрямовував на неї паличку.

Він протримався лише п'ять хвилин, проте головне увага.

Мінерва дивилася на Дамблдора.

Той допитливо поглянув на неї.

— Ти зрозуміла хоч щось? — директор здавався приголомшеним.

За свого життя Мінерва ще не чула такої цілковитої нісенітничі. Вона почувалася дещо присоромлено, що вікликала заради цього директора, проте їй дали були недвозначні інструкції.

— Боюся, що ні, — сухо відповіла професорка Макгонегел.

— Отже, — сказав Дамблдор. Срібна борода гойднулася від неї, старий чарівник знову звернув свій мерехтливий погляд на декого іншого: — Ти гадаєш, що здатен на дещо, чого не може жоден інший чарівник. Дещо, що вважається неможливим.

Вони стояли втрьох у особистому робочому кабінеті директора для трансфігурації, куди сяйливий фенікс Дамблдорівого патронуса звелів їй привести Гаррі за мить після того, як його знайшов її власний патронус. Сонячне проміння лилося крізь дахові вікна й освітлювало велику семикутну алхімічну діаграму, намальовану посеред круглої кімнати, підкреслюючи деяку її запорошеність. Це засмутило Мінерву. Досліджувати трансфігурацію було для Дамблдора великою втіхою, і хоча вона знала, що нещодавно вільного часу в нього значно поменшало, та не підозрювала, що настільки.

А тепер Гаррі Поттер змарнує ще більше цього часу. Проте, безсумнівно, це не його провина. Він учинив правильно, коли прийшов до неї і повідомив, що має ідею стосовно трансфігурації, яка наразі вважається неможливою. Та й сама вона діяла точно згідно з інструкціями: наказала Гаррі замовкнути й не обговорювати з нею нічого, доки вона не проконсультується з директором і вони не перейдуть до захищеного місця.

Якби Гаррі встиг розповісти, *щоб саме*, на його думку, він може зробити, вона б не завдавала всім клопоту.

— Слухайте, я знаю, що це важко пояснити, — Гаррі звучав дещо зніяковіло. — Та зрештою ваші погляди не узгоджуються з поглядами науковців, і в цьому разі я щиро переконаний, що науковці знають більше за чарівників.

Мінерва гучно зітхнула б, якби Дамблдор не дивився на це вкрай серйозно.

Гарріна ідея проростала з простого невігластва — нічого більше. Неможливо перетворити половину металевої кулі на скло, адже вся куля мала інакшу форму. Зміна частини полягала саме в зміні цілого, тобто у видаленні всієї форми й заміщенні її іншою. Трансфігурувати лише половину металевої кулі — *щоб* це взагалі могло значити? Що вся вона зберігала попередню форму, але її половина набувала іншої форми?

— Містере Поттер, — промовила професорка Макґонґел, — ви збираєтеся зробити дещо не просто неможливе, а *алогічне*. Змінюючи половину чогось, ви змінюєте це повністю.

— А й справді, — підтакнув Дамблдор. — Проте Гаррі — герой, тож є імовірність, що він здатний на логічно неможливі речі.

Мінерва закотила б очі на лоба, якби не втратила чутливість до всього цього ще дуже давно.

— Уявімо, що це можливо, — сказав Дамблдор, — чи спадає тобі на думку хоч якась причина, чим ці результати відрізнялися б від звичайної трансфігурації?

Мінерва спохмурніла. Той факт, що концепція була буквально немислимою, зумовлював складнощі, проте вона спробувала ґрунтовно розглянути це питання. Трансфігурація, застосована лише до половини металевої кулі...

— У місці з'єднання відбувалися б дивні речі? — припустила Мінерва. — Однак це нічим не відрізнялося б від трансфігурації цілого об'єкта на форму з двома різними половинами...

— Я теж так вважаю, — кивнув Дамблдор. — Гаррі, якщо твоя теорія правильна, то це *нічим не відрізняється* від будь-якої іншої трансфігурації, крім того, що її застосовано до частини, а не до всього предмета? Це все?

— Саме так, — запевнив Гаррі. — У цьому й уся річ.

Дамблдор ще раз на неї поглянув:

— Мінерво, тобі відома бодай якась причина, чому це може бути небезпечним?

— Ні, — виголосила Мінерва, покопирсавшись як слід у своїй пам'яті.

— Мені теж. Що ж, оскільки з будь-якого погляду це цілковита аналогія звичайної трансфігурації і ми не можемо вгадати бодай якоїсь причини, чому вона може бути небезпечною, гадаю, вистачить другого ступеня обережності.

Мінерва здивувалася, проте заперечувати не стала. Дамблдор мав куди більше досвіду в трансфігурації, ніж вона. Він випробував буквально тисячі нових її видів і жодного разу не вибрав заниженого ступеня обережності. Він застосовував трансфігурацію *під час битви й вижив*. Якщо директор вважав, що другого ступеня обережності вистачить, значить, вистачить.

Гаррі зазнає невдачі, звісно, проте це несуттєво.

Вони вдвох почали налаштовувати захисні чари й сигнальні сітки. Найважливіша з них перевіряла, щоб ані крихти трансфігурованого матеріалу не потрапило в повітря. Гаррі перебуватиме в окремій силовій оболонці з власним запасом повітря, просто про всяк випадок. Це поле зможе покинути тільки його паличка, а в решті воно буде непроникним. В середині Гогвортсу вони не мали можливості автоматично роз'явити будь-який матеріал у разі спонтанного займання, але могли запустити його майже так само швидко крізь дахові вікна, що відчинялися назовні саме з цієї причини. Сам Гаррі вилетить крізь інше дахове вікно за перших ознак проблем.

Гаррі трохи налякано спостерігав за їхніми діями.

— Не варто хвилюватися, містере Поттер, — підбадьорила професорка Макґонегел, обірвавши свій опис посередині, — це майже напевно не знадобиться. Якби була ймовірність, що щось піде не так, вам би не дозволили спробувати. Це лише звичайні перестороги для будь-якої трансфігурації, що ніколи раніше не випробовувалася.

Гаррі ковтнув слину й кивнув.

І ось за кілька хвилин Гаррі сидів закріплений у захисному стільці й торкався паличкою металеві кулі — занадто великої, щоб він впорався з її трансфігурацією менш як за тридцять хвилин, зважаючи на його поточні оцінки.

А ще за кілька хвилин Мінерва сперлася на стіну, ледь не знепритомнівши.

На кулі виблискував невеличкий шматочок скла в тому місці, де Гаррі притиснув свою паличку. Він не вигукнув «а я ж казав», але його самовдоволене спітніле обличчя було досить красномовним.

Дамблдор аналізував кулю чарами, щомиті захоплюючись дедалі більше. Тридцять років стануло з його обличчя.

— Дивовижно, — промовив Дамблдор. — Усе саме так, як

він стверджував. Гаррі просто трансфігурував частину об'єкта, не перетворюючи його повністю. То ти кажеш, що обмеження суто концептуальне?

— Так, але глибоке. Просто знати, що воно мусить бути концептуальним, виявилось недостатньо. Мені довелося пригнітити ту частину розуму, що помилялася, і мислити натомість про основи дійсності, які відкрили науковці.

— Справді дивовижно, — не вгавав Дамблдор. — Я так розумію, що будь-якому іншому чарівникові знадобляться для цього місяці тренувань, якщо вдасться взагалі? І чи можу я попросити частково трансфігурувати деякі інші об'єкти?

— Так, мабуть, і звісно, — відповів Гаррі.

Минуло пів години. Мінерва почувалася не менш спантеличеною, проте значно спокійнішою щодо питань безпеки. Цілком звичайна трансфігурація, крім того, що логічно неможлива.

— Гадаю, цього вистачить, директоре, — нарешті втрутилася вона. — Підозрюю, що часткова трансфігурація втомлює більше за звичайну.

— З практикою стає легше, — озвався зморений і блідий хлопець нерівним голосом, — але так, тут ви маєте рацію.

За хвилину Гаррі звільнили від захисних чарів, після чого Мінерва провела його до куди зручнішого крісла, а Дамблдор дістав коктейль із содової та морозива.

— Вітаю, містере Поттер! — професорка Макґонегел говорила від щирого серця. Вона могла б закластися майже на що завгодно, що це не спрацює.

— Ще й як вітаю, — приєднався Дамблдор. — Навіть я не здійснив оригінального відкриття в трансфігурації, доки мені не виповнилося чотирнадцять. Із часів Доротеї Сеняк жоден геній не розквітав так рано.

— Дякую, — трохи здивовано сказав Гаррі.

— А втім, — Дамблдор задумався, — вважаю, що наймудрі-

ше буде зберегти цю щасливу подію в таємниці, принаймні поки що. Гаррі, ти розповідав комусь про свою ідею, перш ніж звернувся до професорки Макґонегел?

Запала тиша.

— Ем... Не хочеться нікого здавати інквізиції, проте я поділився з деким із учнів...

— *Що?* — професорка Макґонегел ледь не вибухнула. — *Що?* Ви обговорювали цілковито невідому форму трансфігурації з кимось із учнів, перш ніж проконсультувалися з визнаним авторитетом? Ви хоч уявляєте, наскільки це безвідповідально?

— Вибачте. Я не подумав був.

Гаррі здавався достатньо наляканим, і Мінерва відчула, як щось усередині неї розслабилось. Принаймні він збагнув, що поведився по-дурному.

— Ти маєш узяти з міс Ґрейнджер обітницю мовчання, — суворо звелів Дамблдор. — І більше нікому не розповідай, хіба що матимеш надзвичайно вагому причину, а інша людина також заприсягнеться зберегти таємницю.

— А... чому? — запитав Гаррі.

Мінерву теж це зацікавило. Директор вкотре продумував усе надто далеко наперед, і вона за ним не встигала.

— Бо ніхто не повірить, що ти на таке здатен. — пояснив Дамблдор. — Це дещо цілковито неочікуване й може виявитися твоєю вирішальною перевагою, Гаррі, і ми мусимо її зберегти. Будь ласка, довірся мені в цьому.

Професорка Макґонегел кивнула, не виказуючи на непохитному обличчі й тіні внутрішньої невпевненості:

— Будь ласка, так і вчинить, містере Поттер.

— Гарзд... — повільно погодився Гаррі.

— Щойно ми завершимо перевіряти твої матеріали, — додав Дамблдор, — можеш тренувати часткову трансфігурацію

в компанії міс Грейнджер. Тільки скло на сталь і сталь на скло. Звісно, якщо хтось із вас запідозрить будь-які симптоми будь-якої форми трансфігураційної хвороби, негайно повідомте професорці.

Уже майже вийшовши з робочого кабінету, Гаррі затримав долоню на дверній ручці, озирнувся й запитав:

— Доки ми всі тут, чи не помітив хтось із вас щось незвичне в професорові Снейпі?

— Незвичне? — повторив директор.

Мінерва стримала суху посмішку. Звісно, хлопець тривожиться через «злого майстра-зіллєвара», адже не знає, чому Северусові можна довіряти. Було б щонайменше дивно пояснювати Гаррі, що той досі кохає його матір.

— Маю на увазі, чи змінилася якось його поведінка останнім часом?

— Не помічав, — повільно відповів директор. — А чому ти питаєш?

Гаррі похитав головою:

— Не хотілося б, щоб моя упереджена думка вплинула на ваші спостереження. Просто наглядайте, гаразд?

У Мінерви аж морозом сипонуло по спині від цих слів. Прямо звинувативши Северуса, він би не досягнув такого ефекту.

Гаррі з повагою вклонився їм обом і вийшов.

— Албусе, — сказала Мінерва, коли хлопець пішов, — звідки ти знав, що Гаррі варто сприйняти серйозно? Я б подумала, що ця ідея просто неможлива!

Лице старого чарівника посуворішало:

— З тієї ж причини, чому це треба зберігати в таємниці, Мінерво. З тієї ж причини, чому я велів відразу приходити до мене, якщо Гаррі щось таке стверджуватиме. Бо це сила, якої Волдеморт не відає.

Минуло кілька секунд, перш ніж вона усвідомила ці слова.

Мороз пробіг її шкірою, як і завжди, коли вона згадувала. Усе починалося, як звичайна співбесіда, Сивіла Трелоні подавалася на посаду професорки з віщування.

НАБЛИЖАЄТЬСЯ ТОЙ, ХТО ЗМОЖЕ ПЕРЕМОГТИ ТЕМНОГО ЛОРДА,

НАРОДЖЕНИЙ У РОДИНІ ТИХ, ХТО ТРИЧІ КИДАВ ЙОМУ ВИКЛИК,

*НАРОДЖЕНИЙ НАПРИКІНЦІ СЬОМОГО МІСЯЦЯ,
І ТЕМНИЙ ЛОРД ПОЗНАЧИТЬ ЙОГО ЯК РІВНОГО СОБІ,
АЛЕ ВОЛОДІТИМЕ ВІН СИЛОЮ, ЯКОЇ ТЕМНИЙ ЛОРД НЕ ВІДАЄ,*

І КОЖНИЙ МУСИТЬ ЗНИЩИТИ ВІД ДРУГОГО ВСЕ, ЗОСТАВИВШИ ТІЛЬКИ ЗАЛИШОК,

БО РАЗОМ ЦІ ДВА РІЗНІ ДУХИ НЕ МОЖУТЬ ІСНУВАТИ В ОДНОМУ СВІТІ.

Якось не виникало відчуття, що ці страхітливі слова, промовлені жахливим гулким голосом, стосувалися часткової трансфігурації.

— Можливо, що й ні, — визнав Дамблдор після того, як Мінерва спробувала пояснити. — Зізнаюся, я сподівався на щось, що допоможе знайти Волдемортів горокракс, хай де його заховано. Але... — старий чарівник знизав плечима. — Пророцтва — заплутані штуки, Мінерво, краще не ризикувати. Найменша річ може виявитися вирішальною, якщо залишиться неочікуваною.

— А що це було про Северуса? — запитала Мінерва.

— Тут я гадки не маю, — зітхнув Дамблдор. — Можливо, Гаррі робить так випад проти Северуса, думаючи, що відкрите питання розглянуть серйозно, коли пряме звинувачення просто проігнорують. У такому разі Гаррі правильно припустив, що я в це не повірю. Просто наглядаймо, без упереджень, як він і просив.

Наслідки: 1

— Ем, Герміоно? — тихенько сказав Гаррі. — Гадаю, я винен тобі дуже-дуже-дуже велике вибачення.

Наслідки: 2

Аліса Корнфут із затуманеним поглядом роздивлялася майстра-зіллєвара, що високо тримав перед класом дрібненький бронзовий біб і щось там суворо торочив про якісь крикливі калюжі людської плоти. Відколи почався цей рік, слухати на настоянках їй стало складно. Вона безперестану витріщалася на цього жахливого, злого, брудного професора, фантазуючи про особливі покарання. Напевно, з нею справді було щось *не так*, проте вона ніяк не могла припинити...

— Ай! — вигукнула Аліса.

Снейп щойно поцілів їй бобом у лоба.

— Міс Корнфут, — гаркнув майстер-зіллєвар, — це складне зілля, і якщо ви не зможете зосередитися, то нашкодите не тільки собі, а й вашим однокласникам. Залиштеся після заняття.

Останні три слова зовсім не допомогли, проте вона доклала всіх зусиль і дожила цей день, нікого не розплавивши.

Після заняття Аліса підійшла до стола. Якась її частина хотіла покійно стати там зі збентеженим обличчям і смиренно закласти руки за спину — про всяк випадок, однак тихий внутрішній голос підказував, що це погана ідея. Тож натомість вона просто безвиразно прибрала позу, що дуже личила чемній юній леді.

— Професоре? — звернулася вона.

— Міс Корнфут, — Снейп не відвів погляду зі сторінок, на яких проставляв оцінки. — Я не поділяю ваших почуттів і починаю тривожитися через ваші витріщання, тож віднині ви триматимете свої очі при собі. Зрозуміло?

— Так, — здавлено пискнула Аліса.

Снейп її відпустив. Вона кинулася з класу, щоби її пашіли, немов розплавлена лава.

Розділ 29. Егоцентричне упередження

На жаль, не можна просто пояснити, хто така Дж. К.
Ролінг. Ти повинен побачити її сам.

Наукові попередження: як зазначив Luosha, теорія емпатії з 27-го розділу (мовляв, для симуляції мозку інших ми використовуємо власний) не є відомим науковим фактом. Наявні докази вказують на це, проте ми ще не проаналізували мозкові механізми й не довели цього. А ще безчасові формулювання квантової механіки (згадані в 28-му розділі) такі елегантні, що я здивуюся, якщо фінальна теорія міститиме час, проте це також ще не підтверджено.

Останнім часом Герміону пересмикувало щоразу, коли вона чула, як інші учні обговорюють її і Гаррі. І підслухана зранку в душі розмова Мораґ і Падми стала останньою краплею в доволі великій цеберці.

Вона починала думати, що зробила жахливу помилку, вляпавшись у суперництво з Гаррі Поттером.

Якби вона просто трималася від нього подалі, то могла б залишитися Герміоною Грейнджер, найяскравішою академічною зіркою Гоґвортсу, що заробила для Рейвенклоу більше очок, ніж будь-хто інший. Не такою відомою, як Хлопчик-Що-Вижив, проте званою за свої заслуги.

Натомість Хлопчик-Що-Вижив нажив собі суперницю з

навчання, і так трапилося, що її звать Герміона Грейнджер.

Що ще гірше, вона пішла з ним на побачення.

Спершу думка про роман із Гаррі здавалася їй привабливою. Вона читала такі книжки, і якщо хтось у Гогвортсі й був кандидатом на любовне захоплення героїні, то це, очевидно, Гаррі. Розумний, веселий, відомий, інколи лячний...

Тож вона змусила Гаррі піти з нею на побачення.

І тепер вона стала його любовним захопленням.

Чи ще гірше — одним із пунктів меню для його вечері.

Того ранку Герміона була в душовій кабінці й майже ввімкнула воду, як зовні почулося хихотіння. Вона підслухала слова Мораґ, мовляв, навряд чи цій маглородці вдасться перемогти Джіневру Візлі. А Падма у відповідь припустила, що Гаррі Поттер може вирішити, що хоче *обох*.

Ніби вони не розуміли, що це ДІВЧАТА вибирають серед пунктів меню, а ХЛОПЦІ борються за них.

Та насправді ображало навіть не це. Ображало те, що коли один із тестів професорки Макґонегел вона склала на 98 балів, то всі балакали не про Герміону Грейнджер і її найвищу в класі оцінку. Суперниця Гаррі Поттера здобула на сім балів більше за нього — ось що стало новиною.

Опинившись заблизько до Хлопчика-Що-Вжив, ти стаєш частиною його історії. І не маєш більше власної.

Герміоні якось подумалося, що їй варто просто відступити, та це було б надто сумно.

Але вона хотіла повернути те, що випадково віддала, взявши на себе звання Гарріної суперниці. Хотіла знову бути окремою особистістю, а не його третьою ногою. Невже це так багато?

Важко вибратися з ями, необачно в неї впавши. Байдуже на оцінки, хоч які високі, байдуже навіть на досягнення, варті окремого оголошення під час вечері, — це означатиме

лише, що вона знову кидає виклик Гаррі Поттерові.

Але їй здавалося, що вона знайшла вихід.

Децо, про що ніхто не подумає як про черговий хід проти Гаррі.

Це буде складно.

Це суперечитиме її природі.

Їй доведеться боротися з кимось дуже злим.

І доведеться попросити допомоги в декого навіть *злішого*.

Герміона підняла руку, щоб постукати в ці жахливі двері.
Завагалася.

Вона вирішила, що поводить ся по-дурному, і підвела руку трохи вище.

Ще раз спробувала постукати.

Але рука так і не торкнулася дверей.

Однак ті самі розчахнулися.

— Ой лишенько, — протягнув павук, що вмовився посеред свого павутиння. — Невже вам так важко втратити один-єдиний бал Квірела, міс Грейнджер?

Герміона застигла з піднятою рукою, заливаючись рум'янцем. Так, *важко*.

— Ну, міс Грейнджер, я змилююся над вами, — сказав злий професор Квірел. — Вважайте, що ви його вже втратили. Ось, я позбавив вас важкого вибору. Ну хіба ви не вдячні?

— Професоре Квірел, — спромоглася пискнути Герміона. — У мене ж багато балів Квірела, чи не так?

— Безсумнівно. Проте вже на один менше. Жахливо, правда? Лише уявіть: якщо мені не сподобається причина вашого візиту, ви ризикуєте втратити ще п'ятдесят. Можливо, я зніматиму їх один... за одним... за одним...

Герміона розчервонілася ще сильніше:

— Ви справді злий, вам це колись казали?

— Міс Грейнджер, — загрозово промовив професор Квірел, — небезпечно робити такі компліменти людям, що наразі їх ще не заслужили. Вони можуть засоромитися від власної недостойності й вирішити втнути щось гідне вашої похвали. То про що́ ви хотіли зі мною поговорити, міс Грейнджер?

У четвер після обіду Герміона й Гаррі зручно влаштувалися в невеличкому закутку бібліотеки, оточивши себе квіетусним полем, щоб можна було спокійно порозмовляти. Гаррі лежав на животі, спираючись ліктями на підлогу, а головою — на руки, і змахував подеколи ногами в повітрі. Герміона майже потонула в куди більшому за неї м'якому кріслі, скидаючись на начинку в цукерці.

Гаррі запропонував був спершу проглянути тільки назви всіх бібліотечних книжок, відтак щоб Герміона прочитала зміст кожної з них.

Герміона подумала була, що це геніальна ідея. Такий підхід до бібліотеки вона ще не застосовувала.

На жаль, цей план мав деякі прогалини. Вони обоє були рейвенкловцями.

Герміона читала книжку «Магічна мнемоніка». Гаррі — «Скептичний чарівник». Кожен гадав, що робить виняток — лише цього єдиного разу. Жоден ще не усвідомив, що вони не здатні дочитати назви всіх книжок, хай як сильно намагатимуться.

Тишу їхнього невеличкого закутка раптом порушили два слова, що їх ніби видерло з Гаррі:

— О, ні.

Ненадовго запала мовчанка.

— *Не може бути*, — сказав він таким самим голосом.

Герміона почула безпорадне Гарріне хихотіння й відірвалася від своєї книжки:

— Гаразд, що́ там у тебе?

— Я щойно дізнався, чому ніколи не можна запитувати Візлі про їхнього родинного пацюка. Це справді жахливо, мені не варто сміятися, я погана людина.

— Так, — твердо заявила Герміона, — погана. Розкажи й мені.

— Добре, але спершу передісторія. Тут є цілий розділ про теорії змов щодо Сіріуса Блека. Ти ж пам'ятаєш, хто це, так?

— Звісно, — відповіла Герміона. Сіріус Блек був зрадником, другом Джеймса Поттера, що видав Волдеморові захищений дім Поттерів.

— Виявляється, у тому, як він потрапив до Азкабану, було чимало, скажімо так, *незвичного*. Блека не судили, а відповідальним за його арешт був не хто інший, як молодший міністр Корнеліус Фадж, що потім став чинним міністром магії.

Герміоні також це здалося трохи підозрілим, чим вона й поділилася.

Гаррі знизав плечима, лежачи на підлозі й дивлячись у книжку:

— Підозрілі речі трапляються постійно, а конспірологи завжди знайдуть, за що́ вхопитися.

— Але ж без суду? — запитала Герміона.

— Це сталося відразу після поразки Темного Лорда, — серйозно промовив Гаррі. — Панував неймовірний хаос, а коли аврори знайшли Блека, той стояв посеред вулиці по кісточки в крові й реготав. Двадцятьо свідків розповіло, як він убив був друга мого батька Пітера Петігрю й ще дванадця-

тьох перехожих. Не те щоб я схвалював відсутність суду над Блеком, але ж ідеться про чарівників. Це не більш підозріло, ніж, не знаю, усі ті деталі, що на них вказують люди, сперечаючись про вбивцю Джона Кеннеді. Хай там як, Сіріус Блек — це Лі Гарві Освальд чаклунського світу. Існують найрізноманітніші теорії змов щодо того, хто *насправді* замість нього зрадив моїх батьків, і один із фаворитів — Пітер Петігру. І тут усе ускладнюється.

Герміона захоплено слухала:

— Але до чого тут родинний пацюк Візлі?..

— Чекай, зараз дізнаєшся. Ось, після смерти Петігру з'ясувалося, що той був шпигуном Світла — не подвійним агентом, а просто деким, хто винюхував інформацію. Йому це добре вдавалося ще з підліткового віку, навіть у Гогвортсі він мав славу людини, що вміє дізнаватися всілякі таємниці. Отже, теорія змови ґрунтується на припущенні, що ще в школі Петігру став незареєстрованим анімагом з якоюсь маленькою формою, завдяки чому непомітно всюди нишпорив і підслуховував розмови. Головна проблема — успішні анімаги рідкісні, тож украй мало ймовірно, що хтось зміг це зробити в такому юному віці, а тому мій батько й Блек, звісно, також були незареєстрованими анімагами — згідно з цією теорією. Згідно з нею ж, Петігру самотужки вбив дванадцятьох перехожих, набув своєї маленької анімагічної форми й утік. І Майкл Шермер стверджує, що тут є чотири додаткові серйозні проблеми. По-перше, крім моїх батьків, тільки Блек знав, як обійти захисні чари їхнього будинку, — на цих словах Гаррін голос дещо посуворішав. — По-друге, Блек імовірніший підозрюваний, ніж Петігру: ширилися чутки, як ще в Гогвортсі він ледь не призвів до смерти іншого учня, до того ж навмісно, а ще він походить із дуже бридкої чистокровної родини. Сама Белатриса Блек — це його двоюрідна сестра. По-третє, Блек був удвадцяттеро сильнішим бойовим магом, ніж Петі-

гру, хоч і не настільки розумним. Дуель між ними скидалася б на дуель між професором Квірелом і професоркою Спраут. Петігру, мабуть, не встиг би навіть витягти паличку, не те що сфабрикувати всі докази, як того вимагає теорія змови. І, по-четверте, Блек стояв посеред вулиці й *реготав*.

— Але *пацюк*... — нагадала Герміона.

— Так. Ну, якщо коротко, то Білл Візлі вирішив, що пацюк його молодшого брата Персі й був анімагічною формою Петігру...

У Герміони відпала щелепа.

— Так, — провадив далі Гаррі, — складно уявити Лихого Петігру, що потай животіє як пацюк у ворожій чаклунській родині. Він радше б заचाївся з Мелфоями чи, імовірноше, десь на Карибах після пластичної операції. Хай там як, Білл вирубує свого молодшого брата Персі, паралізує і захоплює пацюка й розсилає купу сов із повідомленнями про надзвичайну ситуацію...

— О, *ні!* — вирвалося з Герміони.

— ...і якось йому вдається зібрати Дамблдора, міністра магії і головного аврора...

— *Не може бути!* — вигукнула Герміона.

— І, звісно, діставшись до нього, вони вирішили, що Білл збожеволів, проте однаково застосували до пацюка «Верітас Окулум», просто на всяк випадок. І кого ж вони виявили?

Герміона аж вмирала від цікавості:

— Пацюка.

— Молодець, візьми собі печивко! Отже, вони притягнули бідолашного Білла Візлі до лікарні Святого Мунго. Там з'ясувалося, що це звичайний напад шизофренії — таке просто трапляється з деякими людьми, особливо з парубками у віці, який ми б назвали студентським. Хлопець щиро вірив, що йому дев'яносто сім років, він помер був і через залізничну станцію вирушив назад у часі, вселившись у себе моло-

дого. Він чудово зреагував на антипсихотичне лікування й вернувся до нормального життя, і все тепер добре, крім того, що теорії змов щодо Сіріуса Блека обговорюють значно менше, а родину Візлі ніколи не розпитують про їхнього пацюка.

Герміона безпорадно хихотіла. Це справді жахливо, їй не варто сміятися, вона погана людина.

— Чого я *не розумію*, — сказав Гаррі, коли їхнє хихотіння вщухло, — то це чому Блек кинувся вистежувати Петігру, а не просто якнайшвидше втік. Він не міг не розуміти, що його шукають аврори. Цікаво, ті дізналися його мотив, перш ніж кинули до Азкабану? Ось чому люди завжди мають проходити через юридичну систему й суд, навіть ті, чия вина не зумовлює жодного сумніву.

Герміона не могла не погодитися.

Невдовзі Гаррі вже дочитав свою книжку, тоді як вона здолала лише половину своєї. І хоча її книжка була значно складніша, ніж Гарріна, Герміону однаково пройняв сором. Їй довелося повернути «Магічну мнемоніку» на полицю й відтягнути себе від неї, адже майже настав час пережити найстрашніший урок Гогвортсу — ПОЛЬОТИ НА МІТЛАХ.

Дорогою Гаррі склав їй компанію, хоча до його власного заняття лишалося ще півтори години. Ніби реактивний винищувач, що проводить сумний гвинтокрил до місця його останнього спочинку.

Хлопець тихо й співчутливо побажав їй успіху, і вона ви-йшла на зелені поля Лихої Долі.

Було чимало вереску, майже падінь, жахливих зіткнень зі смертю, землі, що розміщувалася геть *не там, де їй годилося*, сонця, що засліплювало очі, галасливої Мораґ, Менді, яка вважала, що завжди непомітно тримається поруч, щоб встигнути впіймати Герміону, якщо та раптом впаде. Герміона знала, що інші учениці сміялися з них обох, але ніколи нічого не казала Менді, бо справді не хотіла померти.

Минуло десять мільйонів років, перш ніж заняття закінчилося, а вона знову вернулася на землю, де до наступного четверга їй і було місце. Іноді їй снилися жахи, що кожен день був четвергом.

Чому всі мусять навчатися цього, якщо повнолітніми вони зможуть потрапити куди завгодно за допомогою явлення, флу чи летиключів, було для Герміони цілковитою загадкою. Насправді дорослі не мали жодної потреби літати на мітлах, це просто нагадувало примусову гру у вибивали на фізкультурі.

Принаймні Гаррі вистачило гідности, щоб соромитися своїх польотних успіхів.

Декілька годин потому вона зустрілася в навчальній залі Гафелпафу разом з Анною, Сьюзен, Ліною і Меган. Професор Флитвік (на диво боязкий, як на вчителя) запитав був, чи не завдасть їй надто великого клопоту зовсім трішечки допомогти цим чотирьом із їхнім домашнім завданням із чарів, нехай вони й не з Рейвенклову. Герміону аж розпирали гордощі.

Вона взяла аркуш пергаменту, заляпала його дещо чорнилом і розірвала на шматочки, які зіжмакала й розкидала по столі. Їй вистачило б і просто зіжмаканого паперу, але так це більше скидалося на сміття, що на початках допомагало тренувати очищувальні чари.

Герміона нашорошила вуха й очі:

— Гаразд, тепер спробуйте.

— *Еверто.*

— *Еверто.*

— *Еверто.*

— *Еверто*.

Герміона засумнівалася, чи вдалося їй помітити всі помилки:

— Спробуйте ще раз, будь ласка.

За годину Герміона дійшла таких висновків: (1) Ліна й Меган були, так би мовити, недбалими, але якщо попросити їх докласти зусиль, то вони дослухаються; (2) Анна й Сьюзен зосереджувалися й старалися навіть занадто, аж доводилося підказувати їм пригальмувати, розслабитися й обміркувати дії, а не просто щосили намагатися (дивно було думати, що ці дві невдовзі *будуть у неї*); і (3) їй сподобалося допомагати гафелпафцям — у всій їхній навчальній залі панувала доволі радісна атмосфера.

Вийшовши на вечерю, вона побачила, що Хлопчик-Що-Вижив чекає на неї за читанням книжки. Це їй лестило, та водночас трішки непокоїло: складалося враження, ніби Гаррі не розмовляв із жодною людиною, крім неї.

— А ти знав, що в Гафелпафі є метаморфомагія? — запитала Герміона дорогою до Великої зали. — Вона може робити своє волосся червоним. Тобто не рудим, як у Візлі, а червоним, як знак «Стоп». А коли вона облилася гарячим чаєм, то обернулася на чорнявого хлопця, доки знову себе не опанувала.

— Справді? Круто, — неухважливо відповів Гаррі. — Ем, Герміоно, просто уточнюю: ти ж знаєш, що завтра останній день, щоб записатися до військ професора Квірела, так?

— Так. До військ злого професора Квірела, — сердито кинула Герміона, хоча Гаррі, звісно, і гадки не мав чому.

— Герміоно, він не злий, — роздратовано заперечив Гаррі. — Він трохи темний, а ще цілковитий слизеринець. Це не те ж саме, що бути *злим*.

Гаррі Поттер знаходив речам забагато слів — ось у чому його проблема. Йому б пішло на користь, якби він просто роз-

діляв усесвіт на добре й погане.

— Професор Квірел вікликав мене наперед класу й звелів *вистрелити в когось!*

— Він мав рацію, — розсудливо промовив Гаррі. — Вибач, Герміоно, але мав. Слід було вистрелити в мене, я б не заперечував. Не можна навчитися бойової магії, якщо відмовлятися практикувати справжні закляття на справжніх противниках. Крім того, тепер ти добре справляєшся на спарингах, чи не так?

Герміоні було лише дванадцять, тому вона не могла висловити те, що знала, не могла дібрати слів, що переконали б Гаррі. Професор Квірел вибрав дівчинку, вікликав її наперед і звелів вистрелити в однокласника без жодної на те причини.

Байдуже, чи мав він рацію, що їй треба цього навчитися.

Професорка Макгонегел ніколи б так не вчинила.

Професор Флитвік ніколи б так не вчинив.

Навіть професор Снейп ніколи б так не вчинив. Мабуть.

Професор Квірел був *ЗЛИМ*.

Але вона не могла дібрати слів і знала, що Гаррі нізащо їй не повірить.

— Герміоно, я розмовляв зі старшокласниками. Професор Квірел може виявитися *єдиним* компетентним професором захисту за всі наші сім років у Гогвортсі. Все інше можна надолужити пізніше. Якщо ми хочемо навчитися захисту, то маємо зробити це *цього року*. Учні, що запишуться на факультативні заняття, дізнаються купу всього, незрівнянно більше, ніж міністерство вважає за потрібне для першокласників. Ти знала, що ми вивчатимемо закляття «Патронус»? *У січні?*

— *Закляття «Патронус»?* — здивовано вигукнула Герміона.

Її книжки стверджували, що це одні з найсвітліших відомих чарів, зброя проти найтемніших істот, що спрацьовувала тільки від щирих позитивних емоцій. Вона не очікувала такої науки від злого професора Квірела — чи що він її організує, адже Герміона й уявити не могла, що сам він здатен застосовувати це закляття.

— Так, — підтвердив Гаррі. — Зазвичай учні вивчають це закляття лише в п'ятому класі, а то й пізніше! Проте професор Квірел каже, що міністерську програму склали балакучі флоберв'яки, а здатність накладати «Патронус» залежить радше від емоцій, а не магічної сили. Він вважає, що більшість учнів робить куди менше, ніж може насправді, і запевняє, що цьогоріч це доведе.

Гаррі говорив про професора Квірела з шанобливим трепетом у голосі, як і завжди. Герміона йшла далі, стиснувши щелепи.

— Взагалі-то, я вже записалася, — тихо зауважила вона. — Зранку. З усіх цих причин, як ти й сказав.

Запрігся — тягни, як то кажуть. До того ж Герміона не збиралася *програвати*, а якщо вона хотіла виграти, то мусила навчатися.

— То ти будеш у військах? — у Гарріному голосі зненацька з'явився запал. — Це чудово, Герміоно! Я вже отримав список солдатів, проте впевнений, що професор Квірел дозволить взяти ще одного чи обміняти...

— Я не збираюся до *твого* війська, — різко обірвала його Герміона. Вона знала, що це припущення мало сенс, та однаково роздратувалася.

— Ну ж не до Драко Мелфоя, — закліпав Гаррі. — Отже, ти хочеш бути в третьому війську? Хоча ще невідомо, *хто* там стане генералом? — він звучав здивовано й трохи ображено, і вона не могла йому дорікати, проте, звісно, дорікала, адже насправді це Гаррі був у всьому винний. — Але чому не в мо-

єму?

— Подумай, — зірвалася Герміона, — можливо, щось і зрозумієш!

Вона пришвидшила ходу й залишила позаду остовпілого Гаррі.

— Професоре Квірел, — промовив Драко якомога офіційніше, — я вимушений оскаржити призначення Герміони Грейнджер генералкою третього війська.

— О? — професор Квірел недбало й розслаблено сперся на спинку крісла. — Ну то оскаржуйте, містере Мелфой.

— Грейнджер непридатна для цієї посади.

Професор Квірел задумливо постукав пальцем по щоці:

— Саме так, так і є. Ще щось?

— Професоре Квірел, — втрутився Гаррі Поттер, що стояв поруч із Драко, — з усією повагою до багатьох видатних академічних талантів міс Грейнджер, а також балів Квірела, що їх вона чесно заслужила на ваших заняттях, її особистість не відповідає потребам військового командування.

Драко полегшало було, коли Гаррі погодився піти з ним до кабінету професора Квірела, і не лише через цілковиту очевидність, що той був улюбленцем на його заняттях. Драко також починав хвилюватися, чи Гаррі, бува, й справді не здружився з Грейнджер. Минуло вже чимало часу, а він досі не зробив наступного ходу проти неї... Та тепер усе йшло як треба.

— Погоджуюся з містером Поттером, — підтакнув Драко. — Її призначення генералкою перетворює все це на фарс.

— Різко, але не могу не погодитися з містером Мелфоем,

— підхопив Гаррі. — Якщо відверто, професоре Квірел, готовності вбити в ній приблизно стільки ж, скільки в чаші митого винограду.

— Це я і без вас помітив, — м'яко відповів професор Квірел. — Ви не повідомили мені нічого нового.

Настала Дракова черга, але далі розмова щось не клеїлася. Перш ніж прийти сюди, вони ґрунтовно обмізкували всі ймовірні реакції, але такої не передбачили. Щоб взагалі можна сказати, якщо сам учитель підтвердив, що він уже знає всі наведені аргументи й однаково збирається скоїти явну помилку?

Мовчанка затягнулася.

— Це якийсь хитрий план? — повільно припустив Гаррі.

— Невже всі мої вчинки мають бути якимось планом? Невже я не можу сіяти хаос суто заради хаосу?

Драко забракло повітря.

— Не на бойовій магії, — спокійно й упевнено заявив Гаррі. — Можливо, деінде, але не в класі.

Професор Квірел повільно здійняв брови.

Геррі незмигтно на нього дивився.

Драко затремтів.

— Що ж. Видається, жоден із вас не подумав про одну дуже просту річ. Кого ж мені призначити, як не міс Грейнджер?

— Блеза Забіні, — негайно запропонував Драко.

— Ще варіанти? — здавалося, що професор Квірел розважається.

Драко спершу спали на гадку Ентоні Голдштейн і Ерні Макмілан, а тоді його здоровий глузд збунтував і заветував усіх бруднокровців та гафелпафців, хай як люто ті билися на дуелях. Натомість він просто запитав:

— А що не так із Забіні?

— Зрозуміло... — протягнув Гаррі.

— А мені ні. Чому не Забіні?

Професор Квірел поглянув на Драко:

— Тому що, містере Мелфой, неважливо, як сильно він старатиметься, йому ніколи не бути на одному рівні з вами чи містером Поттером.

Драко похитнуло від цього удару:

— Ви ж не вважаєте, що *Грейнджер* колись...

— Він робить на неї ставку, — тихо пояснив Гаррі. — Без жодної гарантії. Навіть без хорошого шансу. Вона, напевно, ніколи не влаштує нам гідного бою, а якщо й влаштує, то тільки після місяців навчання. Проте вона єдина з нашого року, хто має бодай якийсь потенціал нас перемогти.

Дракові руки смикнулися, але в кулаки не стиснулися. Заявити про підтримку, а потім передумати — класичний маневр. Отже, Гаррі Поттер таки дружив із *Грейнджер*, з чого випливало...

— Але, професоре, — знову заговорив Гаррі, — я хвилююся, чи не стане *Герміона* нещасною на посаді генералки війська. Кажу це як її друг. Змагання може піти на користь Драко й мені, однак те, що ви просите від неї, не зробить добра їй!

Проїхали.

— Дружба з *Герміоною Грейнджер* робить вам честь, — сухо зазначив професор Квірел. — Особливо з огляду на те, що водночас ви товаришуєте з Драко Мелфоем. Оце так звиятяга.

Гаррі раптом почав здаватися трохи знервованим, що мало означати, що він був *куди знервованішим*, і Драко подумки вилаявся. Звісно, Гаррі не обдурить професора Квірела.

— І сумніваюся, що *міс Грейнджер* оцінить ваше дружнє занепокоєння. Вона сама захотіла цю посаду, містере Поттер. Я її не просив.

Гаррі трохи помовчав і зиркнув на Драко. У його очах змішалися жаль і пересторога, ніби він казав: «Вибач, я зробив усе, що міг», а ще водночас: «Краще нам на цьому зупинитися».

— А стосовно її нещастя, — професор Квірел легенько по-сміхнувся. — Підозрюю, що вона впорається з викликами своєї посади набагато легше, ніж ви очікуєте, і влаштує вам гарний бій значно раніше, ніж ви думаєте.

Гаррі й Драко скрикнули від жаху.

— Ви ж не будете давати їй поради, чи не так? — приголомшено запитав Драко.

— Я не погоджувався боротися з *вами!* — долучився Гаррі.

Посмішка на обличчі професора Квірела поширшала:

— Я справді пропонував дати міс Грейнджер кілька порад щодо її перших боїв.

— *Професоре Квірел!* — вигукнув Гаррі.

— О, не переймайтеся. Вона відмовилася. Як я й передбачав.

Драко примружився.

— Заради Мерліна, містере Поттер, — промовив професор Квірел, — невже вам ніхто ніколи не казав, що витріщатися невічливо?

— Ви ж не збираєтеся таємно допомагати їй у якийсь *інший* спосіб? — уточнив Гаррі.

— Невже я на таке здатен?

— Так, — одночасно відповіли Драко й Гаррі.

— Мене глибоко ранив ваша недовіра. Що ж, обіцяю не допомагати генералці Грейнджер у будь-який невідомий вам спосіб. А тепер раджу вам повертатися до своїх військових справ. Листопад наближається, ще й швидко.

Усі наслідки цієї ситуації Драко збагнув ще до того, як за ними зачинилися двері кабінету професора Квірела.

Гаррі колись зневажливо згадував про «людську всячину». І тепер вона стала його єдиною надією.

Лиш би він не зрозумів, лиш би він не зрозумів...

— Нам варто просто першими атакувати це дівчисько Грейнджер і прибрати її з дороги, — запропонував Драко. — А розтроцївши її, зможемо спокійно змагатися між собою — ніщо не відвертатиме уваги.

— Ну, це здається не дуже чесним щодо неї, чи не так? — лагідно заперечив Гаррі.

— А *тобі* що до того? Вона ж твоя суперниця, правда? Тільки не кажи, — у голосі залунала точно підібрана недовірлива нотка, — що вона й справді почала тобі подобатися після такого тривалого суперництва...

— Бороніть мене засновники. Щоб я можу сказати, Драко? Я просто маю природне відчуття справедливості. І Грейнджер також, знаєш. Її уявлення про добро і зло непохитні, і цілком імовірно, що спершу вона атакує зло. Знаєш, ходити з таким іменем, як «Мелфой», — це ж просто напрошуватися.

ПРОКЛЯТТЯ!

— Гаррі, а ти хіба не хочеш боротися чесно зі мною? — ображено й трохи зверхньо запитав Драко.

— Маєш на увазі, відмовитися нападати на тебе тільки після того, як ти вже витратиш частину своїх сил на знищення Грейнджер? Навіть не знаю... Можливо, коли мені набридне просто вигравати, я спробую цю «чесну» штуку.

— Може, вона атакує *тебе*, ти ж її суперник.

— Але я її *дружній* суперник, — Гаррі лиховісно посміхнувся. — Я купив їй гарний подарунок на день народження й таке інше. Ніхто отак просто не псує стосунків із дружнім суперником.

— А псувати шанси свого друга на чесний бій? — гнівно накинувся Драко. — Я вважав нас друзями!

— Дозволь перефразувати. *Грейнджер* не вчинила б так із дружнім суперником, але тільки через те, що готовності вбити в ній стільки ж, скільки в чаші митого винограду. *Ти* — вчинив би. Ще й як вчинив би. І знаєш що? Я теж.

ПРОКЛЯТТЯ!

Якби це була п'єса, то грала б драматична музика.

Одягнений у бездоганну мантію із зеленою облямівкою герой з ідеально вкладеним білявим волоссям зустрівся поглядом із лиходійкою.

Відверто зубата лиходійка спиралася на спинку простого дерев'яного стільця, її неохайні каштанові пасма спадали на щоки. Вона зустрілася поглядом із героєм.

Була середа, тридцять жовтня, і перший бій відбудеться в неділю.

Драко стояв у кабінеті генералки *Грейнджер* — приміщенні розміром із невеличкий клас. (Драко не зовсім розумів, *навіщо* кожному генералові здався такий великий кабінет, йому б вистачило й просто стола зі стільцем. Та й навіщо їм це взагалі, його солдати й так знали, де його знайти. Хіба що професор *Квірел* навмисно надав їм величезні приміщення, щоб підкреслити їхній статус, у такому разі Драко не мав нічого проти.)

Грейнджер сиділа, немов на троні, на єдиному стільці в протилежному від дверей кінці кабінету. Посеред кімнати між ними простягнувся довгий стіл, у кутках розмістилися ще чотири круглі столики. Але стілець був тільки один — ген навпроти дверей. Крізь вікна на одній зі стін пробивалося со-

нячне світло, і волосся Грейнджер, вершечок якого зачепило променем, скидалося на блискучу корону.

Було б чудово, якби Драко міг повільно пройти вперед. Але на заваді йому стояв стіл, який довелося обійти по діагоналі, а драматично й гідно це зробити неможливо. Невже так і задумувалося? Якби йшлося про його батька, то, безперечно, так; але це була Грейнджер, тому, безперечно, ні.

Сісти йому було ніде, а Грейнджер вирішила не підводитися. Драко ніяк не виказав своєї люті.

— Ну, містере Драко Мелфой, — сказала Грейнджер, коли він підійшов, — ви просили авдієнції зі мною, і я милостиво її надаю. Щоб ви хотіли обговорити?

«Ходімо до маєтку Мелфоїв, ми з батьком хочемо показати тобі кілька цікавих заклять».

— Ваш суперник, Поттер, приходив до мене з пропозицією, — Драко прибрав серйозного вигляду. — Він не проти програти мені, проте вважає поразку від ваших рук занадто принизливою. Тому він хоче об'єднати сили зі мною і відразу вас знищити — не лише в першій битві, а й у всіх наступних. У разі моєї відмови Поттер очікує, що я відступлю або виснажуватиму ваші сили, доки він атакуватиме вас усім своїм військом.

— Зрозуміло, — Грейнджер видавалася здивованою. — І ви хочете мені допомогти?

— Звісно, — улесливо промовив Драко. — Його пропозиція здалася мені нечесною.

— Як мило з вашого боку, містере Мелфой. Мені так прикро через те, як я розмовляла з вами раніше. Нам слід бути друзями. Чи можу я називати вас Дракі?

У Драковій голові залунали попереджувальні дзвоники, проте залишалася ймовірність, що це вона серйозно...

— Звісно. Якщо я зможу називати вас Гермі.

Драко був доволі впевнений, що помітив, як смикнулося

її обличчя.

— Хай там як, — провадив він далі, — я гадав, що непогано було б провчити Поттера: напасти разом і розтрощити його.

— Але ж це буде нечесно щодо містера Поттера, чи не так? — запитала Грейнджер.

— Як на мене, все буде дуже чесно. Він планував учинити так із вами першим.

Грейнджер суворо на нього дивилася. Це, можливо, подіяло б на якогось гафелпафця, але не на Мелфоя.

— Ви вважаєте мене величезною дурепою, чи не так, містере Мелфой?

Драко чарівно посміхнувся:

— Ні, міс Грейнджер, але я подумав, що варто принаймні *перевірити*. Отже, чого ти хочеш?

— Ти збираєшся мене *підкупити*?

— Звісно. Я підкину тобі галеон, а ти до кінця року нападеш на Поттера, а не на мене, згода?

— Ні, але можеш підняти ціну до десяти галеонів, і я атакуватиму вас обох однаково, а не лише тебе.

— Десять галеонів — це великі гроші, — Драко завагався.

— Не знала, що Мелфої такі злидарі.

Драко витріщився на Грейнджер. Його охопило відчуття, що коїться щось дивне. Щось було не так: саме ця відповідь не мала б лунати від саме цієї дівчини.

— Ну, марнотратством не збагатієш, знаєш.

— Не знаю, чи відомо тобі, хто такі зубні лікарі, але мої батьки — *зубні лікарі*, і будь-що менше від десяти галеонів не вартує мого часу.

— Три галеони, — сказав Драко, радше промацуючи ґрунт.

— Ні, якщо ти взагалі хочеш рівного бою, а я не вірю, що

Мелфой цінує рівний бій менше, ніж десять ґалеонів.

Драко охопило відчуття, що коїться щось дуже дивне.

— Ні, — відмовився він.

— Ні? — уточнила Ґрейнджер. — Ця пропозиція діятиме недовго, містере Мелфой. Ви впевнені, що ризик терпіти до кінця року нищівні поразки від Хлопчика-Що-Вижив для вас прийнятний? Це буде досить принизливо для роду Мелфоїв, чи не так?

Переконливий аргумент, такий важко було відкинути, проте ніхто ще не розбагатів, витрачаючи гроші попри відчуття, що все це підлаштовано.

— Ні, — повторив Драко.

— До зустрічі в неділю, — попрощалася Ґрейнджер.

Драко розвернувся й покинув кабінет без жодного слова. Щось тут було не так...

— Ґерміоно, — терпляче товкмачив Ґаррі, — ми маємо змовлятися одне проти одного. Ти можеш навіть зрадити мене — це нічого не означатиме поза полем бою.

Ґерміона похитала головою:

— Це було б негарно, Ґаррі.

— Здається, — зітхнув Ґаррі, — ти зовсім не розумієш духу цієї гри.

«Це було б негарно». Так, саме так вона й сказала. Ґерміона не знала, чи ображатися їй, що Ґаррі був про неї такої думки, чи непокоїтися, що переважно вона й справді поводитьсь аж занадто зразково.

Напевно, варто змінити тему.

— Хай там як, ти щось уже запланував на завтра? Це ж...

— вона різко затнулася, зрозумівши.

— Так, Герміоно, — дещо напружено відповів Гаррі, — що завтра?

Інтерлюдія

Колись у чаклунській Британії тридцять першого жовтня святкували Геловін. Тепер це був День Гаррі Поттера.

Гаррі відмовився був від усіх запрошень, навіть від міністра Фаджа, яке могло виявитися дуже корисним із погляду майбутньої політичної підтримки, тож йому *справді* варту було зціпити зуби й прийняти його. Але для Гаррі тридцять перше жовтня назавжди залишиться Днем, Коли Темний Лорд Убив Моїх Батьків. Можливо, десь і відбувалася тиша й гідна поминальна церемонія, однак туди його не запросили.

У Гогвортсі був святковий вихідний. Навіть слизеринці не наважувалися носити чорне поза своїми підземеллями. Були особливі заходи, особлива їжа, а вчителі дивилися деінде, коли хтось бігав коридорами. Зрештою, це була десята річниця.

Гаррі пробув увесь день у своїй валізі, щоб не псувати всім свято: обідав батончиками, читав сумну наукову фантастику (не фентезі) і написав батькам значно довшого, ніж зазвичай, листа.

Розділ 30. Робота в групах, ч. 1

Дж. К. Ролінг, якщо якийсь чоловік тобі надокучатиме,
можеш подумати про блакить, порахувати до двох і
пошукати червоний черевичок.

Настала неділя, третє листопада, і невдовзі три могутні сили серед першокласників — Гаррі Поттер, Драко Мелфой і Герміона Ґрейнджер — зійдуться в битві за цілковите домінування.

(Гаррі трохи дратувало, що Хлопчик-Що-Вижив опустився з цілковитого домінування до одного з трьох рівних суперників, просто приєднавшись до змагання, але він збирався швидко повернути все на свої місця.)

Поле битви слугувала ділянка незабороненого лісу. Доволі густого, адже професор Квірел вважав, що бачити ворожі сили мов на долоні навіть для першої битви буде занадто нудно.

Усі учні, що не належали до військ першого року, отаборилися поруч і дивилися на встановлені професором Квірелом екрани. За винятком трьох хворих грифіндорців-четвертокласників, яких мадам Помфрі не випустила зі шкільної лікарні. З'явилися всі, крім них.

Учні вдягнулися не у звичайні шкільні мантії, а в маглівські камуфльовані уніформи. Професор Квірел десь удосталъ їх накупив був у різних розмірах, щоб кожен міг вибрати собі зручну. Не те щоб когось хвилювали плями чи подряпини — для цього існували чари. Але, як професор Квірел пояснив був здивованим дітям, що вирости серед чарівників, гарний

гідний одяг не сприяє ефективному переходу в лісі чи маневруванню серед дерев.

До кожної уніформи на грудях кріпилася латка з іменем учня й символом його війська. *Невеличка* латка. Якщо було бажання, то солдати могли носити, скажімо, кольорові стрічки, щоб розпізнавати одне одного здалеку, а ще ризикувати, що ці стрічки потраплять у ворожі руки, — цього ніхто не забороняв.

Гаррі намагався був назвати своє військо Армією Драконів, та Драко здійняв бучу, заявивши, що це геть усіх заплутає. Професор Квірел визнав Дракову перевагу на цю назву, якщо він її захоче. Тому тепер Гаррі боровся проти Армії Драконів.

Це, напевно, поганий знак.

Замість надто очевидної голови дракона, що видихає полум'я, Драко вирішив був взяти за символ просто вогонь. Елегантно, зрозуміло, смертельно. «Ось щό залишиться після нас». Дуже по-мелфойському.

Гаррі спершу розглядав був варіанти на кшталт П'ятсот Першого Тимчасового Батальйону й Гарріних Лиховісних Посіпак, відтак вирішив, що його військо прославиться під простим і гідним іменням — Легіон Хаосу.

Їхнім символом стала долоня зі складеними для клацання пальцями.

Усі погодилися, що це поганий знак.

Гаррі щиро намагався переконати Герміону, що хлопці під її командуванням, мабуть, почувуються незручно через її репутацію дівчинки-добрюні, тож їй краще вибрати якусь страхітливу назву. Так вона продемонструє свою силу й змусить їх пишатися належністю до її війська. Щось на кшталт Кривавих Командос.

Герміона назвала своє військо Полком «Сонечко».

Їхнім символом стало усміхнене личко.

А за десять хвилин розпочнеться війна.

Гаррі стояв посеред яскравої галявини, що призначалася їм за початкову позицію, — відкритий простір зі старими гнилими пеньками, який невідомо навіщо розчистили. Землю вкривало пригнане вітром листя й сірі рештки сухої трави, що не пережила сонячної спеки, а в небі сяяло сонце.

Його обступили двадцять три солдати, призначені професором Квірелом. Записалися майже всі грифіндорці, більш як половина слизеринців, менш ніж половина гафелпафців і лише жменька рейвенкловців. У Гарріному війську налічувалося дванадцять грифіндорців, шість слизеринців, чотири гафелпафці й один рейвенкловець, крім нього... хоча з уніформ цього зовсім не було видно. Нічого червоного, зеленого, жовтого чи синього. Лише маглівський камуфляж і латка на грудях із долонею зі складеними для клацання пальцями.

Гаррі огледів своїх двадцятьох трьох солдатів, одягнених в однакові уніформи без жодної позначки, крім цієї латки. Він посміхнувся, адже збагнув цю частину геніального плану професора Квірела. І Гаррі сповна скористається цим заради *власної* мети.

Був такий легендарний епізод соціальної психології, як експеримент у парку Робберс-Кейв. Його поставили на тлі спантеличення після Другої світової війни, щоб дослідити причини й способи розв'язання міжгрупових конфліктів. Науковці влаштували літній табір у національному парку Робберс-Кейв для двадцяти двох хлопців із двадцяти двох різних шкіл, вибираючи лише учнів із родин середнього класу. Перша фаза дослідження мала на меті з'ясувати, що може *спровокувати* конфлікт між групами. Двадцятьох двох хлопців розділили на дві групи по одинадцять... і цього цілком вистачило.

Ворожнеча спалахнула, щойно групи дізналися про існування одна одної, образливі слова залунали під час першої ж

зустрічі. Вони назвали себе орлами й гримачами (потреби в назвах не було, поки вони думали, що в парку немає нікого, крім них) і намагалися якомога більше відрізнятись від противників: гримачі почали вважати себе крутими хлопцями й міцно лаятися, а орли вирішили бути правильними й культурними.

Друга частина експерименту досліджувала способи розв'язання міжгрупових конфліктів. Спільне споглядання феєрверків узагалі не подіяло. Хлопці з різних груп лише кричали на інших і трималися подалі. А спрацювало попередження про ймовірних вандалів і необхідність працювати разом над відновленням водної мережі парку. Спільне завдання, спільний ворог.

Гаррі був майже впевнений, що професор Квірел чудово розумів цей принцип, а тому вирішив створити для кожного року *три* війська.

Три війська.

Не *чотири*.

І, безперечно, розподілити їх *не* за належністю до гуртожитку... хіба що до Дракового війська не потрапив жоден слизеринець, крім містера Креба й містера Гойла.

Ось такі риси професора Квірела й заспокоювали Гаррі: попри його показну темноту й удаваний нейтралітет у боротьбі між добром і злом, той таємно підтримував добро. Хоча Гаррі ніколи не посміє сказати це вголос.

І Гаррі вирішив сповна скористатися планом професора Квірела й зробити групу такою, якою її хоче бачити *він*.

Щойно гримачі зустріли орлів, то стали вважати себе крутими й поводитися відповідно. А орли почали думати про себе як про добрих і правильних.

І ось на залитій сонячним сяйвом лісовій галявині посеред старих гнилих пнів безладно розсіялися генерал Поттер і його двадцять три солдати. Вони анітрохи не нагадували

стрій: хтось стояв, хтось сидів, а хтось стояв на одній нозі, аби відрізнятись.

Це ж Легіон Хаосу, зрештою.

До того ж Гаррі презирливо зазначив був, що якщо не було причини шикуватися охайними невеличкими шеренгами, то й не треба ніяких охайних невеличких шеренг.

Гаррі поділив був військо на шість загонів із чотирьох солдатів, кожний загін очолював радник. Усі бійці дістали суворий наказ: не виконувати жодного наказу, включно з цим, якщо це здасться доречним... хіба що Гаррі чи радник почне зі слів «Мерлін каже», тоді треба підкоритися.

Основною тактикою Легіону Хаосу було розділитися й набігати з кількох напрямків, випадково змінюючи вектори й стріляючи дозволеним сонним закляттям якомога частіше, щойно відновиться магічна сила. І не нехтувати можливістю спантеличити чи відвернути увагу ворога, якщо така з'явиться.

Швидкі. Винахідливі. Непередбачувані. Неоднорідні. Не просто коритися наказам, а думати, чи поточні дії мають сенс.

Гаррі не був певним, чи оптимальна ця військова стратегія настільки, наскільки він удавав... Проте йому випала унікальна нагода змінити думку деяких учнів про них самих, і він збирався скористатися нею саме так.

П'ять хвилин до війни, згідно з Гарріним годинником.

Генерал Поттер підійшов (не маршуючи) до місця, де напружено чекали його повітряні сили, стиснувши мітли в руках.

— Усім доповісти про готовність, — звелів він. Цю частину вони ретельно пропрацювали протягом свого єдиного суботнього тренування.

— Червоний лідер готовий, — відповів Шеймус Фініган, гадки не маючи, що це значить.

— Червоний п'ятий готовий, — підхопив Дін Томас. Він усе життя чекав, щоб це сказати.

— Зелений лідер готовий, — твердо заявив Теодор Нот.

— Зелена сорок перша готова, — завершила Трейсі Девіс.

— Щойно пролунає сигнал, я хочу побачити вас у повітрі, — промовив генерал Поттер. — Не вступати в бій, повторю: не вступати в бій, — звісно, у мітли не дозволялося кидатися сонними закляттями, тільки такими, що тимчасово підсвічували свою ціль червоним, а влучання в мітлу чи вершника вибивало учня з війни. — Червоний лідере й червоний п'ять, мерщій летіть до війська Мелфоя, тримайтеся щонайвище, але так, щоб бачити їх, і повертайтеся відразу, як розвідаєте їхні плани. Зелений лідере, те ж саме для війська Грейнджер. Зелена сорок перша, витай над нами й чатуй на мітли чи солдатів. Тобі й лише тобі дозволено відкривати вогонь. І пам'ятайте: я жодного разу не додав «Мерлін каже», але нам *справді* потрібна ця інформація. Слава Хаосу!

— Слава Хаосу! — відгукнулася четвірка з різним ступенем захоплення.

Гаррі очікував, що Герміона негайно нападе на Драко. У цьому разі він збирався розгорнути свої сили для допомоги їй, та спершу дочекатися, щоб вона зазнала серйозних втрат і завдала якоїсь шкоди. Якщо вдасться, то це можна буде видати за героїчний порятунок. Зрештою, не варто, щоб Сонечко вважало Хаос своїм ворогом.

Але якщо вона вчинить *якось інакше*... Що ж, саме тому Легіон Хаосу чекає на звіт зеленого лідера.

Драко діятиме у власних інтересах, приготувавшись, звісно, захищатися від Герміони. Може, він зрозуміє, що Гаррі збрехав і не має наміру чекати, доки завершиться їхня битва. А може, і ні. Втім, Гаррі відправив до Армії Драконів дві мітли: на випадок, якщо ті щось робитимуть і якщо Драко, містер Гойл чи містер Креб виявляться досить вправними,

щоб підстрелити одну з них у повітрі.

Але непередбачуваною була генералка Грейнджер, і Гаррі зробить свій хід, лише коли знатиме її дії.

У самому серці лісу, де високо вгорі гойдалися густі кроки, змушуючи візерунки тіней танцювати на землі, там, де дерева росли не так щільно, стояв генерал Мелфой, спокійно й задоволено оглядаючи своє військо. Шість підрозділів із трьома солдатами в кожному, повітряний підрозділ із чотирма (туди він призначив Грегорі), а також командний підрозділ: він сам і Вінсент. Своє військо Драко муштрував зовсім недовго в суботу, та був певен, що зміг пояснити основи: залишатися поруч із соратниками, прикривати їхні спина й довіряти їм свої. Рухатися як єдиний організм. Коритися наказам і не виказувати страху. Цілитися, стріляти, переміщатися, знову цілитися, знову стріляти.

Шість підрозділів сформували захисний периметр навколо Драко, старанно вдивляючись назовні в ліс. Вони стояли спина до спина з паличками, стиснутими в низькій позиції, доки не було потреби атакувати.

Вони вже були на диво схожі на підрозділи аврорів, за чийми тренуваннями Драко якось спостерігав під час батькових інспекцій.

Хаос і Сонечко навіть не збагнуть, що їх знищить.

— Увага, — виголосив генерал Мелфой.

Шість підрозділів розгорнулися й повернулися до Драко. Вершники з мітлами в руках також поглянули на нього.

Він вирішив зачекати з обов'язковим салютуванням до першої перемоги, коли грифіндорці й гафелпафці охочіше віддаватимуть честь Мелфою. Але його солдати вже вишику-

валися доволі струнко, особливо грифіндорці, і Драко засумнівався в доцільності цієї затримки. Грегорі тихо прислухався був до розмов і звітував, що Драко вважають прийнятним командиром через той випадок на уроці захисту, коли він сам запропонував навчитися програвати разом із Гаррі Поттером. Принаймні його солдати. «Не всі слизеринці однакові. Є слизеринці, але є й слизеринці», — цитували грифіндорці з Дракового війська своїм однокласникам.

Драко був відверто приголомшений, як неймовірно легко все склалося. Спершу він протестував був, що йому не призначили слизеринців, але професор Квірел пояснив: якщо Драко бажає стати першим Мелфоем, який прибере до своїх рук повний політичний контроль над усією країною, то йому варто вчитися керувати й іншими трьома чвертями населення. Ось такі риси професора Квірела й заспокоювали Драко: той явно підтримував хороших хлопців куди більше, ніж показував.

Сама битва легкою не буде, особливо якщо Грейнджер спершу атакує драконів. Драко ніяк не міг наважитися завдати превентивного удару, негайно кинувши всі сили проти Грейнджер, і хвилювався: (1) чи Гаррі не обманює його цілковито щодо ймовірних дій Грейнджер; (2) чи Гаррі не обманює його, обіцяючи, що зачекає на завершення атаки Грейнджер, перш ніж приєднається до битви.

З другого боку, Армія Драконів мала одну таємну зброю, навіть три, чого може вистачити, навіть якщо їх водночас атакують обидва війська...

Майже пора, а отже, настав час для передвоєнної промови, що її Драко ще раніше написав і вивчив напам'ять.

— Битва ось-ось розпочнеться, — його голос лунав спокійно й виважено. — Пам'ятайте все, що показали вам я, містер Креб і містер Гойл. Дисципліна й смертоносність — ось запорука перемоги будь-якого війська. Генерал Поттер і Легіон Ха-

осу недисципліновані. Грейнджер і Полк «Сонечко» не смертоносні. Ми дисципліновані, ми смертоносні, ми дракони. Битва ось-ось розпочнеться, і ми її виграємо.

Промова, яку генерал Поттер експромтом виголосив для Легіону Хаосу прямо перед їхньою першою битвою о 14:56 третього листопада 1991 року.

— Солдати, я не брехатиму вам: кепські наші справи сьогодні. Армія Драконів ще не програла жодної битви. А Герміона Грейнджер... має бездоганну пам'ять. Далєбі, більшість із вас помре. А вцілілі заздритимуть полеглим. Але ми мусимо перемогти. Ми мусимо перемогти, щоб одного дня наші діти знову могли насолоджуватися смаком шоколаду. На кону все. Буквально все. Якщо ми програємо, увесь всесвіт просто згасне, мов та електрична лампочка. Бачу, багато хто тут не знає, що таке електрична лампочка. Ну, це погано, повірте мені на слово. Але якщо нам судилося полягти в цій битві, то ми поляжемо героями, щоб огорнуті темрявою могли подумки сказати: «Принаймні це було весело». Чи боїтеся ви смерті? Я знаю, що я боюся. Мене проймають дрижаки від страху, ніби хтось накидує мені морозива за пазуху. Але я знаю... що історія спостерігає за нами. Вона спостерігала, доки ми перевдягалися в уніформи, імовірно, навіть зробила фотографії. А історію, солдати мої, пишуть переможці. Якщо ми переможемо, то зможемо написати власну історію. Історію, у якій Гоґвортс заснували четверо ельфів-відступників. Ми змусимо всіх вивчати саме цю історію, навіть якщо це неправда, і якщо вони помиляться на наших іспитах... то не складуть їх. Чи не варто за таке померти? Ні, не відповідайте. Деяким речам краще лишатися незнаними. Ніхто з нас

не знає, чому ми тут. Ніхто з нас не знає, чому ми боремося. Ми прокинулися в цих уніформах у цьому загадковому лісі, знаючи лише, що немає жодного шансу вернути свої імена й спогади, крім як перемогти. Учні в інших військах... вони такі самі, як ми. Вони не хочуть помирати. Вони борються, щоб захистити одне одного — єдиних друзів, що в них залишилися. Борються, бо знають, що десь є їхні родини, які сумуватимуть за ними, навіть якщо наразі вони цього не пам'ятають. Можливо, вони навіть борються заради порятунку світу. Але наша причина боротися краща за їхню. Ми боремося, бо нам це подобається. Ми боремося, щоб вразити потойбічних чудовиськ поза часом і простором. Ми боремося, бо ми Хаос. Невдовзі розпочнеться фінальна битва, тож дозвольте мені сказати вам зараз, бо іншої нагоди може й не статися: бути вашим командиром було для мене честю, нехай і недовгою. Дякую вам, дякую вам усім. І пам'ятайте: наша мета — не просто перебити ворогів. Наша мета — змусити їх боятися.

Величезний гонг розкотисто прогудів над лісом.
І Полк «Сонечко» замаршував.

Напруга наростала й наростала, доки Гаррі й ще дев'ятнадцять солдатів чекали разом на звіт повітряних воїнів. Це не мало забрати багато часу, адже мітли швидкісні, а відстані в лісі невеликі...

З боку Дракового табору стрімко наближалися дві мітли, і всі затамували подих. Вони не виконували маневрів, що бу-

ли сьогоднішнім кодом для дружніх мітел.

— *Розсіятися й вогонь!* — прогримів генерал Поттер.

І не забарився перейти до дій, щодуху помчавши під прихисток лісу. Щойно він опинився серед дерев, то крутнувся на місці й здійняв паличку, намагаючись знайти мітлу в небі...

— Чисто! — вигукнув хтось. — Вони вертаються назад!

Гаррі подумки низав плечима. Неможливо було завадити Драко здобути цю інформацію, та й дізнався він лише, що його військо нікуди не рухалося.

Хаосіти повільно вийшли з лісу...

— Мітла з боку Грейнджер! — заволав хтось інший. — Гадаю, це зелений лідер, бо він пірнув і крутнувся!

Невдовзі Теодор Нот полетів сторчма донизу й різко зупинився, зависнувши на мітлі серед солдатів.

— Грейнджер розділила свої сили навпіл! — з останніх сил закричав просякнутий потом Нот. — Вона атакує обидва війська! По дві мітли кружляють над кожним підрозділом, вони переслідували мене пів шляху сюди!

«Розділила своє військо, якого біса...».

Коли велика сила концентрує вогонь на меншій, то остання швидко вичерпується й не встигає завдати шкоди у відповідь. Якщо двадцять солдатів зіткнуться з десятьма, то двадцять сонних заклять полетить у десяток людей, і лише десять — у другий бік. Отже (хіба що кожне закляття з цього першого залпу влучить у ціль), менша сила втратить більше бійців, ніж знешкодить. Знищені нароздріб — таким військовим терміном позначали поразку внаслідок розділення сил. Що Герміона собі думає...

І Гаррі збагнув.

Вона грає чесно.

Ох, це буде довгий курс захисту.

— Гаразд, — гучно сказав Гаррі, щоб почуло все військо.
— Дочекаймося звіту червоного крила й захмармо трохи Сонечко.

Драко незворушно вислухав звіти літунів, не виказуючи свого приголомшення. Що Грейнджер собі думає?

І Драко збагнув.

Це блеф.

Одна з двох сил Сонечка змінить напрямок, і разом вони атакують... кого?

Невіл Лонгботом маршував лісом назустріч сонячним силам, позираючи подеколи на небо, чи немає там мітел. Поруч крокували соратники з його загону: грифіндорці Мелвін Кут і Лаванда Браун та слизеринець Ален Флінт. Останній був радником їхнього загону, хоча Гаррі спершу запропонував цю посаду Невілові, якщо той забажає.

Наодинці Гаррі говорив був йому чимало речей, починаючи з такого: «Знаєш, Невіле, якщо ти хочеш стати таким крутим, як уявний Невіл, що живе у твоїй голові, але не може проявити себе через твій страх, то тобі справді варто записатися до військ професора Квірела».

Тепер Невіл був переконаний, що Хлопчик-Що-Вижив уміє читати думки, інакше дізнатися він ніяк не міг. Невіл ніколи *нікому* про це не розповідав і не подавав ані знаку. І жодна інша людина не була такою, принаймні Невіл не помічав.

І Гарріні запевняння справдилися: це геть відрізнялося від спарингів на уроках захисту. Невіл сподівався був виправити на спарингах усе, що в ньому було не так, але, ну, не вдалося. Хоч він і міг накладати кілька заклять на інших учнів у класі, коли поруч був професор Квірел, який пильнував, щоб усе було гаразд, хоч він і міг ухилитися й стріляти у відповідь, коли це дозволялося, коли всі цього очікували, ще й обдарували б його презирливими поглядами в разі невдачі, усе це не допомагало навчитися стояти за себе.

Але бути частиною війська...

Маршуючи лісом поруч із соратниками в уніформі із символом складених для клацання пальцями, Невіл відчував, як щось дивне вирує у нього всередині.

Якби він захотів, то міг би й просто йти, але йому подобалося маршувати. Мелвіну, Лаванді й Алену обабіч нього, видається, теж це подобалося.

І Невіл тихо затягнув Пісню Хаосу. У цій мелодії будь-який магл розпізнав би «Імперський марш» Джона Вільямса, також відомий як «Тема Дарта Вейдера». А додані Гаррі слова легко запам'ятовувалися:

*До-ля-ля
До-ля-ля до-ля-ля
До-ля-ля
До-ля-ля до-ля-ля
ДО-ля ДО-ля
До-ля до-до-до до-ля
До-ля до-до-до до-ля
До-ля-ля до-ля-ля*

На другому рядку наспів підхопили інші, і невдовзі він почувся звідусіль у лісі неподалік.

І Невіл маршував зі своїми соратниками з Легіону Хаосу.

У серці вирували дивні відчуття.

Уява ставала дійсністю.

А з губ злітала страхітлива пісня долі.

Гаррі витріщався на розкидані по лісу тіла. Його аж занудило трохи, довелося нагадати собі, що вони лише сплять. Серед полеглих були дівчата, і від цього чомусь ставало куди гірше. Він у жодному разі не обмовиться про це в присутності Герміони, інакше аврори знайдуть його рештки в малесенькому чайничку.

Половина Сонечка не змогла дати гідний бій усьому Хаосу. Дев'ятеро піхотинців вибігли були з безмістовними криками, захищаючи обличчя й груди колами простих щитів. Але неможливо водночас тримати щит і стріляти, тож Гарріні солдати просто цілилися в ноги. Усі, крім однієї сонечка, полягли, щойно простір заповнили крики «Сомніум!». Остання бійчиня скасувала свої щити й навіть вибила одного противника, перш ніж її вкрило хвилею заклять (сонний проклін був цілком безпечним у разі множинних влучань). З двома сонячними літунами впоратися виявилось значно складніше, довелося втратити аж трьох хаосітів, доки масивний вогонь із землі не позначив їхні мітли червоним світінням.

Герміони серед полеглих не було, мабуть, вона дісталася Драко. Це змусило Гаррі злитися на якомусь цілковито незбагненному рівні, і він не знав, чим саме це було зумовлено: бажанням захистити Герміону, відчуттям ошуканства, тому що це зробив не він, чи, можливо, *і тим, і тим*.

— Гаразд, — промовив Гаррі, підвищивши голос. — Не забуваймо, що це не був справжній бій, це генералка Грейнджер припустилася помилки у своїй першій битві. Сьогодні справжній бій на нас чекає з Армією Драконів, і він анітрохи

не скидатиметься на те, що щойно відбулося. Буде значно веселіше. Рушаймо.

З неба впала мітла. Вона наближалася страхітливо швидко, відтак розвернулася на кінчику й застигла прямо біля Драко, загальмувавши з такою силою, що було майже чути, як обурено кричить повітря.

Ні, це не було небезпечним позерством. Просто Грегорі Гойл був *настільки* вправним і не марнував часу.

— Поттер наближається, — доповів він без жодного натяку на свою звичну підробну манірність у голосі. — У них досі всі чотири мітли, зняти їх?

— Ні, — різко заборонив Драко. — Сутичка над їхнім військом дає їм надто велику перевагу: вони стрілятимуть по тобі із землі, навіть ти можеш не ухилитися від стількох заклять. Зачекай, доки розпочнеться бій.

Драко втратив чотирьох драконів за дванадцятьох сонечок. Виявилось, що генералка Грейнджер таки була неймовірною дурепою, хоч він і не знайшов її серед нападників, а тому не зміг поглузувати з неї й запитати, щó, заради Мерліна, вона собі думала.

Справжня битва, як усі й передбачали, буде з Гаррі Поттером.

— Готуйтеся! — заревів Драко своїм солдатам. — Залишайтеся поруч із соратниками, дійте як одне ціле, стріляйте, щойно ворог підійде достатньо близько!

Дисципліна проти Хаосу.

Це буде недовгий бій.

Адреналіну в його крові все більшало й більшало, доки Невілу не стало важко дихати.

— Наближаємося, — попередив генерал Поттер гучно саме настільки, щоб усе військо ледве розібрало його слова. — Час розбігатися.

Невілові соратники віддалилися. Вони однаково підтримуватимуть одне одного, просто ворогові буде набагато легше, якщо всі зіб'ються до купи: постріл, призначений товаришеві, може його оминати — і влучити натомість у тебе. Коли сили розпорошені й рухаються якнайшвидше, поцілити в когось куди складніше.

Тренування Хаосу генерал Поттер почав був із того, що звелів їм стріляти одне в одного: коли обидві сторони швидко бігали, коли стояли нерухомо й старанно цілилися, а також коли хтось один рухався, а другий — залишався на місці. Сонний проклин легко знімався, нехай це й було заборонено під час справжніх битв. Генерал Поттер охайно все записав, щось обміркував, підрахував і оголосив, що розумніше буде не сповільнюватися й ретельно прицілюватися, а швидко рухатися, ухиляючись від пострілів.

Невіла досі трохи непокоїло, що він більше не маршує поруч із соратниками, але завчені раніше моторошні бойові кличі вже гриміли в його голові, і це дуже допомагало.

Цього разу, тихо присягнув собі Невіл, його голос у жодні-сінькому разі не перейде на писк.

— Підняти щити, — скомандував генерал Поттер, — потужність на передні відбивачі.

— *Контего*, — прошелестіло військо, і перед головами й грудьми з'явилися круглі екрани.

Невіл відчув різкий присмак у роті. Генерал Поттер не

наказав би створювати щити, якби вони вже майже не наблизилися. Він бачив, як камуфльовані силуети драконів рухаються в хащах, і вони от-от побачать їх...

— В атаку! — почувся далекий крик Драко Мелфоя.

— Уперед! — заревів генерал Поттер.

Адреналін у Невіловій крові завирував, і ноги понесли — ще ніколи в житті він не бігав так швидко. Він летів прямо на ворога й не мав потреби озиратися, щоб знати: його соратники роблять так само.

— *Кров для бога крові!* — кричав Невіл. — *Черепи для черепного трону!* Йа! Шуб-Ніггурат! Ворожі ворота збоку!

Сонне заляття розбилося об його щит. Інші постріли якщо й були, то намарні. Невіл встиг помітити перелякане обличчя Вейна Гопкінса, який стояв біля двох нерозпізнаних грифіндорців, а тоді...

Він скасував простий щит і вистрелив у Вейна...

Промахнувся...

Нестримні ноги понесли його прямо крізь ворожі сили до інших трьох драконів, що скерували на нього палички, роззявивши роти...

Невіл бездумно кинувся на лісову землю саме тоді, коли пролунали три голоси:

— *Сомніум!*

Було боляче. Поки Невіл котився, то відчував, як у нього впиваються тверді камені й гілки. Не так погано, як падати з мітли, та удар об землю однаково виявився сильним. Зненацька йому сяйнула ідея, він припинився і заплющив очі.

— Припиніть! — почувся голос. — Не стріляйте, ми дракони!

Невіл задоволено зрозумів, що зміг дістатися місця між двома групами драконів, саме коли одна з них вистрелила в нього. Гаррі розповідав був про таку тактику, що змушує

ворога боятися нападати, але, видається, це спрацювало навіть краще. До того ж дракони вважали, що *влучили* в нього, адже бачили, як Невіл упав після їхнього пострілу.

Він подумки долічив до двадцяти й ледь-ледь розплющив очі. Зовсім поруч три дракони вертіли головами, а крики *«Сомніум!»* і *«Черепи для черепного трону!»* заповнили повітря навколо. Усі трое наразі ховалися за простими щитами.

Невіл досі стискав у руці паличку, тож виявилось нескладно вказати нею на черевик одного з них і прошепотіти:

— *Сомніум.*

Він швидко заплющив очі й розслабив руку, почувши, як той хлопець впав на землю.

— *Звідки воно взялося?* — закричав Джастін Фінч-Флечлі.

Зашаруділо листя: два дракони кружляли, шукаючи ворога.

— *Перебудуватися!* — проревів Мелфой. — *Усі до мене, не дозволяйте їм вас розділити!*

Невіл почув, як два дракони перестрибнули через його розпластане тіло, виконуючи наказ. Він розплющив очі, не без болю підвівся на ноги, націлив паличку й вимовив нові чари, що їх навчив був усіх генерал Поттер. Вони ще не могли накладати справжніх ілюзійних заклять, щоб заплутувати ворогів, та навіть у їхньому віці їм було до снаги...

— *Черевомовліо,* — прошепотів Невіл. Спрямувавши паличку вбік від Джастіна й іншого дракона, він заволав: — *Заради Ктулху й слави!*

Джастін і другий хлопець різко зупинилися й повернули свої щити в тому напрямку, куди Невіл посунув свій бойовий ключ.

— *Сомніум!* — кілька криків розітнуло повітря, і другий хлопець впав ще до того, як Невіл прицілився.

— *Останній мій!* — вигукнув Невіл і побіг прямо на Джастіна; той погано до нього ставився, доки старші гафелпафці його не вгамували.

Невіла оточували соратники, а це означало...

— *Спеціальна атака, стрибок Хаосу!* — залементував Невіл, не сповільнивши свого бігу.

Він відчув легкість у тілі, відтак удвічі більшу легкість: його товариші спрямували на нього палички й тихо застосували літальні чари. Невіл підвів лівицю, клацнув пальцями й, чимдуж відштовхнувшись ногами, здійнявся в повітря. Перелетівши над щитом щиро ошелешеного Джастіна, він скерував паличку вниз і вигукнув:

— *Сомніум!*

Бо йому так захотілося, ось чому.

Невіл не зовсім правильно розмістив ноги й трохи проорав ґрунт під час приземлення, але двоє з трьох легіонерів Хаосу спромоглися постійно вказувати на нього паличками, тому він не сильно забився.

Невіл підвівся. Він розумів, що варто рухатися, звідусіль лунали крики «*Сомніум!*»...

— *Я Невіл, останній нащадок Лонгботомів!* — заволав Невіл угору, тримаючи паличку вертикально, наче викликав на бій саме яскраве блакитне небо. Він знав, що віднині все буде інакше. — Невіл із Хаосу! Підходьте, якщо насмі...

(Прокинувшись пізніше, Невіл дізнався, що Армія Драконів сприйняла це за заклик для контратаки.)

Дівчина поруч важко опустилася на землю. Вона взяла на себе призначений йому постріл, і Гаррі почув, як звіддалік зловтішно засміявся містер Гойл. Він промайнув над ними

на своїй мітлі, важко роздираючи повітря: воно аж мало б розпадатися на шматки за його спиною.

— *Лумінос!* — крикнув один із хлопців біля Гаррі, який ще не встиг відновити достатньо магічної сили, щоб зробити це першим. Містер Гойл навіть не сповільнився, щоб ухилитися.

Наразі в Хаосу залишилося лише шестеро солдатів, а в Армії Драконів — двоє. Та от халепа: один із них був непереможний, а другий використав усі сили трьох бійців лише для того, щоб оточити себе звідусіль щитом.

Містер Гойл забрав більше бійців, ніж усі інші дракони разом узяті. Він ухилився й кружляв у повітрі так швидко, що ніхто не міг у нього влучити, а йому ще й вдавалося водночас стріляти.

Гаррі вигадав безліч різноманітних способів зупинити містера Гойла, проте жодного *безпечного*. Навіть сповільнити його літальними чарами (вони утворювали суцільний промінь, яким було значно легше цілитися) було небезпечно, адже так він міг впасти з мітли. Закинути чимось траєкторію його польоту було небезпечно. І Гаррі, чия кров уже крижаніла, ставало дедалі важче про це пам'ятати.

«Це гра. Ти не намагаєшся його *вбити*. Не жертвуй усіма своїми майбутніми планами заради гри...».

Гаррі *бачив* закономірність, він *бачив*, як містер Гойл ухиляється, він *бачив*, як усі вони мали стріляти, щоб створити сітку, у якій той не зманеврує. Та він не міг швидко *пояснити* потрібні дії своїм солдатам, вони не могли скоординувати свої постріли достатньо добре, а тепер їм ще й не вистачало для цього людей...

«Я відмовляюся програвати, не так, не ціле військо одному солдатові!».

Мітла містера Гойла блискавично змінила напрямок — ніщо не мало б рухатися з такою швидкістю — і розвернула-

Він сімнадцять днів підтримував цю трансфігурацію, а тепер доведеться починати спочатку.

Та могло бути й гірше. Це могло трапитися на чотирнадцять днів пізніше, після дозволу професорки Макгонегел трансфігурувати камінь його батька. Дуже корисний урок, засвоєний за невелику ціну.

«Примітка: завжди знімати перстень із пальця, перш ніж повністю вичерпати магію».

Гаррі відштовхнувся від землі, і його тіло заболіло відразу й усюди. Магія м'язи не навантажувала, а от ухиляння серед дерев — ще й як.

Він дошкандибав до переливчастої півкулі, що містила Драко Мелфоя. Той тримав паличку вертикально, щоб підтримувати щит, і холодно всміхався.

— Де п'ята бійчиня? — запитав Гаррі.

— Ем... — протягнув хлопець, чиє ім'я Гаррі наразі не міг пригадати. — Я вистрелив сонним прокльоном у щит, а він зрикошетив у Лаванду. Тобто кут відбиття мав бути інакший, але так сталося...

Драко самовдоволено посміхався за щитом.

— Дай-но вгадаю, — Гаррі втупився Драко прямо в очі, — оті охайненькі маленькі трійки — це формації, які використовують професійні магичні війська? Що складаються з тренуваних солдатів, які вміють легко влучати в рухомі цілі, коли самі стоять на місці, а ще комбінувати захисні сили, коли перебувають поруч? На відміну від твоїх бійців?

Посмішка здимла з Дракового лиця, він посуворішав і наспився.

— Знаєш, — безтурботно сказав Гаррі, розуміючи, що ніхто, крім Драко, не збагне справжнього змісту його слів, — це чудово демонструє, що варто завжди брати під сумнів наслідувані моделі поведінки й цікавитися, чому заведено робити саме так і чи має це сенс у поточному контексті. Завжди за-

стосовуй цю пораду в справжньому житті, до речі. І дякую за повільні й скупчені цілі.

Бо Драко вже слухав був цю лекцію і, як Гаррі й очікував, відкинув її, підозрюючи, що той намагається ще більше послабити Дракову вірність традиціям чистоти крові. Саме це Гаррі, звісно, *і робив*. Але тепер з'явилася чудова нагода, щоб наступної суботи навести цей приклад як демонстрацію, що недовіра авторитетам — це просто корисне в реальному житті вміння. Поставлені досліди (спершу з окремими людьми, а потім з групами), якими він *підтвердив* свої припущення про важливість швидкості, Гаррі також згадає, щоб утовкмачити в Дракову голову: завжди треба шукати можливість застосовувати ці методи щодня.

— Ви ще не виграли, генерале Поттер! — огризнувся Драко. — Можливо, у нас сплине час, і професор Квірел оголосить нічию.

Слушне й тривожне зауваження. Війна закінчувалася, лише коли професор Квірел (на свій власний розсуд) вирішував, що котресь військо перемогло згідно зі стандартами справжнього життя. Жодної *формальної* умови для перемоги не було, інакше, як пояснив був професор Квірел, Гаррі вигадає, як зловживати правилами. Той мусив визнати, що це мало сенс.

І не міг нарікати, що професор Квірел не оголошує завершення бою, адже існувала ймовірність, що останньому солдатові Армії Драконів вдасться перемогти всіх п'ятьох уцілілих легіонерів Хаосу.

— Гаразд, — промовив він. — Хтось щось знає про закляття щита генерала Мелфоя?

Виявилося, що це різновид стандартного «Протеґо». Він мав кілька недоліків, зокрема — і найважливіше — не переміщувався разом із чарівником. Плюсом (а з Гарріного погляду мінусом) було те, що цю версію легше вивчити, легше ство-

рити й легше підтримувати протягом тривалого часу. Щоб знищити цей щит, доведеться закидати його шквалом атакувальних заклять, а Драко, видно, ще й міг якоюсь мірою контролювати їхній кут відбиття.

Гаррі спало на думку застосувати «Вінгардіум Левіозу» й надавати щит згори важким камінням, доки Драко не зможе більше підтримувати його проти тиску... Але тоді воно впаде й завалить Драко, а вбивати ворожого генерала насправжки не належало до його сьогоднішніх планів.

— Отже. Чи існують спеціалізовані закляття для пробивання щитів? — запитав Гаррі.

Такі існували.

Гаррі поцікавився, чи знає їх хтось із його солдатів.

Ніхто не знав.

Драко знову глузливо вишкірився за своїм щитом.

Гаррі запитав, чи існують якісь атакувальні закляття, що не відбиваються.

Скидалося на те, що блискавки щити зазвичай поглинають, а не відбивають.

Ніхто не знав жодного закляття для створення бодай чогось схожого на блискавку.

Драко загиготів.

Гаррі зітхнув.

Він у край урочисто поклав паличку на землю й дещо втомлено проголосив, що просто візьме й прибере щит самостійно, використовуючи метод, який залишиться загадкою; усі інші мають стріляти в Драко, щойно щит зникне.

Легіонери Хаосу стривожилися.

Драко видавався спокійним, тобто добре себе контролював.

Гаррі дістав із кашпучка тонкий складений коцик і загорнувся в нього, сівши біля мерехтливого щита, щоб ніхто

не міг бачити, що він робить, — крім Драко, звісно. Далі з капшучка з'явився автомобільний акумулятор і пускові кабелі — він же не міг покинути маглівський світ і розпочати нову еру магічних досліджень, не прихопивши із собою щось для генерації електроенергії.

Невдовзі легіонери Хаосу почули клацання пальцями, після чого з-під коцика залунало потріскування. Щит засяяв яскравіше.

— Не зважайте на мене, будь ласка, не відводьте очей від генерала Мелфоя, — звелів Гаррі.

На Драковому обличчі вже починала проступати знервованість, а ще лютъ, роздратування й безвихідь. Гаррі всміхнувся йому й проказав самими лише губами:

— Потім розповім.

Зненацька спіраль зеленої енергії вилетіла з лісу й розбилася об щит, від чого той пронизливо заскреготав — наче гострі уламки скла затерлися один об одного. Драко похитнувся.

Гаррі несамовито запанікував. Він від'єднав кабелі від акумулятора й згодував їх капшучкові, відтак згодував сам акумулятор, скинув коцик, схопив паличку й підвівся. Усі його солдати ошаліло роззиралися навкруги.

— *Контего*, — сказав Гаррі. Солдати повторили за ним, але він навіть не знав, куди варто розвернути щит. — Хтось бачив, звідки воно взялося? — хитання головами. — Генерале Мелфой, не проти розповісти, чи це *ви* знешкодили генералку Грейнджер?

— Ще б пак. Проти, — уїдливо відповів Драко.

Хай йому чорт.

Гаррі обмірковував ситуацію. Драко за щитом, втомлений, він теж виснажений, Герміона хтозна-де в лісі, у нього залишилося четверо хаосітів...

— Знаєте, генералко Грейнджер, — гучно промовив Гар-

рі, — вам справді варто було зачекати, щоб я добив генерала Мелфоя, і тільки тоді нападати. Так ви змогли б перемогти всіх уцілілих.

Звідкілясь долинув високий дівчачий сміх.

Гаррі застиг мов укопаний.

То була не Герміона.

А тоді почувся страхотливий, моторошний, бадьорий спів, що дедалі гучнішав і лунав звідусіль.

*«Не треба лякатися, не треба сумувати,
Тих, у кому зла нема, не будемо чіпати...»*

— *Грейнджер шахрує!* — вибухнув Драко за щитом. — Вона розбудила своїх солдатів! Чому професор Квірел...

— Дай вгадаю, — Гаррі стало зле. Він дуже ненавидів програвати. — Це була напрочуд легка битва, правда? Вони падали мов мухи?

— Так, — підтвердив Драко. — Ми перемогли їх усіх із першого пострілу...

Жахливе усвідомлення перекинулося від Драко на легіонерів Хаосу.

— Ні, — заперечив Гаррі, — не перемогли.

Камуфльовані форми почали виринати з лісу.

— Союзники? — запропонував Гаррі.

— Союзники, — погодився Драко.

— От і добре, — пролунав голос генералки Грейнджер, і спіраль зеленої енергії вирвалася з лісу й розбила Драковий щит на друзки.

Генералка Грейнджер оглядала поле битви зі щирим задоволенням. У неї залишилося лише дев'ятеро сонечок, але

цього мало вистачити, щоб впоратися з останнім уцілілим ворогом, особливо з огляду на те, що Парваті, Ентоні й Ерні вже вказували паличками на генерала Поттера, якого вона веліла взяти живим (ну, притомним).

Вона знала, що це погано, але їй дуже-дуже-дуже хотілося позловтішатися.

— Це якийсь фокус, так? — напружено запитав Гаррі. — Це *мусить* бути якийсь фокус. Ти не можеш раптом перетворитися на бездоганну генералку. Не на додачу до всього іншого. Ти не настільки слизеринська! Ти не пишеш моторошних віршів! *Ніхто не може бути настільки успішним у всьому!*

Генералка Грейнджер поглянула на своїх сонячних солдатів, відтак знову на Гаррі. Мабуть, усі спостерігали з екранів зовні.

— Я можу досягти чого завгодно, якщо вчитимуся достатньо старанно, — заявила вона.

— Ой, це таке лай...

— *Сомніум.*

Гаррі не договорив, важко впавши на землю.

— СОНЕЧКО ПЕРЕМОГЛО, — надзвичайно гучно прорік професор Квірел, чий голос лунав ніби повсюди й ніде.

— Доброта й чемність взяли гору! — закричала генералка Грейнджер.

— *Ура!* — вигукнули сонячні солдати. Навіть хлопці з Грифіндору, до того ж гордо.

— І яка мораль сьогоднішньої битви? — запитала генералка Грейнджер.

— *Ми можемо досягти чого завгодно, якщо вчитимемося достатньо старанно!*

І вцілілі Полку «Сонечко» замаршували до переможного поля, наспівуючи:

*Не треба лякатися, не треба сумувати.
Тих, у кому зла нема, не будемо чіпати.
Додому, щоправда, підете рядами
З новими друзями, що наглядатимуть за вами.
І що вас послали, не забудьте сказати,
Герміони Грейнджер Полку «Сонечко» солдати!*

Розділ 31. Робота в групах, ч. 2

Наслідки

Гаррі крокував туди-сюди у своєму генеральському кабінеті, що виявився чудово для цього придатним. Інших застосувань цьому приміщенню придумати однаково не вдавалося.

Як?

Як?

Герміона не мала виграти цієї битви! Не з першої спроби, не з її неконфліктною вдачею. Ось так взяти й стати видатною військовою командиркою, окрім усіх її інших якостей, — це було занадто навіть для неї.

Вона вичитала була цю тактику в книжці з військової історії? Та річ була не тільки в тактиці: вона бездоганно розставила свої сили, перекривши всі шляхи відступу, її солдати краще координували свої дії, ніж хаосити й дракони.

Професор Квірел порушив був свою обіцянку не допомагати їй? Він підкинув їй щоденник генерала Тактикуса, чи що?

Гаррі щось прогавив, щось дуже важливе, він ходив подумки колами й ніяк не міг зрозуміти.

І врешті-решт зітхнув. На гадку нічого розумного не спадало, а до наступної битви він ще й мав попросити Герміону чи когось іншого навчити його прокльону пробивного свердла. Втішено, але з гострими попереджувальними нотками в голосі професор Квірел пояснив був Гаррі, що фраза «ніяких магічних предметів, крім отриманих від мене» охоплює і маглівські технології — і неважливо, що ніяка це не магія. До то-

го ж треба вигадати, як позбутися містера Гойла наступного разу...

Генерали здобували чимало балів Квірела за битви, і Гаррі мусив викластися на повну, якщо хотів виграти різдвяне бажання професора Квірела.

У своїй особистій кімнаті в Слизерині Драко Мелфой вступився в одну точку, ніби стіна за його столом була найзахопливішою поверхнею у всесвіті.

Як?

Як?

Озираючись назад, підступний план був доволі очевидний, але Грейнджер *не мала бути* підступною! У ній забагато гафелпафського, щоб вдатися бодай до прокльону простого удару! Невже професор Квірел давав їй поради всупереч своїй обіцянці чи...

І тоді Драко нарешті зробив те, що мав зробити куди раніше.

Що мав зробити після своєї першої зустрічі з Грейнджер.

Що Гаррі Поттер *казав був* робити, для чого його *тренував*, а ще попереджав: йому знадобиться деякий час на усвідомлення, що ці методи корисно застосовувати й у справжньому житті; дотепер Драко цього не розумів. Кожної своєї помилки він міг би уникнути, якби просто *скористався* тим, чого навчився від Гаррі...

— Я помічаю, що спантеличений, — голосно промовив Драко.

«Сила раціоналіста полягає в здатності більше пантеличитися через оману, ніж через дійсність...».

Драко був спантеличеним.

А значить, щось із його переконань було оманною.

Ґрейнджер не мала б бути здатною все це влаштувати.

Тож вона, імовірно, цього й не влаштувала.

«Обіцяю не допомагати генералці Ґрейнджер у будь-який невідомий вам спосіб».

Раптом Драко збагнув. Він кинувся нажахано розґрібати безлад на своєму столі, змітаючи геть папери, доки не знайшов.

Ось воно.

Прямо в переліку наданих кожному з трьох військ людей і обладнання.

Клятий професор Квірел!

Драко вже читав був це й однаково не побачив...

Промені полуденного сонця лилися в кабінет Полку «Сонечко», огортаючи генералку Ґрейнджер у її стільці яскравою золотистою пеленою.

— Як гадаєте, скільки часу потрібно Мелфой, щоб здогадатися? — поцікавилася вона.

— Небагато, — припустив полковник Блез Забіні. — Можливо, уже здогадався. А Поттерові?

— Вічність. Хіба що Мелфой йому скаже чи хтось із його солдатів додумається. Гаррі Поттер просто не мислить так.

— Справді? — здивувався капітан Ерні Макмілан, підвівши погляд від стола в кутку, де капітан Рон Візлі завдавав йому нищівної поразки в шаховій партії. (Звісно, вони занесли всі стільці назад, щойно Мелфой пішов.) — Тобто це ж очевидно, як на мене. Хто намагатиметься вигадати все самотій-

но?

— Гаррі, — відповіла Герміона.

— Мелфой, — абсолютно синхронно з нею промовив Забіні. І пояснив: — Він вважає себе значно кращим за всіх інших.

— А Гаррі... просто не дивиться так на більшість інших людей.

Взагалі, це було навіть сумно. Гаррі виріс дуже, дуже самотнім. Не те щоб він вважав, що лише генії мають право на існування. Йому просто навіть *не спало на думку*, що хтось із війська Герміони, крім неї самої, може вигадати щось корисне.

— Хай там як, — сказала Герміона. — Капітани Гольдштейн і Візлі: ви відповідаєте за стратегічні ідеї для наступної битви. Капітани Макмілан і Сьюзен — перепрошую — тобто Макмілан і Боунз: спробуйте продумати тактику, якою ми могли б скористатися, а також будь-які тренування, які, на вашу думку, варто спробувати. О, і вітаю з піснею, капітане Гольдштейн, гадаю, вона чудово підтримала *esprit de corps*.

— А ти що робитимеш? — запитала Сьюзен. — І полковник Забіні?

Герміона підвелася зі стільця й потягнулася:

— Я спробую передбачити думки Гаррі Поттера, а полковник Забіні — можливі дії Мелфоя, і ми обоє повернемося до вас, коли щось вигадасмо. Я прогуляюся, доки міркую. Забіні, приєднаєшся?

— Так, генералко, — сухо погодився Забіні.

Це не мало бути наказом. Герміона легенько зітхнула: до цього треба звикнути. Хоча перша ідея Забіні, безперечно, спрацювала, вона була *не зовсім* впевнена, що, як висловився професор Квірел, суміші позитивних і негативних стимулів, кінець цитати, вистачить, щоб цілковито схилити слизе-

ринця на свій бік аж до грудня, коли вперше дозволять зрадників...

Крім того, вона досі й гадки не мала, що робитиме з рідвяним бажанням професора Квірела. Можливо, як настане час, вона просто спитає Менді, чи не хоче та чогось.

Розділ 32. Інтерлюдія: особисте керування фінансами

— Але ж директоре, — заперечив Гаррі з розпачливою ноткою в голосі, — залишити всі мої активи в одному недиверсифікованому сховищі, повному золотих монет, — це ж божевілля, директоре! Це ніби... я навіть не знаю... ніби експериментувати з трансфігурацією, не порадившись із визнаним авторитетом! Такого просто не роблять із грішми!

Зі зморшкуватого обличчя старого чарівника під святковим капелюхом, що скидався на результат зіткнення зеленої та червоної тканинних автівок, Гаррі пронизали похмурі й сумні очі.

— Мені прикро, Гаррі, — відповів Дамблдор, — і я прошу вибачення, та дозволити тобі самостійно контролювати власні фінанси — це надати тобі забагато незалежності в діях.

Гаррі беззвучно роззявив рота. Він буквально не мав слів.

— Можеш зняти п'ять галеонів для різдвяних подарунків, а це більше, ніж слід витратити будь-якому хлопцеві твого віку, і, гадаю, не таїть у собі загрози...

— *Я просто не вірю, що ви це сказали!* — вибухнув Гаррі. — Ви визнаєте, що маніпулюєте мною?

— Маніпулюю? — з легкою усмішкою повторив старий чарівник. — Ні, я маніпулював би, якби *не* визнавав цього чи якби мав якийсь глибокий мотив, прихований за очевидним. Усе доволі просто, Гаррі. Ти ще не готовий грати в цю гру, тож дати тобі тисячі галеонів, з якими ти можеш зіпсувати позицію фігур, було б украй нерозумно.

Напередодні Різдва аля Діагон стала в стократ і ще удвічі строкатішою та галасливішою: усі крамниці обгорнулися блискучими чарами, що яріли й миготіли так, ніби святковий дух от-от вирветься з-під контролю й спалахне, перетворивши все довкола на щасливий кратер. На вулицях товпичилося стільки відьом і чарівників у святковому й *верескливому* одязі, що очі зазнавали не меншого випробування, ніж вуха; а з огляду на запаморочливе різноманіття покупців аля Діагон приваблювала до себе людей з усіх куточків світу. Там були схожі на мумії відьми, закутані в гігантські сувої тканини, чарівники в офіційних циліндрах і халатах, оздоблені ліхтариками дїтлахи, що лиш недавно навчилися ходити. Останні світилися не менш яскраво, ніж крамниці навколо, а батьки водили їх за руку цим магїчним дивокраєм і дозволяли їм верещати досхочу. Настала пора радості.

І посеред усього цього сяйва й веселощів чорніла пляма найтемнішої ночі. Холодна темрява, що розчищала в натовпі кілька неоціненних кроків вільного простору.

— Ні, — професор Квірел похмуро скривився з огиди, ніби щойно скуштував не лише жахливої на смак їжі, а ще й морально нестерпної. Таке лице зробила б звичайна людина, якби відкусила м'ясного пирога й дізналася, що той гнилий і начинений кошенятами.

— Та годі вам, — промовив Гаррі. — У вас мусять знайтися хоч якісь ідеї.

— Містере Поттер, — професор Квірел майже не розтуляв губ, — я погодився бути вашим дорослим опікуном під час цієї експедиції. Я не погоджувався допомагати вам порадами стосовно вибору подарунків. Я не святкую Різдва, містере

Поттер.

— А як щодо Ньютонівства? — весело запитав Гаррі. — Ісаак Ньютон таки народився двадцять п'ятого грудня, на відміну від деяких інших історичних особистостей, яких я міг би назвати.

Професора Квірела це не вразило.

— Слухайте, — сказав Гаррі. — Вибачте, але мені потрібно зробити щось *особливе* для Фреда й Джорджа. А ідеї я не маю жодної.

Професор Квірел задумливо гмикнув:

— Можете поцікавитися, хто з родичів дратує їх найбільше, і найняти вбивцю. Я знаю одного доволі компетентного урядового вигнанця, що дасть вам знижку за кількох Візлі.

— Цього Різдва, — прорік Гаррі низьким голосом, — подаруйте своїм друзям... *смерть*.

Це вичавило з професора Квірела усмішку, що зачепила навіть його очі.

— Принаймні ви не запропонували подарувати їм пацюка... — Гаррі різко стулив рота, пошкодувавши про свої слова, щойно ті злетіли з його губ.

— Перепрошую?

— Забудьте, — хутко змінив тему Гаррі, — довга й нудна історія.

І розповідати їй чомусь не хотілося. Мабуть, тому що він боявся: професор Квірел посміявся б, навіть якби Білла Візлі *не* вилікували й *не* вернули до звичайного життя...

Де це він пропадав, що не чув цієї історії? Гаррі здавалося, що в чаклунській Британії її знали всі.

— Слухайте, я намагаюся *зміцнити їхню вірність мені*, розумієте? Зробити близнюків Візлі своїми посіпаками? Адже друг — це не той, кого використовують один раз і викидають, а той, кого використовують знову й знову, як то

кажуть. Фред і Джордж — це двоє найкорисніших моїх друзів у Гогвортсі, професоре Квірел, і я планую використовувати їх знову й знову. Отже, якщо ви допоможете мені вчинити щось слизеринське й запропонуєте щось, що здобуде їхню *надзвичайну* вдячність... — Гаррі вичікувально затих.

Варто лише зобразити речі з правильного боку.

Вони подолали вже чималу відстань, перш ніж професор Квірел знову заговорив просякнутим огидою голосом:

— Близнюки Візлі користуються вживаними чарівними паличками, містере Поттер. Вони згадуватимуть про вашу щедрість щоразу, як чаруватимуть.

Гаррі не стримався й захоплено сплеснув долонями. Просто покласти гроші на рахунок Олівандерової крамниці й звеліти йому ніколи їх не відшкодовувати, ба ні, краще — надіслати Луціусові Мелфою, якщо близнюки Візлі не з'являться до початку наступного шкільного року.

— Це геніально, професоре!

Не схоже було, щоб той оцінив комплімент.

— Гадаю, стерпіти Різдво в *такому* настрої я зможу, містере Поттер, хоча й ледве, — професор Квірел легенько всміхнувся. — Звісно, це коштуватиме чотирнадцять галеонів, а ви маєте тільки п'ять.

— *П'ять* галеонів, — Гаррі обурено пирхнув. — Та за кого директор мене має, га?

— Гадаю, йому просто не спало на думку боятися наслідків від спрямування вашої винахідливості на завдання з отримання коштів. Хоча ви мудро вирішили програти, а не вдатися до прямих погроз. Просто цікавлюся: містере Поттер, що б ви зробили, якби я не занудьгував і не повернувся до вас спиною, доки ви з дитячої примхи набирали ці п'ять галеонів кнатами?

— Ну, найлегше було б позичити в Драко Мелфоя.

Професор Квірел пирхнув:

— Я серйозно, містере Поттер.

«Взято до уваги».

— Напевно, скористався б своїм статусом знаменитости. Нічого такого, що могло б нашкодити економіці, лише заради кишенькових грошей я б не робив.

Як Гаррі уточнив був, йому дозволять користуватися часоворотом на канікулах, щоб не збивати циклу сну. Однак залишалася також імовірність, що хтось наглядає за чарівниками-спекулянтами. Фокус зі сріблом і золотом потребував чимало роботи з маглівського боку, а ще стартового капіталу, та й гобліни могли щось запідозрити після першого циклу. А відкривати справжній банк — це така морока... Гаррі ніяк не вдавалося вигадати і швидкі, і певні, і безпечні методи заробітку, тому невимовно зрадів, коли професор Квірел так легко дозволив себе обдурити.

— Сподіваюся, цих п'яти галеонів вам вистачить надовго, ви ж так старанно їх набирали, — зауважив професор Квірел. — Навряд чи директор так охоче довірить мені ключ від вашого сховища вдруге, дізнавшись, що мене обхитрували.

— Упевнений, що ви зробили все можливе, — відповів глибоко вдячний Гаррі.

— Вам потрібна допомога з пошуком безпечного місця для зберігання всіх цих кнатів, містере Поттер?

— Щось на кшталт. Вам відомі якісь варті уваги можливості для інвестицій, професоре Квірел?

І вони йшли вдвох далі, пробираючись крізь яскравий метушливий натовп у своїй крихітній і тихій відокремленій сфері. Ретельно придивившись, можна було побачити, як за їхніми спинами жовкло листя, в'янули квіти й низькі зловісні нотки втручалися в радісне дзеленчання дитячих іграшок.

Гаррі помітив це, але нічого не сказав, лише подумки всміхнувся.

Кожен святкує по-різному, і Грінч — це така ж частина Різдва, як і Санта.

Розділ 33. Складнощі координації, ч. 1

Я просто повторюю собі знову й знову, доки не зможу вирішити поспати: усе призводить до Дж. К. Ролінг.

Використана в цьому розділі версія теорії ухвалення рішень *не* домінує в академічних колах. Вона засновується на такій собі безчасовій теорії ухвалення рішень, що її розвивають (зокрема) Гері Дешер, Вей Дай, Владімір Несов і, ну... (*кахи-кахи*) я.

Найжахливішим було те, як швидко все вирвалося з-під контролю.

— Албусе, — сказала Мінерва, не намагаючись приховати тривогу в голосі, коли вони вдвох зайшли до Великої зали, — треба щось зробити.

Зазвичай напередодні зимових свят у Гогвортсі панувала чудова й радісна атмосфера. Велику залу вже оздобили були зеленими й червоними кольорами на честь слизеринсько-грифіндорської пари, що побралася саме на святки. Їхнє весілля стало символом дружби, що долає належність до різних імен і знамен, і ця традиція, майже настільки ж давня, як і сам Гогвортс, поширилася навіть у маглівських країнах.

Тепер же під час вечері учні нервово роззиралися навколо чи обмінювалися погрозовими поглядами, а за деякими столами ще й запекло сперечалися. Ситуацію можна було б

описати як *напружену*, та Мінерві радше думалося про *п'ятий ступінь обережності*.

Візьміть розділену на чотири гуртожитки школу...

І додайте до кожного року три війська в стані війни.

До того ж за Драконів, Сонечко й Хаос вболівали не тільки першокласники: групи підтримки стали військами для тих, хто до них не належав. Учні носили пов'язки на руках із символами вогню, усміхненого обличчя або здійнятої руки й кидалися одне в одного прокльонами в коридорах. Усі три генерали з першого класу просили були їх припинити — навіть Драко Мелфой вислухав її та похмуро кивнув, — та вболівальники не зважали.

Дамблдор неухважно оглянув учнівські столи.

— У кожному місті, — тихо процитував старий чарівник, — населення давно вже розділилося на фракції синіх і зелених... І борються вони зі своїми противниками, не знаючи, яку долю накликають на себе... І зростає в містах безпідставна ворожнеча, і ніколи вона не припиняється й не зникає, адже не залишає місця ані для шлюбу, ані для стосунків, ані для дружби, і навіть якщо брати чи інші кривні родичі поважають різні кольори, їх чекає те ж саме. Я, зі свого боку, не можу назвати це нічим іншим, крім як хворобою душі...

— Перепрошую, — обірвала його Мінерва, — я не...

— Прокопій, — пояснив Дамблдор. — У Римській імперії дуже серйозно ставилися до бігу колісниць. Так, Мінерво, я погоджуюся: треба щось зробити.

— І швидко, — додала Мінерва ще тихіше. — Албусе, гадаю, заходів треба вжити ще до суботи.

У неділю більшість учнів покине Гогвортс, щоб зустрічати свята зі своїми родинами. А в суботу три війська першокласників зйдуться у фінальній битві, що визначить переможця триклятого різдвяного бажання професора Квірела.

Дамблдор похмуро глянув на неї:

— Ти боїшся, що все вибухне й хтось постраждає.

Мінерва кивнула.

— І всі звинуватять професора Квірела.

Мінерва знову напружено кивнула. Вона давно вже вивчила всі мотиви звільнення професорів захисту.

— Албусе, ми не можемо зараз втратити професора Квірела, *не можемо!* Якщо він дотягне до кінця січня, то п'ятикласники складуть СОВи, а якщо до кінця березня — семикласники складуть НОЧІ. Роки недбалого викладання він вивчає протягом місяців, виростає ціле покоління, що попри прокляття Темного Лорда вмітиме себе захистити, — ти мушиш зупинити битву, Албусе! Заборони війська, негайно!

— Не думаю, що професор захисту сприйме це легко, — Дамблдор поглянув на місце Квірела за вчительським столом, де той пускав слину в суп. — Схоже, що він дуже прив'язався до своїх військ, хоча коли я погоджувався на все це, то гадав, що їх буде чотири для кожного року, — старий чарівник зітхнув. — Розумний чоловік, та й наміри, мабуть, мав якнайкращі. Втім, можливо, що не такий уже й розумний, боюся. А заборона військ також може призвести до вибуху.

— Албусе, що ж ти тоді робитимеш?

Старий чарівник обдарував її лагідною усмішкою:

— Плестиму інтриги, звісно ж. Це останній писк гогвортської моди.

Вони підійшли вже заблизько до вчительського стола, щоб Мінерва сказала щось іще.

Найжахливішим було те, як швидко все вирвалося з-під

контролю.

Перша груднева битва була... безладною. Принаймні Драко таке чув.

Друга битва пішла шкереберть.

А наступна буде ще гіршою, хіба що їхня остання відчайдушна спроба зазнає успіху: якщо разом їм трьом вдасться це зупинити.

— Професоре Квірел, це божевілля, — сухо промовив Драко. — Це вже не Слизерин, це просто... — він не зміг дібрати слів і безпорадно змахнув руками. — Неможливо щось планувати, коли коїться стільки всього. Під час останньої битви один мій солдат вдав власне самогубство. *Гафелтафіці* намагаються змовлятися, вони думають, що їм це вдається, але це *не так*. Речі тепер просто трапляються без жодної причини, це вже геть не про те, хто найкмітливіший чи яке військо найсильніше, це... — він навіть не міг цього описати.

— Погоджуюся з містером Мелфоем, — втрутилася Грейнджер тоном людини, яка ніколи не очікувала, що вимовить ці слова. — Дозвіл на зрадників не працює, професоре Квірел.

Драко намагався був заборонити всім зі свого війська плести інтриги, крім нього самого, однак це лише загнало змови в підпілля: ніхто не хотів лишатися осторонь, коли солдати *інших* військ будували підступні плани. Після жалюгідної поразки в останній битві він нарешті здався й скасував цей указ, та до того часу його бійці вже взяли за звичку жити в житті власні задуми без будь-якої централізованої координації.

Вислухавши всі плани — принаймні його солдати стверджували, що це були їхні плани, — Драко спробував скласти схему переможної фінальної битви. Вона потребувала правильного виконання значно більше, ніж трьох різних умов, і Драко наклав на папір «Інсендіо», а на попіл — «Еверто», адже батько зрікся б його, якби це побачив.

Професор Квірел спирався на стіл, напівзаплющивши очі й поклавши підборіддя на руки:

— А як щодо вас, містере Поттер? Ви також погоджуєтеся?

— Залишилося лише пристрелити Франца Фердинанда й можемо починати Першу світову війну, — відповів Гаррі. — Усе скотилося в повний хаос. Мені подобається.

— *Гаррі!* — приголомшено вигукнув Драко.

Минула секунда, перш ніж він збагнув, що зробив це водночас із Грейнджер, ще й таким самим обуреним тоном. Та кинула на нього здивований погляд, і Драко старанно прибрав безвиразного вигляду. Йой.

— Саме так! — виголосив Гаррі. — Я зраджую вас! Обох! Знову! Ха-ха!

Професор Квірел легенько посміхався, хоча його очі так і залишилися напівзаплющеними:

— І чому ж це, містере Поттер?

— Тому що я вважаю, що можу впоратися з хаосом краще, ніж міс Грейнджер чи містер Мелфой, — заявив цей зрадник. — Наша війна — це гра з нульовою сумою, і неважливо, легка вона загалом чи складна, важливо лише, хто грає краще, а хто — гірше.

Гаррі Поттер вчився надто швидко.

Професор Квірел глипнув з-під повік на Драко, відтак на Грейнджер:

— Щиро кажучи, містере Мелфой, міс Грейнджер, я просто ніколи в житті собі не вибачу, якщо відверну цю грандіозну катастрофу до того, як усе полетить під три чорти. Один із ваших солдатів уже навіть став четверним агентом.

— *Четверним?* — здивувалася Грейнджер. — Але ж є лише три ворожі сторони!

— Так, — зауважив професор Квірел, — ви так вважаєте,

правда? Не впевнений, чи хоч колись історія бачила четверного агента чи військо з такою високою часткою справжніх і вдаваних зрадників. Ми ступаємо на незвідані землі, міс Грейнджер, і вороття нам більше немає.

Зціпивши зуби, Драко покинув кабінет професора захисту. Грейнджер біля нього видавалася навіть ще роздратованішою.

— Не можу повірити, що ти так учинив, Гаррі! — сказала вона.

— Вибач, — Гаррі не завдав собі клопоту, щоб додати в голос бодай часточку розкаяння, скрививши губи в посмішці щирого й самовдоволеного зла. — Пам'ятай, Герміоно: *це лише гра*. Чому лише генералам можна змовлятися? Крім того: а що ви зробите? Об'єднається проти мене?

Драко презирнувся з Грейнджер, знаючи, що він має такий самий, як і в неї, напружений вираз обличчя. Гаррі дедалі відвертіше покладався на Дракову відмову співпрацювати з бруднокровкою, зловтішаючись усе більше й більше. Драко вже починало нудити, що це використовують проти нього. Ще трохи, і він *справді* стане союзником Грейнджер і зітре Гаррі Поттера на порох — побачимо, як цьому бруднокровчому синові сподобається *таке*.

Найжахливішим було те, як швидко все вирвалося з-під контролю.

Герміона витріщалася на отриманий від Забіні пергамент, відчуваючи повну й цілковиту безпорадність. Там значилися імена, від яких вели лінії, що з'єднували їх з іншими іменами, і деякі лінії були різноколірні, і...

— Скажи, — попросила генералка Грейнджер, — чи є в мо-

ему війську *бодай один* не шпигун?

Вони сиділи удвох не в кабінеті, а в іншому закинутому класі, де, крім них, нікого не було. Бо, як стверджував полковник Забіні, принаймні один із капітанів майже точно був зрадником. Можливо, капітан Гольдштейн, але напевне Забіні не знав.

Її питання викликало іронічну усмішку на лиці юного слизеринця. Блез Забіні завжди ставився до неї дещо зверхньо, та навряд чи відверто її зневажав — нічого схожого на його нескінченне глузування з Драко Мелфоя чи злобу на Гаррі Поттера. Спершу вона хвилювалася, чи не зрадить її Забіні, але той, видавалося, відчайдушно хотів показати іншим двом генералам, що вони нічим не ліпші за нього. І Герміона гадала, що нехай Забіні з радістю й видав би її будь-кому *іншому*, він ніколи не дасть виграти Мелфоя чи Гаррі.

— Більшість твоїх солдатів залишається вірною тобі, я майже впевнений. Просто ніхто не хоче пропускати веселоців, — сповнене зневаги обличчя не залишило сумнівів стосовно його думки про людей, що легковажно ставилися до плетіння інтриг. — Тому вони вважають, що можуть бути подвійними агентами й таємно працювати на нашому боці, прикидаючись, ніби зраджують нас.

— І те ж саме стосується будь-кого з *інших* військ, хто переконує, що хоче бути *нашим* шпигуном, — обережно уточнила Герміона.

Юний слизеринець знизав плечима:

— Думаю, я досить добре натренувався визначати, хто по-справжньому готовий здати нам Мелфоя, і сумніваюся, що *бодай хтось* справді хоче продати тобі Поттера. Але Нот майже гарантовано зрадить Поттера заради Мелфоя, і я наказав Ентвіслові розпочати з ним перемовини нібито від імені Мелфоя — Ентвісл насправді звітує нам, тож це майже на-

стільки добре...

Герміона на хвильку заплющила очі:

— Ми програємо, чи не так?

— Слухай, — терпляче промовив Забіні. — За балами Квірела ти всіх обігнала. Нам потрібно лише не програти останню битву *вщент*, і цього вистачить, щоб ти виграла різдвяне бажання.

Професор Квірел оголосив був, що фінальна битва — як його й просили зробити — матиме формальну систему нарахування балів задля уникнення взаємних обвинувачень. Щоразу, як солдат у когось влучатиме, його генерал здобуватиме два бали Квірела. Над полем бою прогуде гонг (вони ще не знали, де саме битимуться, але Герміона сподівалася, що в лісі, де Сонечко чудово себе показало), тональність якого позначатиме, котрому саме військові нараховано бали. Якщо ж хтось прикинеться підстреленим, то гонг однаково пролунає, а пізніше (без точно визначеного періоду часу) подвійний удар сповістить про скасування винагороди. Якщо солдат вигукне назву війська («За Сонечко!», «За Хаос!» чи «За Драконів!»), то після цього вважатиметься його частиною.

Навіть Герміона бачила вади *тут*, та це ще було не все. Професор Квірел повідомив, що в первинно призначеного, скажімо, Сонечку солдата ніхто не міг вистрелити в ім'я Сонечка — тобто міг, однак тоді Сонечко втрачало один бал Квірела, що позначалося потрійним гонгом. Це запобігало розстрілу власних солдатів заради балів і робило самогубство в разі оточення ворогами менш привабливим виходом. І залишало можливість стріляти в шпигунів, якщо виникне така потреба.

Наразі Герміона мала двісті сорок чотири бали Квірела, Мелфой — двісті дев'ятнадцять, а Гаррі — двісті двадцять один. І в кожному війську було двадцять чотири солдати.

— Отже, ми битимемося обережно, — запропонувала Гер-

міона, — і просто постараємося не програти з надто великим розривом.

— Ні, — заперечив Забіні. Його обличчя посерйознішало: — Проблема в тому, що Мелфой і Поттер знають, що їхній єдиний шанс на перемогу — це об'єднати сили й розтрошити нас, а потім боротися між собою. Тому я пропоную зробити ось щб...

Герміона вийшла з класу із затуманеною головою. План Забіні не був очевидним, він був дивним, заплутаним, багатопаровим — такий вона очікувала радше від Гаррі, а не Забіні. Здавалося неправильним, що вона взагалі спромоглася збагнути цей план. Маленькі дівчатка не мають розуміти таких планів. Капелюх відправив би її до Слизерину, якби побачив був у ній здатність розуміти такі плани...

Найчудовішим було те, як швидко йому вдалося посіяти хаос, щойно він почав робити це навмисно.

Гаррі сидів у своєму кабінеті. Йому дозволили були замовляти меблі в ельфів-домовиків, і від них він дістав собі трон і гардини з чорно-малиновим візерунком, крізь які на підлогу лилося багряно-криваве світло, змішане з тінню.

Щось усередині Гаррі відчуло себе нарешті вдома.

Перед ним стояли чотири лейтенанти Хаосу, його найвірніші посіпаки, один із яких був зрадником.

Ось. Оце життя.

— Ми зібралися, — почав Гаррі.

— Хай запанує Хаос, — хором відповіли чотири лейтенанти.

— Мое судно на повітряній подушці наповнене вуграми, — сказав Гаррі.

— Я не куплю цієї платівки, вона подряпана, — хором підхопили чотири лейтенанти.

— Жасмуновілі художі.

— Гривіли зехрякі в чужі.

На цьому з формальностями було покінчено.

— Як шириться сум'яття? — запитав Гаррі таким сухим шепотінням, як у імператора Палпатіна.

— Добре, генерале Хаосу, — доповів Невіл. До цього напручуд глибокого голосу, від якого хлопець подеколи затинався й кашляв, він вдавався тільки для військових справ. Лейтенант Хаосу був одягнений у охайну шкільну мантию, облямовану жовтим гафелпафським кольором, а розчесане з проділом волосся робило його схожим на звичайного чемного хлопчика. Така суперечливість Гаррі сподобалася була більше, ніж будь-яка мантия з тих, що вони приміряли. — Відучора наші легіонери розпочали п'ять нових змов.

Гаррі злорадно посміхнувся:

— Чи є шанс, що хоч одна з них спрацює?

— Не думаю, — промовив Невіл із Хаосу. — Ось звіт.

— Чудово, — Гаррі перейняв від нього пергамент і моторошно зареготав, щосили намагаючись звучати так, ніби він давився порохом.

Число змов уже добігло шістдесяті. Хай Драко *спробує* впоратися з цим. Хай *спробує*.

Що стосується Блеза Забіні...

Гаррі знову засміявся й цього разу навіть не мав докласти зусиль, щоб звучати лиховісно. Йому справді треба позичити в когось кнізла, щоб під час штабних нарад гладити kota.

— Чи може тепер Легіон припинити плести інтриги? — запитав Фініган із Хаосу. — Тобто їх уже достатньо, чи не...

— Ні, — сухо обірвав його Гаррі. — Змов *ніколи* не буває до-

статньо.

Професор Квірел бездоганно це сформулював. Напевно, так далеко межі ще ніхто не розширював. І Гаррі ніколи собі не вибачить, якщо зараз відступить.

У двері постукали.

— А ось і генерал Драконів, — із лиховісною посмішкою передбачив Гаррі. — Саме так, як я й очікував. Впустіть його й облиште нас.

Чотири лейтенанти Хаосу повагом вийшли, кидаючи погрозливі погляди на Драко, доки ворожий генерал заходив у Гарріне таємне лігво.

Якщо в дорослому віці йому такого не дозволятимуть, то Гаррі просто назавжди залишиться одинадцятирічним.

Сонце просочувалося крізь червоні гардини, відкидаючи з-за спини Гаррі Поттера криваві промені, що витанцьовували на підлозі. Той сидів у м'якому й завеликому для нього кріслі, вкритому золотистими й сріблястими блискітками, яке він наполегливо вимагав називати троном.

(Драко охоплювала дедалі більша впевненість у правильності свого рішення: скинути Гаррі Поттера до того, як той захопить світ. Він навіть *уявити* собі не міг, яким було б життя під його правлінням.)

— Добрий вечір, генерале Драконів, — моторошно прошепотів Гаррі Поттер. — Ви прибули, як я й очікував.

Нічого дивного, якщо взяти до уваги, що вони домовилися про цю зустріч заздалегідь. А ще був не вечір, однак Драко вже встиг з'явитися, що реагувати на таке не варто.

— Генерале Поттер, — звернувся Драко, вклавши в ці слова усю свою гідність, — ви ж розумієте, що нашим двом вій-

ськам потрібно співпрацювати, щоб хоч *хтось із нас* виграв бажання професора Квірела, так?

— С-с-с-саме так, — просичав хлопець, наче вважав себе парселмовцем. — Ми маємо разом знищити Сонечко й лише потім битися між собою. Але якщо один із нас зрадить другого раніше, то може здобути перевагу в дальшій боротьбі. І сонячна генералка, яка знає це все, спробує переконати кожного з нас, буцімто другий стане зрадником. А оскільки нам це відомо, виникне спокуса зрадити одне одного й вдати, ніби це підступи Грейнджер. *Це* вона також знає.

Драко кивнув. Це було очевидно.

— І... понад усе ми обидва хочемо виграти, і ніхто не покарає нас за зраду.

— Точнісінько, — серйозно відповів Гаррі Поттер. — Перед нами *справжня* дилема в'язня.

Згідно з Гарріним ученням, дилема в'язня полягала в наступному. Є два в'язні, замкнуті в окремих камерах, і проти них є докази, але слабкі: вистачить тільки на два роки ув'язнення для кожного. І вони мають зробити вибір. Або *зрадити* свого спільника: свідчити проти нього в суді, зменшивши власний термін ув'язнення на рік, але це додасть два роки другому; або *співпрацювати* з ним: мовчати. Отже. Якщо обидва в'язні зрадять, тобто кожен свідчитиме проти другого, то обох ув'язнять на три роки; якщо обидва співпрацюватимуть — мовчатимуть, — то їх ув'язнять на два роки. Та якщо один зрадить, а другий співпрацюватиме, то зрадник дістане лише один рік, а його вірний спільник — аж чотири.

І обидва в'язні мають вирішити, не знаючи, яке рішення ухвалить другий, і жоден не матиме змоги змінити думку пізніше.

Драко зазначив був, що якби ці двоє були смертежерами під час Чаклунської війни, то Темний Лорд убив би зрадників.

На що Гаррі кивнув і зауважив, що це один із методів розв'язання дилеми в'язня: обидва смертежери насправді *хотіли б* існування Темного Лорда саме з цієї причини.

(На цих словах Драко попросив Гаррі зупинитися й дати йому час усе обміркувати, перш ніж вони продовжать. Так ставало куди зрозуміліше, чому батько і його друзі погодилися були служити Темному Лордові, хоча той часто ставився до них не надто добре...)

Власне, як стверджував був Гаррі, це була чи не головна причина існування урядів: *окрема людина* може виграти щось від крадіжки, як і окремий в'язень-зрадник із цієї дилеми. Та якщо так почнуть поводитися *всі*, то в країні запанує хаос, від чого погано буде всім — як і в ситуації з двома в'язнями, коли зрадить кожен із них. А тому люди дозволяють урядам керувати ними — як смертежери дозволяли це Темному Лордові.

(Драко знову попросив Гаррі зупинитися. Він завжди сприймав за належне, що честолюбні чарівники добивалися влади, бо хотіли правити, а інші дозволяли керувати собою, бо були заляканими маленькими гафелпафцями. Якщо подумати, це однаково здавалося правдою. Однак Гаррін погляд на речі був захопливим, навіть якщо хибним.)

Але, як зауважив Гаррі після павзи, страх покарання від третьої сторони був не єдиним можливим стимулом вибрати в дилемі в'язня співпрацю. І змалював ситуацію: припустімо, що це гра проти своєї магічно створеної ідентичної копії.

Драко заявив був, що якби існували дві версії його, то, звісно, жоден Драко не хотів би завдати шкоди другому, не кажучи вже про те, що жоден Мелфой не допустив би, щоб усі знали його як зрадника.

Гаррі знову кивнув і пояснив, що це ще одне рішення дилеми в'язня: люди співпрацюють, бо дбають одне про одного,

чи так підказує їхня гідність, чи хочуть зберегти репутацію. Взагалі, створити *справжню* дилему в'язня доволі складно, адже в реальності людям зазвичай не начхати на інших, а ще їх може хвилювати власна гідність, репутація, покарання Темного Лорда чи щось іще, крім терміну ув'язнення. Але припустімо, що йдеться про копію когось *цілковито* егоїстичного...

(За приклад вони взяли Пенсі Паркінсон.)

Отже, кожна Пенсі переймається тільки *своєю* долею, а на іншу Пенсі їй байдуже.

З огляду на те, що Пенсі хвилює тільки це... і Темного Лорда немає... і Пенсі не зважає на свою репутацію... і не має почуття гідності чи не відчувається зобов'язаною щодо іншої ув'язненої... яке рішення буде для неї раціональним: співпраця чи зрада?

Згідно з Гаррі, деякі люди вважали, що раціональним виходом для Пенсі буде зрадити свою копію, але він і ще якийсь Дуглас Гофстедтер із цим не погоджувалися. Адже якщо вона зрадить — не випадково, а з раціональних, на її думку, причин, — то й інша Пенсі міркуватиме так само. Дві ідентичні копії не дійдуть різних висновків. Отже, Пенсі муситиме вибирати між світом, у якому обидві вони співпрацюють, і світом, у якому обидві вони зраджують, а їй вигідніша співпраця обох її копій. І якби Гаррі думав, що «раціональні» люди зраджують у дилемі в'язня, то він би не поширював таку «раціональність», бо країну чи спільноту, що складається з таких «раціональних» людей, поглине хаос. Про таку «раціональність» краще розповідати своїм ворогам.

Тоді все це звучало досить переконливо, проте *зараз* Драко спало на думку, що...

— *Ти* казав, що раціональним рішенням у дилемі в'язня є співпраця. Але, звісно, *ти* хотів би, щоб я в це вірив, чи не так?

І якщо він обманом схилить Драко до співпраці, то потім просто посміється з нього: «Ха-ха, знову тебе зрадив!».

— Я б не став обманювати тебе під час наших занять, — серйозно запевнив Гаррі. — Але маю нагадати, Драко: я не радив тобі просто завжди вибирати співпрацю. Не в *справжній* дилемі в'язня, як-от оцій. Я казав: коли ти ухвалюєш рішення, не варто думати так, наче ти робиш вибір тільки за себе *чи* наче ти робиш вибір за всіх. Потрібно думати так, наче ти робиш вибір за всіх людей, схожих на тебе *достатньо*, щоб зробити такий самий вибір із тих самих причин. А також припускати, які передбачення зроблять ті, хто знає тебе добре *достатньо*, щоб точно передбачити твої дії. Тоді правильні прогнози інших людей щодо тебе ніколи не змусять тебе шкодувати про свою раціональність; нагадай мені якимось пояснити парадокс Ньюкома. Отже, Драко, питання нам потрібно поставити таке: чи схожі ми *достатньо*, щоб із високою ймовірністю ухвалити *однакове рішення* — хай яким воно буде — і додуматися до нього в схожий спосіб? Або чи знаємо ми один одного добре *достатньо*, щоб передбачити дії іншого: щоб я міг передбачити, вибереш ти співпрацю чи зраду, і *ти* міг передбачити, чи зроблю я те ж саме, спираючись на своє передбачення твоїх дій, тому що я знаю, що ти можеш передбачити моє рішення?

...Драко не міг не подумати, що якщо йому довелося докласти всіх зусиль, лише щоб зрозуміти *половину* цього, то відповідь, очевидно, «ні».

— Так, — сказав Драко.

Запала тиша.

— Зрозуміло, — розчаровано протягнув Гаррі. — Що ж, тоді, гадаю, доведеться нам вигадати щось інше.

Драко сумнівався, що це спрацює.

Драко й Гаррі обговорювали це з усіх боків. Ще раніше вони домовилися, що будь-які вчинки на полі битви *не вва-*

жстимуться порушенням обіцянки в справжньому житті, хоча Драко трохи злився на Гаррін вибрик у кабінеті професора Квірела, про що йому й розповів.

Та якщо вони не могли покладатися на гідність і дружбу, то питання співпраці заради знищення Сонечка, всупереч всім можливим намаганням Грейнджер їх розсварити, *залишалося відкритим*. Дозволити Сонечку вибивати солдатів іншого війська — правила професора Квірела не робили це привабливим виходом, адже так вищала планка, яку мало здолати власне військо. Однак спокушало хаоситів і драконів діяти не єдиною силою, а намагатися натомість самостійно знешкодити якомога більше сонечок. Або, користаючись колотнечею під час битви, стріляти в солдатів другого війська...

Герміона поверталася до вежі Рейвенклоу, не усвідомлюючи, куди її несуть ноги, — розум заповнили військові операції, віроломство й інші неналежні для її віку концепції. Завернувши за ріг, вона влетіла прямо в якогось дорослого.

— Вибачте, — автоматично сказала вона. А тоді взагалі не подумавши: — *Я-а-а-ай!*

— Не хвилюйтеся, міс Грейнджер, — звернулася до неї радісна усмішка, розміщена під мерехтливими очима й над срібною бородою ДИРЕКТОРА ГОГВОРТСУ. — Я вас цілковито пробачаю.

Вона безпорадно втупилася в добре обличчя наймогутнішого у світі чарівника, а також головного мага, а також верховного речника, що багато років тому не витримав напруженої боротьби з Темним Лордом і з'їхав з глузду, і ще численні факти один за одним зринали в її голові, поки з гора нев-

пинно виривалося ніякове скімлення.

— Власне, міс Грейнджер, — сказав Албус Персіваль Вулфрик Браян Дамблдор, — це чудово, що ми ось так вдало одне на одного наткнулися. Це ж треба, я саме цікавився, які бажання ви троє хотіли б загадати...

Суботній світанок був яскравим і ясным. Учні перемовлялися пошепки, ніби перший вигук міг призвести до вибуху.

Драко сподівався був, що вони знову битимуться на верхніх поверхах Гогвортсу. Професор Квірел стверджував, що в справжньому житті бої радше відбуваються в містах, ніж у лісах; саме це й мала симулювати битва в класах і коридорах, дозволена територія в яких позначалася стрічками. Дракони чудово себе тоді проявили.

Натомість, як Драко й боявся, професор Квірел вигадав був щось *особливе*.

Цього разу полем битви слугуватиме Гогвортське озеро.

І не на човнах, ні.

Вони боротимуться *під водою*.

Велетенського кальмара тимчасово паралізували; активовані повсюди закляття тримали гринділів на відстані; професор Квірел провів перемовини з русалками; усі солдати отримали зілля підводної дії, що давало змогу дихати, чітко бачити й розмовляти одне з одним, а ще плавати майже так само швидко, як бігати, розмахуючи ногами.

У центрі поля сяяла гігантська срібна куля, схожа на не-

величкий підводний місяць. Вона допомагатиме орієнтуватися під водою — спершу. Упродовж битви місяць повільно старішатиме, а коли його повністю поглине темрява, то битва завершиться, якщо цього не відбудеться ще раніше.

Війна у воді. Неможливо захищати периметр — нападники можуть наблизитися звідусіль, і навіть зілля не давало широкого поля огляду в темному озері.

Якщо солдат запливе задалеко від активних дій, то невдовзі почне світитися й стане легкою здобиччю. Зазвичай коли замість битися військо розпорошувалося й тікало, то професор Квірел просто оголошував його поразку. Однак сьогодні діяла система балів. Звісно, деякий час *перед* підсвічуванням був, якщо хтось хотів погратися в зарізяку.

Стартові позиції Армії Драконів були на самій глибині; ген угорі світив далекий підводний місяць. У цих імлистих водах чари «Лумос» були чи не єдиним джерелом світла, хоча солдати загасять палички, щойно почнуть маневрувати. Не варто, щоб вороги помітили вас першими.

Драко кілька разів махнув ногами й піднісся трохи вище, звідки міг бачити своє військо, що погойдувалося нижче у воді. Усі розмови вщухли, щойно солдати відчували на собі його холодний погляд. Вони підвели до нього улесливі обличчя, на яких змішалися страх і занепокоєння.

— Слухайте дуже уважно, — голос генерала Мелфоя лунав трохи нижче й дещо скидався на бурмотіння бульбашками, «свухайте дуже уважно», але чути було чітко. — Є тільки один спосіб перемогти. Ми маємо об'єднатися з Хаосом і знищити Сонечко. *Потім* розберемося з Поттером і виграємо. Це *мусить* статися, зрозуміло? Неважливо, що ще відбуватиметься, ця частина *мусить* залишитися незмінною...

І Драко розтлумачив придуманий разом із Гаррі план. Солдати обмінялися враженими поглядами.

— ...А якщо котрийсь із *ваших* планів перешкодить цьому, — завершив Драко, — то щойно ми виберемося з води, я вас підсмажу.

Залунав знервований хор слухаюсів.

— Всі, хто має таємні накази, виконуйте їх до *останньої літери*, — звелів Драко.

Приблизно половина солдатів *відкрито кивнула*, і він постановив собі вбити їх, коли прийде до влади.

Звісно, усі особисті накази були липою: одному драконові сказали прикинутися зрадником і запропонувати схилити до зради іншого дракона, а тому другому таємно довірили звітувати про все, що розповість йому перший. Кожного солдата Драко переконував, що ця єдина справа може виявитися вирішальною для всієї війни, і сподівався, що ті збагнуть: це набагато важливіше, ніж будь-які їхні власні плани. Якщо пощастить, то всі телепні залишаться щасливими, та ще й вдасться позбутися кількох шпигунів, якщо звіти не збігатимуться з наказами.

Справжній план перемоги над Хаосом... ну, він був простішим за той, що Драко спопелив, але батькові однаково не сподобався б. Хай як Драко старався, нічого ліпшого йому не вигадувалося. Цей план навіть теоретично не міг спрацювати проти будь-кого, крім Гаррі Поттера. Власне, первинно цей план належав *Гаррі*, якщо вірити зраднику, та Драко й сам здогадався був. Драко й зрадник лише трохи його змінили...

Гаррі глибоко вдихнув, відчуваючи, як вода без жодної шкоди дзюркотить у легенях.

Вони боролися в лісі, і він не мав нагоди це сказати.

Вони боролися в гоґвортських коридорах, і він не мав нагоди це сказати.

Вони боролися в повітрі, коли всім солдатам роздали мітли, а в цих словах однаково не було сенсу.

Гаррі вже втратив був надію промовити їх, доки він ще достатньо малий, щоб це звучало по-справжньому...

Легіонери Хаосу здивовано дивилися на свого генерала, чиї ноги вказували на далеке світло на поверхні, а голова спрямовувалася вниз, до каламутних глибин.

— Чому ви стоїте догори ногами? — прокричав юний командир своєму війську.

І взявся пояснювати принципи боротьби за відсутности привілейованого напрямку гравітації.

Воду пронизало глухе гудіння гонга, і Забіні з Ентоні й ще п'ятьма солдатами відразу ж пірнули в мутні озерні глибини. Парваті Патіл — єдина грифіндорка з цієї групи — на мить озирнулася й радісно помахала їм рукою. За мить Скот і Мет зробили те ж саме. Решта просто занурилася й зникла.

Генералка Ґрейнджер проковтнула клубок у горлі, дивлячись їм услід. Вона ризикувала всім, розділяючи своє військо замість того, щоб спробувати просто знешкодити якнайбільше ворогів.

Як пояснював був їй Забіні, жодне військо не зрушить із місця без потенційно переможного плану. Сонечко не може просто планувати, як перемогти самотійно, треба змусити обидві ворожі сили *вважати*, що вони виграють, доки не стане запізно.

Ерні й Рон досі мали ошелешений вигляд. Сьюзен задумливо дивилася в напрямку зниклих солдатів. Її військо — йо-

го залишки — здавалося просто спантеличеним. Вони дрейфували прямо під залитою світлом поверхнею озера, сонячні промені розцятковували їхні уніформи.

— Що тепер? — запитав Рон.

— Тепер ми чекаємо, — відповіла Герміона так гучно, щоб почули всі. Розмовляти з повним ротом води було дивно, їй здавалося, що вона жакливо порушує етикет за обіднім столом і от-от обіллється. — Усіх нас, хто залишився тут, переб'ють, але це й так було неминуче, тому що Дракони й Хаос накинуться на нас разом. Ми маємо забрати із собою якомога більше ворогів.

— У мене є план, — сказала одна з її сонечок... Анна, вона не відразу впізнала її голос. — Він дуже заплутаний, але я знаю, як спровокувати битву між драконами й Хаосом...

— І в мене! — вигукнула Фей. — У мене теж є план! Розумієте, Невіл Лонгботом таємно на нашому боці...

— *Ти* розмовляла з Невілом? — здивувався Ерні. — Щось тут не те. Це я...

Дафна Грінграс і ще кілька слизеринців, що не вирушили із Забіні, нестримно хихотіли, поки солдати намагалися перекричати одне одного: «Ні, заждіть, це я переманив Лонгботома на наш бік...».

Герміона лише стомлено за ними споглядала.

— Гаразд, — промовила вона, коли гамір ущух, — тепер зрозуміло? Усі ваші змови сфабрикували були легіонери Хаосу або, можливо, деякі дракони. Якби хтось справді хотів зрадити Гаррі чи Мелфоя, то розмовляв би напряму із Забіні чи мною, а не з вами. Порівняйте всі свої таємні плани — самі побачите, — нехай вона й не вміла плести інтриги так добре, як Забіні, але завжди прислухалася до своїх офіцерів, саме тому професор Квірел призначив був її генералкою. — Не марнуйте часу на будь-які плани, коли з'являться інші два війська. Просто бийтеся, гаразд? Будь ласка?

— Але ж Невіл *гафелпафець!* — вигукнув досі приголомшений Ерні. — Ти хочеш сказати, що він нам *збрехав?*

Дафна зареготала так сильно й нестримно, що перевернулася догори дригом у воді.

— Я вже не знаю, хто такий Лонгботом, — похмуро заявив Рон, — але навряд чи він досі гафелпафець. Не тепер, коли над ним попрацював Гаррі Поттер.

— До речі, — втрутилася Сьюзен, — я запитувала його про це, і Невіл відповів, що став хаотичним гафелпафцем.

— *Добре*, — Герміона підвищила голос, — Забіні забрав усіх, кого ми вважаємо шпигунами, тому в *нашому* війську можемо більше не стежити постійно одне за одним, сподіваюся.

— *Ентоні* — шпигун? — закричав Рон.

— *Парваті* — шпигунка? — зойкнула Анна.

— *Ще й яка* шпигунка, — озвалася Дафна. — Парваті купує свої черевики в шпигунській крамниці, малюється шпигунською помадою, а колись заведе собі чоловіка-шпигуна й матиме з ним купу маленьких шпигунят.

Загудів гонг, сповістивши, що Сонечко щойно здобуло два бали, а потрійний гонг невдовзі оголосив, що дракони втратили один бал.

Після катастрофічної першої грудневої битви, коли командирів усіх трьох військ застрелили впродовж першої хвилини, зрадникам заборонили вбивати генералів. Та якщо пощастить...

— О, — зауважила Герміона. — Здається, містер Креб трішки подрімає.

Два війська пливли поруч, скидаючись на два косяки риб.

Невіл Лонгботом повільно махав ногами, розраховуючи кожен рух. Пірнати, постійно пірнати, незалежно від напрямку. Ворог має бачити якомога меншу ціль, а тому варто показувати йому лише свою голову чи ноги. Отже, він мав постійно пірнати сторч головою, і ворог завжди був унизу.

Як і всі легіонери Хаосу, Невіл плив і невпинно крутив головою. Подивитися вгору, вниз, навколо — навсібіч. Виглядати не лише солдатів Сонечка, але й будь-які ознаки того, що якийсь хаосіт витягнув паличку й збирається зрадити їх. Зазвичай зрадники чекали, щоб розпочалася метушня битви, перш ніж діяти, але цей ранній гонг змусив їх пильнувати.

Правду кажучи, Невіла це засмучувало. У листопаді він був солдатом дружного війська, усі вони співпрацювали й допомагали одне одному, а тепер тільки стежили, чи немає якихось слідів зради. Можливо, генерал Хаосу вважав, що так стало веселіше, проте не Невіл, аж ніяк.

У напрямку, раніше відомому як «вгорі», дедалі світлішало, доки вони наближалися до поверхні й до Сонечка.

— Палички до бою, — звелів генерал Хаосу.

Його загін витягнув чарівні палички. Вони спрямували їх уперед, у бік ворога, все швидше вертячи головами навсібіч. Якщо серед них зачалися сонячні зрадники, то наближалася мить для їхнього удару.

Другий косяк — Армія Драконів — робив так само.

— *Зараз!* — десь далеко закричав генерал Драконів.

— *Зараз!* — закричав генерал Хаосу.

— *За Сонечко!* — закричали всі солдати обох військ і кинулися в наступ.

— *Що?* — вихопилося в Мінерви, яка дивилася на екрани біля озера.

І не тільки в неї. Увесь Гогвортс спостерігав за цією битвою, як і за першою.

Професор Квірел сухо сміявся:

— Я попереджав вас, директоре. Неможливо вигадати такі правила, щоб містер Поттер ними не зловживав.

На кілька довгих дорогоцінних секунд, доки сорок сім солдатів наближалися до її сімнадцяти, із голови Герміони вивітрилися цілковито всі думки.

Чому...

Ураз усе стало на свої місця.

Щоразу, як у первинно призначеного Сонечку солдата влучатиме хтось, хто перед цим вигукне назву її війська, вона втрачатиме бал Квірела. Коли будь-яка сила знешкодить двох її сонечок, то *обидва* вороги стануть на два бали ближчими до перемоги над нею; такий самий виграш, тільки *спільний*. А якщо хтось підстрелить іншого солдата *не* в ім'я Сонечка, то гонг не загубиться серед безладдя...

Герміона раптом невимовно зраділа, що Забіні не запропонував очевидного плану: спробувати розсварити два війська, доки ті атакуватимуть Сонечко. Та впевненості однаково поменшало, виникло відчуття, ніби шанси зникають, ніби в неї забрали надію.

Більшість її солдатів досі видавалася спантеличеною, але в декого на обличчі вже проступав жах від усвідомлення.

— Усе гаразд, — твердо заявила Сьюзен Боунз. Усі обернулися до сонячної капітанки. — Нашого завдання — приборати якомога більше ворогів — це не змінює. І пам'ятайте: Забіні

забрав усіх шпигунів! Нам не треба весь час бути насторожі, на відміну від *них*! — дівчина демонстративно всміхалася, що викликало усмішки в багатьох інших солдатів, навіть у Герміони. — Усе може бути, як у листопаді. Треба лише не хнюпити носа, щосили боротися й довіряти одне одному...

Дафна її підстрелила.

— *Кров для бога крові!* — верещав Невіл із Хаосу, хоча під водою це більше скидалося на «квов для бова квови!».

Капітан Візлі обернувся, спрямував паличку на Невіла й вистрелив. Але той наближався до нього зверху *вниз* із націленою прямо перед собою паличкою, а це означало, що він міг сховатися весь за простим щитом. Якщо хтось і влучить у Невіла зараз, то не сонячний Рон.

Капітан Візлі спохмурнів і рішуче кинувся прямо вгору до Невіла.

— *Контего*, — прошепотів він, створивши невидимий у воді щит.

Два вороги мчали назустріч немов дві стріли, випущені з луків так, щоб розірвати одна одну навпіл. Билися вони вже чимало разів, проте ця дуель стане вирішальною.

(Далеко біля берега сотня людей затамувала подих.)

— *Веселки і єдиногоги!* — прогримів капітан Сонечка.

— *Чорна коза з тисячним потомством!*

— *Роби домашнє завдання!*

Все ближче й ближче, і жоден воїн не мав наміру звертати, адже перший, хто це зробить, підставить вразливий бік для сонного закляття. Та якщо вони обидва не втратять самовладання, то просто зіткнуться...

Падати прямо вниз, доки ворог підіймається прямо назустріч угору, молот, що опускається на ковадло, і ніхто не хоче звернути з цього шляху...

— *Спеціальна атака, крутіння Хаосу!*

Невіл помітив, як нажахався капітан Візлі, захоплений літальними чарами. Вони випробували це перед битвою, і, як Гаррі й підозрював, під водою «Вінгардіум Левіоза» стало цілковито новою зброєю.

— *А щоб тобі, Лонгботоме!* — заверещав Рон Візлі. — *Ти хоч раз можеш битися без своїх тупих спеціальних атак...*

Сонячного капітана розвернуло вбік, і Невіл поцілів йому в ногу.

— Я не б'юся чесно, — промовив Невіл до сплячого тіла, — я б'юся як Гаррі Поттер.

Грейнджер: 237, Мелфой: 217, Поттер: 220.

Кожен постріл у Герміону досі давався Гаррі з болем. Це було нестерпно — дивитися на її спокійне спляче обличчя й розкинуті руки, що безцільно погойдувалися у воді, поки сонячні промені огортали її камуфльовану форму й хмару каштанового волосся.

Та якби Гаррі спробував відкараскатися від бою з нею... не лише Драко здогадався б, що це означає, ще й *Герміона* образилася б.

«Вона не мертва, — подумки повторював собі Гаррі, махаючи ногами й пливучи геть, — вона просто відпочиває, ДУР-НЮ».

«Впевнений? — запитав його мозок. — А що як це вже не Герміона? Може, повернімося й перевірмо?».

Гаррі швидко озирнувся.

«Бачиш, із нею все гаразд, он бульбашки з рота випливають».

«Цілком можливо, що це виринається її останній подих».

«Ой, та замовкни ти. І взагалі, чого це ти так параноїдально намагаєшся її захистити?».

«Ем, перший справжній друг за все наше життя? Гей, пам'ятаєш, що сталося з нашим хатнім каменем?».

«Та ГОДІ ВЖЕ НИТИ через той нікчемний кружляк, він навіть не був живим, не кажучи вже про свідомість, це найжальгідніша дитяча травма, відома людству...».

Два війська швидко розділилися, ще раз ставши двома косяками риб.

Генералка Грейнджер втратила сімнадцять балів і забрала із собою трьох хаосітів та двох драконів; ще одного хаосіта й двох драконів підстрелили зрадники. Отже, як порівняти з початковим рахунком, вона сумарно втратила сім балів, Гаррі — один, а Драко — два. Це значило, що Сонечко випереджало Драконів на двадцять балів, а Хаос — на сімнадцять. Хаос легко може виграти, якщо винищить усіх двадцятьох драконів. Невідомо ще, звісно, що утнуть сім солдатів, які залишилися в Сонечка...

Якщо їх можна так назвати.

Два косяки нервово плавали неподалік один від одного, усі солдати чекали на команду, щоб оголосити про свою справжню належність до війська й атакувати...

— Усі, хто дістав особливі накази, — гучно повідомив Гаррі, — пам'ятайте про номери від першого до третього. І не забувайте, що третій починається з «Мерлін каже». Не підтверджуйте.

Надійні дві третини війська не кивнули, а інші здавалися просто спантеличеними.

«Перший особливий наказ: під час цієї битви не гайте часу на кодові слова, не марнуйте сил на будь-які схеми чи змови, не схвалені окремо командиром; просто пливіть, прикривайтеся щитом і стріляйте».

І Герміона, і Драко витратили весь грудень на боротьбу зі своїми солдатами, намагаючись змусити їх облишити інтриги. Гаррі ж своїх бійців підбурював і підтримував їхні схеми впродовж останніх двох битв... а також попереджав, що якось настане мить, коли він попросить їх відкласти план чи два, на що вони залюбки погодилися. І тепер, під час цієї вирішальної битви, військо охоче підкориться.

Ані Герміона, ані Драко не змогли б віддати такий наказ успішно, Гаррі був певен. Це різниця між тими солдатами, що бачать у тобі союзника в побудові підступних планів, і тими, що вважають командира закоренілим занудою, який псує їм усі веселощі. Нав'язування порядку призводить до ескалації хаосу — і навпаки.

— Он вони! — вигукнув хтось і вказав пальцем.

З озерних глибин здіймалися забуті — ті, що покинули останню битву, сім загублених сонячних солдатів, оточених яскравим ореолом боягузтва, який не зник навіть після їхнього повернення до битви.

Два косяки риб загойдалися, нервово спрямовуючи палички.

— Не стріляти! — закричав Гаррі.

Генерал Мелфой вигукнув щось схоже.

На мить усі затамували подих.

Сім сонячних солдатів приєдналися до Армії Драконів, що привітала їх тріумфальними оплесками.

Третина Легіону Хаосу стривожено зашуміла, а з-поміж інших двох третин дехто заусміхався, хоч і не мав би.

Гаррі не всміхався.

«Ох, усе це взагалі може не спрацювати...».

Але вигадати щось краще не міг.

— Другий і третій особливі накази досі діють! — закричав Гаррі. — До бою!

— *За Легіон Хаосу!* — заревіли двадцять легіонерів Хаосу.

— *За Армію Драконів!* — заревіли двадцять драконів і сім сонечок.

І хаосіти пірнули прямо вниз, а всі зрадники наготувалися стріляти.

Грейнджер: 237, Мелфой: 228, Поттер: 226.

Драко несамовито метався, намагаючись збагнути, що коїться. Якось так сталося, що попри чисельну перевагу він *втратив ініціативу*. Його чотири більші сили полювали на чотири невеликі загони Хаосу, та оскільки зав'язати бій намагалися дракони, то саме їм доводилося *ганятися* за хаосітами туди, куди ті *тікали*. І якось це завершувалося тим, що Хаос концентрувався й стріляв у незахищені боки Дракових підрозділів...

Це сталося знову!

— *Призматіс!* — закричав Драко, піднявши паличку.

Барвисто засяяв щит, помітний навіть у воді. Його плашка широка стіна прикрила Драко разом із п'ятьма іншими драконами від хаосітів, що саме пропливали повз і почали в них стріляти. Це допомогло іншим п'ятьом драконам знову взятися за загін Хаосу, який вони переслідували...

Була напружена мить, коли сонні закляття одне за одним розбивалися об призматичну стіну, і Драко дякував Мерлінові, що жоден із тих чотирьох хаосітів не знав

прокльону пробивного свердла...

Гудіння гонга сповістило про нарахування балів драконам, і хаосіти наживали п'ятами. Драко дещо тремкими руками скасував призматичну стіну й опустив паличку. Битва у воді виснажувала навіть більше, ніж на мітлах.

— *Не переслідувати!* — звелів Драко своїм солдатам, що кинулися навздогін за Хаосом. — *Сонорус! ФОРМУЙСЯ БЛЯ МЕНЕ!*

Дракони почали збігатися до нього, і хаосіти миттєво розвернулися й стали їх переслідувати. Драко гучно вилаявся, почувши гонг про здобуття Хаосом балів: хтось розвернув свій простий щит не туди. Його військо зблизилося достатньо, щоб захищати одне одного, і вороги віддалилися в каламуть.

Попри чисельну перевагу дракони влучили в хаосітів три рази, а ті у відповідь — чотири; ще він чув про страту одного драконового шпигуна. Гаррі Поттер або напрочуд швидко вигадував купу чудових ідей, або з якоїсь невідомої причини вже витратив був чимало часу на планування підводної битви. Нічого не спрацьовувало, і Драко мав придумати щось нове.

Ще й усім, здається, було складно плавати й цілитися водночас, а битва могла затягнутися настільки, що вичерпається час... Далекий підводний місяць світився лише наполовину, погано... Йому треба придумати щось нове *швидко*...

— Що́ таке? — запитала Падма Патіл, підпливши зі своєю ватагою до Драко.

Падма була його заступницею: розумна й могутня, до того ж ненавиділа Грейнджер і вважала Гаррі суперником — цим вона й заслужила Дракову довіру. Працюючи з Падмою, він зрозумів правдивість старої приказки, мовляв, Рейвенклов — сестра Слизерина. Драко здивувався був, почувши якось від батька, що це прийнятний гуртожиток для його

майбутньої дружини, та лише зараз побачив у цьому сенс.

— Почекаймо на всіх, — відповів Драко.

Насправді він просто хотів звести дух. Бути і генералом, і наймогутнішим чарівником виявилось виснажливо: доводилося весь час чаклувати.

Наступним прибув Забіні — він командував групою з двох сонечок і чотирьох драконів, з-поміж яких був Грегорі; той наглядав за Забіні. Драко не довіряв Забіні, а жоден із них не довіряв сонечкам достатньо, щоб зробити їх більшістю в будь-якому підрозділі. *Вважалося*, що ті вірні або безпосередньо Драко, або Грейнджер, обманутій обіцянкою зрадити драконів наприкінці, коли обидва війська виснажаться. З цієї ж причини більш варті Гарріної довіри хаосіти не чіпали сонечок — їм збрехали, що ті стрілятимуть не навсправжки, а пізніше переметнуться до Хаосу. Однак цілком можливо, що деякі сонячні солдати таки *підтримували* Хаос і *не стріляли* справжніми сонними прокльонами, саме тому Армія Драконів не виграла так, як мала б зі своєю чисельною перевагою...

Наблизився наступний підрозділ, там були втрати: троє солдатів цілилися паличками у двох інших, що пливли з порожніми руками.

Драко стиснув щелепи. Знову зрадники нашкодили. Треба обговорити з професором Квірелом можливість хоч якогось покарання, умови на кшталт цих були нереалістичні: у справжньому житті зрадників закатували б до смерти.

— Генерале Мелфой! — закричав, підпливши, командир проблемного підрозділу, рейвенкловець, якого звали Террі. — Цезі підстрелив Богдана, але стверджує, що Келла сказала йому, що Богдан підстрелив Спектера...

— *Неправда!* — заперечила Келла.

— *Правда!* — заверещав Цезі. — Генерале Мелфой, вона шпигунка.

— *Сомніум*, — промовив Драко.

Пролунав потрійний гонг — він втратив один бал. Розслаблене тіло Келли попливло геть. Драко вже чув слово «рекурсія» і міг впізнати план Гаррі Поттера, коли той втілювався на його очах.

(На жаль, Драко не чув про автоімунні порушення, тож йому не спало на думку, що хитрий вірус міг почати атаку зі створення симптомів автоімунного захворювання, щоб тіло перестало довіряти власній імунній системі...)

— *Загальний наказ!* — Драко підвищив голос. — Ніхто не стріляє в шпигунів, крім мене, Грегорі, Падми й Террі. Якщо хтось помітить щось підозріле, звертайтеся до одного з нас.

А тоді...

Удар гонгу сповістив, що Сонечко здобуло два бали.

— *Що?* — майже водночас вихопилося в Драко й Забіні.

Вони закрутили головами. Не схоже було, щоб у когось влучили, усі сонечка були на місці й під наглядом. (Крім Парваті, яку підстрелив невідомий зрадник із загону Падми. І, звісно, Падма вистрелила в Парваті ще раз на випадок, якщо та прикидалася, тому це була не вона...)

— Сонячний зрадник у Хаосі? — спантеличився Забіні. — Але ж усі, про кого я знав, мали вдарити, коли Хаос напав на Сонечко...

— Ні! — раптово усвідомила Падма. — Це Хаос стратив шпигуна!

— *Що?* — запитав Забіні. — Але чому...

І Драко збагнув. *Прокляття!*

— Бо Поттер вважає, що тепер він точно перемає Сонечко, але не нас! Він не хоче втратити жодного балу, страчуючи зрадників! *Загальний наказ!* Якщо треба стратити зрадника, спершу назвітьсь сонечком! І не забудьте відразу перемкнутися назад...

Грейнджер: 253, Мелфой: 252, Поттер: 252.

Тіло Лонгботома хаотично дрейфувало у воді з безладно розкинутими руками й ногами. Коли Драко нарешті влучив був, усі вистрелили в нього *ще раз*, просто для певности.

Тепер уже Гаррі Поттер ховався неподалік під призматичною сферою, дивлячись на них увесь такий набурмосений, поки вдалині повільно згасало останнє срібло серпастого місяця. Якби Лонгботомові вдалося підстрелити ще бодай одного солдата (Драко знав, що Гаррі про це думав), якби двом хаосітам вдалося протриматися трохи довше, то вони могли б *виграти...*

Коли Драко переформував свої сили й завдав нового удару, дальша битва й страта шпигунів на користь Сонечка призвели до того, що Сонечко випереджало рівно на один бал і Драконів, і Хаос. Щойно Гаррі вдався до цього методу, Драко не мав іншого вибору, окрім як повторювати за ним.

Однак тепер він утричі переважав за чисельністю: одного генерала Хаосу оточили Драко, Падма й Забіні — залишки Армії Драконів і останній сонячний зрадник.

Драко не був дурнем і звелів був Падмі знезброїти Забіні після того, як Лонгботом підстрелив Грегорі й пав від руки Драко. Хлопець обдарував його обуреним поглядом, заявивши, що Драко йому за це винен, і передав паличку.

Отже, Драко й Падма мали перемогти генерала Хаосу.

— Припускаю, що здатися ти не хочеш? — поцікавився Драко, розплившись у найехиднішій з усіх посмішок, що їх він коли-небудь звертав до Гаррі Поттера.

— Перемога або сон! — закричав генерал Хаосу.

— Просто щоб ти знав, — зауважив Драко, — насправді Забіні *не має* старшої сестри, яку треба врятувати від грифін-

дорських хуліганів. Але в нього є мати, що не схвалює учнів маглівського роду на кшталт Грейнджер. Я написав їй кілька слів і запропонував Забіні кілька послуг — нічого пов'язаного з батьком, лише в межах *мого* впливу в школі. І, до речі, Хлопчика-Що-Вижив його мати також не схвалює. Просто на випадок, якщо ти досі вважаєш, що насправді Забіні на твоєму боці.

Гаррі ще більше набурмосився.

Драко підняв паличку й ритмічно задихав, збираючи сили для прокльону пробивного свердла. Призматична сфера Грейнджер тепер була майже такою ж міцною, як і в Драко, та й Гаррі не надто відставав. І де ці двоє брали час?

— *Лаган!* — Драко вклав у це слово всі свої сили.

Спалахнула зелена спіраль, Гаррін щит розколовся, і...

— *Сомніум!* — майже тієї ж миті вигукнула Падма.

Грейнджер: 253, Мелфой: 252, Поттер: 254.

Гаррі з превеликим полегшенням видихнув — і не лише тому, що більше не мав підтримувати призматичну сферу. Його рука тремтіла, коли він опустив паличку.

— Знаєш, — промовив Гаррі, — я вже на якусь мить захвилювався.

«Другий особливий наказ: якщо вам здається, що сонячний зрадник не стріляє у вас навсправжки, прикидайтеся подеколи підстреленими. Краще цільтеся в драконів, ніж у сонечок, але спокійно стріляйте в сонечок, якщо не можете стріляти в драконів».

«Третій особливий наказ: Мерлін каже не стріляти в Блеза Забіні й у жодну з близнючок Патіл».

Широко вишкірившись, Парваті Патіл зідрала трансфігуровану латку зі свого символу на уніформі, і та зникла у воді.

— Грифіндорці за Хаос, — виголосила вона й повернула Забіні його паличку.

— Вельми вдячний, — Гаррі плавно вклонився грифіндорській дівчині. — І тобі, — він уклонився Забіні. — Знаєш, коли ти прийшов до мене з цим планом, я не міг вирішити, геній ти чи божевільний, відтак подумав, що і те, і те. І, до речі, — Гаррі повернувся до тіла Драко, — Забіні *має* двоюрідну сестру...

— *Сомніум*, — пролунав голос Забіні.

Грейдджер: 255, Мелфой: 252, Поттер: 254.

Тіло Гаррі Поттера попливло геть, здивування й жах швидко зникли з його сплячого лиця.

— А якщо подумати, — радісно сказала Парваті, — хай грифіндорці будуть за Сонечко.

Вона засміялася так п'яно, як ще ніколи в житті. *Нарешті* вона позбулася своєї близнючки й зайняла її місце, як їй *завжди* й хотілося, і це було бездоганно, усе було бездоганно...

Вона блискавично крутнула паличкою в напрямку Забіні, що саме націлився в неї.

— Зажди! — вигукнув він. — Не стріляй, не чини опору. Це наказ.

— *Що?* — запитала Парваті.

— Вибач, — не надто щиро відповів Забіні, — але я не можу бути *повністю впевненим*, що ти за Сонечко. А тому наказую, щоб ти дозволила мені вистрелити в тебе.

— Чекай! Ми випереджаємо Хаос лише на один бал! Якщо ти вистрелиш у мене зараз...

— Я вистрелю в ім'я Драконів, *звісно*, — дещо зверхньо пояснив Забіні. — Нехай ми й змусили їх робити це обманом, та немає жодної причини, чому б і нам цим не скористатися.

Парваті витріщилася на нього, примруживши очі:

— Генерал Мелфой сказав, що твоїй матері не подобається Герміона.

— Мабуть, — з обличчя Забіні не сходила зверхня посмішка. — Але дехто з нас куди охочіше дратує батьків, ніж Драко Мелфой.

— А Гаррі Поттер сказав, що в тебе є двоюрідна сестра...

— Ніт.

Парваті витріщилася на нього, напружено думаючи, проте вона була не надто вправною в плетінні інтриг. Як запевняв був Забіні, цей план мав на меті таємно підтримувати рахунок Хаосу й Драконів якомога рівнішим, щоб ті страчували зрадників на користь Сонечка замість того, щоб втратити бодай один бал, і це *спрацювало*... але... Їй здавалося, що вона щось прогавила, вона не була слизеринкою...

— А чому б *мені* не вистрелити в тебе в ім'я Драконів? — запропонувала Парваті.

— Бо я вищий від тебе за званням.

Парваті охопило дуже погане передчуття.

Вона довго на нього дивилася.

А потім...

— *Сомні*... — почала було вона, відтак збагнула, що не дала «за Драконів», і квапливо обірвала себе...

Грейнджер: 255, Мелфой: 254, Поттер: 254.

— Привіт усім, — на екранах вигулькнуло вкрай задоволене обличчя Блеза Забіні, — здається, тепер усе залежить від мене.

На березі озера всі затамували подих.

Сонечко випереджало Драконів і Хаос рівно на один бал. Блез Забіні міг застрелитися в ім'я Драконів чи Хаосу або нічого не змінювати.

Залунали дзвоники, попередивши, що спливає остання хвилина битви. А слизеринець на екрані дивно й криво посміхався, недбало граючись із паличкою, чие темне дерево ледь виднілося в темній воді.

— А знаєте, — заговорив він тоном людини, що довго репетирувала ці слова, — насправді це лише гра. А ігри мають бути *веселими*. Чому б мені просто не вчинити так, як мені хочеться?

Розділ 34. Складнощі координації, ч. 2

Мінерва й Дамблдор об'єднали були свої таланти, щоб вичаклувати грандіозну сцену, до якої саме плентався Кві-рел. Усередині вона складалася з міцної деревини, однак зовні блискотіла мармуровими поверхнями, інкрустованими платиною та всипаними коштовними каменями кольорів усіх гуртожитків. Ані вона, ані директор не мали сил засновників Гогвортсу, але їй підтримувати чаклунство треба було всього кілька годин. Зазвичай Мінерва раділа рідкісним нагодам вдатися до виснажливої трансфігурації чогось великого. Вона мала б тішитися цим багатом маленьким можливостям повправлятися в мистецтві й створенні ілюзії пишноти, та цього разу під час роботи її не покидало лячне відчуття, ніби вона сама собі рие могилу.

Утім, наразі Мінерва почувалася трохи краще. Була одна коротка мить, коли здавалося, що от-от трапиться вибух, однак Дамблдор уже стояв і тепло аплодував, і всім вистачило клепки не бунтувати перед директором.

Вибуховий настрій швидко змінився загальним піднесенням. Це відчуття можна було б описати фразою: «Та ну вас!».

Блез Забіні застрелився в ім'я Сонечка, і фінальний рахунок став 254:254:254.

За сценою троє дітей чекали на свою чергу піднятися,

зиркаючи одне на одного із сумішшю люті й розчарування. Вони досі не висохли після того, як їх вивудили з озера, та й не схоже було, щоб зігрівальні чари повністю справляли-ся з морозним грудневим повітрям, і ситуації це аж ніяк не поліпшувало. А може, винен був тільки їхній настрій.

— Усе, — заявила Грейнджер. — З мене годі! Більше ніяких зрадників!

— Повністю погоджуюся з вами, міс Грейнджер, — холодно відгукнувся Драко. — Побавилися й вистачить.

— І що *ви* двоє збираєтеся з цим робити? — різко кинув Гаррі Поттер. — Професор Квірел уже сказав, що не стане забороняти шпигунів!

— Ми заборонимо їх *замість нього*, — похмуро промовив Драко, не розуміючи навіть, що він має на увазі під цими словами, але сама відповідь немов складалася в план...

Сцену було зроблено й справді майстерно, принаймні як для тимчасової споруди. Її творці уникли поширеної пастки й не піддалися власним переконанням про розкіш, а таки знали дещо про архітектуру й візуальний стиль. Драко стояв на очевидному для себе місці, де глядачі могли бачити його в оточенні слабкого сяйва смарагдів. Грейнджер він непомітно вказав зупинитися під ореолом сапфірів Рейвенклоу. А щодо Гаррі Поттера, то на нього Драко не дивився.

Професор Квірел... прокинувся чи щось таке. Він спирався на платиновий поміст без будь-якого коштовного каміння й підкреслено награно перекладав і вирівнював у руках три конверти з пергаментами, що на них три генерали написали свої бажання. Усі учні Гогвортсу спостерігали й чекали.

Нарешті професор Квірел відірвав погляд від конвертів:

— Що ж. Оце так халепа.

Натовпом промайнуло легке й дещо напружене хихотіння.

— Гадаю, усіх вас цікавить, що я зроблю? Нічого тут не вдієш, я маю бути справедливим. Спершу я хотів би виголошити невеличку промову, однак містер Мелфой і міс Грейнджер, здається, бажають дечим поділитися.

Драко кліпнув, відтак обмінявся з Грейнджер швидкими поглядами: «Можна?», «Так, давай». Він набрав повітря.

— Ми з генералкою Грейнджер хочемо повідомити, — заговорив він якомога офіційніше, знаючи, що всі почують його підсилений голос, — що більше не приймаємо допомоги від зрадників. І якщо ми дізнаємося, що в будь-якій битві Поттер прийняв зрадників із будь-якого з наших військ, то об'єднаємося, щоб знищити його.

Драко кинув сповнений злоби погляд на Хлопчика-Що-Вижив. «Як тобі таке, генерале Хаосу!».

— Повністю погоджуюся з генералом Мелфоем, — приєдналася Грейнджер, що стояла біля нього, її високий голос лунав дзвінко й сильно. — Жоден із нас не використовуватиме зрадників, а якщо генерал Поттер учинить інакше, ми зітремо його з поля бою.

Глядачі здивовано зашепотіли.

— Дуже добре, — професор захисту посміхнувся. — Багато ж часу вам знадобилося, та ви однаково заслуговуєте на вітання, бо додумалися до цього раніше за інших генералів.

Кілька секунд на усвідомлення...

— У майбутньому, містере Мелфой, міс Грейнджер, перш ніж прийти до мого кабінету з будь-яким проханням, обміркуйте, чи є спосіб втілити його без мого втручання. Цього разу балів Квірела я не зніматиму, однак надалі можете очікувати на втрату пів сотні, — професор Квірел задоволено посміхався. — А що скажете ви, містере Поттер?

Гаррі зиркнув на Грейнджер, потім на Драко. Його обличчя здавалося спокійним, хоча Драко був певен, що доцільніше вжити слово «контрольованим».

— Легіон Хаосу залюбки прийматиме зрадників, — зрештою рівно промовив Гаррі Поттер. — Побачимося на полі бою.

Драко знав, що на його лиці проступало приголомшення; глядачі шоковано гомоніли. Глянувши на передній ряд, він помітив, що навіть Гарріних хаоситів це заскочило зненацька.

Грейнджер розізлилася й ставала дедалі лютішою.

— Містере Поттер, — звернулася вона різко, наче прикидаючись учителькою, — ви що, *намагаєтеся* бути нестерпним?

— У жодному разі, — спокійно заперечив Гаррі Поттер. — Вам не доведеться робити це постійно: побийте мене раз — і ви досягнете мети. Але самих погроз не завжди достатньо, генералко Сонечка. Ви не запропонували мені приєднатися до вас, а спробували нав'язати свою волю. А іноді ворога треба перемогти, перш ніж нав'язувати йому свою волю. Розумієте, не йому я щось віри, що Герміона Грейнджер, найяскравіша академічна зіронька Гогвортсу, і Драко, син Луціуса, нащадок шляхетного й найдавнішого роду Мелфів, зможуть працювати разом, щоб знищити свого спільного ворога — Гаррі Поттера.

На його обличчі заграла задоволена посмішка:

— Можливо, я просто вчиню так, як Драко намагався із Забіні: напишу Луціусові Мелфою листа й подивлюся, що він про це думає.

— *Гаррі!* — нажахано скрикнула Грейнджер під зойкання публіки.

Драко тримав себе в руках, хоч всередині аж кипів від злоти. Гаррі втнув таку *дурість*, заявивши про це публічно;

якби він просто це *зробив*, то міг би й чогось добитися. Драко навіть не подумав був про батька, але якщо той втрутиться *тепер*, то складатиметься враження, наче він грає Гаррі на руку...

— Якщо *ти* вважаєш, що зможеш так легко маніпулювати моїм батьком, лордом Мелфоем, — холодно відповів Драко, — то дуже сильно здивуєшся, Гаррі Поттере.

Щойно останні слова зринули з його вуст, Драко збагнув, що загнав власного батька в безвихідь, навіть не маючи такого наміру. Йому це навряд чи сподобається, анітрохи, однак виказати цього він більше не зможе... Драко доведеться просити пробачення. Це *справді* сталося випадково, та якою химерною здавалася думка, що він узагалі таке скоїв.

— Тоді вперед. Розбийте злого генерала Хаосу, — підбурив досі задоволений Гаррі. — Я не зможу перемогти обидва ваші війська, якщо ви *насправді* працюватимете разом. Цікаво, чи вдасться мені розділити вас до того.

— Не вдасться, і ми тебе розчавимо! — пригрозив Драко Мелфой, а Герміона Грейнджер поруч рішуче кивнула.

Ненадовго запала здивована тиша.

— Що ж, — заінтриговано озвався професор Квірел. — *Не такого* завершення я очікував від цієї конкретної розмови. Чесно кажучи, містере Поттер, я думав, що ви негайно поступитеся й усміхнено проголосите, що давно вже розкусили суть мого уроку, але вирішили не псувати його для інших. Власне, з огляду на це я й складав свою промову, містере Поттер.

Той лише низав плечима:

— Мені шкода, — і ні слова більше.

— О, не хвилюйтеся. Це також згодиться, — запевнив його професор Квірел і відвернувся від трьох учнів.

Він виструнчився біля помосту, щоб звернутися до всього натовпу. Звичний вираз втішеного стороннього спостері-

гача враз злетів із його обличчя немов зірвана маска. Він заговорив знову — гучніше, ніж до того.

— Якби не Гаррі Поттер, — його голос пронизував холодом не згірш від самого грудня, — Відомо-Хто переміг би.

Миттєво запала тиша. Цілковита.

— Не сумнівайтеся, Темний Лорд *вигравав*. Аврорів, що наважувалися битися з ним, дедалі меншало, поодиноких борців за справедливість, що протистояли йому, зацьковували. Один Темний Лорд і п'ятдесят смертежерів *перемагали* цілу країну, перемагали тисячі чарівників. Це навіть не смішно! Не існує такої низької оцінки, якої заслуговувала б ця некомпетентність!

Директор Дамблдор спохмурнів, а глядачі — збентежилися. Тиша тривала.

— Чи розумієте ви тепер, як таке могло трапитися? Ви побачили це сьогодні. Я дозволив зрадників і не надав генералам засобів, щоб їх угамувати. Результат ви бачили. Кмітливі змови й кмітливі зради — і завершилося все тим, що останній уцілілий на полі бою солдат застрелився! Немає *жодного* сумніву, що *будь-який* згуртований зовнішній ворог розбив би ці три війська.

Професор Квірел оберся об поміст і простягнув праву руку, розчепіривши пальці.

— Розділення — це слабкість, — похмуро й напружено заявив він. Долоня стиснулася в кулак: — Єдність — це сила. Попри всі свої недоліки Темний Лорд добре це розумів. І *використав* для створення того простого винаходу, що зробив його найжахливішим темним лордом в історії. Ваші батьки протистояли одному Темному Лордові. І п'ятдесят бездоганно згуртованим смертежерам, які знали, що *будь-який* сумнів у їхній відданості обернеться для них смертю, що *будь-який* вияв слабкості чи невігластва обернеться для них болем. Щойно хтось приймав мітку Темного Лорда,

то не міг більше вирватися з його лепчат. І смертежери погоджувалися на цю жахливу мітку, бо знали: прийнявши її, вони згуртуються для протистояння розділеним землям. Темний Лорд і п'ятдесят смертежерів могли знищити цілу країну могутністю однієї Чорної мітки.

Професор Квірел говорив безрадісно й непохитно.

— Ваші батьки могли дати схожу відсіч. Але не стали. Був один чоловік, на ім'я Єрмі Вібл, що закликав націю впровадити військову повинність, хоча йому й забракло бачення, щоб запропонувати мітку Британії. Єрмі Вібл знав, що його спіткає, і сподівався, що його смерть надихне інших. А тому Темний Лорд забрав разом і його сім'ю. Їхні порожні шкіри не вселяли нічого, окрім страху, і ніхто більше не наважувався кидатися словами. І ваші батьки певно зіткнулися б з наслідками свого мерзенного боягузтва, якби їх не врятувало однорічне дитя, — його обличчя виказувало цілковиту зневагу. — Драматург назвав би це *dei ex machina*, бо вони не зробили нічого для свого спасіння. Нехай Той-Кого-Не-Можна-Називати не заслуговував перемогти, але не сумнівайтесь: ваші батьки заслуговували програти.

У його голосі бриніло залізо.

— І знайте: вони так нічого й не навчилися! Нація досі роздроблена й слабка! Скільки десятиріч розділяє Гріндельвальда й Відомо-Кого? Гадаєте, ви не побачите наступної загрози за свого життя? Чи повторите тоді ви дурість своїх батьків, коли наслідки їхніх дій так чітко постали перед вами сьогодні? Бо я знаю, що робитимуть ваші батьки того дня, коли запанує темрява! Я знаю, яку науку засвоїли вони! Скласти руки й боягузливо ховатися, чекаючи, доки їх врятує Гаррі Поттер!

Директор Дамблдор розглядав професора захисту із задумою в очах, а інші учні — з подивом, злістю й захватом.

— Запам'ятайте це, запам'ятайте добре, — погляд профе-

сора Квірела став не менш холодним, ніж його голос. — Той-Кого-Не-Можна-Називати жадав керувати цією країною, навічно стиснути її у своїх жорстоких лещатах. Та принаймні він жадав керувати *живою* країною, а не купкою попелу! Існували божевільні темні лорди, що прагнули єдиного: перетворити світ на величезне погребальне вогнище! Траплялися війни, в яких цілі країни боролися одна проти одної. Ваші батьки майже програли пів сотні, що збиралася взяти цю країну живцем! Як швидко їх розтрощив би куди чисельніший за них ворог, якого цікавило б тільки їхнє знищення? Ось що я пророкую: коли постане наступна загроза, Луціус Мелфой проголосить, що ви маєте послідувати за ним або загинути, що довіритися його жорстокості й силі — це ваша єдина надія. І це буде брехнею, нехай навіть сам Луціус Мелфой повірить у неї. Адже він не об'єднав смертежерів після зникнення Темного Лорда — їх розбили негайно ж, вони розбіглися, підбгавши хвости, і зрадили одне одного! Луціус Мелфой недостатньо сильний, щоб стати істинним лордом — ані темним, ані світлим.

Драко Мелфой стискав побілілі кулаки, у його очах стояли сльози, і лють, і пекучий сором.

— Ні, — не вгавав професор Квірел, — не вірю я, що Луціус Мелфой стане вашим рятівником. Якщо ви думаєте, що я говорю це задля власної вигоди, то зовсім скоро час покаже, що це не так. Я нічого вам не раджу, учні мої. Однак запевняю: якби вся країна знайшла такого ж сильного лідера, як Темний Лорд, але гідного й праведного, і прийняла його мітку, то змогла б розчавити будь-якого темного лорда, наче комаху, і решта нашого розділеного магічного світу не загрозувала б їй. А якщо війну затіє ще більший ворог, намірившись знищити нас усіх, то вижити зможе тільки згуртований магічний світ.

Пролунали зойки, здебільшого від учнів маглівського ро-

ду, діти в мантіях із зеленими облямітками просто спантелилися. Тепер уже Гаррі Поттер стискав кулаки й тремтів, а Герміона Грейнджер стояла поруч із ним розлючена й збентежена.

Директор підвівся зі свого місця із суворим обличчям. Жодного слова ще не злетіло з його вуст, але сигнал був очевидним.

— Я не розкрию, яка загроза насувається, — провадив далі професор Квірел. — Та якщо історія хоч чогось вчить нас про світ і його майбутнє, то ви не проживете все своє життя в мирі. І якщо в майбутньому ви вчините так, як ці три війська сьогодні, якщо не зможете відкинути вбік свої дріб'язкові суперечки й прийняти мітку єдиного лідера, то ви ще захочете, щоб Темний Лорд був живим і правив вами, і проклинатимете день, коли народився Гаррі Поттер...

— *Годі!* — заволав Албус Дамблдор.

Запанувала тиша.

Професор Квірел повільно повернув голову й подивився туди, де стояв Албус Дамблдор, охоплений своєю чарівницькою люттю. Вони зустрілися поглядами, і безсловесна напруга придавила учнів, що слухали, не сміючи ворухнутися.

— Ви також підвели цю країну, — сказав професор Квірел. — І знаєте про небезпеку не менше за мене.

— Такі промови не для вух учнів, — Албус Дамблдор гримів загрозово гучно. — І не для ротів професорів!

— Коли Темний Лорд набирався сил, лунало багато промов, призначених для вух дорослих, — сухо відповів професор Квірел. — І вони плескали й раділи, відтак втішено верталися додому після такого веселого дня. Але я підкорюся вам, директоре, і не виголошуватиму більше небажаних для вас промов. Мій урок простий. Я й надалі нічого не робитиму зі зрадниками — побачимо, що учні зможуть вдіяти самотужки, не очікуючи на порятунок від професорів.

Він повернувся назад до учнів, скрививши рота в посмішці, чим, здавалося, розсівав ту жахливу напругу — наче бог, що своїм подихом розігнав хмари.

— Але, будь ласка, будьте добрішими до сьогоднішніх зрадників. Вони просто розважалися.

Залунав сміх. Спершу знервований, відтак сміливіший, поки професор Квірел так і стояв, криво посміхаючись, і напруга частково спала.

Драко все ще пробурався подумки крізь вихор із тисяч запитань і заціпенілого жаху, поки професор Квірел готувався відкрити конверти з бажаннями трійки генералів.

Раніше йому й на гадку не спадало, що магли з їхніми подорожами на Місяць є куди більшою загрозою, ніж повільний занепад чаклунства, чи що батько не зможе їх зупинити. І в цьому таївся ще химерніший, проте очевидний підтекст: професор Квірел вірив, що *Гаррі* зможе. Нехай він і запевнив, що нічого не радить, однак знову й знову згадував Гаррі Поттера у своїй промові. Інші, мабуть, також уже про це думали.

Просто сміховинно. Хлопчик, що обсіпав м'яке крісло блискітками й назвав його троном...

«Хлопчик, що зіткнувся зі Снейпом і переміг, — зашепотів зрадницький голосок. — Цей хлопчик може вирости й стати лордом, якому вистачить сил, щоб правити, щоб порятувати нас усіх...».

Але Гаррі виховали магли! Він сам практично бруднокровець, він не боротиметься проти своєї названої сім'ї...

«Він знає їхні мистецтва, їхні таємниці й методи. Він може взяти всю маглівську науку й застосувати її проти них,

об'єднавши з нашою власною силою — силою чарівників».

А якщо він відмовиться? Якщо йому забракне сили?

«Тоді, — підказав внутрішній голос, — це доведеться зробити тобі, чи не так, Драко Мелфой?».

Натовп знову затих. Професор Квірел відкрив перший конверт:

— Містере Мелфой, ви бажаєте... щоб Слизерин виграв кубок гуртожитків.

Публіка здивовано мовчала.

— Так, професоре, — чітко відгукнувся Драко, знаючи, що його голос, знову ж таки, підсилюється. — Якщо це вам не до снаги, тоді щось інше для Слизерину.

— Я не роздаватиму очок просто так, — професор Квірел задумливо постукав себе по щоці. — Це робить ваше бажання достатньо складним, щоб зацікавити мене. Не поясните, чому саме воно, містере Мелфой?

Драко відвернувся від нього, повернувшись спиною до платино-смагадогового тла, і подивився на натовп. Не всі слизеринці вболівали за Армію Драконів, існували невдоволені антимелфойські фракції, що демонстративно підтримували Хлопчика-Що-Вижив чи навіть Грейнджер, і вчинок Забіні міг добряче посилити такі настрої. Він мав нагадати їм, що Слизерин означає Мелфой, а Мелфой — Слизерин...

— Ні, — відмовився Драко. — Вони слизеринці, вони зрозуміють.

З боку глядачів почувся деякий сміх, особливо від слизеринців, навіть тих, що лише мить тому назвали б себе антимелфойцями. Лестоці — це чудова річ.

Драко знову повернувся до професора Квірела й здивовано побачив, як зніяковіла Грейнджер.

— Щодо міс Грейнджер, — звук розірваного конверта, — ви бажаєте... щоб Рейвенклов виграв кубок гуртожитків?

Реготу було чимало, навіть із Драко вирвався смішок. Він не знав, що Грейнджер також грає в цю гру.

— Що ж, гм, — затнулася Грейнджер, немов пригадуючи завчену напам'ять промову, — я мала на увазі, що...

Вона глибоко вдихнула.

— У моєму війську є солдати з кожного гуртожитку, і я аж ніяк не хочу виказати неповаги до жодного з них. Але гуртожитки також мають братися до уваги. Було дуже сумно дивитися, як учні з однакових гуртожитків кидалися одне в одного прокльонами, тому що належали до різних військ. Людям потрібно мати можливість покластися на будь-кого зі свого гуртожитку, саме тому чотири їх і створили для Гогвортсу Годрик Грифіндор, Салазар Слизерин, Ровіна Рейвенклов і Гельга Гафелпаф. Я генералка Сонечка, але насамперед я Герміона Грейнджер із Рейвенклоу. І я пишаюся тим, що є частиною цього вісімсотрічного гуртожитку.

— Чудово сказано, міс Грейнджер! — похвалив Дамблдор.

Гаррі Поттер стояв насуплений, і Драко не міг збагнути, що йому це нагадує.

— Цікава позиція, міс Грейнджер, — зазначив професор Квірел. — Та є часи, коли слизеринцям корисно мати друзів у Рейвенклові, а грифіндорцям — у Гафелпафі. Звісно, найкраще було б мати змогу покладатися на друзів і зі свого гуртожитку, і зі свого війська?

Грейнджер швидко огледіла інших учнів і вчителів, але нічого не відповіла.

Професор Квірел кивнув немов сам до себе, відтак розкрив останній конверт. Гаррі Поттер поруч із Драко помітно напружився, поки той витягав пергамент.

— А містер Поттер бажає, щоб... — професор захисту замовк, вдивляючись у пергамент.

Аркуш спалахнув і швидко згорів у яскравому полум'ї, лишивши по собі тільки чорний попіл, що плавно посипав-

ся з пальців професора Квірела. Його обличчя анітрохи не змінилося.

— Обмежтеся, будь ласка, здійсненими бажаннями, містере Поттер, — сухо попросив він.

Павза затягнулася. Гаррі, що стояв біля Драко, видавався трохи приголомшеним.

«Що, заради Мерліна, він там захотів?».

— Сподіваюся, ви підготували інше бажання на випадок, якщо я не зможу виконати цього?

Ще одна павза.

Гаррі глибоко вдихнув:

— Ні, але заміну я вже придумав, — він повернувся до глядачів. З кожним словом його голос лунав дедалі впевненіше: — Люди бояться зрадників через їхню безпосередню шкоду — підстрелених солдатів і розкритих секретів. Але це лише частина небезпеки. *Страх* перед зрадниками штовхає людей на вчинки, що також мають свою ціну. Цим я і скористався сьогодні проти Сонечка й Драконів: я велів своїм зрадникам не завдавати якнайбільше безпосередньої шкоди, а поводитися так, щоб посіяти якнайбільше недовіри й плутанини. Це змусило генералів вдаватися до найскладніших заходів, щоб спробувати взяти ситуацію під контроль. Коли ціла країна протистоїть кільком зрадникам, цілком очевидно, що кілька зрадників нароблять меншої біди, ніж країна, намагаючись їх зупинити. Ліки можуть виявитися гіршими за хворобу...

— Містере Поттер, — різко обірвав його професор захисту, — уроки історії свідчать про те, що ви помиляєтеся. Заради об'єднання покоління ваших батьків зробило замало, не забагато! Уся ця країна майже пала, хоч ви й не могли цього бачити. Можете розпитати своїх однокласників-рейвенкловців, як багато з них втратили сім'ї через Темного Лорда. Або будьте мудрішими й *не питайте!* Чи маєте ви

якесь бажання, містере Поттер?

— Якщо не заперечуєте, — м'яко втрутився Албус Дамблдор, — мені хотілося б дізнатися думку Хлопчика-Що-Вижив. Що стосується припинення війн, він має більше досвіду, ніж будь-хто з нас.

Кілька людей засміялося.

Гаррі Поттер перевів погляд на Дамблдора, замислившись на хвильку.

— Я не стверджую, що ви помиляєтеся, професоре Квірел. Під час останньої війни люди не діяли спільно, ціла країна майже пала перед кількома десятками нападників — і я погоджуюся, що це було жалюгідно. І якщо наступного разу ми скоїмо таку саму помилку, це буде ще жалюгідніше. Але в одній війні двічі не б'ються. Проблема в тому, що ворогові *також* дозволено бути розумним. Розділення має свої недоліки, та намагання об'єднатися наражають людей на геть інші ризики, мають іншу ціну, і ворог спробує цим скористатися. Не варто припиняти думати, досягнувши лише одного рівня гри.

— Простота також має свої переваги, містере Поттер, — сухо кинув професор Квірел. — Сподіваюся, сьогодні ви зтямили дещо про небезпеку стратегій, складніших за об'єднання сил і напад на ворога. І якщо все це якось не підводить до вашого бажання, то я дуже роздратуюся.

— Так, було доволі важко вигадати бажання, що символізувало б ціну єдності. Але проблема спільних дій стосується не лише війн, ми стикаємося з нею все своє життя, щодня. Якщо всі координуються згідно з однаковими, але дурними правилами, то *одна* людина, що вирішить вчинити якось інакше, порушить ці правила. Однак якщо вчинити інакше вирішать *усі*, то ніщо їх не зупинить. Саме така виникає проблема, коли всім потрібно діяти разом, адже *перший*, хто виступить із пропозицією, муситиме піти проти цілого

натовпу. І якщо ви гадаєте, що люди завжди мають гуртуватися і важить тільки це, то вам ніколи не вдасться змінити правила гри, хай які вони дурні. А тому моє бажання символізуватиме те, що трапляється, коли люди об'єднуються в неправильному напрямі: я хочу, щоб у квідич у Гогвортсі грали без сніча.

— *ЩО?* — стоголосо заволав натовп, а в Драко відвисла щелепа.

— Сніч руйнує всю гру. У підсумку дії інших гравців не мають жодного значення. Набагато доцільніше буде просто купити годинника. Це одна з тих неймовірно тупих речей, які ви не помічаєте тільки тому, що вирости з ними. Одна з тих речей, які люди роблять тільки тому, що так роблять усі інші...

Здійнявся гвалт, і Гаррі Поттера більше не було чути.

Гармидер протривав усього п'ятнадцять секунд, а потім гігантський спалах полум'я, що зірвався з найвищої вежі Гогвортсу під гуркотіння сотні громів, поклав йому край. Драко й не здогадувався, що Дамблдор здатен *на таке*.

Учні обережно й тихо розсілися по місцях.

Професор Квірел нестримно реготав.

— Нехай буде так, містере Поттер. Вашу волю буде виконано, — він театральні замовк. — Звісно, я обіцяв тільки *один* хитрий план. І це все, що ви троє отримаєте.

Драко щось таке й очікував був почути, та ці слова однаково його вразили. Він швидко перезирнувся з Грейнджер: вони були очевидними союзниками, але бажання мали цілковито протилежні...

— Маєте на увазі, що нам треба вибрати спільне бажан-

ня? — уточнив Гаррі.

— О, це було б занадто. Ви ж троє не маєте жодного спільного ворога, чи не так? — професор Квірел на якусь коротку мить (таку стрімку, що Драко засумнівався, чи не здалося йому це) глипнув у бік Дамблдора. — Ні, я мав на увазі, що виконаю три бажання за допомогою одного плану.

Запала розгублена тиша.

— Це неможливо, — рішуче заявив Гаррі поруч із Драко. — Навіть я такого не можу. Двоє з цих бажань взаємно несумісні. Це *логічно неможливо*... — він затнувся.

— Ви ще замолоді, щоб вказувати мені, чого я не можу зробити, містере Поттер, — професор Квірел коротко й сухо посміхнувся.

Він обернувся до глядачів:

— Чесно кажучи, я не певен, чи здатні ви засвоїти сьогоднішню науку. Рушайте додому, проведіть приємно час зі своїми сім'ями — чи з тим, що від них залишилося, — доки вони ще живі. Моя родина давно вже загинула від руки Темного Лорда. Побачимося на заняттях.

Запала безмовна тиша. Коли професор Квірел відвернувся, щоб зійти зі сцени, Драко почув його тихий і нічим не підсилений голос:

— А з вами, містере Поттер, я хотів би ще зараз поговорити.

Розділ 35. Складнощі координації, ч. 3

Вони прийшли до кабінету професора Квірела. Той щільно зачинив двері, сперся на спинку стільця й заговорив. Його голос лунав напрочуд спокійно, і Гаррі це розхвилювало куди більше, ніж якби той кричав.

— Я намагаюся зважати на те, що ви ще юні, — тихо почав професор Квірел. — Що у вашому віці я сам був надзвичайним дурнем. Ви розмовляєте по-дорослому й пхаєте носа в дорослі ігри, і подеколи я забуваю, що ви просто надокучливе дитя. Сподіваюся, містере Поттер, що через ці вибрики ви не прирекли себе щойно на смерть, не знищили свою країну й не програли наступну війну.

Гаррі ледве вирівняв дихання.

— Професоре Квірел, я і так сказав набагато менше, ніж хотів, а просто промовчати не міг. Ваші заклики звучать украй тривожно для будь-кого, хто бодай краєм вуха чув, що творилося в маглівському світі протягом останнього сторіччя. Італійські фашисти — дуже огидні люди — дістали свою назву від слова *fascis*. Воно означає в'язку різок, а символізує ідею того, що сила полягає в єдності...

— Отже, огидні італійські фашисти вірили, що єдність сильніша за розділення, — у голос професора Квірела пробіралися гострі нотки. — Може, вони також вірили, що небо блакитне, а ще переконували всіх не кидатися камінням у голови.

«Обернена дурість — це не інтелект; навіть найдурніша людина може заявити, що сонце світить, і воно через це не згасне...».

— Гаразд, ваша правда, це був аргумент *ad hominem*, ця ідея неправильна *не тому*, що її висловлювали фашисти. Але, професоре Квірел, не можна всій країні приймати мітку одного диктатора! Це ж єдина точка відмови! Дайте я сформулюю це так. Припустімо, що ворог просто накладе «Імперіус» на того, хто керує міткою...

— Могутнього чарівника підкорити «Імперіусом» непросто, — сухо заперечив професор Квірел. — А якщо гідного лідера знайти не вдасться, то це вже означатиме кінець. Але гідні лідери існують. Чи підуть за ними люди — ось у чому питання.

Гаррі розпачливо скуйовдив волосся. Йому захотілося взяти перерву, дати професорові Квірелу прочитати «Злет і падіння Третього Рейху», а потім почати цю розмову спочатку.

— Припускаю, що якщо замість диктатури я запропоную демократію як кращу форму правління...

— Зрозуміло, — професор Квірел коротко заплющив і розплющив очі. — Містере Поттер, ви усвідомлюєте всю дурість квідичу, тому що вас не виховували з пошаною до цієї гри. Якби ви ніколи не чули про вибори й просто побачили, *щоб відбувається насправді*, вам би це не сподобалося. Погляньте на нашого обраного міністра магії. Хіба він наймудріший, найсильніший, найвеличніший представник нашого народу? Ні, він блазень, якого Луціус Мелфой купив з усім потрухом. Коли настав день голосування, чарівники вибирали між Корнеліусом Фаджем і Танею Ліч; ось таким став фінал їхнього грандіозного й видовищного протистояння, що відбулося після того, як у підконтрольному Луціусові Мелфою «Щоденному віщуні» їх проголосили єдиними серйозними кандидатами. Ніхто не заявить щиро й без сміху, що Корнеліуса Фаджа обрали як найкращого лідера, якого тільки могла запропонувати

наша країна. У маглівському світі все те ж саме, наскільки мені відомо. В останній прочитаній мною маглівській газеті згадувалося, що попередній президент Сполучених Штатів був колишнім актором. Якби ви виростили у світі без виборів, містере Поттер, то усвідомлювали б їхню дурість так само чітко, як і в разі з квідичем.

Гаррі сидів там із роззявленим ротом, намагаючись дібрати слова:

— Мета виборів не знайти найкращого лідера, а вселяти в політиків удосталь страху перед виборцями, щоб утримувати їх від перетворення на цілковите зло, як це зазвичай трапляється з диктаторами...

— Остання війна, містере Поттер, відбувалася між Темним Лордом і Дамблдором. І нехай як лідер Дамблдор мав купу вад і програвав війну, вважати, що хоч хтось із обраних тоді міністрів магії міг би його замінити, просто сміховинно! Сила походить від могутніх чарівників і їхніх послідовників, а не від виборів і дурнів, за яких голосують. Таким є нещодавній історичний урок магічної Британії, і я сумніваюся, що наступна війна навчить чогось іншого. *Якщо* ви її переживете, містере Поттер, чого не станеться, якщо ви не позбудетеся своїх захопливих дитячих ілюзій!

— Якщо ви вважаєте, що запропонований вами напрям не таїть у собі небезпек, — попри все, Гаррін голос лунав дедалі різкіше, — то це також дитяча ілюзія.

Він похмуро схрестився поглядами з професором Квірелом. Той і оком не змигнув.

— Такі небезпеки варто обговорювати в кабінетах на кшталт цього, а не виголошуючи промови, — холодно порадив професор Квірел. — Дурнів, що обрали Корнеліуса Фаджа, не цікавлять складнощі й обережність. Дайте їм щось хитромудріше за гучні аплодисменти — і воювати будете самотужки. *Це*, містере Поттер, і було вашою дитячою

помилкою, якої Драко Мелфой не припустився б навіть у вісім років. Навіть *ви* мали б розуміти, що краще стулити рота й *порадитися спершу* зі мною, а не ділитися своїми сумнівами з натовпом!

— Я не друг Албусові Дамблдору, — Гаррі звучав не менш холодно, ніж професор Квірел. — Проте він не дитина й не вважав мої тривоги дитячими, як і не вважав, що мені варто притримати їх при собі.

— О, то ви тепер дослухаєтеся до директора, чи не так? — запитав професор Квірел, підвівшись з-за стола.

Дорогою до кабінету Блез завернув за ріг і побачив професора Квірела, що вже стояв там, спершись об стіну.

— Блез Забіні, — привітався він, випрямляючись. Його очі скидалися на темні камені, а голос наганяв дрижаки.

«Він нічого не може мені зробити, просто не забувай про це...».

— Думаю, — чітко й холодно промовив професор Квірел, — що я вже вгадав ім'я вашого роботодавця. Але волю почути його від вас, а також ціну, за яку вас купили.

Блез відчував, як пітніє під мантією, а на лобі проступають краплини вологи.

— Мені дали нагоду показати, що я кращий за всіх трьох генералів, і я скористався нею. Багато людей тепер мене ненавидить, та з'явилося й чимало прихильних через це слизеринців. З чого ви взяли, що я...

— Не ви розробили план сьогоднішньої битви, містере Забіні. Скажіть мені хто.

— Ну... — Блез важко ковтнув слину, — тобто в такому разі... ви ж уже знаєте, хто це, так? Єдина настільки схиблена

людина — це Дамблдор. І він захистить мене, якщо ви спробуєте щось зробити.

— Аякже. Назвіть ціну, — погляд професора захисту не пом'якшав.

— Моя двоюрідна сестра, Кімберлі, — Блез знову ковтнув слину, намагаючись опанувати свій голос. — Вона справжня, і її справді цькують; Поттер це перевірів, він не дурень. Тільки Дамблдор сказав, що це він нацькував хуліганів, спеціально заради цього плану, і якщо я працюватиму на нього, то з нею все буде гаразд, та якщо на Поттера — Кімберлі матиме ще більше проблем!

Професор Квірел довго мовчав.

— Зрозуміло, — він звучав куди приязніше. — Містере Забіні, якщо таке трапиться знову, можете звертатися безпосередньо до мене, я вмію захищати друзів. І останнє питання: навіть з усією прибраною до ваших рук владою домогтися нічєї було складно. Дамблдор давав якісь вказівки, хто має виграти в разі невдачі?

— Сонечко.

— Як я й гадав, — кивнув професор захисту, зітхнувши. — Містере Забіні, у майбутньому раджу вам уникати настільки заплутаних планів. Вони мають тенденцію провалюватися.

— Ем, я, власне, попереджав про це директора, але той відповів, що саме тому й важливо мати більш як один план водночас.

Професор Квірел стомлено потер чоло:

— Дивовижно, що Темний Лорд не збожеволів, борючись із *ним*. Можете йти на свою зустріч із директором, містере Забіні. Я нічого не розповідатиму, але якщо той якось дізнається про нашу розмову, то моя пропозиція надати вам весь можливий захист залишається дійсною, пам'ятайте про це. Ви вільні.

Двічі повторювати не довелося — Блез миттю розвернувся й накивав п'ятами.

Трохи зачекавши, професор Квірел сказав:

— Виходьте, містере Поттер.

Гаррі зірвав із себе Плащ невидимости й запхав його до капшучка. Він так розлютився, що весь тремтів і ледве міг розмовляти.

— Він *що*? Він зробив *що*?

— Ви мали б самі зрозуміти, містере Поттер, — спокійно промовив професор Квірел. — Ви мусите навчитися ігнорувати деталі, щоб роздивитися ліс за деревами. Якби будь-хто почув історії про вас, не знаючи, що йдеться про загадкового Хлопчика-Що-Вижив, то легко збагнув би, що у вас є плащ-невидимка. Зробіть крок назад, забудьте деталі цих подій, і що ми побачимо? Між учнями тривало напружене протистояння, яке завершилося ідеальною нічиєю. Таке трапляється лише в казках, містере Поттер, а в цій школі казками мислить тільки одна людина. Було втілено химерний і заплутаний план, і ви мали б збагнути, що він нехарактерний для цього юного слизеринця. Однак є в цій школі людина, що плете такі складні інтриги, і це не Забіні. До того ж я попереджав був, що існує четвертий агент, а ви знали, що Забіні принаймні потрібний агент, і мали здогадатися, що це, найімовірніше, він. Ні, я не проголошуватиму битву недійсною. Ви втрюх провалили випробування, програли спільному ворогові.

Гаррі вже було начхати на випробування.

— Дамблдор шантажував Забіні, погрожуючи його двоюрідній сестрі? Просто щоб завершити нашу битву нічиєю?

Чому?

Професор Квірел безрадісно розсміявся:

— Можливо, директор вважає, що його хатньому герою трохи суперництва не завадить, і бажав, щоб воно тривало. Для загального блага, знаєте. А може, він просто божевільний. Розумієте, містере Поттер, усі знають, що Дамблдор ховається за маскою божевілля, що він нормальний, який вдає схибнутого. Вони пишаються, що додумалися до цього геніального відкриття, і, втішившись таким таємничим поясненням, припиняють копати далі. Їм не спадає на думку, що за маскою може приховуватися інша маска: що він божевільний, який вдає нормального, який вдає божевільного. Боюся, містере Поттер, я мушу йти: маю невідкладні справи деінде. Але щиро раджу вам не дослухатися до Албуса Дамблдора під час війни. До зустрічі, містере Поттер.

Він дещо іронічно схилив голову й швидко рушив у тому ж напрямку, що й Забіні, доки Гаррі стояв, приголомшено роззявивши рота.

Наслідки: Гаррі Поттер.

Гаррі плентався до вежі Рейвенклоу, не помічаючи ані стін, ані картин, ані інших учнів. Він підіймався сходами й спускався пандусами — і не сповільнювався, не пришвидшувався й не зважав, куди йде.

Коли професор Квірел пішов, минула більш як хвилина, перш ніж Гаррі усвідомив, що єдиним джерелом інформації про причетність Дамблдора були: (а) Блез Забіні, знову довіритися якому міг тільки цілковитий бовдур; і (б) професор Квірел, який цілком був здатним сфабрикувати змову в стилі Дамблдора і який також міг вважати, що невеличке суперни-

цтво учням не завадить; а якщо зробити крок назад і забути деталі, то ще й зовсім недавно запропонував встановити в країні магічну диктатуру.

Також існувала ймовірність, що за Забіні й *справді* стояв Дамблдор, а професор Квірел щиро намагався обернути силу Чорної мітки проти неї ж самої та запобігти повторенню жалюгідної, на його думку, ситуації. Намагався докласти всіх зусиль, щоб Гаррі не боровся з Темним Лордом самотужки, доки решта перелякано ховатиметься й триматиметься подалі від боротьби, чекаючи, що Гаррі всіх порятує.

Та якщо по правді...

Ну...

Гаррі, взагалі-то, не мав нічого проти.

Він знав, що такі речі мають обурювати героїв, наповнювати їхні душі жовчю.

До дідька це. Гаррі куди більше влаштувало, щоб усі інші *трималися подалі від небезпеки*, доки Хлопчик-Що-Вижив скине Темного Лорда сам — плюс-мінус кілька супутників. Якщо наступний конфлікт із Темним Лордом перетвориться на Другу Чаклунську Війну, що вб'є безліч людей і охопить усю країну, це означатиме, що Гаррі *вже програв*.

А якщо після цього розпочнеться війна між чарівниками й маглами, то начхати, хто виграє: Гаррі зазнає поразки, допустивши це. Крім того, чому б цим двом суспільствам не інтегруватися мирно, коли таємниця неминуче розкриється? (Хоча в Гарріному розумі вже лунав сухий голос професора Квірела, що запитував, чи не дурень він, надаючи всі очевидні аргументи...) А якщо мирне співжиття не вдасться, то Гаррі об'єднає сили магії і науки й вигідає, як евакуювати всіх чарівників на Марс чи кудись деінде, але не дасть війні розпочатися.

Бо якщо дійде до війни на знищення...

Цього професор Квірел не усвідомлював, він забув поставити своєму молодому генералові одне найважливіше питання. Про справжню причину, чому Гаррі ніколи не погодиться на Світлу мітку, хай наскільки та допоможе йому боротися з Темним Лордом.

Один Темний Лорд і його п'ятдесят об'єднаних міткою послідовників неабияк загрожували всій магічній Британії. Якщо вся Британія об'єднається під міткою сильного лідера, то стане страшною загрозою для всього магічного світу, а якщо весь чаклунський світ — у небезпеці опиниться решта людства.

Точна кількість чарівників була невідомою. Він і Герміона намагалися приблизно підрахувати й з'ясували, що в усьому світі їх є десь мільйон.

Та існувало шість мільярдів маглів.

І якщо дійде до вирішальної війни...

Професор Квірел забув поцікавитися, кого захищатиме Гаррі.

Наукову цивілізацію, що досліджує світ і дивиться вгору, знаючи, що їй судилося досягти зірок.

Чи магічну цивілізацію, що повільно згасає, втрачаючи знання, що досі перебуває під владою вельмож і вважає маглів не зовсім людьми.

Страшенно сумно, але жодного сумніву тут бути не могло.

Наслідки: Блез Забіні.

Блез обережно й нарочито повільно крався коридорами. Йому ніяк не вдавалося заспокоїтися, серце шалено калатало в грудях...

— Кгем, — почувся сухий шепіт із затіненої ніші, яку він саме оминав.

Блез аж підстрибнув, проте не закричав.

Повільно обернувся.

У невеличкому затіненому кутку виднівся чорний плащ, такий великий і мінливий, що неможливо було визначити, кого він приховував: чоловіка чи жінку. Над плащем стримів капелюх, і чорний туман згущувався під його широкими крисами, затьмарюючи обличчя носія, хай ким чи чим він там був.

— Доповідай, — прошелестів містер Капелюхоплащ.

— Я сказав саме те, що ви звеліли, — дещо спокійніше повідомив Блез, адже тепер він не брехав. — А професор Квірел зреагував саме так, як ви очікували.

Чорний крислатий капелюх нахилився й вирівнявся, ніби голова під ним кивнула:

— Чудово. Сова вже несе обіцяну винагороду вашій матері.

Блез вагався, але аж згорав від цікавості:

— Дозвольте запитати, чому ви хочете розсварити професора Квірела й Дамблдора?

Директор не мав жодного стосунку до грифіндорських хуліганів, наскільки знав Блез, і запропонував — крім допомоги Кімберлі, — що професор Бінс ставитиме йому відмінні оцінки з історії магії, навіть якщо він здаватиме порожні пергаменти замість домашньої роботи. Втім, відвідувати заняття й вдавати, ніби він щось здає, йому однаково доведеться. Насправді Блез зрадив би всіх трьох генералів задарма й чхати хотів на двоюрідну сестру, але не бачив причин це оголошувати.

Чорний крислатий капелюх нахилився набік, ніби намагався зобразити питальний погляд:

— Скажи мені, друже Блез, чи спадало тобі на думку, що на зрадників, які зраджують так багато разів, частенько чигає доволі сумна доля?

— Ні, — відповів Забіні, дивлячись прямо в чорний туман під капелюхом. — Усім відомо, що з учнями в Гогвортсі не трапляється нічого *по-справжньому* поганого.

Із містера Капелюхоплаща вирвався тихий смішок:

— Аякже. А вбивство однієї учениці п'ятдесят років тому — це просто виняток, що підтверджує правило, адже Салазар Слизерин надав би радше своєму монстрові більше контролю над давніми захисними чарами, ніж самому директорові.

Блез витріщався в чорний туман, і в душі його наростав неспокій. Однак лише професор Гогвортсу може заподіяти йому щось серйозне, не здійнявши тривоги. Квірел і Снейп були єдиними професорами, здатними на таке, але Квірел не став би обдурювати *самого себе*, а Снейп не нашкодить нікому зі слизеринців... правда ж?

— Ні, друже Блез, — прошепотів чорний туман, — я лише хотів дати тобі пораду: ніколи не роби нічого схожого в дорослому житті. Стільки зрад майже напевно призведуть до бодай однієї помсти.

— Моїй матері ніколи не мстилися, — пихато заявив Блез. — Хоча в неї було сім чоловіків, і після весілля вони щоразу загадково помирили, залишаючи їй купу грошей.

— Он як? І яким дивом вона переконала сьомого одружитися з нею після того, як той почув, що спіткало шістьох попередників?

— Я якось запитався, і матір сказала, що мені не можна цього знати, доки не стану достатньо дорослим. Тоді я спитав, наскільки дорослим, а вона відповіла, що старшим за неї.

Знову тихе хихотіння.

— Що ж, друже Блез, мої вітання: ти впевнено ступаєш

материною стежкою. Іди, і якщо нікому про це не патякати-меш, то ми більше не зустрінемося.

Блез тривожно позадкував, не бажаючи чомусь повертатися спиною.

— Ох, — капелюх хитнувся, — ну ж бо, маленький слизеринцю. Якби ти справді міг дорівнятися до Гаррі Поттера чи Драко Мелфоя, то вже збагнув би, що всі ці погрозливі натяки потрібні тільки для того, щоб ти нічого не розповів Албусові. Якби я хотів зашкодити тобі, то не натякав би. От якби я нічого не сказав, *тоді* варто було б хвилюватися.

Блез обурено випрямився. Він кивнув містерові Капелюхоплацу, рішуче розвернувся й пішов на зустріч із директором.

Він до останньої миті сподівався, що з'явиться *ще* хтось, кому можна буде продати містера Капелюхоплаца.

Але матір не зраджувала сімох різних чоловіків *одночасно*. Якщо подивитися з цього боку, то він її випереджав.

І Блез Забіні усміхнено йшов до кабінету директора, пишавчись тим, що став п'ятірним агентом...

На мить хлопець похитнувся, відтак випрямився, струшуючи дивне відчуття дезорієнтації.

І Блез Забіні усміхнено йшов до кабінету директора, пишавчись тим, що став четверним агентом.

Наслідки: Герміона Грейнджер.

Посланець не наблизився, доки вона не опинилася на самоті.

Герміона саме виходила з дівочого туалету, де вона подеколи ховалася, щоб подумати, коли яскрава промениста кі-

шка вистрибнула нізвідки й звернулася до неї:

— Міс Грейнджер?

Вона тихенько скрикнула, а потім збагнула, що кішка розмовляє голосом професорки Макґонегел. Не те щоб Герміона злякалася, просто здивувалася. Кішка була яскрава, блискуча, гарна й променилася сріблясто-білим місячним сяйвом (якби місяць світився так само сильно, як сонце), і вона й уявити не могла, як її можна боятися.

— Що ти таке? — запитала Герміона.

— Це повідомлення від професорки Макґонегел, — пояснила кішка голосом професорки. — Підійдіть, будь ласка, до мого кабінету й нікому про це не кажіть.

— Зараз буду, — відповіла досі здивована Герміона.

Кішка стрибнула й зникла. Тільки не зникла, а немов перемістилася якимось кудись. Принаймні в цьому переконував її розум, хоча очі щойно бачили, як та щезла.

Діставшись кабінету своєї улюбленої професорки, Герміона подумки кидалася від одного здогаду до іншого. Може, щось було не так з її оцінками з трансфігурації? Але чому тоді професорка Макґонегел звеліла нікому про це не розповідати? Мабуть, це про Гарріні вправління в частковій трансфігурації...

Професорка Макґонегел дивилася на неї стривожено, а не суворо, коли Герміона сіла навпроти її стола, намагаючись відірвати очі від гнізда комірок-заглиблень із домашніми завданнями. Її завжди цікавило, як саме дорослі підтримують роботу школи й чи можна їм чимось допомогти...

— Міс Грейнджер, дозвольте насамперед сказати: я вже знаю, що це директор попросив вас загадати саме таке бажання...

— Він *розповів* вам? — вихопилося у враженої Герміони. Директор говорив був, що ніхто більше не має знати!

Професорка Макґонегел зробила павзу, поглянула на Герміону, відтак сумно пирхнула:

— Приємно бачити, що містер Поттер не надто вас зіпсував. Міс Ґрейнджер, ви не мусите нічого визнавати тільки тому, що я стверджую, буцімто знаю. Насправді директор *не розповідав* мені, я просто надто добре його знаю.

Герміона залилася рум'янцем.

— Усе гаразд, міс Ґрейнджер! — квапливо вигукнула професорка Макґонегел. — Ви першокласниця з Рейвенклову, ніхто не вимагає від вас бути слизеринкою.

Це її справді зачепило.

— Чудово, — дещо різко промовила Герміона, — я попрошу Гаррі Поттера дати мені кілька уроків слизеринства.

— Я *не це* хотіла... — професорка Макґонегел затихла. — Міс Ґрейнджер, саме тому я й хвилююся: юні рейвенкловки не мають бути слизеринками! Якщо директор просить вас взяти участь у чомусь, що вам не до вподоби, цілком правильно просто відмовити. А якщо ви відчуваєте тиск, будь ласка, скажіть директорові, що хочете моєї присутності чи порадитися спершу зі мною.

Очі Герміони розширилися від подиву:

— Директор може зробити щось неправильне?

Професорка Макґонегел дещо посумнішала:

— Не навмисно, міс Ґрейнджер, але гадаю... ну, мабуть, це правда, що подеколи директорові важко пригадати, як це — бути дитиною. Я впевнена, що навіть дитиною він уже був сильним духом і розумом генієм, а його сміливості вистачило б на трьох грифіндорців. Іноді директор занадто вимогливий до своїх юних учнів, міс Ґрейнджер, чи не зважає достатньо на обережність, щоб не зашкодити їм. Він добра людина, але інколи його інтриги перетинають межу.

— Але ж це *добре*, якщо учні сильні й сміливі. Саме тому ви пропонували мені Грифіндор, чи не так?

Професорка Макґонегел криво посміхнулася:

— Можливо, я просто егоїстично хотіла, щоб ви були в моєму гуртожитку. Чи пропонував вам Сортувальний Капелюх... ні, мені не слід питати.

— Він сказав, що я можу піти куди завгодно, крім Слизерину, — відповіла Герміона. Вона ледь не спитала була, чому вона не заслуговує на Слизерин, але вчасно зупинилася. — Тобто я *смільва*, професорко!

Професорка Макґонегел схилилася над столом, на її обличчі проступала неприхована тривога:

— Міс Ґрейнджер, річ не в смільвості, а в тому, що личить юним дівчатам! Директор затулює вас у свої змови, Гаррі Поттер довіряє вам свої таємниці, а тепер ви ще й об'єднуєтеся з Драко Мелфоем! А я обіцяла вашій матері, що в Гогвортсі ви будете в безпеці!

Герміона просто не знала, що на це відповісти. Але їй спало на думку, що професорка Макґонегел навряд чи застерігала б її, якби вона була хлопцем із Грифіндору, а не дівчиною з Рейвенклоу, а *це* вже було, ну...

— Я старатимуся поводитися добре, — запевнила вона, — і нікому не дозволю переконати мене у зворотному.

Професорка Макґонегел затулила очі руками. Коли вона забрала їх, її зморшкують обличчя здавалося дуже старим.

— Так, — прошепотіла вона, — ви б добре показали себе в моєму гуртожитку. Не наражайтеся на небезпеку, міс Ґрейнджер, і будьте обережні. А якщо щось завдаватиме вам тривоги чи незручностей, будь ласка, зверніться відразу до мене. Я більше не відбиратиму ваш час.

Наслідки: Драко Мелфой.

Тієї суботи жоден із них не хотів робити нічого складного, не після нещодавно завершеної битви. Тому Драко просто сидів у закинутому класі й намагався читати книжку «Думай як фізик». Нічого настільки цікавого він раніше не читав, принаймні зрозумілі йому частини, принаймні коли цей клятий йолоп, що відмовлявся випускати свої книжки з поля зору, замовкав і дозволяв Драко зосередитися...

— Герміона Грейнджер — *бру-у-уднокро-о-овка*, — виспівував Гаррі Поттер, сидячи за сусіднім столом і читаючи куди складнішу книжку.

— Я знаю, що ти намагаєшся зробити, — спокійно відрізав Драко, не відриваючи погляду від сторінок. — Це не спрацює. Ми однаково об'єднаємося й розтрощимо тебе.

— *Ме-е-е-елфой* працюватиме разом із *бру-у-уднокро-о-овкою*, що подумують усі *дру-у-у-узі* твого батька...

— Вони подумують, що Мелфоями не так легко маніпулювати, як *ти*, видається, вважаєш, *Поттере!*

Професор захисту був божевільнішим за Дамблдора. Жоден майбутній рятівник світу не міг поводитися настільки *по-дитячому* й *негідно* — байдуже, в якому віці.

— Гей, Драко, а знаєш, що особливо паскудно? *Ти* знаєш, що Герміона Грейнджер має дві магичні алелі, так само як ти і я, але твої однокласники-слизеринці — ні, і *то-о-о-обі* не можна про це *розповіда-а-ати...*

Драко стиснув книжку так, що аж пальці побіліли. Йому, мабуть, і близько не знадобилося б стільки самоконтролю, щоб витерпіти побиття й плювання, і якщо невдовзі він не зможе відплатити Гаррі, то скоїть щось жахливе...

— То яким було твоє перше бажання? — поцікавився Драко.

Гаррі нічого не відповів. Драко відірвав погляд від книжки й не без зловтіхи побачив його засмучене обличчя.

— Ем, — сказав Гаррі. — Багато хто запитував, але профе-

сор Квірел навряд чи хоче, щоб я про це розповідав.

Драко прибрав серйозного вигляду:

— Зі *мною* можеш поділитися. Не думаю, що це важливіше за інші таємниці, які ти мені довірив, та й хіба не для цього існують друзі? — «Саме так, я твій друг! Почувайся винним!».

— Та насправді нічого цікавого, — з явно вдаваною байдужістю відмахнувся Гаррі. — «Я хочу, щоб наступного року професор Квірел знову викладав бойову магію», от і все, — він зітхнув і вернувся до своєї книжки.

А за кілька секунд знову заговорив:

— Твій батько, напевно, буде дуже незадоволений тобою цього Різдва, та якщо ти пообіцяєш йому, що зрадиш бруднокровку й розтроциш її військо, то все буде гаразд, ще й отримаєш свої різдвяні подарунки.

Можливо, якщо вони з Грейнджер попросять професора Квірела надзвичайно ввічливо й витратять частину своїх балів Квірела, то їм дозволять утнути з генералом Хаосу щось цікавіше, ніж просто приспати.

Розділ 36. Різниця статусів

Повна дезорієнтація — ось як відчувався перехід із платформи дев'ять і три чверті до решти Землі, до світу, що його Гаррі колись вважав єдиним справжнім. Люди носили звичайні сорочки й штани замість більш поважних чарівницьких і відьомських мантії. То тут, то там навколо лавок скупчувалося сміття. У носа вдарив різкий забутий запах спаленого бензину. На вокзалі Кінгс-Крос панувала не така радісна атмосфера, як у Гоґвортсі чи на алеї Діагон. Люди здавалися меншими й наляканішими, вони, мабуть, залюбки проміняли б свої негаразди на боротьбу з темним чарівником. Гаррі захотів накласти «Брудозникс» на грязюку, «Еверто» — на сміття, а якби знав потрібне закляття, то ще й бульбашкоголові чари на себе, щоб не дихати цим повітрям. Але тут він не міг користуватися паличкою...

Саме так, усвідомив Гаррі, мають почуватися люди, що приїхали до країни третього світу з країни першого світу.

Тільки він щойно покинув нульовий світ — чаклунський, світ очисних чарів і ельфів-домовиків; світ, де мистецтво зцілення й власна магія давали змогу дожити до ста сімдесяти років, перш ніж вік почне брати своє. А це немагічний Лондон, маглівська Земля, до якої Гаррі тимчасово повернувся. Саме тут мама й тато проживуть до кінця своїх днів, хіба що технології перескочать чарівників у якості життя чи світ зазнає навіть суттєвіших змін.

Гаррі бездумно крутнув головою й поглянув на невидиму для маглів дерев'яну валізу, що слідувала за ним. Її кігтісті мацаки швидко підтвердили: так, йому нічого цього не

привиділося.

Та була ще одна причина, чому йому сперло в грудях.

Батьки не знали.

Вони не знали *нічого*.

Не знали...

— Гаррі? — поклікала струнка білява жінка з бездоганно гладенькою і рівною шкірою, що видавалася значно молодшою за свої тридцять три роки. І Гаррі здивовано збагнув, що це зробила магія. Раніше він не знав ознак, але тепер бачив їх чітко, і хай яке зілля діяло так довго, воно мусило бути неймовірно небезпечним, адже більшість відьом не вдавалося до нього, вони не були в такому відчаї...

До очей підступили сльози.

— Гаррі? — гукнув старший на вигляд чоловік, у якого вже почало наростати черевце. Його чорний жилет, накинутий поверх темної зелено-сірої сорочки, видавав у ньому людину, що попри показну академічну недбалість завжди й за будь-яких обставин залишиться професором. Він, безперечно, став би одним із найгеніальніших чарівників свого покоління, якби народився з двома копіями цього гена замість нуля...

Гаррі підняв руку й помахав їм. Він не міг розмовляти. Геть не міг.

Вони підійшли до нього — не підбігли — неквапливо й гідно. Саме з такою швидкістю рухався професор Майкл Веррес-Еванс, а місис Петунія Еванс-Веррес не мала наміру ходити швидше за нього.

Тато усміхався не дуже широко, та він ніколи й не був величезним смішком. Принаймні Гаррі цього не помічав був, навіть коли батькові давали новий грант чи його студенти влаштовувалися на добрі посади, а кращої нагоди для широкої усмішки годі й просити.

Мама часто кліпала й теж намагалася всміхнутися, та їй

це не дуже вдавалося.

— Отже! — сказав батько, наблизившись. — Уже здійснив якісь революційні відкриття?

Він, звісно, гадав, що жартує.

Невіра батьків ранила не так боляче раніше, коли в нього не вірив ніхто, коли він *ще не знав* цього відчуття: бути сприйнятим серйозно такими людьми, як директор Дамблдор і професор Квірел. Він раптом усвідомив, що Хлопчик-Що-Вижив існує лише в магічній Британії, що такої людини просто немає в маглівському Лондоні — лише милий одинадцятирічний хлопчик, що приїхав додому на Різдво.

— Перепрошую, — Гаррін голос тремтів, — я зараз розклеюся й розплачуся, але це не означає, що зі школою щось не так.

Гаррі почав рухатися вперед і спинився: ніяк не міг вирішити, обійняти тата чи маму, не хотів, щоб хтось із батьків образився, тому що він любить когось одного більше за другого...

— Ти дуже дурний хлопчик, містере Веррес, — промовив тато й, взявши Гаррі за плечі, обережно підштовхнув його до рук матері, що присіла, вмиваючись слізьми.

— Привіт, мамо, — нерівно сказав Гаррі. — Я вернувся.

І обійняв її посеред гулу механічних звуків і запаху спаленого бензину. Гаррі заплакав, адже знав, що нічого більше не повернеться, а тим паче він сам.

Зірки вже загорялися на цілковито темному небі, коли вони нарешті прорвалися крізь заповнені різдвяні дороги до міста-університету, що звалося Оксфордом, і припаркувалися біля невеличкого й скромного старого будинку його роди-

ни, який призначався для захисту книжок від дощу.

Уздовж короткої брукованої доріжки, що вела до вхідних дверей, розміщувалися горщики з квітами й маленькими лампочками, які тьмяно засвітилися (бо працювали від сонячних панелей, що заряджалися протягом дня), саме коли вони проходили повз. Найскладніше було знайти водонепроникні датчики руху, що запускалися з правильною відстані...

У Гогвортсі таке робили справжні смолоскипи.

А потім вхідні двері розчахнулися, і Гаррі, часто кліпаючи, зайшов до вітальні.

Усі стіни до сантиметра заставлено книжковими шафами. Вони мають по шість полиць і майже сягають стелі. Деякі полиці вщерть заповнили книжки у твердій обкладинці: фундаментальні науки, математика, історія тощо. На інших вишикувалась у два ряди наукова фантастика в м'якій обкладинці. Під задні підкладено старі коробки з-під серветок і бруски, щоб їх також можна було роздивитися. Але й цього було замало. Книжки заповнили столи й дивани, книжки лежать невеликими купами попід вікнами.

Дім Верресів був саме таким, яким він його запам'ятав, тільки книжок побільшало, що теж не відрізнялося від образу в його пам'яті. Додалася також різдвяна ялинка, на якій не було жодної прикраси, хоча до Різдва залишилося лише два дні. На мить Гаррі здивувався, відтак у грудях розлилося тепле відчуття: звісно, батьки чекали на нього.

— Ми прибрали ліжко з твоєї кімнати, щоб там помістилося більше книжкових шаф. Ти ж зможеш спати у своїй валізі, правда? — запитав тато.

— Ти зможеш спати в моїй валізі, — відповів Гаррі.

— До речі, про спання. То що вони зробили з твоїм циклом сну?

— Магія, — Гаррі прожогом кинувся до своєї кімнати на

випадок, якщо тато не жартував...

— Це не пояснення! — вигукнув професор Веррес-Еванс.

І Гаррі водночас закричав:

— Ви використали все вільне місце на моїх книжкових полицях?

Двадцять третього грудня Гаррі скуповував маглівські речі, що їх він не міг просто трансфігурувати. Батько мав справи й сказав, що йому доведеться йти пішки чи добиратися автобусом, і Гаррі це цілком влаштувало. Деякі продавці техніки запитливо на нього дивилися, проте він невинно стверджував, що його тато неподалік і дуже зайнятий купівлею інших речей, тому доручив був йому придбати тут дещо (вручав список, написаний дорослим і ледь розбірливим почерком), а гроші — це гроші, зрештою.

Потім вони разом прикрасили різдвяну ялинку, і Гаррі встановив на вершечку крихітну фею-танцівницю (два серпички й п'ять кнатів у «Витівках і пустощах»).

«Грінготс» охоче обміняв був галеони на паперові банкноти, але не схоже було, щоб існував простий спосіб перетворити купу золота на непоподатковані й непідозрілі маглівські гроші на рахунку в швейцарському банку. Це завдало серйозного удару по його плану: вкласти більшість самовкрадених монет у міжнародні індексні фонди й «Беркшир-Гетевей» із розумним співвідношенням 60:40. Наразі Гаррі лише трохи диверсифікував свої активи, коли, задіявши чароворот і Плащ невидимости, прокрався був нишком на задне подвір'я, щоб закопати сто золотих галеонів. Він завжди-завжди мріяв це зробити.

Частину двадцять четвертого грудня професор Веррес-

Еванс читав Гарріні книжки й розпитував. Більшість із запропонованих ним дослідів були непрактичними, принаймні наразі; а з решти Гаррі поставив уже майже всі. («Так, тату, я перевірів, що станеться, якщо дати Герміоні неправильні вказівки до вимови закляття й не попередити, що щось змінено, це був мій найперший дослід, тату!»).

Зрештою батько відірвався від «Магічних настоянок і зіллів» і з сумішню спантеличення й огиди на обличчі поцікавився, чи має все це хоч якийсь сенс, якщо бути чарівником. Гаррі відповів, що ні.

На цім слові тато проголосив магію ненауковою.

Приголомшений Гаррі не розумів, як так можна: вказати на частину *дійсності* й назвати її ненауковою. Видається, тато вважав, що конфлікт між його переконаннями й всесвітом — це проблеми всесвіту.

(З другого боку, чимало фізиків дивилося на квантову механіку як на щось дивне замість того, щоб вважати її нормальною, а себе — дивними.)

Гаррі також показав мамі набір цілителя, що він купив був для їхнього дому, хоча більшість зіллів не спрацює на татові. Мама втупилася в аптечку поглядом, що змусив Гаррі запитати, чи купувала колись її сестра щось схоже для дідуся Едвіна й бабусі Елейн. Та далі мовчала, і він квапливо припустив, що їй, мабуть, просто ніколи не спало таке на думку. І втік із кімнати.

Лілі Еванс, мабуть, просто *не спало таке на думку*, і це було сумно. Гаррі знав, що інші люди схильні уникати болючих думок — зі схожих причин, чому ніхто не кладе добровільно рук на розжарену плиту. Гаррі починав підозрювати, що більшість чарівників маглівського роду дуже швидко починала уникати роздумів про своїх родичів, які однаково помруть задовго до того, як їм виповниться сто років.

Гаррі, звісно, не збирався цього допустити.

А коли почало сутеніти, вони поїхали на різдвяну вечерю.

Після Гогвортсу будинок уже не вражав розмірами, але за мірками сина визнаного професора, що проживав у Оксфордї, він, безсумнівно, був величезним. Два цегляні поверхи виблискували в променях призахідного сонця, а одне височенне вікно простягалося куди далі, ніж годилося б, — певно, за ним була величезна вітальня.

Гаррі глибоко вдихнув і натиснув на дзвоник.

— Любий, можеш відчинити? — почулося здалеку, і залунали повільні кроки.

Двері розчахнулися, явивши привітного рум'яного чоловіка з пухкими щоками й рідким волоссям. Його синя сорочка на гудзиках злегка тріщала по швах.

— Докторе Грейнджер? — швидко заговорив батько, перш ніж той устиг щось сказати. — Я Майкл, це Петунія і наш син Гаррі. Їжа в магічній валізі, — він невпевнено вказав кудись за собою (не зовсім у правильному напрямку).

— Так, заходьте, будь ласка, — Лео Грейнджер підійшов на крок і забрав пляшку вина з простягнутих професорових рук. — Дякую, — пробурмотів він, відійшов і запросив їх до вітальні. — Сідайте, і, — погляд униз на Гаррі, — всі іграшки внизу в підвалі, певен, що Гермі зараз спуститься, перші двері праворуч, — жест у бік коридору.

Гаррі ненадовго втупився в нього, цілковито усвідомлюючи, що не дає батькам пройти.

— Іграшки? — радісно повторив Гаррі високим голосом, широко розплющивши очі. — Обожною іграшки!

Мама позаду нього набрала повні груди повітря, і Гаррі

широкими кроками зайшов у будинок, спромігшись не гупати надто сильно.

Зсередини вітальня виявилася такою ж великою, якою здавалася зовні. З масивної склепінчастої стелі звисала гігантська люстра, а щоб пронести крізь двері різдвяну ялинку, довелося, мабуть, добряче посушити голову. Нижні гілки було продумано й ретельно декоровано червоними, зеленими й золотистими візерунками з новим блакитним і бронзовим дощиком, а ті, що до них могли дотягнутися лише дорослі, неохайно й абияк закидано електричними гірляндами й зливою блискіток. Коридор тягнувся й тягнувся, доки не впирався в кухонні шафки й дерев'яні сходи з блискучими металевими поручнями, що вели на другий поверх.

— Божечки! — вигукнув Гаррі. — Який великий будинок! Сподіваюся, я тут не заблукаю!

Вечеря наближалася, і докторка Роберта Грейнджер дедалі більше нервувалася. Індичка й печеня — їхній внесок — уже готувалися в духовці. Решту страв мали принести гості — родина Верресів, що всиновила хлопчика, якого звали Гаррі. Також відомого в чаклунському світі як Хлопчик-Що-Вижив. А ще першого хлопчика, якого Герміона назвала «милим» чи бодай помітила.

Верреси стверджували були, що Герміона — єдина дитина Гарріної вікової групи, на чие існування їхній син хоч якось реагував.

І нехай думати про таке було ще трохи зарано, та обидві пари не могли позбутися передчуття, що в недалекому майбутньому залунають весільні дзвоники.

Тож вони вирішили відсвяткувати Різдво — як завжди —

з родиною її чоловіка, а Святвечір — з імовірними майбутніми родичами їхньої доньки.

У двері подзвонили, але вона саме поливала індичку, тому підвищила голос і прокричала:

— Любий, можеш відчинити?

Крісло і той, хто в ньому сидів, коротко скригнули, відтак її чоловік загунав і розчахнув двері.

— Докторе Грейнджер? — швидко заговорив старший чоловік. — Я Майкл, це Петунія і наш син Гаррі. Їжа в магичній валізі.

— Так, заходьте, будь ласка, — відповів її чоловік і приглушено подякував, прийнявши, мабуть, якийсь подарунок. — Сідайте, і, — Лео перейшов на штучно піднесений голос, — усі іграшки внизу в підвалі, певен, що Гермі зараз спуститься, перші двері праворуч.

Почувся радісний дитячий голос:

— Іграшки? Обожаю іграшки!

Хтось зайшов у дім.

— Божечки! — вигукнув той самий радісний голос. — Який великий будинок! Сподіваюся, я тут не заблукаю!

Роберта всміхнулася й закрила духовку. Щось у тому, як Герміона описувала в листах Хлопчика-Що-Вжив, її непокоїло. Звісно, там не було жодної згадки, з якої можна було б припустити, що Гаррі Поттер *небезпечний*, нічого схожого на темні натяки в книжках, що їх вона купила була буцімто для Герміони під час поїздки до алеї Діагон. Дочка взагалі мало що розповідала: лише що Гаррі розмовляв так, ніби зійшов зі сторінок якоїсь книжки, і що їй доводилося навчатися старанніше, ніж будь-коли, аби випереджати його. Та скидалося на те, що Гаррі Поттер був звичайнісіньким одинадцятирічним хлопцем.

Вона дісталася вхідних дверей, коли її дочка несамовито протупотіла сходами, шурхнувши вниз із очевидно небезпе-

чною швидкістю. Герміона запевняла була, що відьми краще витримують падіння, але Роберта сумнівалася, чи вірить вона в це...

Роберта вперше поглянула на професора й місис Веррес. Ті видавалися доволі знервованими, як і хлопець із легендарним шрамом на чолі. Він повернувся до її доньки й промовив значно нижчим голосом:

— Радий зустрітися цього чудового вечора, міс Грейнджер, — він випростав руку за спину, ніби пропонував своїх батьків на срібному тарелі. — Дозвольте відрекомендувати: мій батько — професор Веррес-Еванс, моя матір — місис Петунія Еванс-Веррес.

Доки Роберта стояла з відвислою щелепою, він обернувся до своїх батьків і вигукнув, знову перейшовши на веселий дитячий голос:

— Мамо, тату, це Герміона! Вона дуже розумна!

— *Гаррі!* — прошипіла її дочка. — Припини!

Хлопець крутнувся до Герміони й серйозно відповів:

— На жаль, міс Грейнджер, на нас чекає заслання в підвальні лабіринти. Облишмо ж їх із їхніми дорослими розмовами, що, безсумнівно, витатимуть ген-ген у височіні, недосяжній нашим дитячим мізкам, і відновімо нашу дискусію щодо наслідків проєктивізму Г'юма для трансфігурації.

— Вибачте, будь ласка, — впевнено виголосила дочка, схопила хлопця за лівий рукав і потягла його коридором.

Роберта безпорадно спостерігала, як вони пройшли повз неї, хлопець весело помахав їй рукою... Герміона затигнула його в підвал і грюкнула за собою дверима.

— Я, ем, прошу вибачення за... — невпевнено почала місис Веррес.

— Перепрошую, — професор схвально всміхнувся, — Гаррі дещо сильно реагує на такі речі. Але, гадаю, він має рацію — нам не буде цікаво їх слухати.

«Він небезпечний?» — хотіла дізнатися Роберта, але промовчала й спробувала вигадати прийнятніші питання. Поруч хихотів її чоловік, ніби все це його розсмішило, а не налякало.

Найжахливіший темний лорд в історії намагався був убити цього хлопця, і від нього залишився лише обгорілий кістяк біля колиски.

Її ймовірний майбутній зять.

Влітку Роберта дедалі менше схилялася до ідеї дозволити доньці навчатися чарів, особливо коли почитала книжки, зіставила дати й усвідомила, що її матір-чарівниця, напевно, загинула під час Гріндельвальдського терору, а не померла під час пологів, як завжди стверджував її батько. Проте одним візитом професорка Макґонегел не обмежилася й заходила знову, щоб «подивитися, як справи в міс Ґрейнджер». Роберта не могла позбутися думки, що якщо Герміона обмовиться, мовляв, батьки стоять на заваді її відьомської кар'єри, то про це якось *подбають*...

Роберта натягнула на обличчя найкращу зі своїх усмішок і доклала всіх зусиль, щоб поширити вдаваний дух Різдва.

Стіл був куди довший, ніж потрібно шістьом людям — тобто чотирьом людям і двом дітям, — проте повністю засланий прегарною скатертиною з білого льону. Подавати страви на вишуканих тарелях також було зайве, та принаймні вони були з нержавійної сталі, а не справжнього срібла.

Гаррі ніяк не міг зосередитися на індичці.

Розмова, звісно, звернула на Гогвортс, і Гаррі чітко бачив: його батьки сподівалися, що Герміона обмовиться

й розкаже про Гарріне шкільне життя більше, ніж він сам їм уже розповів. І Герміона або розуміла це, або просто автоматично уникала всього, що могло зумовити проблеми.

Отже, *Гаррі* був у безпеці.

Однак він, на жаль, припустився був помилки, коли совиною поштою повідомляв своїм батькам різноманітні цікаві факти про Герміону, про які та не розповідала *власним* батькам.

Що вона генералка війська на позакласних заняттях, наприклад.

Її матір явно тривожилася, тож Гаррі швидко обірвав своїх батьків і спробував пояснити, що учні застосовували лише приголомшувальні закляття, за ними постійно спостерігав професор Квірел, а завдяки магічним лікам безліч речей тільки звучали страхітливо, насправді все було значно безпечніше; на цих словах Герміона сильно копнула його під столом. На щастя, тато (Гаррі мусив визнати, що на дечому той знався краще за нього) авторитетно проголосив, що він анітрохи не хвилюється, адже немислимо, щоб дітям дозволили робити щось небезпечне.

Утім, не це заважало Гаррі насолоджуватися вечерею.

Жаліючи себе, швидко стикаєшся з проблемою: бачиш когось, кому куди гірше.

Доктор Лео Грейнджер спитав був, чи та гарна вчителька, якій сподобалася Герміона, професорка Макґонегел, давала їй купу очок у школі. Герміона просто щиро всміхнулася й відповіла: «Так».

Гаррі ледве стримався, щоб не вказати холодно, що професорка Макґонегел нізащо не зробила б жодного учня в Говортсі своїм улюбленцем і що Герміона діставала купу очок, тому що заробляла кожне з них — *кожнісіньке*.

Іншим разом Лео Грейнджер висловив думку, що Герміона дуже розумна і могла б вступити до медичної школи й ста-

ти зубною лікаркою, якби не все це відьомство.

Герміона знову всміхнулася й швидко кинула на Гаррі попереджальний погляд, тож він не заявив, що Герміона могла б також стати *всесвітньо відомою науковицею*. А ще не поцікавився в Грейнджерів, чи вважали б вони тако само, якби замість *доньки* в них народився *син*, чи перевершити своїх батьків бодай у чомусь було б неприйнятним для будь-якої їхньої дитини.

Але Гаррі швидко наближався до точки кипіння.

І починав відчувати куди більшу вдячність до свого батька, адже той *завжди* докладав усіх зусиль, щоб Гаррі розвивався як вундеркінд, *завжди* заохочував його прагнути більшого й *ніколи* не применшував жодного синового досягнення, навіть якщо бачив у вундеркінді лише дитину. Невже ось у такому домі він опинився б, якби мама одружилася з Верноном Дурслі?

А втім, Гаррі робив, що міг.

— Вона справді обганяє тебе на всіх предметах, крім польотів на мітлах і трансфігурації? — запитав професор Майкл Веррес-Еванс.

— Так, — вимушено спокійно відповів Гаррі, відрізаючи черговий шматок різдвяної індички. — На всіх, до того ж із серйозним відривом.

За інших обставин Гаррі визнав би це менш охоче — саме тому він досі не наважився сказати про це батькові.

— Герміона завжди вчилася в школі доволі добре, — вдоволено зазначив доктор Лео Грейнджер.

— Гаррі був на національних змаганнях! — вигукнув професор Майкл Веррес-Еванс.

— Любий! — втрутилася Петунія.

Герміона хихотіла, від чого її ситуація з Гарріного погляду кращою аж ніяк не здавалася. Герміону це начебто не турбувало — ось це й турбувало Гаррі.

— Я не соромлюся програвати їй, тату, — саме зараз Гаррі говорив правду. — Я розповідав, що вона вивчила напам'ять усі наші підручники ще до першого дня навчання? І так, я це перевіряв.

— Це вона... е... *завжди* так робить? — запитав професор Веррес-Еванс Грейнджерів.

— О, так, Герміона завжди все запам'ятовує, — докторка Роберта Грейнджер радісно всміхнулася. — Вона знає напам'ять кожен рецепт із моєї кулінарної книги. Мені її дуже бракує, коли я готую.

Батько, судячи з виразу його обличчя, поділяв принаймні частину Гарріних почуттів.

— Не хвилюйся, тату, — озвався Гаррі, — тепер вона отримує всі можливі додаткові книжки й матеріали. Її вчителі в Гогвортсі знають, що вона розумна, *на відміну від її батьків!*

На останніх словах він підвищив голос попри те, що всі вже звертали до нього голови, витріщаючись, а Герміона ще раз його копнула. Гаррі знав, що все зіпсував, проте це вже було занадто, зовсім занадто.

— Звісно, ми знаємо, що вона розумна, — сказав Лео Грейнджер. Видно було, що його починає обурювати дитина, яка так нерозважливо підвищила голос за їхнім столом.

— Та ви й поняття зеленого не маєте, — у Гаррін голос просочувався крижаний холод. — Ви думаєте, як це мило, що вона читає купу книжок, правда? Ви бачите бездоганний табель і думаєте, як це добре, що вона відмінниця. Ваша дочка — найталановитіша відьма свого покоління і найяскравіша зірка Гогвортсу. Колись, докторе й докторко Грейнджер, історія пам'ятатиме вас тільки завдяки тому факту, що ви її батьки!

Герміона, що спокійно підвелася й підійшла до нього, вибрала саме цю мить, щоб схопити Гаррі за рукав сорочки й

висмикнути його зі стільця. Гаррі не опирався, але й далі викрикував ще гучніше, доки Герміона тягла його геть:

— Цілком можливо, що за тисячу років зубних лікарів пам'ятатимуть тільки завдяки тому факту, що зубними лікарями були батьки Герміони Грейнджер!

Роберта втупилася вслід дочці, що з терплячим виразом на юному обличчі щойно виволочила Хлопчика-Що-Вижив із кімнати.

— Мені страшенно прикро, — професор Веррес втішено всміхнувся. — Але не хвилюйтеся, будь ласка, Гаррі завжди так розмовляє. Ну хіба вони вже не схожі на подружжя?

Страхітливо схожі.

Гаррі наготувався був вислухати від Герміони сувору лекцію. Однак, затягнувши його до підвалу й зачинивши за ними двері, вона обернулася... усміхаючись. Щиро, наскільки Гаррі міг судити.

— Не треба, Гаррі, будь ласка — м'яко сказала вона. — Нехай це й дуже мило з твого боку. Усе гаразд.

Гаррі просто дивився на неї.

— Як ти це витримуєш? — запитав він. Гаррі мусив говорити тихо, адже батькам це чути було зайве, тому додав голосу кілька тонів замість гучності. — *Як ти це витримуєш?*

— Бо саме такими й мають бути батьки? — знизала плечима Герміона.

— Ні, — тихо й наполегливо заперечив Гаррі, — не мають,

мій батько ніколи не підводить мене... ну, підводить, але не так...

Герміона здійняла один палець, і Гаррі чекав, спостерігаючи, як вона добирає слова.

— Гаррі... — заговорила вона по деякому часі. — Професорка Макгонегел і професор Флитвік добре до мене ставляться, бо я найталановитіша відьма свого покоління і найяскравіша зірка Гогвортсу. А мама й тато не знають цього, і ти ніколи не зможеш до них це донести, та вони однаково мене люблять. Тобто все саме так, як має бути: у Гогвортсі й удома. А оскільки вони *мої* батьки, містере Поттер, *ви* не маєте права голосу, — на її обличчі знову засяяла загадкова усмішка, як за обідом. Вона тепло подивилася на Гаррі: — Це зрозуміло, містере Поттер?

Гаррі напружено кивнув.

— Добре, — Герміона нахилилася й поцілувала його в щоку.

Розмова щойно відновилася, як до них долинуло далеке верещання:

— Гей! Ніяких поцілунків!

Два тати розреготалися, а обидві однаково нажахані мами водночас підхопилися з-за стола й помчали до підвалу.

Коли дітей привели назад, Герміона холодно запевняла Гаррі, що більше ніколи його не поцілує, а той розлючено відповідав, що швидше Сонце зотліє доценту, ніж він підпустить її достатньо близько, щоб спробувати.

Тобто все було саме так, як мало бути, і всі вернулися на свої місця, щоб завершити різдвяну вечерю.

Розділ 37. Інтерлюдія: перетин межі

Майже настала північ.

Гаррі міг легко не стуляти очей допізна — просто не користувався часоворотом. Це була його традиція: відстежувати свій цикл сну, щоб точно не заснути тієї ночі, коли Святвечір перетворюється на Різдво. Нехай для *віри* в Санта-Клауса він ніколи не був достатньо малим, колись він був достатньо малим для сумнівів.

От якби й справді існувала якась загадкова істота, що заходить до твого дому вночі й лишає подарунки... Як гарно б це було.

Спина взялася сіротами.

Передвісники наближення чогось жахливого.

Гнітюче заціпеніння.

Лиховісне передчуття.

Гаррі рвучко випрямився в ліжку.

Виглянув у вікно.

— *Професоре Квірел?* — дуже тихо пропищав він.

Професор Квірел злегка махнув рукою знизу вверху, і Гарріне вікно немов склалося в раму. Крізь цей отвір на тлі чорного зоряного неба, поплямованого подекуди сірими хмарами, до кімнати відразу увірвався холодний зимовий дух із кількома сніжинками.

— Не бійтеся, містере Поттер, — сказав професор Квірел нормальним тоном. — Я наклав на ваших батьків чари сну. Доки я тут, вони не прокинуться.

— Ніхто не мав знати, що я тут! — все ще тихо пискнув

Гаррі. — Навіть сови мають доставляти пошту до Гогвортсу, а не сюди!

Гаррі залюбки на це погодився. Було б дурістю подарувати якомусь смертежерові нагоду будь-якої миті перемогти у війні, просто надіславши йому совою ручну гранату з магичним пусковим механізмом.

Професор Квірел широко посміхався, стоячи на підвір'ї за вікном.

— О, не варто хвилюватися, містере Поттер. Вас *справді* добре захищено від пошукових чарів, та й навряд чи якомусь поборнику чистоти крові спаде на думку зазирнути до телефонної книги, — його усмішка поширшала. — І мені довелося докласти чималих зусиль, щоб пробратися крізь захисні чари, встановлені директором навколо вашого будинку. Хоча, звісно, будь-хто, кому відома ваша адреса, міг би просто почекати зовні й напасти після наступного вашого виходу з дому.

Гаррі деякий час витріщався на професора Квірела.

— Що ви тут робите? — нарешті поцікавився він.

Усмішка зів'яла на обличчі професора захисту.

— Я прийшов перепросити, містере Поттер, — тихо пояснив він. — Я не мав розмовляти з вами так різко, як...

— Не треба, — Гаррі втупився в ковдру, яку тримав над піжамою. — Просто не треба.

— Невже я так сильно вас образив? — тихо запитав професор Квірел.

— Ні. Але образите, якщо проситимете вибачення.

— Зрозуміло, — промовив професор Квірел. За мить його голос посуворішав: — Що ж, якщо ставитися до вас нарівні, містере Поттер, то маю сказати, що ви неабияк зневажили етикет дружніх слизеринців. Коли ви не граєте проти когось, то вам *не варто* втручатися в плани цієї людини ось так, не спитавши *заздалегідь*. Бо ви не знаєте ані її справжнього задуму, ані ставок, які вона може втратити. Через такі дії вас

сприйматимуть за ворога, містере Поттер.

— Вибачте, — відповів Гаррі. Його голос лунав так само тихо, як щойно в професора Квірела.

— Вибачення прийнято.

— Але, — Гаррі досі говорив тихо, — нам із вами справді якось треба обговорити політику.

Професор Квірел зітхнув:

— Я знаю, що вам не до вподоби зверхнє ставлення...

Це ще м'яко кажучи.

— Але не висловити цього прямо було б навіть більш зверхньо. Вам бракує життєвого досвіду, містере Поттер.

— І що, усі, кому вистачає життєвого досвіду, погоджуються з вами?

— Чого вартий життєвий досвід якогось квідичиста? — професор Квірел стенив плечима. — Гадаю, ви зміните свою думку з часом, коли розчаруетесь в усіх своїх ідеалах і станете циніком.

Професор захисту кинув це наче якесь найзвичайнісіньке твердження у світі, стоячи там на тлі зоряної чорноти й поплямованого хмарами неба. Одна чи дві крихітні сніжинки пролетіли повз нього в пронизливому зимовому повітрі.

— До речі, — озвався Гаррі. — Щасливого Різдва.

— Либонь, — сказав професор Квірел. — Зрештою, якщо я прийшов *не* з вибаченням, значить, із різдвяним подарунком. Найпершим у моєму житті, власне.

Гаррі ще навіть не взявся вивчати латину, щоб прочитати щоденник дослідів Роджера Бекона. Він не наважувався розтулити рота, щоб спитати.

— Накиньте зимове пальто, — звелів професор Квірел, — чи випийте зігрівальне зілля, якщо маєте таке, і чекайте на мене зовні, під зірками. Цього разу я спробую підтримати закляття трохи довше.

Гаррі якусь хвильку обмізковував ці слова, відтак прожогом кинувся до шафи.

Професор Квірел підтримував зоряне закляття більш як годину, хоча на обличчі професора захисту виднілася втома, а згодом йому довелося сісти. Гаррі запротестував було, але його зацитьнули.

Вони перетнули межу між Святвечором і Різдом посеред тієї позачасової порожнечі, де оберти Землі втрачали будь-який сенс, посеред справжньої вічної тихої ночі.

І, як і було обіцяно, батьки спокійно собі спали весь цей час, доки Гаррі не повернувся до своєї кімнати, а професор захисту не пішов.

Зміст

*Книга 2. Гаррі Джеймс Поттер-Еванс-Веррес та
Гри Професора*

Розділ 22. Науковий метод	3	
Розділ 23. Віра у віру	35	
Розділ 24. Мак'явельська гіпотеза інтелекту	59	
Розділ 25. Не пропонуйте рішення відразу	75	
Розділ 26. Помітити спантеличення	96	
Розділ 27. Емпатія	118	
Розділ 28. Редукціонізм	152	
Розділ 29. Егоцентричне упередження	182	
Розділ 30. Робота в групах, ч. 1	204	
Розділ 31. Робота в групах, ч. 2	232	
Розділ 32. Інтерлюдія: особисте керування фінансами		237
Розділ 33. Складнощі координації, ч. 1	243	
Розділ 34. Складнощі координації, ч. 2	280	
Розділ 35. Складнощі координації, ч. 3	296	
Розділ 36. Різниці статусів	313	
Розділ 37. Інтерлюдія: перетин межі	329	